วิสุทธิกาย

นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม

ISSN 0857-2909

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓ : กรกฎาคม–กันยายน ๒๕๒๓

อ่านเรื่องเด่นในฉบับ :

- อาทิตตปริยายสูตร พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำ
- อาจารย์แม่ชีทองสุข สำแดงปั้น
- การพิสดารกายซ้อนสับทับทวี
- การเจริญจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน
- สมเด็จพระธีรญาณมุนี เขียน "ความสุข"

ตอบปัญหาธรรม :

- ปรารถนาพระนิพพานจัดเป็นกิเลสหรือไม่
- จะรู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่เห็นขณะปฏิบัติธรรมไม่ใช่สิ่งที่นึกเอาเอง

พระเดชพระคุณหลวงพ่อ พระพรหมคุณาภรณ์
ประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย กับ พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล
ผู้อำนวยการสถาบันฯ เมื่อ ๑๔ พ.ค. ๓๒ หลังจากเสร็จสิ้นพิธีแจกวุฒิบัตร
ให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่น ๑๗

ทรงพระเจริญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้จัดทำนิตยสารธรรมกาย

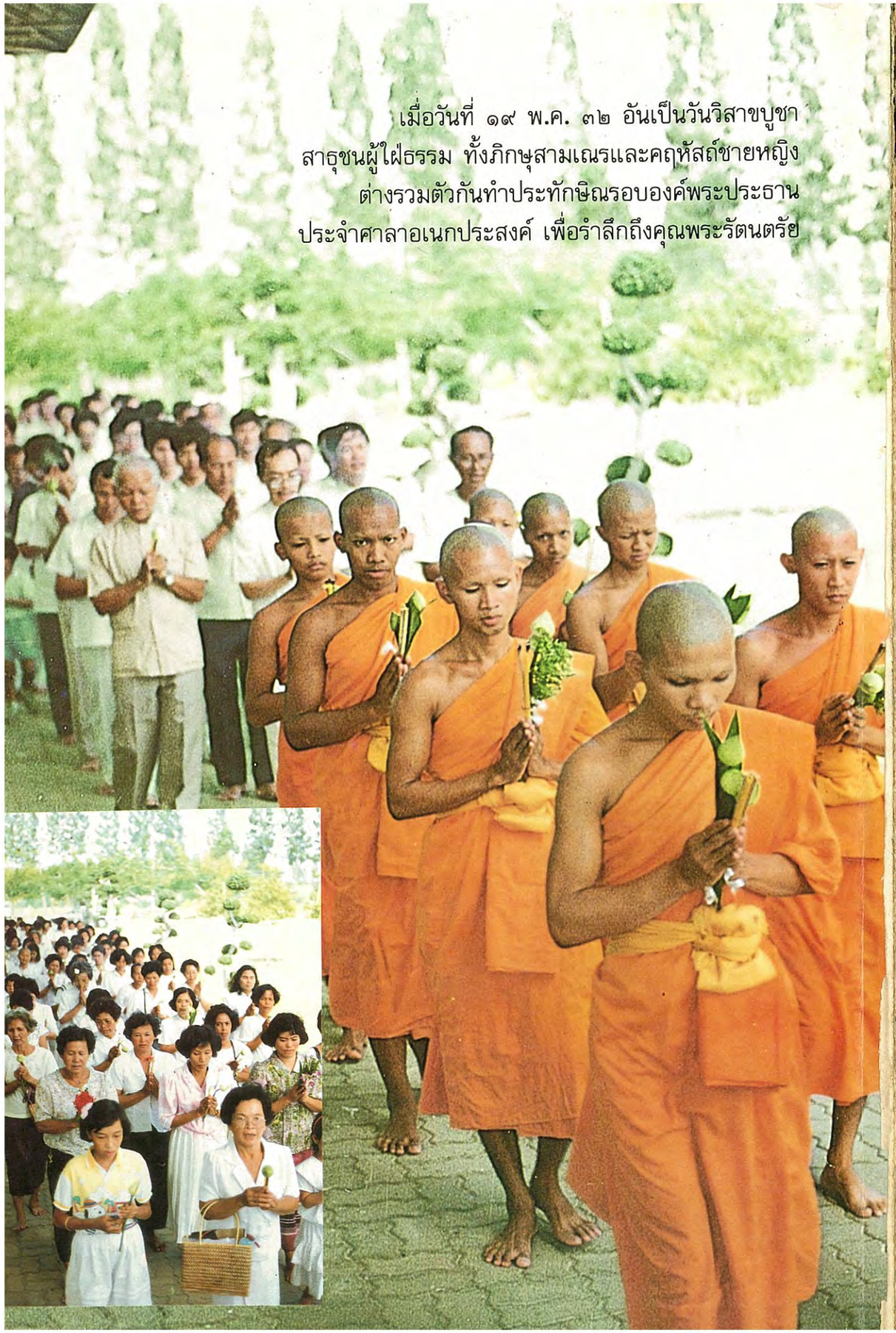

เมื่อวันที่ ๑๙ พ.ค. ๓๒ อันเป็นวันวิสาขบูชา
สาธุชนผู้ใฝ่ธรรม ทั้งภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ชายหญิง
ต่างรวมตัวกันทำประทักษิณรอบองค์พระประธาน
ประจำศาลาอเนกประสงค์ เพื่อรำลึกถึงคุณพระรัตนตรัย

ธรรมกาย
นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม
ของมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา :
พระเดชพระคุณ พระพรหมคุณาภรณ์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระธรรมปัญญาบดี (ช่วง วรปุญโญ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระเทพปริยัติโมลี (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระราชปริยัตกวี (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณุตฺตโม)
พระเดชพระคุณ พระเมธีรัตโนดม (อำนวย ปญฺญาวุฑฺโฒ ป.ธ.๗)
พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร)
ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ (อดีตประธานศาลฎีกา)
ศาสตราจารย์ ดร. นิคม จันทรวิทุร

ผู้จัดการ :
รศ. ดร. พัฒนะ ภวะนันท์

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา :
รศ. ดร. ธีระ เกรอต

กองบรรณาธิการ
รศ. ถาวร สุทธิพงษ์
แพทย์หญิง คุณสวรรยา เดชอุดม
ผศ. ดร. พีระดา สิริจินตกาญจน์
ผศ. ดร. ศิริพร สิทธิประณีต
ผศ. เบญจา ตระกูลบุญ
คุณอรวรรณ เวศอุไร
คุณวีระ เนตยกุล
คุณสมชาย เทียมบุญประเสริฐ
คุณสุทัศน์ นิ่มกุลรัตน์
คุณสุนีรัตน์ ชลสายพันธ์

ฝ่ายภาพ :
คุณสง่า สัจพันโรจน์
คุณวีระ เนตยกุล

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ :
คุณสุธาร สุขยางค์
คุณส่วน พนมวัฒนากุล

ฝ่ายธุรการ ประสานงาน :
คุณพจมาน ศิริบัณฑิตย์กุล
คุณบำรุง บุญเชื้อ
คุณอมรรัตน์ ตรีนุชจรัสกุล
คุณสมชาย บุญเชื้อ

ฝ่ายศิลป์ :
คุณสมโพธิ์ ฌานวังศะ

รูปเล่ม/ตัวเรียงอักษรคอมพิว :
บริษัท วีชั่นอาร์ต คอร์ปอเรชั่น จำกัด
โทร. ๒๕๔-๓๓๐๑-๒

พิมพ์ที่ :
ศรีเมืองการพิมพ์ ๕/๓๕ ถนนรองเมือง ซอย ๕ กทม. ๑๐๕๐๐
นายประยุทธ คมอำนาจสกุล ผู้พิมพ์โฆษณา
โทร. ๒๑๔๔๖๖๐, ๒๑๔๔๓๗๐

อธิบายปก:
พระเขี้ยวแก้วของพระพุทธศากยมุนี
(โปรดดูรายละเอียดที่ปกหลัง)

นิตยสาร "ธรรมกาย" ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๓๒

สารบัญ

พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำ
อาทิตตปริยายสูตร ..... พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ๕
มหาสติปัฏฐาน ๔ : ธรรมกาย
จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน(ต่อ) ..... พระเสริมชัย ชยมงฺคโล ๘๕
ธรรมปฏิบัติ
วิธีเจริญจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานฯ ..... พระภาวนาโกศลเถร ๒๑
จากพระไตรปิฎก ๔
ประสบการณ์ผู้ปฏิบัติธรรม
หลงทาง ..... ทาษธรรม ๑๔
ตอบปัญหาธรรม ..... มงคลบุตร ๑๑๐
บุคคลกับธรรมะ
อาจารย์แม่ชีทองสุข สำแดงปั้น ..... บ.ก. ๖๑
ธรรมสภา ..... วิมังสา ๕๔
แวดวงธรรมกาย ..... วิชชาธร ๘๐
ธรรมะสำหรับเยาวชน
พิสดารกาย ซ้อนสับทับทวี ..... ศศิประภา ศากยบุตร ๘๗
ร้อยคำธรรมกวี
ความรู้สึกนึกคิดในจิตใต้สำนึก ..... เกศแก้ว ๒๐
เสียงจากผู้ปฏิบัติธรรม ..... บ.ก. ๗๖
ปกิณกะ
พระสารีบุตตะเถระนิพพาน ๒๙
การเผยแพร่ธรรมะในมาเลเซีย ..... ธรรมรส ๖๕
ความสุข ..... สมเด็จพระธีรญาณมุนี ๖๙
การบรรลุธรรมของพระโกณฑัญญะฯ ..... พระเสริมชัย ชยมงฺคโล ๘๙
คุยกันเรื่องวันหยุดต้นฤดูฝน ..... ศศิประภา ศากยบุตร ๑๐๑
ไม่เคยคิดฝันว่าจะมี ..... วุฒิชัย อาจริยพร เรียบเรียง ๑๐๕
ท้ายเล่ม
ทำใจให้สบายกับทำให้สบายใจ ..... ญาณรัตน์ ๑๑๙

วัตถุประสงค์ : เพื่อสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่พระสัทธรรมตามแนววิชชาธรรมกายของ**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อ. ดำเนินสะดวก ราชบุรี ใน**โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน** วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และ**มูลนิธิโครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร
● **อัตราค่าสมาชิก :** ๑ ปี (๔ เล่ม) ๑๒๐ บาท เล่มละ ๓๐ บาท

วิธีปฏิบัติภาวนาเบื้องต้น

นั่งคู้บัลลังก์ขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ปลายนิ้วชี้มือขวาจรดหัวแม่มือซ้าย
ุชุงกายัง ปะนิธายะ ตั้งกายให้ตรง คือวัดตั้งแต่ปลายนิ้วชี้ของเท้าขวาถึงกลางลูกสะบ้าของหัวเข่าขวา
ท่ากับระยะจากบนตาตุ่มขาขวาจรดใต้ลูกคาง

ปะริมุขัง สะติงอุปัฏฐะเปตวา เข้าไปตั้งสติไว้ให้มีหน้ารอบ มีสติทุกเมื่อ เหลือบตาขึ้นนิด ๆ
บริกรรมภาวนาว่า "สัมมาอะระหัง" พร้อมกำหนดบริกรรมนิมิต ตรงศูนย์กลางกายเหนือสะดือสองนิ้วมือ
ป็นดวงแก้วกลมใส เหมือนเพชรลูกที่เจียระไนแล้ว ไม่มีขนแมว โตเท่าแก้วตา ประมาณเท่าวงของตาดำ
สขาวเหมือนกระจกที่ส่องเงาหน้า สัณฐานกลมรอบตัว ไม่มีตำหนิ เรียบรอบตัวเหมือนดวงแก้วกายสิทธิ์
เติไม่เผลอจากบริกรรมภาวนา และบริกรรมนิมิต บริกรรมทั้งสองนี้พรากจากกันไม่ได้ ต้องให้ติดกันอยู่เสมอ
นอริยาบถทั้งสี่คือ ยืน เดิน นั่ง นอน ไม่เผลอ ให้มีสติอยู่เสมอมิได้ขาด

บริกรรมภาวนาร้อยครั้งพันครั้ง จนกระทั่งใจค่อย ๆ รวมหยุดอยู่ที่เดียว เห็นดวงนิมิตเกิด
ป็นดวงใสขึ้นแล้ว ก็ให้หยุดบริกรรมภาวนา เพ่งอยู่ที่กลางดวงนั้น แล้วทำใจให้หยุดในหยุดที่จุดเล็กใส
เลางดวงนั้น ให้ใสหนักขึ้นทุกทีจนเป็นรัศมีคือแสงสว่าง ดวงใสนี้เรียกว่า **ดวงปฐมมรรค** กลางดวงนี้
ป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหัตน์ทั้งหลาย

ทำใจให้หยุดในหยุดที่กลางดวงปฐมมรรคนั้นเข้าทุกทีไม่มีถอยออก ก็จะเห็นดวงในดวงและ
ายในกายใสละเอียดโตใหญ่หนักเข้าทุกที ก็ให้เดินดวงเดินกายคือ เห็นดวงก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลาง
วง เห็นกายก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลางกายไม่มีถอยออก
เมื่อทำได้เช่นนี้แล้วก็ให้รีบมาต่อวิชชาธรรมกายกับพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร หรือ
หลวงพ่อชยมงฺคโล เพื่อวิชชาจะได้พัฒนาไปอย่างถูกต้องต่อไป)

รูปด้านข้างผ่าซีก
แสดงที่ตั้งของดวงนิมิตจากฐานที่ ๑ ถึงฐานที่ ๗

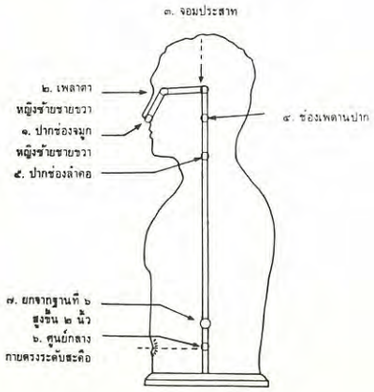

ถ้อยแถลง

นิตยสารธรรมกาย มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การทำความกระจ่างในทางมรรค ผลนิพพาน แนะนำทางตรงให้แก่ผู้ปฏิบัติ เพื่อที่จะได้ไม่เสียเวลาวกวนออกนอกทาง โปรดพิจารณาเนื้อหาต่าง ๆ ในนิตยสารโดยแยบคาย และตัดสินด้วยประสบการณ์ของท่านเอง

หยุดเสียอันเดียวเท่านั้นดับหมด ความทุกข์ เดือดร้อนรำคาญใจที่มีอยู่กันทั่วหน้าก็มาจากความติดใจในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ จะแก้ได้อย่างไร ในพระธรรมเทศนาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ **อาทิตตปริยายสูตร** ได้กล่าวว่า **หยุดเสียได้ก็เบื่อหน่ายหมด ต้องทำใจให้หยุดอยู่ ณ ศูนย์กลางกาย** นี้เป็นหลักสำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการขจัดความทุกข์เดือดร้อนรำคาญใจ ให้เบาบางลงไปให้มากที่สุด ต้องจรดใจไว้ที่ศูนย์กลางกายให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ นอกจากนี้พระเดชพระคุณหลวงพ่อยังได้อธิบายถึงกิเลสในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่หยาบไปจนละเอียด อย่างที่ไม่เคยมีที่ไหนอธิบายมาก่อน

ความระลึกได้ในสภาวะจริงของจิตตามธรรมชาติที่เป็นจริง เพื่อให้รู้เท่าทันในขบวนการอันว่องไวของจิตในการใฝ่ชั่ว เพื่อให้รู้ลู่ทางที่จะคุ้มครองรักษาจิตให้ละจากความชั่วหรือบาปอกุศล ให้ใฝ่อยู่แต่ในทางดีที่เป็นบุญกุศล และเพื่อชำระจิตใจให้ใสสะอาดบริสุทธิ์จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งปวง นั่นคืออานุภาพของ **จิตตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน** ติดตามดูได้ในบทความ **จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน** และ **วิธีเจริญจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน : พิจารณาและปหานอนุสัยกิเลส** ตามแนววิชชาธรรมกาย

นอกจากนี้ก็มีบทความเกี่ยวกับอุบายวิธีในการปฏิบัติธรรม ประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติธรรมและข้อคิดเห็นที่น่าสนใจอีกมาก โปรดติดตาม

บ.ก.

นิพพานํ ปรมํ สุญฺญํ พระนิพพานเป็นความว่างอย่างยิ่ง

อะไรว่าง? หรือว่า **สูญอะไร?**

ว. ท่านพระโคดมเป็นคนกล่าวความขาดสูญฯ

พ. ดูกร พราหมณ์ เหตุที่เขากล่าวหาเราว่า พระสมณโคดมเป็นคนกล่าวความขาดสูญ ดังนี้ ชื่อว่ากล่าวชอบนั้น มีอยู่ เพราะเรากล่าวความขาดสูญแห่งราคะ โทสะ โมหะ เรากล่าวความขาดสูญแห่งธรรมที่เป็นบาปอกุศลหลายอย่าง

นี้แลเหตุที่เขากล่าวหาเราว่า พระสมณโคดมเป็นคนกล่าวความขาดสูญ ดังนี้ ชื่อว่ากล่าวชอบ แต่ไม่ใช่เหตุที่ท่านมุ่งหมายกล่าวฯ

พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตก-อัฏฐก-นวกนิบาต มหาวรรคที่ ๒ เวรัญชสูตร ว่าด้วยพระพุทธองค์ทรงแก้ข้อสงสัยของเวรัญชพราหมณ์ ข้อ ๑๐๑ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง พ.ศ.๒๕๒๑ เล่มที่ ๑๕ หน้า ๑๖๑

ในอรรถกถาธรรมบท ขุททกนิกาย ได้ให้ความหมายไว้ว่า

สุญฺญโต อนิมิตฺโต จาติ เอตฺถ อปฺปณิหิตวิโมกฺโขปิ คหิโตเยว ฯ ตีณิปิ เหตานิ นิพฺพานสฺเสว นามานิ : นิพฺพานํ หิ ราคโทสโมหานํ อภาเวน สุญฺญํ เตหิ จ วิมุตฺตนฺติ สุญฺญโต วิโมกฺโข ฯ

แม้อัปปณิหิตวิโมกข์ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงถือเอาแล้วเหมือนกันในบาทพระคาถานี้ว่า "สุญฺญโต อนิมิตฺโต จ" ดังนี้ ฯ เพราะว่าบทเหล่านั้นแม้ทั้งสาม ก็เป็นชื่อแห่งพระนิพพานนั่นแหละ : จริงอยู่**พระนิพพาน** ชื่อว่า **เป็นธรรมชาติว่าง เพราะไม่มีราคาโทสะและโมหะ และพ้นแล้วจากราคะโทสะและโมหะเหล่านั้น** เพราะเหตุนั้น พระนิพพานนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า "สุญฺญตวิโมกข์" ฯ

(ขุ. ธ. อ.๔/๖๓)

อาทิตตปริยายสูตร

แสดงโดย **พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)**

๒๕ สิงหาคม ๒๔๙๖

...หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะนั่นแหละ พอถูกส่วนเข้าก็จะเห็นกายมนุษย์ละเอียด อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ ของกายมนุษย์หยาบหายไปหมด เหลือของกายมนุษย์ละเอียด... ...ถึงกายทิพย์ อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ หายไปหมด... ...เข้าถึงกายรูปพรหม นี่โลภะ โทสะ โมหะ หายไปหมดแล้ว... ...เข้าถึงกายอรูปพรหม นี่ราคะ โทสะ โมหะ หายไปหมดอีกแล้ว... ...เข้าถึงกายธรรมเท่านั้น กามราคานุสัย อวิชชานุสัย ปฏิคานุสัย ก็หายไปหมด... ...เข้าถึงกายโสดา ทั้งหยาบทั้งละเอียด นี่หมดสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลพัตตปรามาส... ... เข้าถึงพระสกทาคาทั้งหยาบทั้งละเอียด กามราคะ พยาบาท อย่างหยาบหมด... ... พระอนาคา กามราคะ พยาบาท อย่างละเอียดหมด... ... เข้าถึงกายพระอรหัตทั้งหยาบทั้งละเอียด รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา หลุดหมด...

นโม ตสฺสํ ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ (๓ ครั้ง)

เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา คยายํ วิหรติ คยาสีเส สทฺธึ ภิกฺขุสหสฺเสนฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ฯ

สพฺพํ ภิกฺขเว อาทิตฺตํ ฯ กิญฺจ ภิกฺขเว สพฺพํ อาทิตฺตํ ฯ จกฺขุํ ภิกฺขเว อาทิตฺตํ รูปา อาทิตฺตา จกฺขุวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ จักฺขุสมฺผสฺโส อาทิตฺโต ยมฺปิทํ จกฺขุสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา ตมฺปิ อาทิตฺตํ ฯ เกน อาทิตฺตํ ฯ อาทิตฺตํ รากคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา อาทิตฺตํ ชาติยา ชรามรเณน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ อาทิตฺตนฺติ วทามิ ฯ โสตํ อาทิตฺตํ สทฺทา อาทิตฺตา โสตวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ โสตสมฺผสฺโส อาทิตฺโต ยมฺปิทํ โสตสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา ตมฺปิ อาทิตฺตํ ฯ เกน อาทิตฺตํ ฯลฯ อิมสฺมิญฺจ ปน เวยฺยากรณสฺมึ ภญฺญมาเน ตสฺส ภิกฺขุสหสฺสสฺส อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจึสูติฯ

ณ บัดนี้อาตมภาพจักได้แสดงธรรมิกถาเรื่อง **อาทิตตปริยายสูตร** ที่สมเด็จพระผู้มีพระภาคทรงแสดงแก่ชฎิล ๑๐๐๐ มีปุราณกัสสป นทีกัสสป คยากัสสป เป็นประธาน พระบรมศาสดาจารย์ทรงทรมานชฎิลทั้งหลายเหล่านี้ ได้ทรงทำปาฏิหาริย์มากอย่าง จะทำปาฏิหาริย์สักท่าหนึ่งท่าใด ชฎิลผู้เป็นประธานปุราณชฎิลนั้นก็ยังแย้งว่าสู้ของเราไม่ได้ร่ำไป จนกระทั่งหมดทิฏฐิมานะยอมรับธรรมเทศนาเชื่อต่อพระศาสดา พระองค์จึงได้ทรงแสดงธรรมเทศนาให้ชฎิลละทิฏฐิของตนพร้อมด้วยบริวารทั้งสามพี่น้อง เมื่อยอมรับถือตามคำสอนของพระศาสดาแล้ว เมื่อได้เวลาสมควรพระองค์ก็ทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตรแก่ชฎิลทั้งหลายเหล่านั้น มีปุราณชฎิลเป็นต้น อาทิตตปริยายสูตรนี้แสดงของร้อนให้ชฎิลเข้าเนื้อเข้าใจ เพราะชฎิลทั้งหลายเหล่านั้นเคยบูชาไฟมาชำนิชำนาญ ชำนาญในการร้อนพระองค์ทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตร เรื่องของร้อนทั้งนั้น

ตามวาระพระบาลีที่ยกไว้เบื้องต้นว่า **เอวมฺเม สุตํ** อันข้าพเจ้าพระอานนท์เถระได้สดับตรับฟังแล้วด้วยอาการอย่างนี้ **เอกํ สมยํ** สมัยครั้งหนึ่ง **ภควา** องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคทรงเสด็จประทับอยู่ ณ คยาสีสะประเทศ ใกล้แม่น้ำคยาพร้อมด้วยภิกษุ ๑๐๐๐ รูป ทรงรับสั่งเตือนพระภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นว่า **สพฺพํ ภิกฺขเว อาทิตฺตํ** ดูกรภิกษุทั้งหลาย สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน **กิญฺเจ ภิกฺขเว สพฺพํ อาทิตฺตํ** ภิกษุทั้งหลาย สิ่งอะไรเล่าเป็นของร้อน

จกฺขุํ ภิกฺขเว อาทิตฺตํ นัยน์ตาเป็นของร้อน **รูปา อาทิตฺตา** รูปทั้งหลายเป็นของร้อน **จกฺขุวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ** ความรู้แจ้งทางตาเป็นของร้อน **จกฺขุสมฺผสฺโส อาทิตฺโต** ความสัมผัสถูกต้องทางตาเป็นของร้อน **ยมฺปิทํ จกฺขุสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ** ความรู้สึกอารมณ์มีขึ้นเกิดขึ้นเพราะจักขุสัมผัสเป็นปัจจัยแม้อันใด เป็นสุขบ้างทุกข์บ้าง ไม่สุขไม่ทุกข์บ้าง แม้อันนั้นก็เป็นของ

เพราะอะไร **อาทิตฺตํ** ร้อนเพราะความกำหนัดยินดี ร้อนเพราะความโกรธความประทุษร้าย ร้อนเพราะความหลงงมงาย **อาทิตฺตํ** ร้อนเพราะชาติ ความเกิด ชรา ความแก่ โศก ความแห้งใจ ปริเทวะ ความพิไรรำพัน ทุกข์ ความไม่สบายกาย โทมนัส ความเสียใจ อุปายาส ความคับแค้นใจ นั้นเรากล่าวว่าเป็นของร้อน

ฆานํ อาทิตฺตํ จมูกก็เป็นของร้อน **คนฺธา อาทิตฺตา** กลิ่นที่กระทบจมูกก็เป็นของร้อน **ฆานวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ** ความรู้ทางจมูกก็เป็นของร้อน **ฆานสมฺผสฺโส อาทิตฺโต** การกระทบทางจมูกก็เป็นของร้อน **ยมฺปิทํ ฆานสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา** อารมณ์อันมีเกิดขึ้นเพราะอาศัยฆานสัมผัสเป็นปัจจัยแม้อันใด เป็นสุขบ้างเป็นทุกข์บ้าง ไม่สุขไม่ทุกข์บ้าง นั้นก็เป็นของร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะความกำหนัดยินดี ร้อนเพราะความโกรธประทุษร้าย ร้อนเพราะความหลงงมงาย ร้อนเพราะชาติ ความเกิด ชรา ความแก่ มรณะ ความตาย โศก ความแห้งใจ ปริเทวะ ความพิไรรำพันเพ้อ ทุกข์ ความไม่สบายกาย โทมนัส ความเสียใจ อุปายาส ความคับแคบใจ นั่นเรากล่าวว่าเป็นของร้อน

ชิวฺหา อาทิตฺตา ลิ้นก็เป็นของร้อน **รสา อาทิตฺตา** รสที่กระทบลิ้นก็เป็นของร้อน **ชิวฺหาวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ** ความรู้สึกทางลิ้นก็เป็นของร้อน **ชิวฺหาสมฺผสฺโส อาทิตฺโต** ความสัมผัสแห่งลิ้นก็เป็นของร้อน ความรู้สึกอารมณ์นี้เกิดขึ้น

เพราะอาศัยชิวหาสัมผัสเป็นปัจจัย แม้อันใดเป็นสุขบ้างเป็นทุกข์บ้าง ไม่สุขไม่ทุกข์บ้าง นั่นก็เป็นของร้อน **เกน อาทิตฺตํ** ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะความกำหนัดยินดี ความโกรธประทุษร้าย ความหลงงมงาย ร้อนเพราะชาติ ความเกิด ชรา ความแก่ มรณะ ความตาย โศก ความแห้งใจ ปริเทวะ ความพิไรรำพัน เพ้อ ทุกข์ ความไม่สบายกาย โทมนัส ความเสียใจ อุปายาส ความคับแคบใจ นั่นเรากล่าวว่าเป็นของร้อน

กาโย อาทิตฺโต กายก็เป็นของร้อน **โผฏฺฐพฺพา อาทิตฺตา** ความถูกต้องของกาย ความสัมผัสของกาย สิ่งที่ถูกต้องกาย ก็เป็นของร้อน ความรู้แจ้งทางกายก็เป็นของร้อน ความสัมผัสถูกต้องทางกายก็เป็นของร้อน ความรู้สึกอารมณ์นี้เกิดขึ้นเพราะอาศัยกาย สัมผัสเป็นปัจจัยแม้อันใด เป็นสุขบ้างเป็นทุกข์บ้าง ไม่สุขไม่ทุกข์บ้าง นั่นก็เป็นของร้อน **เกน อาทิตฺตํ** ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะความกำหนัดยินดี ความโกรธประทุษร้าย ความหลงงมงาย ร้อนเพราะชาติ ความเกิด ชรา ความแก่ มรณะ ความตาย โศก ความแห้งใจ ปริเทวะ ความพิไรรำพันเพ้อ ทุกข์ ความไม่สบายกาย โทมนัส ความเสียใจ อุปายาส ความคับแคบใจ **อาทิตฺตนฺติ วทามิ** นั่นเรากล่าวว่าเป็นของร้อน

มโน อาทิตฺโต ใจก็เป็นของร้อน **ธมฺมา อาทิตฺตา** ธรรมทั้งหลายก็เป็นของร้อน **มโนวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ** ความรู้แจ้งทางใจก็เป็นของร้อน **มโนสมฺผสฺโส อาทิตฺโต** ความถูกต้องทางใจก็เป็นของร้อน ความรู้สึกอารมณ์นึกคิดเพราะมโนสัมผัสเป็นปัจจัยแม้อันใดเป็นสุขบ้างเป็นทุกข์บ้าง ไม่สุขไม่ทุกข์บ้าง นั่นเป็นของร้อน ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะความกำหนัดยินดี ความโกรธประทุษร้าย ความหลงงมงาย ร้อนเพราะชาติ ความเกิด ชรา ความแก่ มรณะ ความตาย โศก ความแห้งใจ ปริเทวะ ความพิไรรำพันเพ้อ ทุกข์ ความไม่สบายกาย โทมนัส ความเสียใจ อุปายาส ความคับแคบใจ **อาทิตฺตนฺติ วทามิ** นั่นเรากล่าวว่าเป็นของร้อน

เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว สุตวา อริยสาวโก ดูกรภิกษุทั้งหลายผู้ได้ฟังแล้ว เมื่อได้เห็นแล้วอย่างนี้ **จกฺขุสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ** เบื่อหน่ายในตาบ้าง **รูเปสุปิ นิพฺพินฺทติ** เบื่อหน่ายในรูปบ้าง **จกฺขุวิญฺญาณเณปิ นิพฺพินฺทติ** เบื่อหน่ายในจักษุวิญญานบ้าง **จกฺขุสมฺผสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ** เบื่อหน่ายในตาสัมผัสบ้าง **ยมฺปิทํ จกฺขุสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ** ความรู้สึกอารมณ์อันนี้เกิดขึ้นเพราะอาศัยจักขุสัมผัสเป็นปัจจัยแม้อันใด เป็นสุขบ้างเป็นทุกข์บ้าง ไม่สุขไม่ทุกข์บ้าง ย่อมเบื่อหน่ายในความรู้นั้น **โสตสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ** เบื่อหน่ายในหูบ้าง **สทฺเทสุปิ นิพฺพินฺทติ** เบื่อหน่ายทั้งในเสียง **โสตวิญฺญาเณปิ นิพฺพินฺทติ** เบื่อหน่ายทั้งในความรู้ทางหูบ้าง **โสตสมฺผสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ** เบื่อหน่ายในความกระทบถูกต้องทางหูบ้าง **ยมฺปิทํ โสตสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ** ความรู้สึกอารมณ์อันนี้เกิดขึ้นเพราะอาศัยโสตสัมผัสเป็นปัจจัยแม้อันใด เป็นสุขบ้าง เป็นทุกข์บ้าง ไม่สุขไม่ทุกข์บ้าง ย่อมเบื่อหน่ายในความรู้อันนั้น **ฆานสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ** ย่อมเบื่อหน่ายในจมูกบ้าง **คนฺเธสุปิ นิพฺพินฺทติ** ย่อมเบื่อหน่ายในกลิ่นทั้งหลายบ้าง **ฆานวิญฺญาณเณปิ นิพฺพินฺทติ** ย่อมเบื่อหน่ายในความรู้ในทางจมูกบ้าง **ฆานสมฺผสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ** ย่อมเบื่อหน่ายในทางกระทบถูกต้องทางจมูกบ้าง **ยมฺปิทํ ฆานสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ** ความรู้สึกเกิดขึ้นเพราะอาศัยฆานสัมผัสเป็นปัจจัยแม้อันใด เป็นสุขบ้างเป็นทุกข์บ้าง ไม่สุขไม่ทุกข์บ้าง ย่อมเบื่อหน่ายในความรู้อันนั้น **ชิวฺหายปิ นิพฺพินฺทติ** ย่อมเบื่อหน่ายในลิ้นบ้าง **รเสสุปิ นิพฺพินฺทติ** ย่อมเบื่อหน่ายในรสทั้งหลายบ้าง **ชิวฺหาวิญฺญาเณปิ นิพฺพินฺทติ** ย่อมเบื่อหน่ายในความรู้ในทางลิ้นบ้าง **ชิวฺหาสมฺผสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ** ย่อมเบื่อหน่ายในชิวหาสัมผัสบ้าง **ยมฺปิทํ ชิวฺหาสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺ ชติ เวทยิตํ** อันนี้เกิดขึ้นเพราะอาศัยชิวหาสัมผัสเป็นปัจจัยแม้อันใด เป็นสุขบ้างเป็นทุกข์บ้าง ไม่สุขไม่ทุกข์บ้าง ย่อมเบื่อหน่ายในความรู้สึกนั้น **กายสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ** ย่อมเบื่อหน่ายในกายบ้าง **โผฏฺฐพฺเพสุปิ นิพฺพินฺทติ** เบื่อหน่ายในสิ่งที่มากระทบกายบ้าง **กายวิญฺญาเณปิ นิพฺพินฺทติ** ย่อมเบื่อหน่ายในความรู้ทางกายบ้าง **กายสมฺผสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ** เบื่อหน่ายในการถูกต้องบ้าง **ยมฺปิทํ กายสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ** ความรู้สึกอันนี้เกิดขึ้นเพราะอาศัยกายสัมผัสเป็นปัจจัยแม้อันใด เป็นสุขบ้างเป็นทุกข์บ้าง ไม่สุขไม่ทุกข์บ้าง ย่อมเบื่อหน่ายในความรู้สึกอันนั้น **มนสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ** ย่อมเบื่อหน่ายในใจบ้าง **ธมฺเมสุปิ นิพฺพินฺทติ** ย่อมเบื่อหน่ายในธรรมารมณ์บ้าง **มโนวิญฺญาเณปิ นิพฺพินฺทติ** เบื่อหน่ายความรู้ทางใจบ้าง **มโนสมฺผสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ** ย่อมเบื่อหน่ายในความถูกต้องทางใจบ้าง **ยมฺปิทํ มโนสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ** ความรู้สึกอารมณ์นี้เกิดขึ้นเพราะอาศัยมโนสัมผัสเป็นปัจจัยแม้อันใด เป็นสุขบ้างเป็นทุกข์บ้าง ไม่สุขไม่ทุกข์บ้าง ย่อมเบื่อหน่ายในความรู้สึกแม้อันนั้น **นิพฺพินฺทํ วิรชฺชติ** เมื่อเบื่อหน่ายย่อมสิ้นกำหนัด **วิราคา วิมุจฺจติ** พอสิ้นกำหนัดจิตก็หลุดพ้น. **วิมุตฺตสฺมึ วิมุตฺตมิติ** เมื่อจิตหลุดพ้นเกิดความรู้ขึ้นว่าพ้นแล้วดังนี้ พระอริยสาวกนั้นย่อมทราบชัดว่า ชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว กิจที่จะต้องทำได้ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มิได้มีอีกแล้ว **อิทมโวจ ภควา** สมเด็จพระผู้มีพระภาคทรงตรัสธรรม-

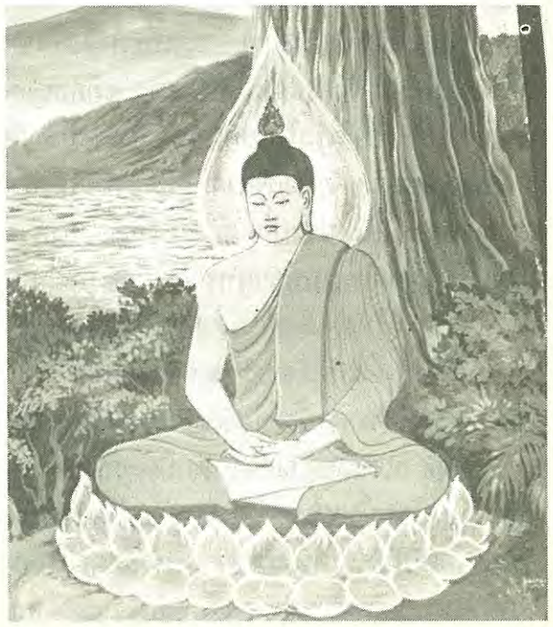

บรรยายอันนี้แล้ว **อตฺตมนา เต ภิกฺขู** ภิกขุทั้งหลายเหล่านั้นมีใจยินดี **ภควโต ภาสิตํ อทินนฺทุํ** เพลิดเพลินในภาษิตของพระผู้มีพระภาค **อิมสฺมิญฺจ ปน เวยฺยากรณสฺมิํ ภญฺญมาเน** ก็แลเมื่อเวยกรณีอันพระผู้มีพระภาคทรงตรัสอยู่ จิตของพระภิกษุ ๑๐๐๐ รูปเหล่านั้นก็พ้นจากอาสวะทั้งหลายพร้อมด้วยความไม่ถือมั่นด้วยประการฉะนี้ นี่จบ อาทิตตปริยายสูตร ต่อแต่นี้จะชี้แจงตามวาระพระบาลีคลี่ความเป็นสยามภาษา ตามมตยาธิบายต่อไป

อาทิตตปริยายสูตรนี้ สมเด็จพระผู้มีพระภาคทรงทราบชัดว่าบริษัทคือชฎิล มีปุรณชฎิล เป็นต้นสาละวนในการบูชาไฟ เพลิดเพลินในการบูชาไฟเป็นที่สักการะนับถือของชาวมคธราช มีพระเจ้าพิมพิสารเป็นประธาน เป็นครูของพระเจ้าพิมพิสารทีเดียวเป็นที่นับถือทีเดียว ชฎิลพวกนี้เคยรับสังเวยของพลเมืองเป็นเนืองนิตย์อัตรา ชฎิลเหล่านี้พระพุทธเจ้าอุบัติตรัสในโลกขึ้นแล้วปรากฏว่าเราจะไปโปรดพระเจ้าพิมพิสาร ที่จะสำเร็จเป็นหลักฐานจะทำเป็นประการใด เมื่อสอดส่องด้วยพระปรีชาญาณก็ทราบหลักฐานว่าจะต้องไปทรมานชฎิลเหล่านั้นให้มาเลื่อมใสในลัทธิของเราก่อน เมื่อมาเลื่อมใสในลัทธิทางพุทธศาสนาแน่แท้แล้วเราจะพาชฎิลเหล่านั้นไปเฝ้าพระเจ้าพิมพิสาร แล้วให้ชฎิลเหล่านี้ปฏิญานตัวว่าเป็นลูกศิษย์ของเรา ถ้าไม่เช่นนั้นชนชาวเมืองราชคฤห์ก็จะพากันตระหนกตกใจสนเท่ห์สงสัยว่า พระสมณโคดมจะเป็นใหญ่กว่าหรือว่าพวกชฎิลของเราเป็นใหญ่กว่าเป็นประการใด แล้วไม่ตกลงกัน เมื่อมหาชนทั้งหลายสนเท่ห์เช่นนั้น ก็ให้ปุรณชฎิลนั้นแหละปฏิญานตัวว่าเป็นศิษย์พระสมณโคดมบรมครูให้เหาะขึ้นไปในอากาศแล้วกลับลงมากราบพระบรมศาสดา ๓ ครั้ง แล้วปฏิญานตนว่าเป็นศิษย์พระบรมครูทีเดียว เมื่อชฎิลประกาศตัวเช่นนั้นแล้ว พระเจ้าพิมพิสารทั้งราชบริพารของพระเจ้าพิมพิสารก็พร้อมใจกันเชื่อถือแน่นอนมั่นหมายในพระสมณโคดมบรมครู พระองค์ก็ทรงตรัสเทศนาแก่บริษัทที่มาประชุมพร้อมกันได้ ๑๒ นหุต เมื่อพระองค์ทรงตรัสเทศนาจบลง ในกาลครั้งนั้นราชบริพารของพระเจ้าพิมพิสารทั้งหมดปรากฏว่าได้สำเร็จมรรคผล ๑๑ นหุต เหลืออีกนหุตหนึ่งได้ตั้งอยู่ในพระไตรสรณาคมณ์ แล้วพระเจ้าพิมพิสารอุทิศราชอุทยานของพระองค์ชื่อว่า เวฬุวัน สวนไม้ไผ่ให้แก่พระโคดมบรมครูตั้งเป็นสังฆิกาวาสอยู่ในเวฬุวนารามมอบให้เป็นสิทธิ์ทีเดียว พุทธศาสนาก็ตั้งมั่นในเมืองราชคฤห์เพราะเหตุนี้

เพราะฉะนั้น เราได้ฟังอาทิตตปริยายสูตรว่าด้วยของร้อนในเวลาวันนี้ **เป็นธรรมอันพระองค์ใช้ดับของร้อน** ของร้อนต้องดับของร้อนมันจึงจะถูกเงื่อนถูกสายกัน ดับของร้อนได้อย่างไร **ความร้อนน่ะ ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ ชาติ** ความเกิด **ชรา** ความแก่ **มรณะ** ความตาย **โศก** ความแห้งใจ **ปริเทวะ** ความพิไรรำพันเพ้อ **ทุกข์** ความไม่สบายกาย **โทมนัส** ความเสียใจ **อุปยาส** ความคับแคบใจ ดังนี้เป็นผล

...หยุดเสียอันเดียวเท่านั้นดับหมด พอหยุดได้เสียก็เบื่อหน่าย เบื่อหน่ายในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ เบื่อหน่ายในทางความรู้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เบื่อหน่ายในการสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เบื่อหน่ายหมด ต้องทำใจให้หยุดอยู่ ณ ศูนย์กลางกาย...

ร้อนด้วย ราคะ โทสะ โมหะ นั้นสำคัญนักอันนี้จะแก้ไขวันนี้ว่าเกิดมาจากไหน ราคะ โทสะ โมหะ เกิดมาจากจักขุบ้าง รูปบ้าง ความรู้ทางจักขุบ้าง ความสัมผัสทางจักขุบ้าง มันเกิดมาทางนี้ต้องแก้ไขทางนี้ แก้ไขทางอื่นไม่ได้ ต้องแก้ไขทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ยินดียินร้ายในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ ที่มากระทบถูกต้องอายตนะทั้ง ๖ นั้น ให้ทำใจให้หยุด **หยุดเสียอันเดียวเท่านั้นดับหมด** พอหยุดได้เสียก็เบื่อหน่าย เบื่อหน่ายในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ เบื่อหน่ายในทางความรู้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เบื่อหน่ายในการสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เบื่อหน่ายหมด **ต้องทำใจให้หยุดอยู่ ณ ศูนย์กลางกาย** สะดือทะลุหลัง ขวาทะลุซ้าย กลางกั๊ก ใสเหมือนดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ หยุดนิ่งหยุดทีเดียว พอหยุดก็รู้ว่าใจของเราหยุดแล้ว ที่ว่าใจหยุดก็เข้ากลางของกลาง นิ่งอยู่ที่เดียว กลางของกลาง ๆ ๆ ไม่ถอย แล้วเข้ากลางของกลางหนักเข้าไป พอใจหยุดก็เข้ากลางของกลางซ้ายขวาหน้าหลังล่างบนไม่ไป **กลางของกลางหนักขึ้นทุกทีไม่มีถอยออก** กลางของกลางหนักขึ้น พอถูกส่วนเข้าก็จะเห็นดวงใสเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ นั่นเป็น**ดวงปฐมมรรค หนทางเบื้องต้นมรรคผลนิพพาน** กลางของกลางไม่เลิกอยู่กลางดวงนั่นแหละ เกิดขึ้นที่หยุดนั่นแหละ นิ่งอยู่กลางดวงของดวงที่หยุดนั่นแหละ หยุดหนักเข้า ๆ ก็ถึง**ดวงศีล** เท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เท่ากัน หยุดอยู่กลางดวงศีลนั่นแหละ กลางของกลางหนักขึ้น พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**ดวงสมาธิ** หยุดอยู่กลางดวงสมาธินั่นแหละ พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**ดวงปัญญา** หยุดอยู่กลางดวงปัญญานั่นแหละ พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**ดวงวิมุตติ** หยุดอยู่กลางดวงวิมุตตินั่นแหละ พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวง**วิมุตติญาณทัสสนะ** หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะนั่นแหละ พอถูกส่วนเข้าก็จะเห็น**กายมนุษย์ละเอียด อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ ของกายมนุษย์หยาบหายไปหมด** เหลือของกายมนุษย์ละเอียด

ใจก็หยุดอย่างนั้นแหละ ในศูนย์กลางกายมนุษย์ละเอียด ก็เห็นแบบเดียวกันอย่างนี้แหละ ก็ถึง**กายทิพย์ อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ หายไปหมด** พอเข้าถึงกายทิพย์แล้ว หยุดอยู่ในกลางกายทิพย์อย่างนี้แหละ จะเข้าถึง**กายทิพย์ละเอียด** หยุดอยู่กลางกายทิพย์ละเอียดอย่างนี้

แหละก็จะเข้าถึง**กายรูปพรหม นี่โลภะ โทสะ โมหะ หายไปหมดแล้ว** เหลือแต่ราคะ โทสะ โมหะ หยุดดังนี้ในกายรูปพรหมทั้งหยาบทั้งละเอียดจะเข้าถึง**กายอรูปพรหม นี่ราคะ โทสะ โมหะ หายไปหมดอีกแล้ว**

หยุดอยู่ดังนี้แหละในกายอรูปพรหมทั้งหยาบทั้งละเอียดเข้าถึง**กายธรรม** พอเข้าถึงกายธรรมเท่านั้น **กามราคานุสัย อวิชชานุสัย ปฏิฆานุสัยก็หายไปหมด** กายธรรมเป็นวิราคธาติวิราคธรรมส่วนหยาบส่วนย่อย เป็นวิราคธาตุวิราคธรรมที่ยังเจือปนระคนอยู่ด้วยฝ่ายหยาบ ยังไม่เป็นวิราคธาตุวิราคธรรมแท้สิ้นเชิงทีเดียว แต่เข้าเขตวิราคธาตุวิราคธรรมแล้ว ก็หยุดอยู่ในกายธรรมทั้งหยาบทั้งละเอียดอย่างนี้แหละจะเข้าถึง**กายโสดา**ทั้งหยาบทั้งละเอียด **นี่หมดสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลพัตตปรามาส** เข้าถึงพระโสดาไปแล้วหยุดอยู่ที่พระโสดาดังนี้ พอถูกส่วนเข้าจะเข้าถึง**พระสกทาคา**ทั้งหยาบทั้งละเอียด **กามราคะ พยาบาทอย่างหยาบหมด** หยุดอยู่ในพระสกทาคาอย่างนี้ทั้งหยาบทั้งละเอียด ถูกส่วนดังนี้จะเข้าถึง**พระอนาคา กามราคะ พยาบาท อย่างละเอียดหมด** เหลือแต่รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา หยุดอยู่ในกายพระอนาคาอย่างนี้แหละ จะเข้าถึงกาย**พระอรหันต์**ทั้งหยาบทั้งละเอียด **รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา หลุดหมด พอเข้าถึงกายพระอรหัตทั้งหยาบทั้งละเอียดนี้เป็นวิราคธาตุวิราคธรรมแท้ นี่เสร็จกิจในพระพุทธศาสนา**แต่ให้รู้จักหลักอย่างนี้ ทางเป็นจริงของพุทธศาสนาเป็นอย่างนี้

เมื่อเรารู้จักหลักจริงดังนี้แล้วให้ปฏิบัติไปตามแนวนี้ ถ้าผิดแนวนี้จะผิดทางมรรคผล นิพพาน

...พอถึงธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัตก็ถึงนิพพานกัน นิพพานอยู่อย่างนี้ ถ้าไม่มีธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัตก็ไปนิพพานไม่ได้ ธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัตเป็นวิราคธาตุวิราคธรรม ตัวนิพพานเป็นวิราคธาตุ วิราคธรรม เขาก็ดึงดูดกัน พอถูกส่วนเข้าก็ดึงดูดกันรั้งกันไปเอง...

อะไรเป็นมรรค อะไรเป็นผล อะไรเป็นนิพพาน มรรคผลนิพพาน **กายธรรมอย่างหยาบ กายธรรมโคตรภู โสดา สกทาคา อนาคา อรหัตอย่างหยาบนั่นแหละเป็นตัวมรรค กายธรรมอย่างละเอียด โสดาอย่างละเอียด สกทาคาอย่างละเอียด อนาคาอย่างละเอียด อรหัตอย่างละเอียดนั่นแหละเป็นตัวผล** นั่นแหละมรรคนั่นแหละผลแล้วนิพพานล่ะ ธรรมที่ทำให้เป็นกายโคตรภู โสดา สกทาคา อนาคา อรหัต **พอถึงธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัตก็ถึงนิพพานกัน นิพพานอยู่อย่างนี้ ถ้าไม่มีธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัตก็ไปนิพพานไม่ได้ ธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัตเป็นวิราคธาตุวิราคธรรม ตัวนิพพานเป็นวิราคธาตุวิราคธรรม เขาก็ดึงดูดกัน พอถูกส่วนเข้าก็ดึงดูดกันรั้งกันไปเอง** เหมือนมนุษย์ในโลกนี้ คนมั่งมีเขาก็เหนี่ยวรั้งคนมั่งมีไปรวมกัน คนยากจนมันก็เหนี่ยวรั้งคนยากคนจนไปรวมกัน นักเลงสุรามันก็เหนี่ยวรั้งนักเลงสุราไปรวมกัน นักเลงฝิ่นมันก็เหนี่ยวรั้งนักเลงฝิ่นไปรวมกัน ภิกษุก็เหนี่ยวพวกภิกษุไปรวมกัน สามเณรก็เหนี่ยวพวกสามเณรไปรวมกัน อุบาสกก็เหนี่ยวพวกอุบาสกไปรวมกัน อุบาสิกาก็เหนี่ยวพวกอุบาสิกาไปรวมกัน มีคล้าย ๆ กันอย่างนี้ แต่ที่จริงที่แท้เป็นอายตนะสำคัญ อายตนะดึงดูด เช่น โลกายตนะ อายตนะของโลกในกามภพ อายตนะของกามมันดึงดูดให้ข้องอยู่ในกามคือกามภพ รูปภพ อายตนะรูปพรหมดึงดูดเพราะอยู่ในปกครองของรูปฌาน อายตนะดึงดูดให้รวมกัน อรูปภพ อายตนะของอรูปพรหมอรูปฌานดึงดูดเข้ารวมกัน **อตฺถิ ภิกฺขเว สพายตนํ นิพพานเป็นอายตนะอันหนึ่ง เมื่อหมดกิเลสแล้วนิพพานก็ดึงดูดไปนิพพานเท่านั้น** ให้รู้จักหลักจริงอันนี้ก็เอาตัวรอดได้

ที่ได้ชี้แจงมาตามวาระพระบาลี อาทิตตปริยายสูตร โดยสังเขปกถาและตามมตยาธิบายพอสมควรแก่เวลา **เอเตน สจฺจวชฺเชน** ด้วยอำนาจความสัจที่ได้อ้างธรรมปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ **สทา โสตถี ภวนฺตุ เต** ขอความสุขสวัสดีจงบังเกิดมีแก่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสโมสร ณ สถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา สมมุติว่ายุติธรรมิกถาโดยอรรถนิยมความเพียงแค่นี้ **เอวํ** ก็มีด้วยประการฉะนี้

■■■■

หลงทาง

โดย **ทาษธรรม**

ก่อนที่ท่านจะอ่านเรื่องราวที่อาจจะไร้สาระหรือมีสาระนี้ ขอท่านทำใจของท่านให้เป็นกลางเสียก่อน แล้วใช้ปัญญาของท่านพิจารณาดูว่า มันอาจจะเป็นจริง หรือ เพ้อผัน ขอเชิญท่านติดตามเรื่องเหล่านี้ได้เลยครับ

ข้าพเจ้าก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่ประสบกับปัญหาส่วนตัวทางโลกมากมาย จนเรียกว่าแบกเอาทุกข์ทางโลกไว้เสียจนเต็มบ่าก็ได้ พยายามอย่างมากที่จะเสาะหาหนทางที่จะให้ทุกข์เหล่านี้บรรเทาลงเสียบ้าง หรือแม้แต่สักเล็กน้อยก็ยังดี ทุกข์ของข้าพเจ้านั้นมันพากันประดังกันทับถมกันเข้ามาทั้งปัญหาทางครอบครัว ที่ทำงาน และญาติ มิตร เมื่อหมดหนทางเข้าก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี แต่ก็ยังพยายามที่จะเสาะแสวงหาสำนักปฏิบัติธรรมที่ดี เพื่อจะได้พบกับอาจารย์ผู้สอนธรรมะให้ช่วยชี้แนะแนวทางที่จะให้ทุกข์มันลดน้อยลงไปบ้าง แต่ปรากฏว่าไม่เคยได้พบเลย ยิ่งไปมากสำนักเท่าใด ก็ยิ่งงงมากเท่านั้น เพราะว่าแต่ละสำนักก็ชี้ไปตามแต่ละแนวที่ท่านปฏิบัติ ทำให้ผู้ปฏิบัติยิ่งหลงทางเดิน ไม่รู้ว่าจะก้าวเดินไปทางใดดี จึงจะพบกับความสุขทางใจบ้างสักนิดหนึ่ง จึงมีผลทำให้บางท่านที่ไม่มีความอดทนเพียงพอ เกิดเบื่อหน่ายเลยเลิกขวนขวายที่จะหาทางทำให้จิตใจของตัวเองสงบ สบาย วาง และว่าง

...ข้าพเจ้าเริ่มมองเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างมันว่าเปล่า แม้แต่โลกนี้ก็ว่างเปล่า จักรวาลก็ว่างเปล่า จนจิตใจหยุดนิ่ง ไม่มีอารมณ์ทั้งภายในและภายนอก ตัวเองก็นั่งนิ่งเหมือนก้อนดิน ก้อนหินเท่านั้น...

บางสำนักที่ข้าพเจ้าได้ไปขอเรียนนั้น ท่านให้กำหนดอานาปาณสติ คือ กำหนดลมหายใจของตัวเอง เช่น ลมหายใจเข้า ก็ให้รู้ว่าลมหายใจเข้า หายใจออก ก็ให้รู้ว่าลมหายใจออก ให้รู้จักทางเดินของลม โดยดูให้เห็นทางเดินของลมว่า ไปสิ้นสุดที่ใด ข้าพเจ้านำมาปฏิบัติ โดยกำหนดลมมากระทบที่ปลายจมูก แล้วไหลเลื่อนเข้าไปในโพรงจมูก ไปหยุดที่กลางระหว่างคิ้ว หักตรงเข้าไปในสมอง สู่กึ่งกลางสมอง แล้วหักลงไปในกลางกาย ไปสุดที่กลางกาย ตรงสะดือ มองเห็นเหมือนหลอดแก้วสอดเข้าไปในตัวเราเองเห็นอยู่อย่างนี้ ไปพบกับอาจารย์ที่ท่านสอน ท่านก็บอกว่า มันเป็นไปได้แค่นี้แหละ ข้าพเจ้านำมาพิจารณาดูแล้ว มันไม่ช่วยให้พ้นไปจากทุกข์ทางใจได้เลย เพราะว่าเมื่อท่านออกมาจากเส้นทางของลมหายใจที่มีลักษณะคล้ายหลอดแก้วแล้ว อารมณ์ต่าง ๆ ก็จะกลับมาเช่นเดิมอีกนั่นแหละ จึงเป็นอันว่า ข้าพเจ้าจำต้องหยุดกันทีสำหรับการปฏิบัติแบบนี้

เมื่อออกจากสำนักนี้ ได้ลองปฏิบัติแบบ "ฌาน" โดยการวางใจให้ว่างเปล่า ไม่มีอารมณ์ใดมาแผ้วพาล ไม่ยึดไม่เกาะติดกับอารมณ์หนึ่งอารมณ์ใด ผ่านอารมณ์ว่างไปเรื่อย ๆ มันจึงค่อย ๆ หมดความรู้สึกไปทีละเล็กละน้อย จนหมดไปเลย ข้าพเจ้าเริ่มมองเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างมันว่างเปล่า แม้แต่โลกนี้ก็ว่างเปล่า จักรวาลก็ว่างเปล่า จนจิตใจหยุดนิ่ง ไม่มีอารมณ์ทั้งภายในและภายนอก ตัวเองก็นั่งนิ่งเหมือนก้อนดิน ก้อนหินเท่านั้น มันจึงพ้นทุกข์ขณะที่ใจของเราเองกำลังอยู่ในอารมณ์ว่างเปล่า แต่เมื่อเราออกจากความว่างนั้น ทุกข์มันก็ไหลเลื่อนเข้ามาในใจของเราเช่นเดิมอีก จึงเป็นอันว่าต้องยุติกันอีกสำหรับการปฏิบัติธรรมแบบนี้

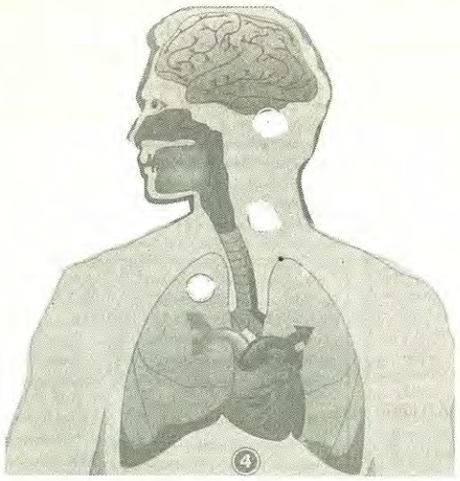

ในเวลาต่อมา คราวนี้ลองมาทำแบบอสุภสัญญาดูบ้าง เพราะเสียงโจษจันกันมากว่าเมื่อทำแล้วทำให้สงบ สบายดี โดยเขาแนะนำให้เพ่งเข้าไปในกายของตัวเราเอง มองให้เห็นว่าเราลอกเอาหนังออกจากร่างกายของเราชั้นหนึ่ง มองเห็นเนื้อตลอดตัว สีแดงเหมือนเนื้อหมูเนื้อควาย ตามที่เขาขายตามท้องตลาด คราวนี้เราลอกเอาเนื้อออกไปอีกชั้นหนึ่ง มองเห็นเส้นเอ็นน้อยใหญ่ มันพันยึดติดกับกระดูกไว้อย่างกับเชือกที่ผูกไว้รุงรังหมด พอเราลอกเอาเส้นเอ็นออกไปอีกชั้นหนึ่ง เราจะมองเห็นเป็นโครงกระดูกเหมือนกับที่โรงพยาบาลเขาร้อยกระดูกผู้ที่อุทิศโครงกระดูกไว้ เพื่อให้นักศึกษาแพทย์ได้ศึกษานั่นแหละ เมื่อเห็นอย่างนี้แล้ว ให้มองเข้าไปในกระดูกอีกจะแลเห็นเป็นน้ำเลี้ยงกระดูกสีแดงเหมือนน้ำเลือดของเรานั่นแหละ แล้เราก็เพ่งลงไปในน้ำเลี้ยงกระดูกเข้าไปอีก จนมองไม่เห็นอะไรอีกเลย ใจมันว่างเปล่าเหมือนกับที่เราขึ้นไปยืนอยู่ตามภูเขาสูงอย่างนั้นแหละ พอถึงตรงนี้ใจของเราเองมันก็อยู่อย่างนี้ ไม่รู้ว่าจะก้าวต่อไปอีกทางใด พอออกจากอารมณ์อันนี้ ตัวทุกข์มันก็ไหลเลื่อนเข้ามาอยู่ภายในใจของเราอย่างเดิมอีก จึงจำต้องดิ้นรนขวนขวายที่จะหาทางที่จะไม่ให้ดวงใจของเรามันตกอยู่ในกองทุกข์อีก

เมื่อเริ่มทดลองดูวิธีใหม่คราวนี้ลองมาทำแบบมองเข้าไปในกายของเราเองบ้าง โดยนั่งสมาธิ หลับตา แล้วมองให้เห็นตัวเรา มันจะค่อย ๆ เห็นตั้งแต่เบื้องล่างของเราขึ้นมา เริ่มตั้งแต่เห็นเข่า ขา ที่เรากำลังนั่งอยู่ แล้วจะค่อย ๆ เห็นขึ้นมาเรื่อย ๆ จากเบื้องล่าง ขึ้นสู่เบื้องบน คือ หน้าอก ลำคอ ใบหน้า แล้วจึงเห็นตลอดลำตัวเหมือนเรามองเห็นคนอื่นเขานั่งอยู่นั่นแหละ แต่ว่ามันเป็นตัวเราเอง มองเห็นมันสว่างโล่งไปหมด ลืมตาหรือหลับตา มันก็เห็นสว่างไปหมด มองกลางคืนเหมือนกลางวันนั่นแหละ แต่มันก็ไม่พ้นทุกข์เช่นเดิม ภายในใจยังมีอารมณ์ขุ่นมัวอยู่อีก เพราะว่าจิตใจของเราเองยังมีอารมณ์มาปรุงแต่ง ทั้งอารมณ์ใฝ่ต่ำ หรือ นิวรณ์ ๕ มันยังเข้าได้ เพราะฉะนั้น ต้องขวนขวายหาช่องทางที่จะไม่ให้มันมาหาเราอีก

อยู่ต่อมา ข้าพเจ้าเริ่มนึกขึ้นได้ว่า เมื่อตอนอายุประมาณ ๑๔-๑๕ ปี พี่สาวที่เคยบวชชีอยู่วัดปากน้ำ เคยชวนไปเที่ยวที่วัด โดยพาเข้าไปทางกุฏิของหลวงพ่อวัดปากน้ำ ซึ่งขณะนั้นท่านกำลังนั่งอยู่ที่ม้านั่ง พี่สาวได้นั่งลงไหว้หลวงพ่อ แล้วได้บอกให้ข้าพเจ้านั่งลงไหว้ เมื่อข้าพเจ้านั่งลงไหว้ หลวงพ่อได้เรียกเข้าไป แล้วถามพี่สาวว่าใคร พี่สาวได้ตอบว่าน้องชายค่ะ ท่านบอกว่าบวชเณรไหม ข้าพเจ้านั่งเฉย ท่านนั่งหลับตาลงสักครู่ แล้วท่านบอกว่าไปใช้กรรมให้หมดเสียก่อนเถิด ท่านได้มอบพระของขวัญใส่มือมาให้หนึ่งองค์ แต่ข้าพเจ้าไม่รู้จักเลยบอกท่านว่าไม่เอาหรอกครับ แล้วพี่สาวได้พาไปรับประทานอาหารมื้อเย็นที่โรงครัว ตอนกลางคืนพามาฝากนอนที่พระ ตอนเช้าได้ส่งกลับบ้าน รู้สึกว่าจะได้หนังสือ ๑๘ กาย มาเล่มหนึ่ง ท่านบอกว่าให้เอาไปอ่านดู ได้เอามาอ่านดูแล้วไม่รู้เรื่อง เลยทิ้งไว้ที่ไหนก็ลืมเสียสนิท มาตอนที่ได้รับหนังสือมาอีกเล่มหนึ่งเป็นเรื่อง ๑๘ กาย เช่นเดิม เอามาอ่านดูแล้วเกิดความสนใจ จึงลองทำใจตัวเองให้ว่าง มองเข้าไปกลางตัวของตัวเอง เหนือสะดือขึ้นมา ๒ นิ้วมือ แล้วทำใจให้หยุดอยู่ตรงนั้น มืดหรือสว่างไม่ต้องไปสนใจมัน ขอให้ใจมันหยุดก็พอ ทำไปแล้วใจของข้าพเจ้ามันเกิดหยุดนิ่งอยู่กลางกาย ตรงฐานที่ ๗ มองลงไปเห็นดวงแก้ว กลม แต่ไม่ค่อยใส เพราะว่าใจมันยังไม่หยุดนิ่งเพียงพอ จึงเริ่มสนใจในการปฏิบัติธรรมแบบวิชชาธรรมกาย เพราะเห็นว่าเมื่อใจหยุดนิ่งแล้วพอลืมตาขึ้นมา ในหนังสือบอกว่าให้ทำใจให้หยุดนิ่งเหมือนกับที่เรานั่งภาวนานั่นแหละ จึงมีความรู้สึกว่า เออ มันช่างสุขดีจริงหนอ เพราะเราเองรู้ว่าเมื่อใจมันหยุดเสียแล้ว มันก็ไม่ปรุงแต่งอารมณ์ต่าง ๆ เราก็สบาย อย่างไรก็ตาม มันก็เป็นเพียงเริ่มต้นเท่านั้น เราจะต้องหาทางให้มันสุขยิ่งขึ้นไปอีก จึงไปที่วัดปากน้ำ ขึ้นไปนั่งกับหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณฺตฺตโม) ท่านสอนในวันพฤหัสบดี ที่หอตั้งศพของหลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านได้เปิดเสียงของหลวงพ่อที่อัดเทปไว้แล้วภาวนาไปเรื่อย โดยเริ่มจากการกราบพระก่อน แล้วขอกัมมัฏฐานตามแบบของท่านยาวประมาณ ๑๐ นาที ได้ แล้วหลวงพ่อท่านก็สอนแบบในหนังสือโดยมองเข้าไปในฐานทั้ง ๗ นั่นแหละ แล้วเอาใจไปหยุดที่ฐาน ๗ นิ่งเข้าไป หยุดในหยุดเข้า จนเหมือนกับว่าเราเองหมดลมหายใจอย่างนั้น มองเห็นดวงแก้วกลมใส สอาดบริสุทธิ์ ท่านบอกให้มองเข้าไปในดวงแก้วนั้น ดวงแก้วดวงนั้นก็จางหายไป มองเห็นดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ จนเห็นเราเองนั่งอยู่กลางดวงนั้น มันใสสว่างไปหมดเลย พอออกจากสมาธิ หลวงพ่อพระภาวนาฯ ท่านบอกว่า ให้รักษาไว้ให้ดีนะ เพราะว่าเริ่มได้นั้น อาจจะดับไปก็ได้ พอกลับมาบ้าน ปรากฏว่า พบเหตุการณ์ [illegible] อารมณ์

เช่นเดิมที่เคยพบ ดวงแก้วที่เพิ่งจะได้นี้ก็เลยดับลงไปอีก นั่นเพราะว่าเราเองไม่รักษาไว้ในอิริยาบถ ๔ คือ นั่ง นอน ยืน เดิน ดวงจึงดับไปในที่สุด

เมื่ออายุมากขึ้น ข้าพเจ้าเริ่มไปวัดปากน้ำเพื่อนั่งภาวนามากขึ้นโดยขึ้นไปนั่งที่หอภาวนาในตอนเย็น และวันเสาร์และอาทิตย์ที่มีเวลาว่าง จนพบกับเหตุการณ์แปลก ๆ ในขณะที่นั่งภาวนาไปเรื่อย ๆ นั้น เหมือนกับหัวใจหยุดเต้นไปเฉย ๆ คล้ายกับนาฬิกาที่ลูกตุ้มมันหยุดอย่างนั้นแหละ มันสบายดีมาก เหมือนกับว่า เรานั่งอยู่คนเดียวโดยไม่มีใครมาอยู่ด้วยอย่างนั้นแหละ ฟังตามเทปจากเสียงหลวงพ่อวัดปากน้ำ ที่อาจารย์ผู้ควบคุมเปิดให้ฟังนั้น ท่านบอกว่า หยุดนิ่ง ของหัวใจนั่นแหละ คือ สมถะ คือ ใจไม่มีอารมณ์ใด ๆ มาปรุงแต่งทั้งอารมณ์ฝ่ายดีและฝ่ายชั่ว แต่เราเองมีความรู้ตัวว่าเราเองกำลังนั่งภาวนาอยู่

จนวันหนึ่ง ข้าพเจ้ามีโอกาสขึ้นไปกราบหลวงพ่อพระภาวนาฯ บนตึกที่ท่านอยู่

ท่านได้กรุณาแนะนำว่า ให้มองเข้าไปในศูนย์กลางตัวเอง เหนือสะดือขึ้นมา ๒ นิ้วมือ มองให้เห็นดวงแก้วกลมใสปราศจากความขุ่น ให้ใสเหมือนเพชรที่เจียระไนแล้ว โตเท่าแก้วตาของเราเอง เมื่อมองเห็นดวงแล้วท่านได้แนะนำให้ไปนั่งภาวนากับหลวงป๋า (พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล) ที่วัดสระเกศฯ ในวันอาทิตย์ เวลา ๙:๐๐ น. และ ๑๓:๐๐ น. ได้ไปตามคำแนะนำของท่าน เข้าไปวันแรก ทั้งที่ไม่รู้จักใครเลย แต่กลับรู้สึกอบอุ่นมาก เหมือนเราเข้าไปในหมู่ญาติสนิทอย่างนั้นแหละ มองเห็นดวงในดวง อันมีดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ แล้วเห็นกายของเราเองใสเหมือนแก้ว อยู่กลางดวงแก้ว นั่งต่อไปเรื่อย ๆ เห็นกายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด กายธรรม กายธรรมละเอียด กายพระโสดา กายพระโสดาละเอียด กายพระสกิทาคา กายพระสกิทาคาละเอียด กายพระอนาคามี กายพระอนาคามีละเอียด กายพระอรหัต กายพระอรหัตละเอียด แล้วทำวิชชาเรื่อย ๆ ไป โดยเมื่อทำวิชชาเป็นแล้ว ท่านได้ให้เทปมาหนึ่งม้วน ท่านบอกว่าเป็นการทำวิชชาธรรมกายชั้นสูง ให้มาทำที่บ้าน ซึ่งข้าพเจ้าก็ได้ทำมาตลอดเวลา

เมื่อวันครบรอบ ๗ ปี ของการตั้งสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ท่านได้แนะนำให้นั่งที่สถาบันฯ โดยแบ่งเป็นกลุ่ม ข้าพเจ้ามีเวลาว่าง ๓ วัน ได้เข้าไปนั่งกับเขาด้วย ตื่นนอน ๔:๓๐ น.ทำกิจธุระส่วนตัวแล้ว

...ด้วยหนทางปฏิบัติเช่นนี้ ท่านจะได้พบกับความสุขที่ท่านไม่เคยพบมาก่อนเลยในชีวิต ความสุขอันนี้ แม้แต่ท่านจะมีเงินสักเท่าใดก็ตามแต่ท่านจะไม่สามารถหามาได้เลย นอกจากวิธีภาวนาธรรมกายนี้เท่านั้น...

๕:๐๐ น. ทำวัตรเช้า นั่งภาวนาเวลาประมาณ ๘:๐๐ น. รับประทานอาหารเช้าแล้วพักผ่อน ๑๗:๐๐ น. ทำวัตรเย็น นั่งภาวนา หลวงป๋าท่านอธิบายการทำวิชชาธรรมกายชั้นสูงให้ฟังโดยตลอด มีทั้งวิชชาที่เพิ่งเริ่มมองเห็นทางธรรมกาย และที่ทำเป็นแล้วได้เพิ่มพูนความรู้ขึ้นมาอีกมากมาย โดยการเข้าไปในกลางของกลาง กลางของกลาง หยุดในหยุด นิ่งในนิ่ง ว่างในว่าง จนเห็นธรรมกายอยู่กลางกายของเราพร้อมด้วยองค์ฌาน แล้วเราก็เดินวิชชาต่อไปเรื่อย ๆ จนสิ้นสุดทั้ง ๑๘ กาย แล้วทำวิชชาต่อไปไม่มีสิ้นสุด

เพื่อนผู้ร่วมทุกข์ทั้งหลาย ข้าพเจ้าอยากจะบอกท่านว่า ด้วยหนทางปฏิบัติเช่นนี้ ท่านจะได้พบกับความสุขที่ท่านไม่เคยพบมาก่อนเลยในชีวิต ความสุขอันนี้ แม้แต่ท่านจะมีเงินสักเท่าใดก็ตามแต่ ท่านจะไม่สามารถหามาได้เลย นอกจากวิธีภาวนาทางธรรมกายนี้เท่านั้น แม้จะเอาสมบัติหมดสิ้นทั้งโลกมาแลกกับความสุขนี้ ผู้ที่ได้ธรรมกาย คงไม่มีใครเอาอย่างแน่นอน ช่างเป็นทางที่เป็นบรมสุขที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านได้ค้นพบ และทรงแสดงทางเดินอันนี้ไว้ให้พวกเราได้เดินไปตามทางนี้ เป็นบุญของพวกเราทุกคนที่หลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านได้ค้นพบทางนี้อีกครั้งหนึ่งเพื่อไว้ให้พวกเราได้เดินไป ทำให้พวกเราทุกคนไม่ต้องหลงโลกหลงทางกันไปอีกนานเท่านาน

ฉะนั้นท่านที่ได้อ่านเรื่องนี้แล้ว พึงขวนขวายหาทางหลีกพ้นจากทางทุกข์อันเร่าร้อนทุรนทุราย ทั้งกายและใจ เข้าไปหาความสุขอันเป็นบรมสุข โดยทำใจของเราให้วาง ให้ว่างจากอารมณ์ทั้งหลายทั้งสิ้นทั้งปวง ทำใจให้หยุดอยู่ที่กลางกายของเรา เหนือสะดือขึ้นมา ๒ นิ้วมือ แล้วภาวนาว่า สัมมา อะระหัง ไว้เถิด แล้วท่านจะพบกับความสุขอันแสนจะประเสริฐโดยไม่ต้องลงทุนทรัพย์เลย ใช้แต่เวลาว่างก่อนนอน หรือในขณะที่ท่านว่างจากภาระกิจการงานใดก็ได้ แล้วท่านจะพบเองเห็นเองว่า เมื่อท่านทำใจให้หยุดให้นิ่งได้ ท่านก็จะได้พบกับบรมสุข อันเป็นสันติอย่างแท้จริง และข้าพเจ้าขอตั้งความปรารถนามายังทุกท่านที่ร่วมกันเสียสละเวลามา ตั้งอกตั้งใจทำภาวนาพระกัมมัฏฐานตามแนววิชชาธรรมกายนี้ ให้ทุกท่านได้ทางแห่งมรรค ผล นิพพาน กันทุกท่านทุกคนด้วย เทอญ.

■■■■

ความรู้สึกนึกคิดในจิตใต้สำนึก

โดย **เกศแก้ว**

จะขอจุดธูปเทียนไว้บูชา
ที่มาแห่งพระธรรมอันสูงส่ง
อธิษฐานจิตตามเจตจำนง
เยี่ยงอย่างองค์พระปฏิมากร
สุดฟ้าเขตแดนใดในโลกหล้า
คุณค่าแห่งพระธรรมพร่ำสั่งสอน
ขอปฏิบัติตนตามไม่แคลนคลอน
ละนิวรณ์กิเลสชั่วเคยมั่วเมา
ขอยึดถือพระตรัยรัตน์เป็นที่พึ่ง
เลิกยึดถึงนี่ของเรานั่นของเขา
สร้างราศีมีสง่าแก่ตัวเรา
เลิกซบเซาเพิ่มคุณค่าให้แก่ตน
สร้างสติมีแก่ตัวไว้เสมอ
มิให้เผลอแวบลับให้สับสน
มีสติตั้งไว้ไม่อับจน
แก้กลได้โดยปัญญาน่ายินดี
เบญจศีลอัฏฐะขอปฏิบัติ
อย่างเคร่งครัดไม่หลีกหรือหลบหนี
ขอยึดถือแน่วแน่ชั่วชีวี
ตราบชีพนี้สิ้นสลายมิคลายเลือน

วิธีเจริญจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน : พิจารณาและปหานอนุสัยกิเลส

โดย **พระภาวนาโกศลเถร**

...การเจริญภาวนาดังกล่าวก็มีลักษณะเป็นการถอดขันธ์จากกายโลกียะทั้งแปด ซึ่งเป็นกายที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง และต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ไปสู่กายที่ละเอียดกว่า คือ ธรรมขันธ์ ซึ่งเป็นกายที่พ้นภพสามไปแล้ว และไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งเป็นอสังขตธาตุ อสังขตธรรมล้วน ๆ จึงไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์...

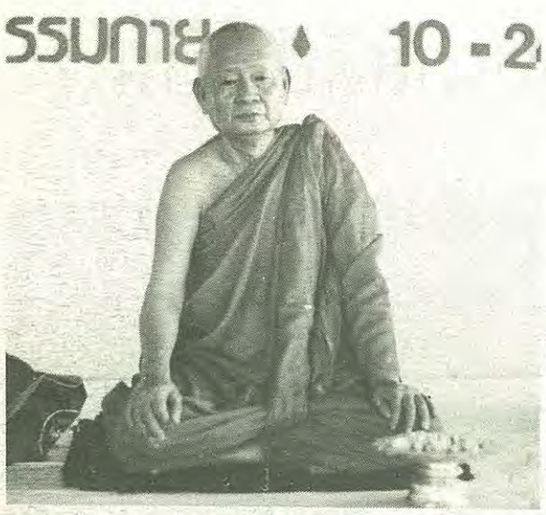

ลำดับนี้ จะได้แนะนำวิธีพิจารณาอนุสัยกิเลสที่นอนเนื่องอยู่ในจิตสันดาน พร้อมด้วยวิธีปฏิบัติภาวนาเพื่อปหานอนุสัยกิเลสให้สิ้นเชื้อไม่เหลือเศษอีกต่อไป

คำว่า อนุสัยกิเลส นั้น หมายถึง กิเลสละเอียดที่นอนเนื่องอยู่ในจิตสันดานของสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งมีอยู่ ๗ อย่าง คือ

๑. **กามราคานุสัย** ได้แก่กิเลสละเอียดประเภทความยินดี พอใจ ติดใจ อยู่ในกามคุณทั้ง ๕ คือความติดใจในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส และในสิ่งสัมผัสทางกาย กิเลสประเภทนี้ เมื่อมีสิ่งที่จะก่อให้เกิดอารมณ์จากภายนอกมากระทบ หรือจิตสร้างอารมณ์ขึ้นมาเองก็จะแสดงตัวออกมาพร้อมกับอกุศลจิต ในรูปของราคะ โลภะ หรืออภิชฌา-วิสมะโลภะ ซึ่งเป็นกิเลสในระดับกลางและหยาบตามลำดับ

๒. **ทิฏฐานุสัย** ได้แก่กิเลสละเอียดประเภทความเห็นผิดซึ่งจะแสดงตัวขึ้นมาในรูปของโมหะหรือมิจฉาทิฏฐิ พร้อมกับอกุศลจิต ในฐานะเป็นเหตุนำหรือเหตุหนุนแล้วแต่กรณี

๓. **ปฏิฆานุสัย** ได้แก่กิเลสละเอียดประเภทความขัดเคืองใจ ไม่พอใจในอารมณ์ต่าง ๆ เมื่อจิตกระทบเข้ากับอารมณ์ที่ไม่ถูกใจ ก็จะแสดงตัวออกมาในรูปของโทสะ คือความโกรธอย่างรุนแรง หรือในรูปของโกธะ คือความโกรธอย่างบางเบา, หรืออุปนาทะ คือความผูกใจเจ็บ ผูกพยาบาท หรือจองเวร

๔. **ภวราคานุสัย** คือความยินดีในความเป็นอยู่ในภพ

๕. **มานานุสัย** คือความอวดดื้อถือดี ไม่ยอมลงใคร ไม่ว่าจะผิดหรือถูก ซึ่งจะออกมาในรูปของมานะทิฏฐิ อันเป็นปมด้อยหรือปมเด่นในทางต่าง ๆ

๖. **วิจิกิจฉานุสัย** คือความลังเลสงสัยในสภาวธรรมต่าง ๆ และ

๗. **อวิชชานุสัย** คือความไม่รู้สัจธรรมทั้ง ๔ ได้แก่ ความไม่รู้ในลักษณะของทุกข์ทั้งลับ และเปิดเผย ทั้งที่เห็นได้ง่ายและที่เห็นได้ยาก, ความไม่รู้ในเหตุแห่งทุกข์, ความไม่รู้ในสภาวะที่ทุกข์ดับเพราะเหตุดับ, และความไม่รู้ในหนทางปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์อันถาวร, ความไม่รู้อดีต, ความไม่รู้อนาคต, และความไม่รู้เหตุและผลที่เกี่ยวเนื่องกัน อันเป็นผลให้เกิดทุกข์ ที่เรียกว่า ปฏิจจสมุปบาทธรรม อวิชชานุสัยนี้ จะแสดงตัวออกมาพร้อมกับอกุศลจิตในฐานะที่เป็นทั้งเหตุนำและเหตุหนุนกิเลสอื่น ในลักษณะของโมหะหรือมิจฉาทิฏฐิ

อนุสัยกิเลสทั้ง ๗ นี้ ความจริงก็มีอนุสัยหลักอยู่ ๓ ประเภท คือ **ปฏิฆานุสัย, กามราคานุสัย และ อวิชชานุสัย** ส่วนอนุสัยกิเลสอื่นนอกจากนี้ ก็เป็นแต่เพียงแยกรายละเอียดออกไปจากอนุสัยหลักนี้เท่านั้น ในการพิจารณาสภาวธรรมต่อไปนี้จึงจะยกมากล่าวแต่เพียง ปฏิฆานุสัย, กามราคานุสัย และอวิชชานุสัย

ให้ทุกท่านรวมใจของทุกกายให้หยุดอยู่ ณ ศูนย์กลางกายพระอรหัตองค์ที่ละเอียดที่สุด แล้วให้ญาณ หรือ ตาพระธรรมกายเพ่งลงไปที่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ หยุดนิ่งให้ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้รวมหยุดนิ่งเป็นจุดเดียวกันทั้งหมด แล้วพิจารณารอบ ๆ ดวงรู้ ก็จะเห็นเครื่องหุ้มของรู้อยู่รอบ ๆ รู้หรือดวงวิญญาณ หนาประมาณ ๑ กระเบียด มีลักษณะสัณฐานกลมประมาณเท่าเมล็ดพริกไทย สีดำมัว ๆ ถ้า เป็นผู้มีกิเลสมาก ก็จะเห็นเป็นสีดำเข้มมาก ถ้าเป็นผู้มีกิเลสน้อยก็จะเห็นเป็นสีมัว ๆ ฝ้า ๆ เหมือนกระจกฝ้า เครื่องหุ้ม รู้ อยู่รอบนอกดวงวิญญาณนี้เอง คือ **อวิชชานุสัย** ดวงวิญญาณของสัตว์โลกทั้งหลายจะถูก ห่อหุ้มอยู่ในกระเปาะหุ้มของอวิชชานี้ เหมือนกับไข่ขาวหุ้มไข่แดงอยู่ฉะนั้น ดวงวิญญาณจึงไม่อาจขยายโตเต็มส่วนเหมือนดวงญาณของพระธรรมกาย

ทีนี้ก็ให้พิจารณาดูรอบ ๆ ดวงคิด หรือ จิตอีกต่อไป ก็จะเห็นเครื่องหุ้มของคิดมีลักษณะสัณฐานกลม โตประมาณเท่าลูกตาดำ หนาประมาณ ๑ กระเบียด สีมัว ๆ หุ้มดวงคิดหรือ จิต อยู่รอบนอก คือ **กามราคานุสัย** สำหรับผู้ที่มีกามราคะกล้า ก็จะเห็นเป็นสีเข้มมาก ถ้ามีกามราคะเบาบางลงมากแล้ว ก็จะเห็นเป็นสีมัว ๆ หรือ ฝ้า ๆ

และเมื่อพิจารณาผ่านไปยังดวงจำและดวงเห็น ก็จะเห็นเครื่องหุ้มของเห็นและจำอยู่โดยรอบมีสัณฐานกลมประมาณเท่าลูกตาขาวทั้งหมด สีดำมัว ๆ หนาประมาณ ๑ กระเบียดอีกเหมือนกัน คือ **ปฏิฆานุสัย** ผู้ที่มีกิเลสประเภทเจ้าโทสะ ก็จะเห็นเป็นสีดำเข้มมาก ถ้ามีกิเลสน้อยก็จะเห็นเป็นสีจาง ๆ มัว ๆ

ตามนัยที่พิจารณานี้ เป็นการพิจารณาจากละเอียดออกมาหาหยาบ ที่เรียกว่า ปฏิโลม คือจากวิญญาณมาหาธาตุเห็นหรือดวงเห็น แต่ถ้าจะพิจารณาจากหยาบไปหาละเอียดเป็น อนุโลม ก็จะเห็นว่า ปฏิฆานุสัยหุ้มเห็นและจำอยู่ชั้นนอกเหมือนลูกตาขาว, กามราคานุสัยก็หุ้มคิดหรือจิตอยู่ชั้นกลางเข้าไปเหมือนลูกตาดำ, และ อวิชชานุสัยก็หุ้มวิญญาณหรือดวงรู้อยู่ชั้นในเข้าไปอีก เหมือนแววตาดำฉะนั้น

เนื่องจากอนุสัยทั้งสาม คือ ปฏิฆานุสัย กามราคานุสัย และอวิชชานุสัยนี้ต่างก็หุ้ม เห็น จำ คิด และ รู้ เป็นไส้กัน คืออยู่ในกลางของกลางเป็นชั้น ๆ กันเข้าไปในจิต นี้ประการหนึ่ง, และตัวอนุสัยกิเลสเอง ก็เกิดจากความนอนเนื่องของกิเลส ทั้งกิเลสหยาบ กลาง และกิเลสละเอียด

ซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกับอกุศลจิตที่ฟุ้งซ่านออกไปรับ-ไปยึด ไปเกาะอารมณ์ภายนอกที่ถูกใจบ้าง ที่ไม่ถูกใจบ้าง และที่เฉย ๆ บ้าง แล้วประกอบกรรมที่เป็นอกุศลด้วย กาย วาจา และใจ ไปโดยความรู้-เท่าไม่ถึงการณ์ หรือเพราะความมืดมน ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษ หรือไม่รู้จักทางเจริญ ทางเสื่อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิเลสประเภทโมหะและมิจฉา-ทิฏฐิ ได้แก่ความหลงผิด หรือเห็นผิด ความไม่รู้ในสัจจธรรมและสภาวธรรมตามธรรมชาติที่เป็นจริง แล้วหมักหมมนอนเนื่องอยู่ในจิตสันดานของสัตว์ทั้งหลาย นี้อีกประการหนึ่ง

การกำจัดหรือปหานอนุสัยกิเลสเหล่านี้ จึงต้องกระทำที่จิตใจอันประกอบด้วยเห็น จำ คิด และรู้หรือวิญญาณ ซึ่งเป็นชุมทางของกิเลสนั่นเอง กล่าวคือ

ผู้ถึงธรรมกายแล้ว ก็ให้หมั่นพิสดารกายไปสู่สุดละเอียดอยู่เสมอ หรือให้อย่างน้อยครึ่งหนึ่งของใจรวมหยุดอยู่ ณ ศูนย์กลางกายพระอรหัตองค์ที่ละเอียดที่สุดอยู่เสมอ ทุกอิริยาบท ไม่ว่าจะยืน เดิน นั่ง หรือจะนอน ก็ให้เห็นใสละเอียดอยู่เสมอ เห็นดำหรือขุ่นมัวก็ให้รีบทำให้ขาวในทันที เพราะดำหรือขุ่นมัวนั้นก็คือ ธรรมฝ่ายอกุศลและอัพยากฤตซึ่งกำลังแทรกซ้อนเข้ามาในจิตใจ, เอิบ อาบ ซึม ซาบ ปน เป็น เข้ามาในจิตใจ จึงต้องให้มีจิตพิจารณาเห็นจิตในจิต เป็นภายในแล้วเร่งกำจัดเพื่อชำระจิตใจให้ใสสะอาดบริสุทธิ์อยู่เสมอ โดยให้รวมใจหยุดในหยุด กลางของหยุดในหยุด กลางของกลาง ๆ ๆ ลงไป ณ ที่ศูนย์กลาง เห็น จำ คิด รู้ นั่นแหละ

พอใจหยุดนิ่งได้ถูกส่วนเข้า จิตดวงเดิมซึ่งตั้งอยู่ในท่ามกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์หยาบก็ตกศูนย์ ลงไปยังฐานที่ ๖ เมื่อจิตดวงเดิมว่างหายไป จิตดวงใหม่พร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดก็จะบังเกิดขึ้นมาแทนที่ เครื่องหุ้ม เห็น จำ คิด และรู้ คือ ปฏิฆานุสัย กามราคานุสัย และอวิชชานุสัย ก็จะจางลงและกลับใสละเอียด บริสุทธิ์ขึ้นกว่าเดิม ทำให้ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้ของกายมนุษย์ละเอียดขยายส่วนโตขึ้นกว่าของกายมนุษย์หยาบ คือโตขึ้นเป็นประมาณสองเท่าของไข่แดงของไข่ไก่

ทีนี้ก็ให้ใจของกายมนุษย์ละเอียดรวมหยุดนิ่งลงไปที่ตรงกลางเห็น จำ คิด รู้ ของกายมนุษย์ละเอียดอีกต่อไป พอใจหยุดถูกส่วนเข้า จิตดวงเดิมพร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละ-เอียดนั้นก็ตกศูนย์ว่างหายไปอีก แล้วจิตดวงใหม่พร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ก็จะปรากฏขึ้นแทนที่ เครื่องหุ้มเห็น จำ คิด และรู้ คือ ปฏิฆานุสัย กามราคานุสัย และอวิชชานุสัยของทิพย์ก็จางลง ใสละเอียดและสะอาดบริสุทธิ์ยิ่งกว่าจิตของกายมนุษย์ละเอียด ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้ก็ขยายส่วนโตขึ้นไปอีก เป็นประมาณสามเท่าของไข่แดงของไข่ไก่

ใจของกายทิพย์หยาบก็หยุดนิ่งลงไปตรงศูนย์กลาง เห็น จำ คิด รู้ของกายทิพย์นั้นอีกต่อไป พอหยุดนิ่งได้ถูกส่วนเข้า จิตดวงเดิมพร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์นั้นก็ตกศูนย์ว่างหายไปอีก จิตดวงใหม่พร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียดก็จะผุดลอยขึ้นมาแทนที่ อนุสัยกิเลสเครื่องหุ้มของเห็น จำ คิด และรู้ก็จางลงกว่าเดิม ใสละเอียดบริสุทธิ์ยิ่งกว่าจิตดวงเดิม ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้ของกายทิพย์ละเอียดนี้ก็ขยายส่วนโตขึ้น เป็นประมาณสี่เท่าของฟองไข่แดงของไข่ไก่

ให้ใจของกายทิพย์ละเอียดหยุดในหยุดลงไปที่กลางเห็น จำ คิด รู้ ณ ที่ตรงกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียดนั้นต่อไปอีก พอใจหยุดได้ถูกส่วนเข้า จิตดวงเดิมพร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียดก็จะตกศูนย์ ว่างหายไป แล้วก็จะเห็นจิตดวงใหม่พร้อมด้วยดวง-ธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมหยาบบังเกิดขึ้นมาแทนที่ เครื่องหุ้มของเห็น จำ คิด และรู้ คือ ปฏิฆานุสัย กามราคานุสัย และอวิชชานุสัยก็จางลง ใสละเอียดบริสุทธิ์ขึ้นยิ่งกว่าจิตดวงเดิม ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้ก็ขยายส่วนโตขึ้นประ-มาณห้าเท่าของไข่แดงของไข่ไก่

ใจของกายรูปพรหมหยาบก็หยุดนิ่งลงไปที่กลางเห็น จำ คิด รู้ ณ ที่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมหยาบนั้น พอใจหยุดถูกส่วนเข้า จิตดวงเดิมพร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมหยาบก็จะตกศูนย์ว่างหายไป แล้วจะปรากฏจิตดวงใหม่พร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียดบังเกิดขึ้นแทนที่ เครื่อง-หุ้มของเห็น จำ คิด และรู้ คือ ปฏิฆานุสัย กาม-ราคานุสัย และอวิชชานุสัยก็จางลง ใสละเอียดบริสุทธิ์ขึ้นยิ่งกว่าจิตดวงเดิม ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้ ก็ขยายส่วนโตขึ้นเป็นประมาณหกเท่าของไข่แดงของไข่ไก่

ใจของกายรูปพรหมละเอียด ก็หยุดนิ่งลงไปที่กลางเห็น จำ คิด รู้ ณ ที่ตรงกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียด พอใจหยุดนิ่งได้ถูกส่วนเข้า จิตดวงเดิมพร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียดก็จะตกศูนย์ ว่างหายไปอีก และจะปรากฏจิตดวงใหม่พร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมหยาบบังเกิดขึ้นมาแทนที่ อนุสัยกิเลสเครื่องหุ้มของ เห็น จำ คิด รู้ ของอรูปพรหมก็ยิ่งจางลง ใสละเอียดบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไปกว่าจิตดวงเดิม ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้ ก็ขยายส่วนโตขึ้นประมาณเจ็ดเท่าของไข่แดงของไข่ไก่

ทีนี้ก็ให้ใจของกายอรูปพรหมหยาบหยุดในหยุดลงไปที่กลาง เห็น จำ คิด รู้ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมหยาบนั้นอีกต่อไป พอใจหยุดได้ถูกส่วนเข้า จิตดวงเดิมพร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมหยาบก็จะตกศูนย์ ว่างหายไปอีก จิตดวงใหม่พร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียดก็ผุดลอยขึ้นมาแทนที่ ปฏิฆานุสัย เครื่องหุ้มของเห็นและจำ และกามราคานุสัย เครื่องหุ้มของคิดหรือจิตก็จางหายไป อวิชชานุสัยเครื่องหุ้มของรู้หรือวิญญาณ ก็จางลงมาก เห็น จำ คิด และรู้ ก็ใสละเอียด สะอาดบริสุทธิ์จากเครื่องเศร้าหมองยิ่งขึ้น และขยายส่วนโตขึ้นเป็นประมาณแปดเท่าของไข่แดงของไข่ไก่ หรือประมาณเท่าดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์

ใจของกายอรูปพรหมละเอียดก็หยุดนิ่งลงไปที่กลางเห็น จำ คิด รู้ ตรงกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียดต่อไป พอใจหยุดถูกส่วนเข้า ก็จะตกศูนย์พร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียด ว่างหายไปอีก

แล้วจะเห็นจิตของกายธรรมพร้อมด้วยดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ก็จะบังเกิดขึ้นแทนที่ **อวิชชานุสัย เครื่องหุ้มรู้ ก็ยิ่งใสละเอียดบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไปอีก และกลับเป็นวิชชา ธรรมเครื่องช่วยให้รู้แจ้งเห็นจริงในสัจธรรมและสภาวะที่แท้จริงของธรรมชาติ ทั้งที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง และที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งตามความเป็นจริง** ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้ก็ขยายโตขึ้นเต็มส่วนเท่าหน้าตัก

และความสูงของธรรมกาย คือ ขนาดประมาณเกือบ ๕ วา

กาย กับ **ใจ** ของธรรมกายก็กลับเป็น **ปฐมมรรค** เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอดกลั่นออกมาจากพระวินัยปิฎก **ดวงศีล** ก็เป็น **อธิศีล** ไป คือศีลยิ่งอย่างแท้จริง กาย วาจา และใจตลอดทั้งเจตนาความคิดอ่านทั้งหลาย เป็นอันสะอาดบริสุทธิ์หมด

จิต ก็กลับเป็น **มรรคจิต** เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอดกลั่นออกมาจากพระสุตตันตปิฎก เป็น **อธิจิต** คือ จิตอันยิ่งแท้ ๆ **วิญญาณ** ก็เป็น **มรรคปัญญา** เป็น **ญาณ** เพราะอวิชชานุสัยเครื่องหุ้มของรู้จางลงมาก จึงใสละเอียดบริสุทธิ์จากเครื่องเศร้าหมองมาก และขยายโตเต็มส่วนของธรรมกาย มรรคปัญญานี้เป็นเนื้อหนังที่แท้จริงรวบยอดกลั่นออกมาจากพระอภิธรรมปิฎก จึงจัดเป็น **อธิปัญญา**แท้ ๆ

กายธรรมนี้เองคือพระพุทธรัตนะ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย คือ-ธรรมรัตนะและกายธรรมละเอียด ๆ ในท่ามกลางพระพุทธรัตนะนี้ คือ พระสังฆรัตนะ

ก็ให้ใจของกายธรรมหยุดในหยุด ลงไปที่กลางของกลาง ๆ ๆ ต่อ ๆ ไปอีก ก็จะถึงจิตและดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายที่ละเอียด ๆ ต่อไปอีก คือ ธรรมกายโคตรภูละเอียด, ธรรมกายพระโสดาหยาบ พระโสดาละเอียด, ธรรมกายพระสกิทาคามีหยาบ พระสกิทาคามีละเอียด, ธรรมกายพระอนาคามีหยาบ พระอนาคามีละเอียด, ธรรมกายพระอรหัตหยาบ พระอรหัตละเอียด ซึ่งใสละเอียด บริสุทธิ์จากเครื่องหุ้มฝ่ายอกุศลทั้งปวง ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายก็ขยายส่วนโตขึ้นไปอีกเป็นขนาด ๕ วา, ๑๐ วา, ๑๕ วา, และถึง ๒๐ วา ตามลำดับ

ยิ่งดำเนินไปสุดละเอียดเพียงใด จิตใจก็ยิ่งใสสะอาดบริสุทธิ์จากเครื่องเศร้าหมองยิ่งขึ้นเพียงนั้น

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ก็คือการเจริญภาวนาพิจารณาสภาวะของจิตให้เห็นตามธรรมชาติที่เป็นจริง พร้อมด้วยถอดอนุสัยกิเลสจากจิตของกายหยาบ ไปสู่จิตที่ละเอียดยิ่งกว่า จนถึงจิตของกายโลกุตตระ คือ ธรรมกายซึ่งเป็นกายในกายที่สุดละเอียด พ้นจากกายในภพสามนี้ตั้งแต่กายที่เก้าเป็นต้นไปจนสุดละเอียด ช่วยให้ปัญญาหยั่งรู้เจริญขึ้นอย่างรวดเร็วจากการที่ได้ทั้งรู้และทั้งเห็น พร้อมด้วยวิชชาได้แก่ **วิชชาสาม วิชชาแปด ที่จะใช้ปหานอวิชชา**อันเป็นมูลรากฝ่ายเกิดบาปอกุศลทั้งปวงให้หมดสิ้นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เพราะฉะนั้น แนวทางปฏิบัติภาวนาธรรมตามแนววิชชาธรรมกาย ที่ให้ผู้ปฏิบัติธรรมรวมใจหยุดในหยุด กลางของหยุดในหยุด ผ่านกาย เวทนา จิต และธรรม หรือที่เรียกว่า **พิสดารกายจนสุดกายหยาบกายละเอียด** แล้วก็ให้รวมใจหยุดในหยุด กลางของหยุดในหยุดไว้ ณ ที่ศูนย์กลางกายพระอรหัตที่ละเอียดที่สุดอยู่เสมอ อย่างน้อยก็ครึ่งหนึ่งของใจ ให้เห็นใสละเอียด สะอาด บริสุทธิ์จากเครื่องเศร้าหมองอยู่เสมอนั้น **ก็คือการปฏิบัติภาวนาที่ให้ผลเป็นการดับกิเลสจากจิตของกายหยาบไปสู่จิตของกายละเอียด** ที่เรียกว่า **"ดับหยาบไปหาละเอียด" ไปจนสุดละเอียด อันเป็นธรรมเครื่องปหานหรือกำจัดอนุสัยกิเลสที่ละเอียด ๆ และนอนเนื่องอยู่ในจิตสันดานนั้นให้หมดสิ้นไป ด้วยโลกุตตรปัญญา** คือมรรคจิตและมรรคปัญญาอันเจริญขึ้นเมื่อถึงธรรมกายแล้ว พร้อมด้วย**วิชชาธรรมเป็นเครื่องช่วยให้รู้แจ้งเห็นจริงในสัจธรรม และสภาวะของธรรมชาติที่เป็นจริงจากการที่ได้ทั้งรู้ และทั้งเห็นนั่นเอง** และในขณะเดียวกัน **การเจริญภาวนาดังกล่าวก็มีลักษณะเป็นการถอดขันธ์จากกายโลกียะทั้งแปด ซึ่งเป็นกายที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง และต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ไปสู่**

...เมื่อเจริญภาวนามาถึงเพียงนี้ ย่อมประจักษ์ในความจริงที่ว่า ณ ศูนย์-กลางกายอันเป็นที่ตั้งถาวรของใจและกำเนิดธาตุธรรมเดิมนี้เอง คือ ทางสายเอก หรือ เอกายนมรรค ทางไปของพระพุทธเจ้าและพระ-อรหันต์ทั้งหลาย...

...แม้แต่ผู้ปฏิบัติธรรมที่ยังไม่ถึงธรรมกาย หากหมั่นเจริญภาวนารวมใจให้หยุด ให้นิ่งลงไปที่กลางของกลางนี้ไว้เสมอทุกอิริยาบถ ก็ยังได้ผลในทางกำจัดกิเลส ตัณหา อุปาทาน อันเป็นเหตุแห่งทุกข์ทั้ง-หลาย ดีกว่าไปจรดใจไว้ที่อื่น...

กายที่ละเอียดกว่า คือ ธรรมขันธ์ ซึ่งเป็นกายที่พ้นภพสามไปแล้ว และไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งเป็นอสังขตธาตุ อสังขตธรรมล้วน ๆ จึงไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์

ผลจากการเจริญภาวนาดังกล่าวนี้เอง ที่สามารถช่วยให้จิตวิมุติหลุดพ้นจากกิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลก ได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ และเสวยสุขจากความสงบด้วยปัญญาอันเห็นชอบต่อไป

เมื่อเจริญภาวนามาถึงเพียงนี้ ย่อมประจักษ์ในความจริงที่ว่า **ณ ศูนย์กลางกายอันเป็นที่ตั้งถาวรของใจและกำเนิดธาตุธรรมเดิมนี้เอง คือ ทางสายเอก หรือ เอกายนมรรค ทางไปของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลาย**

ณ ที่ศูนย์กลางกายนี้ แม้แต่ผู้ปฏิบัติธรรมที่ยังไม่ถึงธรรมกาย หากหมั่นเจริญภาวนารวมใจให้หยุด ให้นิ่งลงไปที่กลางของกลางนี้ไว้เสมอทุกอิริยาบถ ก็ยังได้ผลในทางกำจัดกิเลส ตัณหา อุปาทาน อันเป็นเหตุแห่งทุกข์ทั้งหลาย ดีกว่าไปจรดใจไว้ที่อื่น เพราะการจรดใจไว้ ณ ที่กลางของกลางศูนย์กลางกายนี้ ถูกทางสายกลาง คือ กลางของ กาย เวทนา จิต และธรรม ของสัตว์ทั้งหลายซึ่งอยู่ตรง หรือในแนวเดียวกันกับอายตนนิพพานอันเป็นที่สิ้นสุดแห่งทุกข์นั่นเอง

■■■■

พระสาริบุตตะเถระนิพพาน

...พระสาริบุตรพิจารณาไปก็รู้แจ้งเอออุปนิสัยพระโสดาปัตติมรรคมีอยู่ในสันดานแห่งมารดา เออก็ชอบเทศนาของผู้ใดเล่า พิจารณาไปก็เห็นว่าเฉภาะอาตมาเทศนา มารดาจึ่งจะได้สำเร็จมรรคและผลเล่า วัต์ตาโร มหาชนเขาจะชวนกันนินทาว่ามารดาพระสาริบุตรเปนมิจฉาทิฏฐิ ตัวพระสาริบุตรเปนถึงอรรคสาวก แต่จะโปรดพระมารดาให้เปนสัมมาทิฏฐิก็ไม่ได้ ดีแต่จะเทศนาโปรดผู้อื่น...

นมัต์ถุ โย เถโร สาริยา ปุต์ โต ปฐโม อัค์คสาวโก สาริปุต์ โตติ นาเมน ปากโฏ ชินสาสเน ปรินิพ์พานกาลัม์หิ อามัน์เตต์วา ตถาคตํ เถรัส์ส ปรินิพ์พานํ ปวัก์ขามิ สุนาถ เมติ

โย เถโร อันว่าพระมหาเถระองค์ใด เปนลูกชายแห่งนางสารีพราหมณี พระมหาเถระองค์นั้น คือพระสาริบุตรที่เปนปฐมอรรคสาวก ปรากฏด้วยปัญญาในพระศาสนาพระพุทธเจ้าแห่งเรา ท่านไปทูลลาพระพุทธเจ้าจะเข้าพระนิพพาน สาธุสัปบุรุษทั้งหลายมีสันดานประกอบด้วยเจตนาสุณาถ จงตั้งโสตวิญญาณสดับรับรสพระสธรรมเทศนา

กิร ดังได้ยินมา ภควา องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคย์เจ้าพระองค์ปวารณาพระวัสสาแล้ว เสด็จออกจากเวฬุวนารามกับทั้งพระสงฆ์เปนอันมาก บ่ายพระภักตร์ต่อเมืองสาวัตถี ครั้นถึงพระพุทธองค์เสด็จสำราญอินทรีย์อยู่ในพระเชตุวนารามครั้งนั้น

เถโร ฝ่ายว่าพระธรรมเสนาบดีสาริบุตร ท่านกระทำวัตตะปฏิบัติพระพุทธองแล้วออกมานั่งอยู่ในที่สบายกลางวัน สานุศิษย์ของพระผู้เปนเจ้านั้นเข้าไปปฏิบัติ ครั้นแล้วต่างองค์ต่างก็ลาออกไปสู่ที่อยู่แห่งตนสิ้น ฝ่ายพระสาริบุตตะเถระท่านจึ่งกวาดอาสนะที่นั่งสบายกลางวันให้สอาดปราศจากละอองธุลีแล้ว จึ่งลาดลงซึ่งพระจัมมะขันธ์รองนั่งชำระสระสรงอุทกกำล้างบาทาอาปุจ์ฉิต์วา พระผู้เปนเจ้าจึ่งนั่งพับพะแนงเชิงเข้าสู่ผลสมาบัติ เปนที่สบายระงับกระวนกระวาย

...พระสาริบุตรรำพึงไปก็รู้แท้ว่า ธรรมดาว่าพระอรรคสาวกทั้ง ๒ ย่อมนิพพานก่อนพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์...

ในกายา ออกจากผลสมาบัติแล้ว พระสาริบุตรจึ่งปริวิตกว่า นุโข ดังอาตมารำพึงองค์พระพุทธเจ้ากับอรรคสาวกใครจะเข้าพระนิพพานก่อน พระพุทธเจ้าจะนิพพานก่อนหรือ ๆ ว่าอรรคสาวกจะนิพพานก่อนพระพุทธเจ้า พระสาริบุตรรำพึงไปก็รู้แท้ว่า ธรรมดาว่าพระอรรคสาวกทั้ง ๒ ย่อมนิพพานก่อนพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ อิติ ญัต์วา พระธรรมเสนาบดีสาริบุตรรู้ชัดฉนี้แล้ว จึ่งเลงแลพิจารณาอายุสังขารว่า อาตมาจะนิพพานเมื่อใดเล่า ครั้นพิจารณาไปก็รู้แจ้งว่ายังอีก ๗ วัน อาตมาจะสูญสิ้นเข้าสู่นิพพาน กัต์ถ ปรินิพ์พายิส์สามิ เออก็อาตมาจะนิพพานที่ไหนหนอ เออ พระราหุลผู้เปนพุทธชิโนรส ท่านก็ไปเข้านิพพานในสวรรค์ชั้นดาวดึงษา อัญ์ญาโกณ์ฑัญ์โญ พระอัญญาโกณฑัญญเถระ ท่านก็ไปเข้าพระนิพพานแทบริมฝั่งฉัททันตะมหาสระ ณ ป่าหิมวันตะประเทศ ฝูงช้างทั้งหลายชวนกันกระทำสักการบูชา เออก็อาตมาจะนิพพานที่ไหนเล่า ปุนัป์ปุนํ จิน์เตน์โต พระผู้เปนเจ้าพินิจไปมา จึ่งระลึกถึงมารดาของพระผู้เปนเจ้าว่า มัย์หํ มาตา เออ ก็มารดาของอาตมาเปนคนมีวาสนาได้ทรงครรภ์พระอรหันต์

ถึง ๗ พระองค์ คืออาตมานี้พระองค์ ๑ พระเสนะเถระองค์ ๑ พระเรวัตเถระองค์ ๑ พระอุปเสนะเถระองค์ ๑ พระภคินิยเถระองค์ ๑ พระญาณอุปวาณะองค์ ๑ พระสปวาลาองค์ ๑ ตัวมารดาได้ทรงครรภ์พระอรหันต์ถึง ๗ องค์ดังนี้ จะได้มีน้ำใจเลื่อมไสศรัทธาในพระพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ หามิได้ อัต์ถิ นุโข เออก็มารดาของอาตมานี้มีอุปนิสัยอยู่บ้างหรือพระสาริบุตรพิจารณาไปก็รู้แจ้ง เออออุปนิสัยพระโสดาปัตติมรรคมีอยู่ในสันดานแห่งมารดา เออก็ชอบเทศนาของผู้ใดเล่า พิจารณาไปก็เห็นว่าเฉภาะอาตมาเทศนามารดาจึ่งจะได้สำเร็จมรรคและผล เออก็อาตมานิ่งเสียฉนี้ ที่ไหนมารดาจะได้สำเร็จมรรคและผลเล่า วัต์ตาโร มหาชนเขาจะชวนกันนินทาว่ามารดาพระสาริบุตรเปนมิจฉาทิฏฐิ ตัวพระสาริบุตรเปนถึงอรรคสาวก แต่จะโปรดพระมารดาให้เปนสัมมาทิฏฐิก็ไม่ได้ ดีแต่จะเทศนาโปรดผู้อื่น มหาชนเขาจะชวนกันนินทาฉนี้จำอาตมาจะอุส่าห์ไปเทศนาโปรดพระมารดา แล้วจะเปนวาสนาของผู้อื่นเปนอันมาก อาตมาก็จะเข้าพระนิพพานในห้องที่ประสูตรของอาตมา อนุชานาเปต์วา จำจะไปทูลลาพระพุทธเจ้าก่อน ภายหลังจึ่งจะไปเข้าพระนิพพานในบ้านนาลันทะคาม พระสาริบุตตะเถระท่านคิดฉนี้แล้ว จึ่งเรียกพระจุนทะภิกขุผู้เปนน้องชายว่า ดูกรอาวุโสจุนทะ ท่านจงไปบอกกล่าวภิกขุทั้งหลาย ๕๐๐ แต่บรรดาเปนศิษย์ของเราว่าบัดนี้พระสาริบุตรจะไปสู่นาลันทะคาม อาวุโสทั้งหลายจงจัดแจงบาตรแลจีวรให้พร้อมเถิด เถโร ฝ่ายพระจุนทเถระผู้เปนเจ้าจึ่งไปประเดียงพระภิกขุทั้ง ๕๐๐ ตามถ้อยคำพระสาริบุตตะเถระท่านสั่ง พระสงฆ์ห้าร้อยครั้นได้ฟังประพฤติเหตุ จึ่งจัดแจงบาตรและจีวรเครื่องบริขารสำเร็จแล้ว จึ่งพากันมาสู่สำนักพระมหาสาริบุตตะเถระทั้ง ๕๐๐ นั่งคอยถ้าพระสาริบุตตะเถระ เถโร ฝ่ายพระธรรมเสนาบดีสาริบุตร ท่านจึ่งเก็บรวบรวมลำดับเครื่องบริขารไว้ให้ดี แล้วปัดกวาดทีสบายกลางวันทีสบายกลางคืนสำเร็จแล้ว จึ่งออกมายืนอยู่แทบประตูแล ๆ ดูที่สบายกลางวัน แล้วจึ่งมีวาจาสั่งว่า ปัจ์ฉิมทัส์สนํ ดูกรที่สบายกลางวันเอ่ย เราเคยอาศรัยสำราญใจในกลางวัน นั่งจำเริญพรหมจรรย์เปนบรมสุขา ครั้งนี้เราจะลาแล้วท่านจงค่อยอยู่ให้สำราญเถิด เราไปครั้งนี้ที่จะได้กลับมาหามิได้ เราจะอาศรัยท่านก็เปนที่สุดครั้งเดียว เราจะแลเหลียวเห็นท่านก็เปนปัจฉิมที่สุด พระสาริบุตตะ-

...ตัวข้าผู้ชื่อว่าสาริบุตรนี้ ขาดจากพระพุทธองค์ผู้ทรงพระมหากรุณา กระหม่อมฉันจะได้ถวายวันทาบรมบาทก็เปนปัจฉิมที่สุดวันนี้ จะขอลาองค์พระชินสีห์เข้าสู่พระ-นิพพาน พระพุทธองค์จงประทานอนุญาตในครั้งนี้...

เถระเจ้าท่านสั่งที่อาศรัยแล้ว จึ่งพาภิกขุเปนบริวารไปสู่สำนักพระมหากรุณา ครั้นถึงจึ่งเข้าไปวันทาพระทศพล จึ่งคุกเข่าทั้ง ๒ ยกมือทั้ง ๒ ซ้ายขวาขึ้นถวายอภิวาท กราบลงแทบพระบาทยุคลแห่งสมเด็จพระทศพลแล้วมิได้ช้า จึ่งกราบทูลสมเด็จ-พระพุทธเจ้าดังนี้ ฉิน์ โน จ วิส์สาโส ข้าแต่พระองค์พระมหามุนีโลกนารถ ตัวข้าผู้ชื่อว่าสาริบุตรนี้ขาดจากพระพุทธองค์ผู้ทรงพระมหากรุณา กระ-หม่อมฉันจะได้ถวายวันทาบรมบาทก็เปนปัจฉิมที่สุดวันนี้ จะขอลาองค์พระชินสีห์เข้าสู่พระ-นิพพาน พระพุทธองค์จงประทานอนุญาตในครั้งนี้ ภควา สมเด็จพระผู้ทรงสวัสดิภาคย์ ได้ทรงฟังพระสาริบุตตะเถระมาทูลลาจะเข้าสู่นิพพาน จึ่งมีพระพุทธฎีกาตรัสถามว่า สาริปุต์ต ดูกรสำแดงสาริบุตรเอ่ย ท่านจะไปเข้านิพพานที่ไหนเล่า พระสาริบุตรจึ่งกราบทูลไปว่า กระหม่อมฉันจะเข้านิพพานในห้องที่ประสูตรในนาลันทะคาม พระพุทธองค์จึ่งตรัสว่าสำแดงสาริบุตรจงกำหนดกาลที่จะเข้านิพพานนั้นให้แน่เถิด อนึ่งเล่าดูกรสงฆ์ทั้งหลาย ท่านจะได้เห็นพระสาริบุตรพี่ชายของท่านก็เปนที่สุดครั้งนี้ ไปเบื้องน่าสงฆ์ทั้งหลายยากที่จะได้เห็นพระภิกขุเห็นปานดังสาริบุตรผู้เปนพี่ชายใหญ่ของท่านดังนี้ อนึ่งเล่าสำแดงสาริบุตรท่านจงเทศนาให้ภิกขุทั้งหลายฟังเถิด เถโร ฝ่ายพระมหาธรรมเสนาบดีสาริบุตรได้ฟังพระพุทธฎีกาตรัสว่าเท่าดังนั้น ก็สำคัญเข้าใจแจ้งในพระพุทธฎีกาว่า พระพุทธองค์เจ้าปราถนาจะให้อาตมาสำแดง-ฤทธิ์ปาฏิหารถวายนมัสการ ครั้นพระสาริบุตรแจ้งใจฉนี้แล้ว ภควันต์ วันทิต์วา จึ่งถวายบังคมลาบรมบาทพระทศพลญาณแล้วเหาะขึ้นไปชั่วลำตาลหนึ่ง แล้วกลับลงมาถวายนมัสการวันทาพระ-พุทธเจ้าหนหนึ่ง แล้วจึ่งกลับเหาะขึ้นไปอีกชั่วลำตาล แล้วกลับลงมาถวายนมัสการพระทศพลแต่พระสาริบุตรเหาะขึ้นไปทีละชั่วลำตาลกลับลงมานมัสการพระพุทธเจ้าถึง ๗ หน เปนกำหนดแล้วกลับเหาะขึ้นไปเหนือนภากาศเวหา พระสาริ-บุตรจึ่งสำแดงอเนกปาฏิหารมากกว่าร้อย แล้วจึ่งสำแดงธรรมเทศนา ทิส์สมาเนน วา กาเยน บุคคลผู้ฟังธรรม บางที่นั้นก็เห็นตัวพระสาริบุตร บางทีก็ไม่เห็นตัวได้ยินแต่เสียงสำแดงธรรม บางทีได้ยินเสียงอยู่เบื้องบน บางทีได้ยินเสียงอยู่เบื้องต่ำ บางทีได้เห็นแต่ครึ่ง ๆ ตัว บางทีสำแดงกายให้ปรากฎเปนพระจันทร์ บางทีให้เห็นปรากฎเปนพระอาทิตย์ บางทีให้เห็นเปนภูเขาเปนพระมหาสมุท บางทีให้เห็นเปนบรมจักรพัตรา ให้เห็นเปน

...กระหม่อมฉันอุส่าห์สร้างพระบารมีมาช้านาน ประมาณอสงไขยแสนกัป ก็เพราะตั้งใจจะถวายบังคมบรมบาท-ยุคลทั้งคู่แห่งพระพุทธองค์ บัดนี้กระหม่อมฉันก็ได้นมัสการพระ-บรมบาท สมดังประสงค์ของข้าแล้ว...

...เข้าสู่พระนิพพานเปนที่ระงับทุกข์ระงับภัย เปนที่เสด็จดำเนิรไปแห่งพระพุทธเจ้าเปนอเนกอนันต์จะนับว่ามากน้อยร้อยพันก็พ้นที่จะคณนา ไม่รู้แก่รู้ชราไม่รู้เกิดรู้ตายเปนที่เกษมสุขแสนสบายไม่มีที่จะเปรียบปาน...

รูปท้าวเวสสุวัณเปนรูปพระอินทร์ ให้เห็นเปนรูปท้าวมหาพรหม แล้วสำแดงธรรมเทศนาแก่บริษัทด้วยอเนกปาฏิหารดังพรรณามาฉนี้ แล้วจึ่งลงมาถวายบังคมสมเด็จพระพุทธเจ้ายกมือทั้ง ๒ เข้าประคองพระบาทา แล้วจึ่งกราบทูลพระมหากรุณาว่า ภันเต ภควา ข้าแต่พระชินสีห์ผู้ทรงพระภาคย์ กระหม่อมฉันอุส่าห์สร้างพระบารมีมาช้านานประมาณอสงไขยแสนกัป ก็เพราะตั้งใจจะถวายบังคมบรมบาทยุคลทั้งคู่แห่งพระพุทธองค์ บัดนี้กระหม่อมฉันก็ได้นมัสการพระบรมบาท สมดังประสงค์ของข้าแล้ว ตั้งแต่นี้ไปที่ไหนเล่าข้าพเจ้าจะได้ถวายบังคมพระพุทธองค์ต่อไป ความวิสสาสะคุ้นเคยที่กระหม่อมฉันกระทำไว้กับพระองค์ ก็มาขาดสิ้นลงในเพลาวันนี้แล้ว จะขอลาพระสัพพัญญูบรมครูเจ้า เข้าสู่พระนิพพานเปนที่ระงับทุกข์ระงับภัย เปนที่เสด็จดำเนิรไปแห่งพระพุทธเจ้าเปนอเนกอนันต์จะนับว่ามากน้อยร้อยพันก็พ้นที่จะคณนา ไม่รู้แก่รู้ชรไม่รู้เกิดรู้ตายเปนที่เกษมสุขแสนสบายไม่มีที่จะเปรียบปาน กระหม่อมฉันจะขอลาพระพุทธองค์เจ้าเข้านิพพานในครั้งนี้ อนึ่งโทษทัณฑ์ที่ข้าพระบาทประมาทด้วยกายกรรมวจีกรรม มโนกรรม นั้นก็ดี พระองค์จงทรงพระกรุณาโปรดประทานโทษแก่กระหม่อมฉันเปนที่สุดครั้งนี้เถิด ตัวข้าสาริบุตรนี้จะถวายบังคมลาในครั้งนี้ ชมามิ สาริปุต์ต ดูกรสำแดงสาริบุตรเอ่ยโทษทัณฑ์สิ่งใดจะเปนกายกรรมก็ดีวจีกรรมก็ดี มโนกรรมก็ดี พระตถาคตจะได้เห็นมีแก่สาริบุตรแต่สักสิ่งหนึ่งนั้นหามิได้ สาริบุตรกระทำชอบพระไทยพระตถาคตทุกสิ่งทุกประการพระตถาคตอดโทษแก่ท่านทั้งสิ้นสาริบุตรจะนิพพานเมื่อใด จงกำหนดกาลให้แน่นอนเถิด

เถโร ปางเมื่อพระธรรมเสนาบดีสาริบุตรได้ฟังพระพุทธฎีกาให้อนุญาตแล้ว จึ่งกราบลงแทบพระบาทยุคลทั้งคู่แล้ว ทูลลาลุกขึ้นจากอาสนะในครั้งนั้น ฝ่ายพระธรณีอันหนาแน่นได้ ๒ แสน ๔ หมื่นโยชน์ อย่างประหนึ่งว่าจะรู้พูดรู้เจรจาว่าตัวข้าพเจ้า ย่อมทรงไว้ซึ่งเขาพระเมรุและเขา

...ข้าแต่พระพุทธองค์ผู้ทรงบุญญราศี ตัวข้าสาริบุตรนี้หมอบลงแทบพระบาทแห่งพระอโนมทัสสีสัมมาสัมพุทธเจ้า ในที่สุดอสงไขยแสนกัปปราถนาจะใคร่ประสบพบพระองค์ มาบัดนี้ก็ได้พบบรมบาทดังประสงค์สมความคิดของข้าแล้ว ครั้งนี้เล่าก็เปนปัจฉิมที่สุด

สัตตะภัณฑ์หิมวันตะบรรพตและเขาจักรวาฬ มิให้จุลาจลด้วยกำลังพยุพัดมาแต่ ๔ ทิศา แต่ภูเขาทั้งนี้เปนเครื่องหนักข้ายังทรงไว้ได้ ที่ข้าจะทรงคุณราศีแห่งพระสาริบุตรไว้นั้นไม่ได้แล้ว ก็บังเกิดป่วนปั่นหวั่นไหวไปมา ตราบเท่าถึงอุทกธาราน้ำรองแผ่นดินเปนที่สุด พระมหาสมุทก็บังเกิดเปนคลื่นกระทบฝั่งอยู่ครื้นเครง เบื้องบนอากาศก็วังเวงบันลือลั่นอยู่วั่นไหวกึกก้อง ด้วยเสียงทิพยไชยเภรี เทพยดาบ้างก็ดีดสีตีฆ้องมโหรทึกเสียงพิลึกบันลือสนั่นในเวหา ทั้งมหาเมฆใช่ระดูกาลก็บันดาลยังห่าฝนให้ตกลงทั่วทิศา ทั้งสายฟ้าก็แลบฉวัดเฉวียนบันลือลั่นอยู่ครั่นครื้น ในขณะเมื่อพระสาริบุตตะเถระท่านยืนประดิษฐาน จะไปเข้าพระนิพพานในนาลันทะคามครั้งนั้น

สัต์ถา องค์สมเด็จพระบรมครูเจ้า จึงเสด็จลุกจากอาสน์มานิสีทนานั่งอยู่หน้าพระคันธกุฎีของพระองค์ พระธรรมเสนาบดีสาริบุตร จึงเดิรเวียนวงประทักษิณสามรอบแล้วจึงหมอบลงแทบพระบาทยุคลทั้งคู่ จึงถวายบังคมลาพระบรมครูว่า ภันเต ภควา ข้าแต่พระพุทธองค์ผู้ทรงบุญญราศี ตัวข้าสาริบุตรนี้หมอบลงแทบพระบาทแห่งพระอโนมทัสสีสัมมาสัมพุทธเจ้า ในที่สุดอสงไขยแสนกัป ปราถนาจะใคร่ประสบพบพระองค์ มาบัดนี้ก็ได้พบบรมบาทดังประสงค์สมความคิดของข้าแล้ว ครั้งนี้เล่าก็เปนปัจฉิมที่สุด สาริบุตรจะได้เชยชมพระรูปพระโฉมก็สิ้นอยู่แต่วันนี้ อิติ วัต์วา พระธรรมเสนาบดีสาริบุตรกราบทูลเท่าดังนั้นแล้วก็น้อมเศียรประนมกรนมัสการพระมหากรุณา เดิรถอยหลังออกมาจนลับพระเนตรพระพุทธองค์ พระสาริบุตรจึงถวายนมัสการลงกับพสุธาบ่ายหน้าเฉภาะนาลันทะคามเปนชาติภูมิของพระผู้เปนเจ้า ในขณะนั้นเล่าก็

...ดูกรอาวุโสทั้งหลายเอ่ย ท่านอย่าร้องไห้ร่ำพิไรไปเลยดูลำบากตา ท่านทั้งปวงอุส่าห์เร่งเคารพในพระรัตนไตรยอย่าได้ขาด...

...ดูกรอุบาสกอุบาสิกาสิ้นทุกคนเอ่ย อันเกิดมาเปนรูปเปนกายแล้ว ก็มีแต่จะทำลายไปเปนที่สุด, ย่อมประพฤติเปนไปตามอำนาจอนิจจ์ อุปมาดังภาชนะบุคคลกระทำด้วยดินมิได้ยั่งยืนไปนาน มีแต่จะแตกร้าวฉานทำลายไปเปนต้น อุปไมยเหมือนบุคคลเกิดมามีแต่มรณานั้นเปนที่สุดย่อมเข้าสู่อำนาจอนิจจ์...

บังเกิดอัศจรรย์จุลาจล พสุธาดลก็กำเริบรัวสเทือนทั่วพิภพเสียงมีก้องตระหลบสิ้นทั้งโลก ปางเมื่อพระสาริบุตตะเถระท่านจะวิโยคพลัดพรากจากพระพุทธเจ้าณกาลครั้งนั้น ภควา ฝ่ายองค์สมเด็จพระทศพล จึงมีพระพุทธฎีกาตรัสว่า ภิก์ขเว ดูกรภิกขุทั้งหลายเอ่ย ท่านจงไปส่งพี่ชายของท่านเปนที่สุดครั้งนี้เถิด แต่บรรดาภิกขุทั้งหลาย ได้ฟังพระพุทธฎีกาตรัสดังนั้น ต่างองค์ต่างก็ออกจากพระเชตวนาราม ตามส่งพระธรรมเสนาบดีสาริบุตรทั้งสิ้น เหลืออยู่แต่พระพุทธเจ้าพระองค์เดียว บริษัทนอกนั้นก็พากันไปตามส่งพระสาริบุตรมหาเถระ ใช่แต่เท่านั้นมหาชนชาวเมืองสาวัตถีรู้ข่าวว่า บัดนี้พระสาริบุตตะเถระถวายบังคมลาพระพุทธเจ้าจะไปเข้าสู่พระนิพพานเสียแล้ว ต่างคนต่างก็ฉวยดอกไม้ ได้ของหอมเครื่องสักการบูชาออกจากเคหาพากันไป เดิรพลางทางไถ่ถามว่าพระสาริบุตรอยู่ไหนเล่า บ้างก็สยายเกล้าเกสายกมือทั้งซ้ายขวาเข้าค่อนอุระปริเทวนาให้สะอื้นออกวาจาว่า โอ้แต่นี้ไปใครจะสั่งสอนข้าพเจ้าเล่าเหมือนดังพระผู้เปนเจ้าธรรมเสนาบดี ครั้นตามทันพระสาริบุตรเข้าก็ชวนกันร้องไห้กระกรีดหวีดหวาดไม่เว้นตัว บ้างล้มลงดิ้นระรัวกับพสุธาน่าสงสาร พระสาริบุตตะเถระท่านจึงเทศนาสั่งสอนว่า ดูกรอาวุโสทั้งหลายเอ่ย ท่านอย่าร้องไห้ร่ำพิไรไปเลยดูลำบากตา ท่านทั้งปวงอุส่าห์เร่งเคารพในพระรัตนไตรยอย่าได้ขาด ท่านทั้งหลายจงกลับไปอาวาศที่อยู่ของท่านเถิด เราจะลาแล้ว บริษัททั้งหลายก็ชวนกันกลับมา พระสาริบุตรก็พาบริวารของตนดำเนิรไปบ่ายหน้าเฉภาะนาลันทะคาม เย มนุส์สา ยังคนทั้งหลายเหล่าเคยเห็นพระผู้เปนเจ้าไม่มาบิณฑบาตรในชนบทแห่งตนได้ยินข่าวก็รีบร้นตามกันมาทันพระมหาเถระเข้าแล้วก็โศการ่ำพิไรว่าอนิจา พระผู้เปนเจ้าจะหนีข้าไปไหนเล่า จะทิ้งข้าพเจ้าไว้ให้อนาถา เออก็ข้าเคยฟังเทศนาเปนนิรันดร แต่นี้ไปใครจะเทศนาธรรมสั่งสอนข้าเล่า เหมือนดังพระธรรมเสนาบดีพระผู้เปนเจ้าจะหนีเข้าสู่พระนิพพานเสียแล้ว

เมื่อใดเล่าจะได้พบปะพระผู้เปนเจ้าสืบต่อไป มหาชนชวนกันร่ำไรรักพระมหาเถระ เดิรตามกันเปนหมู่ ๆ ไม่ขาดสาย พระสาริบุตตะเถระท่านก็กล่าวธรรมปริยายเทศนาว่า ดูกรอุบาสกอุบาสิกาสิ้นทุกคนเอ่ย อันเกิดมาเปนรูปเปนกายแล้ว ก็มีแต่จะทำลายไปเปนที่สุด ย่อมประพฤติเปนไปตามอำนาจอนิจจํ อุปมาดังภาชนะบุคคลกระทำด้วยดินมิได้ยั่งยืนไปนาน มีแต่จะแตกร้าวฉานทำลายไปเปนต้น อุปไมยเหมือนบุคคลเกิดมามีแต่มรณานั้นเปนที่สุดย่อมเข้าสู่อำนาจอนิจจํ เอวํ มหาชนํ โอวทิต์วา พระธรรมเสนาบดีสาริบุตตะเถระ ท่านเดิรพลางทางเทศนาสั่งสอนประชาชนแรมรออยู่ในนิคมชนบทกลางมรคาคณนานับได้ ๗ ราตรี เหตุมีจิตรกรุณา สายํ นาลันทคามํ ปัต์วา เพลาเย็นเปนคำรบ ๗ นั้น พระผู้เปนเจ้าก็บันลุถึงนาลันทะคาม จึ่งพาสงฆ์บริวารเข้าหยุดอาศรัยอยู่ใต้ไม้ไทรต้นหนึ่ง อันมีอยู่แทบประตูบ้านนาลันทะคามสำราญกาย ตัส์มึ ขเณ ขณะนั้นไซ้พระเรวัตเถระผู้เปนหลานชายแห่งพระมหาสาริบุตร ออกมาภายนอกบ้านด้วยกิจธุระสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จึ่งแลเห็นพระสาริบุตรกับภิกขุบริวารนั่งสำราญอยู่ภายใต้ต้นไทรแทบประตูบ้าน พระเรวัตจึ่งเข้าไปถวายนมัสการกราบไหว้ แล้วจึ่งนั่งอยู่ในที่ควรข้างหนึ่ง เถโร ฝ่ายพระมหาเถระสาริบุตรจึ่งมีวาจาสั่งว่าดูกรอาวุโสเรวัตเอ่ย ท่านจงไปบอกมหาอุบาสิกาผู้เปนยายของท่านเถิด ว่าบัดนี้เรามาถึงแล้ว ยับยั้งอยู่แทบประตูบ้าน ถ้าแหละมหาอุบาสิกาซักถามว่าจะมาว่ากไร อาวุโสเรวัตจงบอกไป ดังนี้ว่า พระมหาสาริบุตรท่านจะมาอาศรัยอยู่สักราตรีหนึ่ง แล้วให้มหาอุบาสิกาชำระปัดกวาดห้องที่ประสูตรของเราให้จงดี แล้วจงจัดแจงเสนาสนะที่อาศรัยสำหรับพระสงฆ์ ๕๐๐ นี้ด้วยเถิด พระเรวัตเถระรับคำพระสาริบุตรแล้ว ก็เข้าไปสู่บ้านแห่งมหาอุบาสิกาผู้เปนยาย ครั้นถึงจึ่งบอกความตามพระมหาเถระท่านสั่งมาว่า ดูกรมหาอุบาสิกาผู้เปนใหญ่ บัดนี้พระสาริบุตรลุงของข้าท่านมาถึงแล้ว นางสารีพราหมณีผู้เปนมารดาพระสาริบุตรได้ฟังพระเรวัตเถระผู้เปนหลานชายบอกความว่าพระสาริบุตรผู้เปนลูกชายนั้นมาถึง จึ่งถามพระเรวัตต่อไปว่า บัดนี้พระสาริบุตรลุงของท่านมาอยู่ที่ไหนเล่า พระเรวัตจึ่งบอกว่า พระผู้เปนเจ้ามายับยั้งอยู่ในประตูบ้าน นางพราหมณีจึ่งซักถามว่า ท่านมาองค์เดียวดอกหรือ พระเรวัตจึ่งบอกว่ามากับบริวาร ๕๐๐ องค์ กึ การณา เออก็พระสาริบุตรประสงค์สิ่งใด จึ่งพาบริวารมามากมายถึงเพียงนี้ พระเรวัตจึ่งบอกคดีตามคำพระมหาเถระท่านสั่งว่า อัย์ยิเก ดูกรมหาอุบาสิกาผู้เปนยาย ลุงข้าสั่งมาให้บอกแก่มหาอุบาสิกาว่า จะขออาศรัยอยู่ที่บ้านนี้สักราตรีหนึ่ง แล้วให้จัดแจงห้องที่ประสูตรของพระผู้เปนเจ้าแล้วจงจัดแจงเสนาสนะสำหรับภิกขุทั้ง ๕๐๐ นั้นด้วย นี่แหละพระสาริบุตรลุงของข้าสั่งมาให้บอกแก่มหาอุบาสิกา อถ ในกาลนั้นนางสารีพราหมณีผู้เปนมารดาพระสาริบุตร ครั้นได้ฟังประพฤติเหตุดังนั้น จึ่งคิดสำคัญแต่ในใจว่า กินฺนุโข เออก็หลากใจไฉนหนอ พระสาริบุตรให้ชำระที่อยู่ของตน เห็นท่วงทีกิริยาพระสาริบุตร

จะสึกแล้วเปนมั่นคง ทหรกาเล เออก็เมื่อยังหนุ่มแน่นอยู่นั้น ทำทนงบวชเสียแต่น้อย ๆ เออก็ตัวแก่ถึงเพียงนี้แล้ว จะสึกออกมาทำไมเล่า อิติจินฺเตต์วา นางสารีพราหมณีคิดฉนี้แล้ว จึ่งให้บริษัทจัดแจงประดับประดาห้องที่ประสูตรลูกชายทั้งเครื่องหอมและดอกไม้ธูปเทียนชวาลา ทั้งเครื่องประดับประดาทุกสิ่ง ทั้งประทีปด้ามประทีปสว่างไสวสำเร็จแล้ว ให้จัดแจงเสนาสนะทั้ง ๕๐๐ สำหรับเปนที่อยู่แห่งภิกขุเปนบริวารแล้ว จึ่งให้ออกไปอาราธนาพระสาริบุตร

เถโร ฝ่ายพระธรรมเสนาบดีสาริบุตรท่านอาพาธหนักสำนักอยู่ใต้ต้นไทร ครั้นมารดาให้ไปนิมนต์ พระผู้เปนเจ้าจึ่งพาภิกษุเปนบริวารของตนเข้าไปสู่บ้านมารดา จึ่งเข้าไปอาศรัยอยู่บนปราสาทเปนที่ไสยาศแต่หนหลัง แต่ครั้งพระผู้เปนเจ้าอยู่เปนคฤหัสถ์ เพลานั้นก็เปนกาลพระสุริโยทัยเธออัสดงค์ดับลับเหลี่ยมเขา ล่วงเข้าประถมยาม ความเจ็บของพระผู้เปนเจ้าก็กล้าหาญขึ้น ให้ลงโลหิตไม่หยุดหย่อน ภาชนะหนึ่งรองไว้ภาชนะหนึ่งผ่อนไปเทเสียไม่ขาดสาย ภาชนะหนึ่งออกไปภาชนะหนึ่งเข้ามารองไว้เล่า พระผู้เปนเจ้าประกอบด้วยเวทนายิ่งนัก ฝ่ายนางสารีพราหมณีผู้เปนมารดาเห็นกิริยาลูกชายเปนไข้หนัก นางจึ่งนึกอยู่แต่ในใจว่า เออก็เปนไฉนหนอ จึ่งอาพาธหนักฉนี้เล่า นางสารีพราหมณีจะเข้าไปก็มิได้ ในห้องนั้นเต็มไปด้วยภิกขุทั้งหลาย ๕๐๐ เปนบริวาร นางจึ่งนั่งพิงประตูคอยดูอาการลูกชายของอาตมา

อถ โข จัต์ตาโร มหาราชา ครั้งนั้นท้าวจาตุมหาราชทั้ง ๔ องค์มีท้าวเวสสุวัณเปนต้น จึ่งเลงแลดูว่าบัดนี้ พระธรรมเสนาบดีสาริบุตรท่านอยู่ที่ไหน ก็เห็นประจักษ์ใจว่า บัดนี้ท่านนอนอยู่เหนือเตียงในห้องที่ประสูตรของพระผู้เปนเจ้าในนาลันทะคาม ท่านจะเข้าพระนิพพานเสียในวันนี้แล้ว เราทั้งหลายจะได้เห็นท่านก็เปนที่สุดครั้งนี้ จำจะลงไปถวายนมัสการกระทำอัญชลีก็เปนที่สุดครั้งนี้แล้ว คิดแล้วจึ่งมาสู่สำนักพระสาริบุตรโดยเร็วพลัน ครั้นถึงจึ่งถวายอภิวันทนาน้อมกายนมัสการพระธรรมเสนาบดี ๆ จึ่งปฏิสันถารซักถามว่าท่านทั้ง ๔ มีนามกรชื่อใด มาน้อมกายถวายนมัสการเรา เทวราชทั้ง ๔ นั้น จึ่งบอกว่าข้าพเจ้าคือท้าวจาตุมหาราชทั้ง ๔ เออท้าวจาตุมหาราชทั้ง ๔ ท่านมาจะประสงสิ่งดังฤา ข้าพเจ้าทั้ง ๔ นี้หรือพากันมาปราถนาจะเปนคนใช้ปฏิบัติไข้แห่งพระผู้เปนเจ้าเปนที่สุดครั้งนี้

เถโร ฝ่ายพระธรรมเสนาบดีได้ฟังจึ่งตอบวาจาว่า ดูกรท้าวมหาราชทั้ง 4 คนสำหรับปฏิบัติไข้ของเรามีอยู่แล้ว ท่านพากันไปสู่ทิพยพิมานของท่านเถิด จัตตาโร มหาราชาโน ท้าวมหาราชทั้ง ๔ ต่างองค์ต่างก็ถวายวันทา ลาพระผู้เปนเจ้ากลับไปสู่ที่อยู่ของอาตมา เตสัค์คคตาวสาเน ครั้นท้าวจาตุมหาราชกลับไปแล้ว สัก์โก สมเด็จอมรินทราธิราชผู้ทรงอิทธิฤทธิ์ คิดเหมือนท้าวจาตุมหาราช จึ่งลีลาศจากห้องเวชยันต์ ครั้นถึงจึ่งถวายอภิวันท์พระสาริบุตตะเถระแล้วจึ่งยืนอยู่ในที่ควร พระสาริบุตตะเถระจึ่งถามไปโดยด่วนว่าท่านชื่อใด อมรินทราธิราชจึ่งตอบไปว่า ข้าพเจ้านี้หรือคือท้าวโกสีย์สหัศนัยน์เทวราช เออก็ท่านมาจะปราถนาสิ่งใดเล่า อินทราธิราชจึ่งตอบไปว่าข้าพเจ้ามาปราถนาจะปฏิบัติพระผู้เปนเจ้า พระสาริบุตรจึ่งบอกว่า คนที่จะปฏิบัติของเรามีอยู่แล้ว อินทราธิราชจงกลับไปสู่ทิพยพิมานเถิด สัก์ โก สมเด็จท้าวมัฆวานเทวราชจึ่งถวายนมัสการลาพระมหาเถระ กลับไปสู่ห้องเวชยันต์ทิพยพิมานตัส์มึ คเต ครั้นท้าวมัฆวานลาไปมิได้ช้า ท้าวมหาพรหมจึ่งเข้ามาเหมือนหนหลัง รัศมีเปล่งปลั่งดังกองเพลิง ครั้นถึงจึ่งถวายนมัสการในทันใด พระมหาเถระจึ่งให้ท้าวมหาพรหม กลับไปดังหนหลัง พ์ราห์มณี ฝ่ายนางสารีพราหมณีผู้เปนมารดาพระสาริบุตตะเถระ นั่งพิงฝาคอยดูอาการลูกชาย เห็นเทวดาทั้งหลายมาสู่สำนักพระธรรมเสนาบดี นางพราหมณีมิได้รู้จักว่าเปนเทวดา คิดอยู่แต่ในใจว่าใครหนอ เข้ามากราบไหว้วันทาแล้วก็พากันกลับไป นางพราหมณีสงสัยจึ่งถามพระจุนทภิกขุผู้เปนลูกชายน้อยว่า ดูกรพ่อจุนทเถระ เมื่อกี้ใครเข้ามาหาพี่ชายของท่าน ถวายนมัสการแล้วก็ลาไปจะเปนมนุษย์หรือเทวดา พ่อจุนทเถระจงบอกให้แจ้งก่อน พระจุนทเถระจึงบอกมารดาว่า ดูกรมหาอุบาสิกา เทวดาเขามานมัสการพระมหาเถระ เถโร ฝ่ายพระธรรมเสนาบดีสาริบุตรอาพาธหนักลงโลหิต สิสสานุสิสเข้าประคองเอาภาชนะคอยรองโลหิตไม่ขาดสายได้ยินเสียงมารดาเจรจากับน้องชายดังนั้น จึ่งถามว่าอุบาสิกามาไยปานฉนี้เล่า มารดาจึ่งบอกว่าข้ามาถามถึงเทพยดาที่มาเปนอันมาก ปฐมํ อาคตา เออก็เทวดาที่มาก่อนนั้นมีนามชื่อใด ครั้นมาถึงพระผู้เปนเจ้าแล้วก็กลับไปโดยเร็วพลัน เทวดาทั้งหลายนั้นมีชื่อเสียงเปนประการใด พระมหาเถระจึ่งตอบไปว่าดูกรมหาอุบาสิกา เทวดาที่มาก่อนนั้นคือท้าวจาตุมหาราชทั้ง ๔ นางพราหมณีก็พิศวงสงสัยจึ่งถามว่า ดูกรพ่ออุปดิส พ่อนี้เปนใหญ่กว่าท้าวจาตุมหาราชทั้ง ๔ อีกหรือ พระธรรมเสนาบดีจึ่งตอบคำมารดาว่า เออมหาอุบาสิกาท้าวจาตุมหาราชนี้อุปมาเหมือนโยมวัด สำหรับได้ปฏิบัติพระสงฆ์ปฏิสัน์ธิคหณโก ปางเมื่อพระบรมครูเจ้าของเราลงมาถือเอาปฏิสนธิในครรภ์พระมารดา ท้าวจาตุมหาราชทั้ง ๔ องค์ ทรงพระแสงขรรค์อยู่กับกรมาสโมสรประชุมกันพิทักษ์รักษา พระบรมโพธิสัตวทั้ง ๔ ทิศ หวังจะป้องกันเสียซึ่งอุปัททวะอันตรายแต่แรกเมื่อพระองค์ยังเสด็จอยู่ในอุทรพระมารดา มหาอุบาสิกาจงแจ้งใจเถิดว่า ท้าวจาตุมหาราชทั้ง

๔ องค์เหมือนดังโยมวัด สำหรับปฏิบัติพระสงฆ์ทั้งหลาย นางพราหมณีได้ฟังพระมหาเถระบรรยายชี้แจงสิ้นสงสัย จึ่งถามต่อไปว่าดูกรพ่ออุปดิสผู้เปนที่รักของมารดา คตาวสาเน ครั้นท้าวจาตุมหาราชลาพ่อไปแล้ว ภายหลังใครเข้ามาอีกเล่าเปนที่สอง พระสาริบุตตะเถระจึ่งบอกว่าเทวดามาที่สองนั้นคือองค์ท้าวอินทราเจ้าเมืองดาวดึงษ์สวรรค์ นางพราหมณีจึ่งตอบไปว่า พ่ออุปดิสนี้เปนใหญ่กว่าพระอินทราอีกเล่าหรือ พระสาริบุตรบอกว่าเออมหาอุบาสิกา อันองค์ท้าวอินทรานี้อุปมาดังสามเณรสำหรับถือเครื่องบริขารแห่งพระพุทธเจ้า ปางเมื่อพระบรมครูของเราเสด็จขึ้นไปสวรรค์ชั้นดาวดึงษาเทศนาพระสัตตะปกรณาภิธรรมทั้ง ๗ พระคัมภีร์โปรดพระพุทธชนนีครั้งนั้น ครั้นสำเร็จแล้วพระองค์จึ่งเสด็จลงมาจากดาวดึงษา ท้าวอมรินทราธิราชถือบาตรและจีวรมาส่ง ตามเสด็จพระพุทธองค์เจ้าลงมา ตราบเท่าถึงแผ่นพื้นปฐพีตกว่าองค์ท้าวโกสีย์อันมียศ ปรากฏดังสามเณรน้อย ๆ สำหรับถือบาตรและจีวรแห่งพระบรมครูเจ้าของเรา มหาอุบาสิกาจงแจ้งใจด้วยประการฉนี้ นางสารีพราหมณีผู้เปนมารดาจึ่งถามต่อไปว่า เออก็เมื่อพระอินทร์เธอไปแล้ว ใครเล่าเข้ามาหาเจ้ามีรัศมีรุ่งเรืองสว่าง อย่างประหนึ่งว่ากองเพลิงแลดูประหลาดแก่ใจ จะเปนเทวราชองค์ใดเธอลงมา พระธรรมเสนาบดีจึ่งตอบว่า ดูกรมหาอุบาสิกาเทวดาที่มาเปนคำรบ ๓ นั้นคือท้าวมหาพรหมพวกพราหมณ์ทั้งหลายนับถือว่าเปนครูเปนอาจารย์ของตน นี่แหละท้าวมหาพรหมมาเปนคำรบ ๓

...นางพราหมณีจึ่งนิ่งคิดอยู่แต่ในใจว่า เออก็แต่เจ้าอุปดิสลูกของเราสิยังเปนใหญ่กว่ามหาพรหม ก็พระสมณโคดมที่เปนครูของเจ้าอุปดิสเธอนั้นจะมีอิทธิศักดานุภาพสักเพียงใด เธอย่อมจะเปนใหญ่กว่าเทวดาอินทร์พรหมเปนแท้แล้ว นางพราหมณีคิดพลางทางบังเกิดปีติโสมนัสในพระมหากรุณา พระปิติทั้ง ๕ ก็แผ่ซ่านทราบทั่วสรีรกาย...

นางพราหมณีจึ่งตอบความว่า ดูกรพ่ออุปดิสเออพ่อนี้เปนใหญ่กว่าท้าวมหาพรหมอันเปนครูเบ่นอาจารย์ของข้าอีกเล่าหรือ อุปาสิเก เออมหาอุบาสิกา เอโส พ์รห์มา ท้าวมหาพรหมนี้ท่านนับถือว่าเปนครูเปนอาจารย์นั้น ปางเมื่อองค์สมเด็จพระทศพลญาณประสูตรจากคัพโภทรพระชนนีท้าวจาตุมหาราชทั้ง ๔ กับท้าวมหาพรหม ก็ชวนกันชื่นชมเอาข่ายทองมาประคองรับพระมหาบุรุษในกาลเมื่อพระองค์ประสูตรจากครรภ์พระมารดา มหาอุบาสิกาจงแจ้งใจว่า พระบรมครูเจ้าของเราเปนใหญ่ยิ่งกว่ามหาพรหมได้ร้อยเท่าพันทวี สารีพ์ราห์มณี ปน ฝ่ายว่านางสารี พราหมณีมารดาพระสาริบุตรได้ฟังลูกชายว่าดังนั้น นางพราหมณี

จึ่งนิ่งคิดอยู่แต่ในใจว่า เออก็แต่เจ้าอุปดิสลูกของเราสิยังเปนใหญ่กว่ามหาพรหม ก็พระสมณโคดมที่เปนครูของเจ้าอุปดิส เธอนั้นจะมีอิทธิศักดานุภาพสักเพียงใด เธอย่อมจะเปนใหญ่กว่าเทวดาอินทร์พรหมเปนแท้แล้ว นางพราหมณีคิดพลางทางบังเกิดปีติโสมนัสในพระมหากรุณา พระปีติทั้ง ๕ ก็แผ่ซ่านทราบทั่วสรีรกาย เถโร ปางนั้นพระสาริบุตรมหาเถระผู้เปนลูกชายก็รู้แจ้งด้วยพระญาณว่า บัดนี้มารดาบังเกิดปีติโสมนัสในพระพุทธเจ้า บัดนี้ก็เปนกาลที่อาตมาจะเทศนาทดแทนคุณค่าน้ำนมเข้าป้อนของพระชนนีเถิด พระมหาสาริบุตตะเถระท่านอุส่าห์กลั้นเสียซึ่งทุกขเวทนาที่ลงโลหิต พระผู้เปนเจ้ามิได้คิดที่จะลำบากกาย ตั้งจิตรจะทดแทนคุณพระมารดาเปนปัจฉิมที่สุด พระสาริบุตรจึ่งถามว่าอุบาสิกานั่งคิดถึงอะไรเล่า นางพราหมณีจึ่งบอกแก่พระผู้เปนเจ้าแต่ตามจริงดังตนจินตนาว่า ข้ามาปริวิตกไปว่าแต่พ่ออุปดิสยังเปนใหญ่ถึงเพียงนี้แล้ว ครูของพ่ออุปดิสนั้นจะเปนประการใดหนอ นี่แหละพ่ออุปดิสมารดาคิดฉนี้ เถโร ฝ่ายพระธรรมเสนาสาริบุตรจึ่งเทศนา สรรเสริญคุณพระพุทธเจ้าว่าดูกรมหาอุบาสิกาผู้เจริญ ท่านอย่าสงสัยสนเท่ห์ในพระบรมครูของเราเลย พระองค์ประกอบไปด้วยพระคุณมากมายนักหนา ปางเมื่อพระองค์จะจุติลงมาจากชั้นดุสิตนั้น เทพยดาไปเชื้อเชิญพระองค์จึ่งลงมาเอาปฏิสนธิ ในครรภ์แห่งนางสิริมหามายา ครั้งนั้นเปนปีระกาวันพฤหัสบดีเพ็ญเดือนหก มหาอุบาสิกาไม่รู้และหรือ อัศจรรย์บันลือลั่นทุกแห่งหน พระธรณีดลก็กัมปนาทหวาดไหวสะท้านสะเทือนไปทั่วโลก ย่อมเห็นประจักษ์แก่คนทั้งหลาย ปุนจปรํ ยังอัศจรรย์อันอื่นเล่า เมื่อพระบรมโพธิสัตวเจ้าของเราประสูตรจากครรภ์พระชนนีในป่าลุมพินีวัน แต่ภอพระองค์ประสูตรจากครรภ์พระมารดาแล้วก็เสด็จเดิรไปได้ ๗ ก้าว ในขณะนั้นแผ่นดินก็ป่วนปั่นหวั่นไหวเปนเหตุน่าอัศจรรย์ใจอีกครั้งหนึ่ง มหาอุบาสิกาจะไม่รู้บ้างแหละหรือ ปุนจปรํ ยังอีกครั้งหนึ่งเล่าเมื่อพระบรมโพธิสัตวเจ้าของเรา เสด็จออกสู่มหาภิเนษกรมณเพลาเที่ยงคืนวันนั้น พระองค์เสด็จขึ้นสู่มงคลอัศดรเปนบรมพาหนะล่ำสันสูงได้ ๑๘ ศอก เปนม้าทรงประดับไปด้วยเครื่องคร่ำแต่ล้วนกระทำด้วยทองคำและเหล็กล้วนแล้วด้วยทองแดง ตัวอัศดรนั้นประดับไปด้วยกระดึงดังวังเวง เทพยดาทั้งหลายก็บรรเลงทิพยดุริยดนตรีแห่พระบรมโพธิสัตวเสด็จออกทรงบรรพชา ปานประหนึ่งว่าพสุธาจะทำลาย สะท้านสะเทือนไป

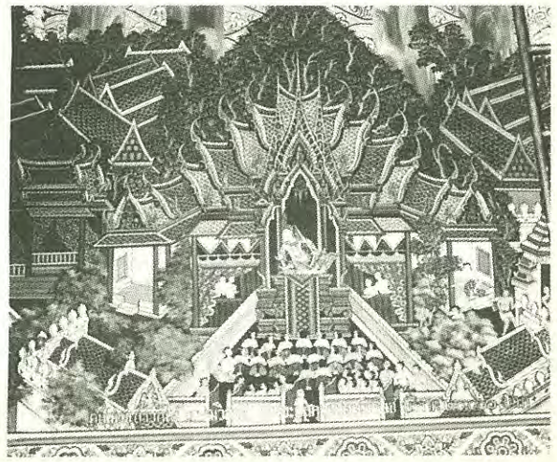

ทั่วทิศา มหาอุบาสิกาไม่รู้แหละหรือ ปุนจปรํ ยังอัศจรรย์อันอื่นเล่า เมื่อพระบรมโพธิสัตวของเราได้ตรัสแก่พระปรมาภิเสกสัมโพธิญาณ เมื่อปีวอกเพ็ญเดือน ๖ วันพุฒครั้งนั้น เปนแสนมหัศจรรย์ประจักษ์ตา จตุนหุตาธิกท์วิโยชนสตสหัส์สพหลาพระเมทนีอันหนาแน่นได้ ๒ แสน ๔ หมื่นโยชน์ก็บันลือลั่นดังสนั่นอยู่ไปมาปานประหนึ่งว่ามหากังสดาล อันบุคคลเอาค้อนเหล็กเข้าประหารทุบตี เสียงมีก้องร้องครวญคราง พระมหาสมุทอันกว้างขวางก็บังเกิดเปนคลื่นเสียงสนั่นอยู่ไปมาทั้งฝูงมัจฉาชาติที่ใหญ่ ๆ ยาวได้ร้อยโยชน์และพันโยชน์ก็ผุดขึ้นโดดกระดิกหูโบกหาง ว่ายวางวิ่งระหันระเห ทั้งมังกรเงือกงูในท้องทะเลก็ลอยล่องพ่นน้ำเปนฝอยฟองป่าพระหิมพานต์ก็คะนองบันลือลั่นอยู่หวั่นไหว ฝูงสัตวน้อยใหญ่ก็บันลือเสียงอยู่ไปมา ทั้งเทพยดาในสวรรค์ชั้นเบื้องบนอากาศ บ้างก็เผยสีหบัญชรพระทวารวิมารมาศไม่เว้นองค์ บ้างก็โปรยปรายทิพยคนธามาลัยลงมาบูชา ทั้งดอกมนทาร์ปาริกชาติ ก็ตกลงยังพื้นปถพีทุกเทพเจ้าก็ยอกรขึ้นอัญชุลี น้อมเศียรเกล้าลงกราบกรานพระบรมครูของเรา เมื่อวันที่พระองค์ได้ตรัสนั้น อนึ่งเล่าสัตวนรกทั้งหลายที่ทนทุกขเวทนาอยู่นาน ก็บันดาลให้คลายทุกข์วายทุกขเวทนา ในขณะทันใดนั้น แม้น้ำแสบที่สัตวนรกกินไม่ได้ก็กลับกลายเปนน้ำเย็นใสบริสุทธิ์สอาดสัตวนรกก็พากันลงกินอาบสำราญใจ ทั้งต้นงิ้วใหญ่ก็ล้มลงกับพื้นปถพี ทั้งหม้อเหล็กก็แหลกเปนธุลีไม่หลอเหลือ ทั้งสายบรรทัดที่นายนิรยบาลสำหรับดีดสัตว ตัดเนื้อสัตวนรกนั้น ก็ขาดสะบั้นเปนท่อนน้อยและท่อนใหญ่ ฝูงสัตวที่ทนทุกขเวทนาอยู่ในเปตวิสัยก็พลอยสุข มิได้ทุกข์ถึงความหยากเข้าน้ำโภชนา ติรัจฉานคตา สัตวเดียรฉานทั้งหลายเปนข้าศึกกันก็กลับมีเมตตากระเษมสันต์ต่อกันทุกตัวสัตวทั้งโลกา ทั้งหมู่มนุษย์และเทวาก็สำราญทั้งฝนก็บันดาลตกลงเปนฝอย ๆ ละอองปลิวลมพระพายก็ชายพัดพาเกสรดอกไม้มาฉิว ๆ

...ในขณะเมื่อพระบรมโพธิสัตวหน่อพระศาสดา ท่านได้ตรัสเหนือรัตนบังลังก์ภายใต้ต้นไม้พระมหาโพธิในเพลาค่ำภออรุโณทัยแสงทองไขขึ้นมาอยู่ราง ๆ จวบปัจจุสสมัยใกล้สว่างวันนั้น อนึ่งดูกรมหาอุบาสิกาเทพยดาทั้งหลายก็แตกตื่นมาแต่หมื่นจักรวาฬ ประชุมพร้อมกันในมงคลจักรวาฬอันนี้ ทสปิ วิสํปิ ที่แต่ภอจุปลายขนจามรี เทพยดานั่งเบียดเสียดสีกันอยู่ ๓๐ องค์บ้าง ๒๐ องค์บ้าง นิรมิตตัวน้อย ๆ ละเอียดเปนอณูปรมาณู นั่งเสียดสีกันอยู่ชมพระบารมีพระพุทธเจ้า...

เปนที่สบายใจ เทพยดาทั้งหลายก็ประโคมทิพยดุริยดนตรีอยู่ครื้นเครง ทั้งคนธัพคนธรรพ์กินนรีกินนรา ก็ขับร้องมี่สนั่นในเวหนเปนมหามหัศจรรย์ตั้งแต่เบื้องต่ำนั้นตลอดถึงภพเบื้องบน เปนโกลาหลอันใหญ่ยิ่งพ้นที่จะคณนา ในขณะเมื่อพระบรมโพธิสัตวหน่อพระศาสดา ท่านได้ตรัสเหนือรัตนบังลังก์ภายใต้ต้นไม้พระมหาโพธิ ในเพลาค่ำภออรุโณทัยแสงทองไขขึ้นมาอยู่ราง ๆ จวนปัจจุสสมัยใกล้สว่างวันนั้น อนึ่งดูกรมหาอุบาสิกา เทพยดาทั้งหลายก็แตกตื่นมาแต่หมื่นจักรวาฬ ประชุมพร้อมกันในมงคลจักรวาฬอันนี้ ทสปิ วิสํปิ ที่แต่ภอจุปลายขนจามรี เทพยดานั่งเบียดเสียดสีกันอยู่ ๑๐ องค์บ้าง ๒๐ องค์บ้าง นิรมิตตัวน้อย ๆ ละเอียดเปนอณูปรมาณู นั่งเสียดสีกันอยู่ชมพระบารมีพระพุทธเจ้า เมื่อพระองค์ได้ตรัสในเพลาวันนั้น เทวานมัน์ตเร ถัดเทพยดาออกมาถึงพวกยักษาอันมีไชย คนธรรพ์นาคครุฑกินนรนั่งเปนชั้น ๆ กันออกมา ภายนอกเทพยดายักษากินนรนั้น มีทั้งผ้าโบกจามรทานตะวัน ราชวัดฉัตรธงแลไสว เทพยดาทั้งหลายกระทำสักการบูชาพระพุทธเจ้าเมื่อพระองค์ได้ตรัสในครั้งนั้น เถโรฝ่ายว่าพระธรรมเสนาบดีสาริบุตร เมื่อพระผู้เปนเจ้าพรรณาด้วยมหาอัศจรรย์ฉนี้แล้ว จึ่งสำแดงพระพุทธคุณโปรดมารดาต่อไปว่า โย ภควา อันว่าสมเด็จพระพุทธเจ้าผู้ทรงพระภาคย์พระองค์ใดย่อมประกอบด้วยบุญญราศีไม่มีใครจะเปรียบปานทั้งประกอบด้วยพระอนาวรณญาณมิได้มีที่จะสิ้นสุดประกอบด้วยอิทธิศักดายิ่งกว่าเทพามนุษย์ในไตรภพ ไม่มีใครจะล่วงลบพระบรมครูเจ้าได้เลยเปนอันขาด พระพุทธองค์ประกอบด้วยบุญวาสนาเปนใหญ่ยิ่งกว่าเทพามนุษย์ในโลกธาตุ ห์โส ยถา อุปมาเหมือนพระยาหงส์เหมราช ย่อมประกอบด้วยอำนาจเปนใหญ่ยิ่งกว่าฝูงนกแต่บรรดามี สีโห ยถา อุปมาดังพระยาไกรศรราชสีห์อันมีเดชา ย่อมเปนใหญ่กว่าสัตวสี่เท้าทั้งปวง ยถาปิ ราชา ถ้ามิดังนั้นอุปมาดังบรมกระษัตราธิบดี ย่อมเปนใหญ่กว่าประชาชนชาวบุรีสิ้นทั้งหลาย ยถาปิ สิเนรุ อุปมาดังมหาคิรีสุเมรุราชบรรพต ย่อมปรากฏเปนใหญ่ยิ่งกว่าภูเขาทั้งหลาย อันมีอยู่ในห้องแห่งจักรวาฬ ยถาปิ สมุท์ โท ถ้ามิดังนั้นปานประหนึ่งว่ามหาสมุททะเลหลวง ย่อมเปนใหญ่กว่าแม่น้ำทั้งปวงในโลกา ปวโร ธีรานํ อันองค์พระศาสดาจารย์เจ้าผู้จอมมุนีนารถ ย่อมเปนใหญ่กว่านักปราชญ์เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายอันมีปรีชา ประกอบด้วยพระคุณเปนอนันต์อเนกาจะกำหนดนับมิได้ประเสริฐกว่าเทพามนุษย์ทั้งหลายด้วยพระนวหรคุณคือพระนามทั้ง ๙ ว่า อิติปิ โส ภควา ฯลฯ ภควาติ กิริยาว่าพระสาริบุตรเทศนาพระพุทธคุณโปรดมารดาว่า ดูกรมหาอุบาสิกาผู้เจริญ ท่านจงตั้งใจฟังเถิด องค์สมเด็จพระทศพลญาณผู้เปนครูเปนอาจารย์ ดังบรมกระษัตราธิบดีย่อมเปนใหญ่กว่าประชาชนชาวบุรีสิ้นทั้งหลายของข้า ย่อมประกอบด้วยพระคุณจะคณนานับมิได้ ประกอบไปด้วยพระนวหรคุณเปนต้นเปนประธาน คือพระองค์ทรงพระนามชื่อว่า อรหํ เหตุว่าพระองค์หักเสียซึ่งกงกำแห่งสังสารจักร

อันพัดผันไปในเตภูมิกวัฏมิได้ขาดสาย ให้แตกหักกระจัดกระจายเปนจุณวิจุณ พระอรหํก็นับว่าเปนพระนวหรคุณประการหนึ่ง

พระนามเปนคำรบ ๒ นั้น ชื่อว่าสัมมาสัมพุทโธ เหตุว่าพระองค์ตรัสรู้ซึ่งไญยธรรมด้วยพระองค์เอง มิได้วิปริตผิดประเพณีพระพุทธเจ้าทั้งหลายแต่ปางก่อน พระนามนี้ก็จัดเปนพระนวหรคุณเปนคำรบสอง

พระนามเปนคำรบ ๓ นั้น ชื่อว่าวิชชาจรณสัมปันโน เหตุว่าพระองค์ประกอบไปด้วยวิชชา ๘ และจรณธรรม ๑๕ ก็จัดเปนพระนวหรคุณเปนคำรบสาม

พระนามเปนคำรบ ๔ นั้น ชื่อว่าสุคโต เหตุว่าพระองค์เสด็จพระดำเนิรไปสู่ที่กระเษม คือพระอมตมหานิพพาน จัดเปนพระนวหรคุณเปนคำรบสี่

พระนามเปนคำรบ ๕ นั้น ชื่อว่าโลกวิทู เหตุว่าพระองค์ตรัสรู้ซึ่งโลก ๓ ประการ ก็จัดเปนพระนวหรคุณเปนคำรบห้า

พระนามเปนคำรบ ๖ นั้น ชื่อว่าอนุตตโรปุริสทัมมสารถิเหตุว่าพระองค์ฉลาดที่จะทรมานเวไนยสัตวหาผู้จะเสมอมิได้ ก็จัดเปนพระนวหรคุณเปนคำรบหก

พระนามเปนคำรบ ๗ นั้น ชื่อว่าสัตถาเทวมนุสสานํ เหตุว่าพรองค์เปนครูชักนำสัตว ให้พ้นจากกันดารปานประหนึ่งว่าพ่อค้าเกวียนผู้ใหญ่ได้ชักนำพ่อค้าเกวียนทั้งหลายที่เปนบริวาร ให้พ้นจากทางกันดารได้ด้วยปัญญา ก็จัดเปนพระนวหรคุณเปนคำรบเจ็ด

พระนามเปนคำรบ ๘ นั้น ชื่อว่าพุทโธ เหตุว่าพระองค์ตรัสรู้พระอริยสัจ ๔ ประการ ก็จัดเปนพระนวหรคุณเปนคำรบแปด

พระนามเปนคำรบ ๙ นั้น ชื่อว่าภควา เหตุว่าพระองค์ประกอบไปด้วยพระภาคย์ คือบุญญราศีอันสร้างสมมานาน ก็จัดเปนพระนวหรคุณเปนคำรบเก้า ดังพรรณามาฉนี้

ดูกรมหาอุบาสิกา พระนามพระบรมครูเจ้าของเรา ทรงพระนวหรคุณ ๙ ประการดังสำแดงมาฉนี้ พระธรรมเสนาบดีท่านตั้งใจอุส่าห์อดกลั้นเสียซึ่งเวทนาที่อาพาธลงโลหิต มิได้คิดถึงทุกขเวทนา นำเอาพระพุทธคุณมาสำแดงแทนค่าน้ำนมเข้าป้อนของมารดา เทสนาปริโยสาเน ครั้นจบเทศนาลงครั้งนั้น นางพราหมณีก็ได้พระโสดาปัตติผล เปนอริยบุคคลอันวิเศษในสาสนา นาง-

ยินดีปรีดาหาที่สุดมิได้ จึ่งมีวาจาว่า ดูกรพ่ออุปติสเปนลูกชายร่วมชีวิตของพระชนนี เออพระพุทธเจ้ามีคุณถึงเพียงนี้ น่าอัศจรรย์ใจ เหตุไฉนพ่อจึงมิได้สำแดงให้แจ้งแก่มารดา ละเมินไว้ให้เนิ่นช้าถึงเพียงนี้ น่าอัศจรรย์ใจ แต่ก่อนนั้นมารดาจะได้รู้คุณพระพุทธเจ้าหามิได้ แต่นี้ไปมารดารู้จักแจ้งทุกสิ่งทุกประการ เถโร ฝ่ายพระธรรมเสนาบดีจึ่งคิดอยู่แต่ในใจว่า มารดาของอาตมาได้พระโสดาแล้ว ทำลายล้างเสียซึ่งมิจฉาทิฏฐิที่ถือผิดมาแต่หลัง มีปัญญาหยั่งลงสู่พุทธาทิคุณมิได้หวั่นไหว อาตมาทดแทนค่าน้ำนมเข้าป้อนมารดาเท่านั้นก็สมควรอยู่แล้ว อิติ จินฺเตตฺวา พระสารีบุตตะเถระท่านรำพึงฉนี้แล้วจึ่งมีวาจาว่า ดูกรมหาอุบาสิกาท่านจงถอยออกไปเถิด นางพราหมณีก็ถอยหลังออกไปนั่งอยู่ในที่สมควรมิได้ไกลนักแต่ภอได้ยินลูกชายเจรจา เถโร ฝ่ายพระธรรมเสนาบดีจึ่งถามพระจุนทภิกขุผู้เปนน้องชายว่า ดูกรอาวุโสจุนทะเพลานี้ล่วงไปได้สักเท่าใดแล้ว พระจุนทะจึ่งบอกว่าเพลานี้จวนจะสว่างอยู่แล้ว เออจุนทะจงผะเดียงพระสงฆ์ให้พร้อมกันเถิด พระจุนทะจึ่งบอกว่าพระสงฆ์ก็ประชุมกันอยู่แล้ว ดูกรอาวุโสจุนทะท่านจงพยุงเราให้นั่งขึ้นเถิด พระจุนทะจึ่งยังพระสงฆ์ให้ช่วยพยุงพระมหาเถระ ให้นิสีทนาการนั่งขึ้นแล้ว พระสารีบุตตะเถระจึ่งลาพระสงฆ์ทั้งหลายว่า ดูกรอาวุโสทั้งหลาย ท่านที่เปนสัทธิวิหาริกก็ดี ท่านที่เปนสิสสานุสิสของเราก็ดี ได้ตั้งใจภักดีตามปฏิบัติเรามาช้านานประมาณ ๔๔ ปี เราได้กระทำผิดด้วยกายกรรมก็ดี วจีกรรมก็ดี

...พระธรรมเสนาบดีสารีบุตรก็กลับย้อนเข้าฌาน เปนอนุโลมขึ้นไปเล่า เข้าปฐมฌานแล้วก็เข้าทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌานเปนที่สุด ครั้นออกจากจตุตถฌานแล้ว พระมหาสารีบุตรก็ดับสูญเข้าสู่พระอมตมหานิพพาน ทั้งวิบากขันธ์และกรรมชรูปก็ดับสิ้นหาเศษมิได้...

มโนกรรมก็ดี อาวุโสทั้งหลายจงอดโทษานุโทษในครั้งนี้ ฝ่ายพระสงฆ์ทั้งหลายก็ขมาโทษพระธรรมเสนาบดีสารีบุตรสำเร็จแล้ว พระมหาสารีบุตตะเถระท่านจึ่งเอาชายจีวรปิดภักตรา เอนกายเบื้องขวาลงเหนืออาสน์ยังสีหไสยาศ พระผู้เปนเจ้าก็เข้าสมาบัติเปนอนุโลมปฏิโลมถอยหน้าถอยหลังตั้งแต่ปฐมฌานเปนที่สำราญแแห่งพระอริยเจ้าออกจากปฐมฌานแล้วก็เข้าทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน เปนอนุโลม เปนปฏิโลม ถอยหน้าถอยหลัง ตั้งแต่จตุตถฌานเปนต้นไป ครั้นออกจากจตุตถฌานแล้ว จึ่งเข้าตติยฌาน ทุติยฌาน ปฐมฌาน เปนปฏิโลม ถอยหลังลงมาฉนี้ บางทีเอาทุติยฌานเปนต้น บางทีเอาตติยฌานเปนต้น ถอยขึ้นถอยลงหลายครั้งหลายครา วิย ปุริโส ตัวพระสารีบุตรอุปมาดังบุรุษจะไปทางไกล กอดลูกและเมียเข้าไว้แล้ว ก็เชยชมด้วยความเสน่หา

จูบซ้ายแล้วก็จูบขวาจูบหน้าแล้วก็จูบหลัง มิใคร่จะไปจากบุตรและภรรยาของตนได้ พระมหาสารีบุตตะเถระ พระผู้เปนเจ้า เข้าชมฌานเวียนวนหลายครั้ง ปานประหนึ่งว่าสมเด็จพระพุทธเจ้าพระองค์เข้าชมฌาน ในขณะเมื่อปรินิพพานณเมืองโกสินารายมหานคร ปุน ปฐมัชฌานํ พระธรรมเสนาบดีสารีบุตรก็กลับย้อนเข้าฌาน เปนอนุโลมขึ้นไปเล่า เข้าปฐมฌานแล้วก็เข้าทุติยฌาน ตติฌาน จตุตถฌานเปนที่สุด ครั้นออกจากจตุตถฌานแล้ว พระมหาสารีบุตรก็ดับสูญเข้าสู่พระอมตมหานิพพาน ทั้งวิบากขันธ์และกรรมชรูปก็ดับสิ้นหาเศษมิได้ ก็บังเกิดอัศจรรย์หวั่นไหวทั่วทั้งโลกาพสุธาก็กัมปนาทอากาศก็วังเวง ทิพยเภรีก็บรรเลงพิลึกลั่นอยู่ไปมา ในขณะเมื่อพระสารีบุตตะเถระท่านดับเบญจขันธ์เข้าสู่พระนิพพานในกาลนั้น อถ พ์ราห์มณี ฝ่ายนางสารีพราหมณีผู้เปนมารดานั่งคอยดูอาการอยู่แต่ไกล ครั้นพระสารีบุตรนิ่งไปมิได้เจรจา นางจึ่งเดิรเข้าไปใกล้แล้วยกมือเบื้องขวาลูบหลังบาทาพระมหาเถระ ก็แจ้งว่าลูกชายดับสูญสิ้นพระชนม์แล้ว นางก็หมอบลงแทบบาทาแล้วก็โศกาพิไรว่า อนิจจา ๆ พ่ออุปติสเอ่ย แต่ก่อนมารดาไม่รู้เลยว่าพ่อมีคุณถึงเพียงนี้ ภอมารดารู้ก็ภอมาสูญสิ้นชีวิตอินทรีย์ มารดานี้ตั้งจิตรคิดจะกระทำการกุศลให้สบาย จะถวายไตรจีวรแก่พระสงฆ์ทั้งหลาย แล้วจะสร้างพระวิหารสักร้อยสักพัน เปนเครื่องบูชาพระรัตนไตรย ควรหรือพ่อมาหนีมารดาไปไม่กรุณา มาทิ้งมารดาไว้ให้อนาถาถึงเพียงนี้ นางสารีมาพิไรร่ำพร่ำพรรณาน่าสงสาร ตราบเท่าจนกาลพระสุริโยทัยเธอไขพระรัศมีขึ้นมาเปนเพลาสว่าง นางจึ่งเข้าไปสู่ห้องทองคำนำออกมาโกฏิหนึ่ง จึ่งให้หานายช่างมากระทำเปนบุษบกห้าร้อยยอด สำหรับไว้ศพพระมหาเถระ แล้วให้กระทำพะนมดอกไม้ ๕๐๐ สำหรับเปนเครื่องประดับบูชาศพพระมหาเถระ ช่างทองก็กระทำตามคำนางพราหมณี สักโกปางนั้นท้าวโกสีย์ผู้ทรงสิริอำนาจ จึ่งเรียกพระวิศุกรรมเทวบุตรผู้ฉลาดมาสั่งว่า ตาต ดูกรพ่อวิศุกรรมเทวบุตร เจ้าจงลงไปสู่มนุษโลกเถิด บัดนี้พระธรรมเสนาสารีบุตรท่านนิพพานเสียแล้ว เจ้าจงลงไปนิรมิตบุษบก ๕๐๐ ยอด ทั้งพะนมดอกไม้ ๕๐๐ ให้สำเร็จโดยเร็วพลัน พระวิศุกรรมรับเทวบัญชาแล้ว จึ่งลงมานิรมิตตามคำท้าวโกสีย์สั่ง นางพราหมณีเล่าก็ให้ช่างทองกระทำบุษบกนั้นก็เปนสองซ้ำทั้งพระวิศุกรรมนิรมิตให้ จึ่งกระทำมณฑปใหญ่ในท่ามกลางพระนคร งามบวรด้วยเงินและทอง แล้วกระทำมหาบุษบกในท่ามกลางมณฑป สำหรับไว้ศพพระสารีบุตรมหาเถระ ทั้งขอบเขตรบริเวณนั้นแล้วด้วยกำแพงราชวัดฉัตรธงแลดูระหงเปนลดหลั่นกันลงมาสำเร็จแล้ว จึ่งอาราธนาศพพระธรรมเสนาบดีสารีบุตร ขึ้นไว้เหนือบุษบกทองคำ แล้วชวนกันกระทำสักการบูชาเล่นนักขัตตะฤกษ์สำราญใจ คณนานับได้ถึง ๗ วัน ๗ ราตรี เอกา อิต์ถี ครั้งนั้นยังมีอุบาสิกาคนหนึ่งมีนามกรชื่อว่านางเรวดี เปนคนอุปฐากพระสารีบุตตะเถระ นางจึ่งให้กระทำดอกไม้ทองหนัก ๓ กุมภะสำเร็จแล้ว นางจึ่งเอาดอกไม้ทองนั้นมาบูชา

ศพพระมหาเถระ ด้วยจิตรศรัทธาเลื่อมไสคารวะในพระผู้เปนเจ้า สักโก ปางนั้นสมเด็จอมรินทรเทวราชจึงพานางฟ้า ๒ โกฏิ ๕ ล้านเปนบริวารลงมา หวังจะกระทำสักการบูชาศพมหาเถระในครั้งนั้น ฝ่ายมหาชนชายหญิงแลเห็นสมเด็จอมรินทราธิราชต่างคนต่างประลาตหลีกถอยหลังออกไป มหาชนก็เบียดเสียดแซงแข่งหน้ากันออกไป ด้วยกลัวเดชท้าวสหัศนัยน์เทวราชเธอเสด็จมา สา อุปาสิกา ฝ่ายว่านางเรวดีที่เอาดอกไม้ทองมาบูชาศพพระมหาเถระนั้น นางมีครรภ์แก่จะเดิรเร็วนักก็มิได้ คนทั้งหลายวิ่งเสียดแซงแข่งกันมานางก็ล้มลงกับพื้นพสุธาในทันใด คนทั้งหลายก็เหยียบย่ำให้กระทำกาลกิริยาตาย เดชะกุศลที่นางมุ่งหมายมาบูชาพระมหาเถระ อานิสงส์อันนั้นส่งให้ นางจึงได้ขึ้นไปบังเกิดในทิพยพิมานในสวรรค์ชั้นดาวดึงษา ประดับประดาด้วยทิพย-

สรรพาภรณ์งามบวรยิ่งนัก ถ้าจะบรรทุกใส่เกวียนสัก ๖๐ เล่มเกวียนโดยคณนา มีนางฟ้าเปนบริวารนั้นนับได้พันหนึ่งเปนกำหนด นางเรวดีเทวธิดานั้นได้สมบัติพัสฐานอันโอฬาริกภาพ เต็มไปแต่พื้นแก้วและทองทั่วทั้งวิมาน นางฟ้าบริวารนั้นก็มากมายมีอยู่ในวิมานของตน นางเรวดีเทวธิดาจึงคิดฉงนสนเท่ห์ใจ เออก็อาตมากระทำการกุศลสิ่งใดหนอ อ้ออาตมาได้บูชาศพพระสาริบุตรมหาเถระ ด้วยดอกไม้ทองคำกระทำให้วิจิตรรจนาอานิสงส์นั้นส่งให้ อาตมาจึงได้ทิพยสมบัติอันโอภาส จำอาตมาจะลงไปสู่มนุษย์ จะสำแดงคุณแห่งพระสาริบุตรให้ปรากฏในครั้งนี้ นางเรวดีเทพธิดาคิดฉนี้แล้ว จึงเลื่อนลอยลงมากับด้วยวิมานมีรัศมีปานประหนึ่งว่าพระสุริโยทัย ไขรัศมีขึ้นมาเหนือยอดเขายุคันธร มหาชนา ฝ่ายมหาชนนิกรชายหญิง ครั้นแลเห็นก็พิศวงสงสัย สำคัญว่าพระอาทิตย์ ครั้นคิด ๆ พิศดูก็เห็นเปนวิมานตระการด้วยรัศมีสว่างอย่างประหนึ่งว่าจะบาดตา นางเรวดีเทวธิดาลงมาถึงซึ่งเชิงตะกอนพระสาริบุตรจึงหยุดวิมานให้ลอยอยู่ในอากาศ จึงลีลาศลงจากทิพยวิมาน น้อมกายถวายนมัสการศพพระธรรมเสนาบดี บูชาด้วยทิพยบุบผามาลีอันมีกลิ่นหอมตระหลบอบเอาใจ มหาชนมิได้รู้จักนามกรนางเทพธิดา จึงถามไปด้วยพระคาถาว่าฉนี้ อัย์เย ข้าแต่แม่เจ้าผู้จำเจริญ ข้าจะขอถาม รูปทรงของท่านงามบริสุทธิ์ผ่องใส ดังดวงแก้วมณีไม่มีราคี ทั้งรัศมีก็แปลบปลาบจับนัยนา ทั้งเครื่องประดับประดาดูนี่ก็เฉิดฉายมากมายนัก ถ้าจะบรรทุกใส่

สัก ๖๐ เล่มเกวียน กาสิ ต์วํ พระแม่เจ้ามีนามกรชื่อใดสร้างกุศลสิ่งใดจึงได้ทิพยสมบัติดังนี้ นางเรวดีเทวธิดาจึงบอกแก่มหาชนหญิงชายว่า โภน์โต ดูกรท่านทั้งหลายผู้เปนสัปบุรุษ ตัวเราเมื่อยังเปนมนุษย์นั้น ชื่อว่านางเรวดีได้ปฏิบัติบูชาพระมหาสาริบุตตะเถระ ครั้นท่านเข้าสู่พระนิพพานแล้วมหาชนชวนกันกระทำสักการบูชาศพพระผู้เปนเจ้าอันตัวเรานำเอาดอกไม้ทองมาบูชาศพพระธรรมเสนาบดี ขณะนั้นภอท้าวโกสีย์เธอเสด็จลงมากับนางฟ้าบริวาร ๒ โกฏิ ๕ ล้านองค์ มหาชนก็พิศวงหลงใหลตกใจกลัวท้าวอินทรา ต่างคนต่างก็ถอยออกมามีขมัน ตัวของเรานั้นมีครรภ์แก่จะเร็วไปก็มิได้ จึงล้มลงกับพื้นพสุธา มหาชนก็เหยียบเราให้มรณาสรรพกุศลที่เราได้บูชาศพพระสาริบุตรนั้นส่งให้ จึงได้ขึ้นไปบังเกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงษา ท่านทั้งหลายจงขวนขวายบูชาฉนี้เถิด ท่านจะได้ไปเกิดในสวรรค์เห็นปานดังตัวเรา นางเรวดีเทพธิดาบอกเล่าแก่มหาชนฉนี้แล้ว จึงถวายนมัสการศพพระมหาเถระ แล้วก็ลีลาศขึ้นสู่วิมานกลับไปสู่เทวสถาน อันเปนที่อยู่ของอาตมา มหาชนา แต่บรรดามหาชนชายหญิงที่มีศรัทธา ก็ชวนกันเล่นนักขัตตะฤกษ์ตามประสาสัปบุรุษ สิ้นคำรบ ๗ วัน ๗ ราตรีเสร็จแล้ว จึงกระทำซึ่งเชิงตะกอนสำหรับจะปลงศพ สูง ๙๙ ศอก แต่ล้วนแล้วไปด้วยไม้หอมสิ้นทั้งนั้นครั้นสำเร็จแล้วจึงเชิญพระศพขึ้นสู่เชิงตะกอนจึงถวายเพลิงในเวลาเย็นเปนคำรบวัน ๗ นั้น พระมหาเถระทั้งหลายท่านก็สำแดงเทศนาสิ้นราตรียังรุ่ง ครั้นเพลาเช้าพระมหาเถระผู้เปนเจ้าชื่อว่าอนุรุทธ์ ถือเอาน้ำหอมมาประพรมเท่าถ่านเพลิงให้ดับสิ้น พระจุนทเถระผู้เปนน้องชายพระสาริบุตร เก็บพระธาตุได้เสร็จแล้ว จึงเอาผ้ากรองน้ำห่อพระธาตุแล้ว ก็จัดจีวรที่เปนของแห่งพระธรรมเสนาบดีสาริบุตร ปราถนาจะนำไปถวายพระพุทธองค์ณเมืองสาวัตถี พระจุนทเถระจึงนำเอาพระธาตุกับบาตรจีวร ออกจากนาลันทะคามราตรีเดียวก็ลุถึงเมืองสาวัตถีมหานคร จึงเข้าไปเฝ้าพระมหากรุณาถวายนมัสการพระพุทธองค์แล้วจึงกราบทูลว่า ภันเต ภควา ข้าแต่พระพุทธองค์ผู้ทรงสวัสดิโสภาคย์ อิทํ ปัต์ตจีวรํ บาตรใบนี้เปนบาตรแห่งพระสาริบุตร จีวรนี้เล่าก็เปนของแห่งพระสาริบุตร พระธาตุที่ห่อนี้เปนธาตุแห่งพระมหาสาริบุตตะเถระ บัดนี้พระสาริบุตตะเถระท่านนิพพานเสียแล้วพระพุทธเจ้าข้า ภควา ปางนั้นองค์สมเด็จพระพุทธเจ้าได้ทรงฟังพระจุนทเถระ ถวายบาตรจีวรกับทั้งพระธาตุพระสาริบุตรผู้เปนอรรคสาวกแห่งพระองค์ ครั้งนั้น พระพุทธองค์ทรงสังเวชในพระไทยนั้นนักหนา พระพุทธองค์จึงเหยียดพระหัตถ์เบื้องขวาอันประกอบด้วยลายลักษณ์อันบรรจง ประสงค์จะรับเอาพระธาตุแห่งพระสาริบุตรมหาเถระ ฝ่ายพระจุนทภิกขุจึงเอาห่อพระธาตุทูลถวายวางลงเหนือพระหัตถ์แห่งพระพุทธเจ้าแล้ว พระพุทธองค์จึงเอาพระธาตุนั้นเชิดชูในท่ามกลางพระสงฆ์ทั้งหลาย แล้วจึงมีพระพุทธฎีกาตรัสว่า ภิก์ขเว ดูกรภิกขุทั้งหลายแต่บรรดามาประชุมพร้อมกันจงเห็นเถิด โย โส ภิก์ขุ พระภิกขุองค์ใดมาลาตถาคต

เข้านิพพาน แล้วสำแดงพระปาฏิหารเปนอนันต์-อเนกา กระทำให้ปรากฏแก่สงฆ์ทั้งหลายในวันก่อนนั้น บัดนี้พระภิกขุองค์นั้นก็นิพพานเสียแล้ว พระสงฆ์ทั้งหลายจงเล็งแลดูเถิด ธาตุนี้มีสีขาวดังสีสังข์ เปนธาตุแห่งพระภิกขุที่สำแดงปาฏิหาร คือพระธรรมเสนาบดีสาริบุตรผู้เปนอรรคสาวกเอโส ภิก์ขุ พระธรรมเสนาบดีองค์นี้ไซ้ได้สร้างบารมีมาช้านาน ประมาณอสงไขยยิ่งด้วยแสนกัปเปนกำหนด พระธาตุนี้ก็ปรากฏขาวดังสีสังข์ ฐเปต์วา มํ พระภิกขุองค์นี้มีปัญญาฉลาดยิ่งกว่าคนทั้งหลายในโลกธาตุ เว้นไว้แต่พระตถาคตองค์เดียว นอกนั้นไม่มีใครเสมอด้วยปัญญาพระธรรมเสนาบดี มหาปัญ์โญ พระสาริบุตรนี้มีปัญญามากมีปัญญาแน่นหนา มีปัญญายังมหาชนให้ชื่นชม มีปัญญารวดเร็ว มีปัญญาแหลมลึกละเอียด อาจจะกำจัดเสียได้ซึ่งคำปรับปวาทอันเปนเสี้ยนหนามในพระสาสนา ภิกขุองค์นี้สัลเลขสันโดษมักน้อยในจตุปัจจัยทั้ง ๔ ย่อมติเตียนซึ่งบุคคลเปนอลัชชีใจบาปหยาบช้า มีปัญญาละเสียซึ่งสมบัติออกบวชในพระสาสนาพระตถาคตปรากฏดุจดังว่าคนจัณฑาล ถือกระเบื้องเที่ยวหาอาหารเลี้ยงชีวิต สงฆ์ทั้งหลายจงเร่งนมัสการคุณพระสาริบุตร อันประกอบไปด้วยคุณวิเศษเห็นปานฉนี้ ภควา องค์สมเด็จพระชินสีห์สัมมาสัม-พุทธเจ้า เทศนาพรรณาคุณพระสาริบุตตะเถระด้วยพระคาถาทั้ง ๕ ดังพรรณามาฉนี้จบลงแล้ว บริษัททั้งหลายก็สำเร็จมรรคและผลตามวาสนา แล้วพระองค์ก็ให้ก่อพระเจดีย์บรรจุพระธาตุไว้ในพระเชตวนาราม อิติ วิทิต์วา แต่บรรดาสาธุ-สัปบุรุษได้ฟังแล้ว จงตั้งจิตรพิจารณาให้เห็นว่าเกิดมาเปนรูปกายมีแต่จะฉิบหายเปนที่สุด จงมีปัญญายุดเอากุศล จึ่งจะพ้นอำนาจ อนิจจํ ทุกขํ อนัตตา บ่ายหน้าเข้าสู่พระนิพพาน อันเปนที่สุขกระเษมดังพรรณามาแล้วแต่หนหลัง

■■■■

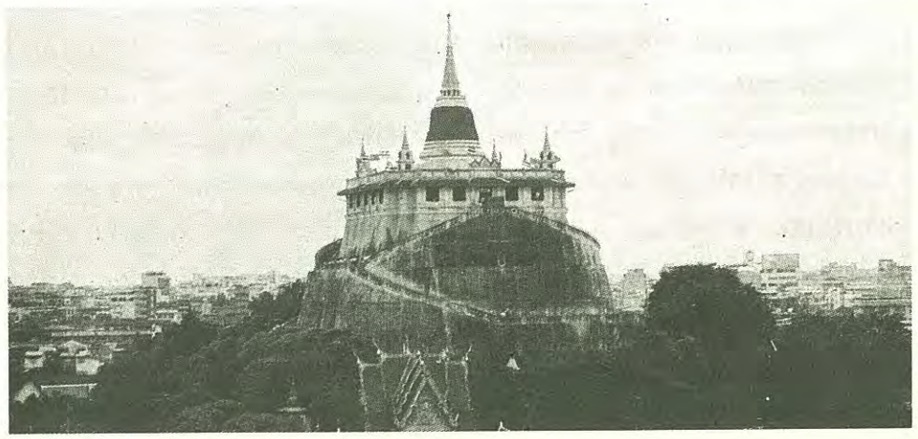

รายชื่อเจ้าภาพร่วมสร้างอุโบสถ (เพิ่มเติม)
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

รายละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

คุณสมใจ–เอกศรุต ลี้สมประสงค์
คุณวิชัย–อุไร–ด.ช. พิทยา–ด.ช. ภิญโญ อัครวิลาศ
คุณแม่เกษมศรี–จรัสศรี ไผ่เข็มศิริมงคล คุณชาตรี มีนชัยนันท์
คุณผดุง–ต่วน เจียรนัย, เสกสิชฌณ์–ทิตวัฒน์ อัศเวศน์
ศศิธร สุวิรัชวิทยกิจ

รายละ ๓๐,๐๐๐ บาท

คุณสุณิสา ฉันติกุล
คุณธนะพล รุจิรัชกร

รายละ ๑๐,๐๐๐ บาท

คุณสรัญญา ลี้ และครอบครัว
คุณประพนธ์–นางปริญดา ศรีสำราญ และครอบครัว
คุณแฉล้ม สุยพงษ์พันธ์
คุณพูนศรี สุดบรรทัด
คุณยงชัย–ไซกี ซึ้งหทัย
คุณเหลี่ยม–นางแช่ม จรรบ
คุณอุดมลักษณ์ โรหิตศิริ
คุณบุบผา รัตนประทีป
คุณสุรัจ–นางกาญจนา อัครวัณ ดร.สุวรุจ
คุณกัลยา มณีโรจน์
พระโกลิย รินทกุล, พลเรือโท ชนินทร์–ไพเราะ รินทกุล
คุณสุปราณี บุญวศิน
คุณประเนื่อง อิสระกาญจน์กูล
คุณอ้อย เทียนศิริโชติ
คุณดุษณีย์ วัชตะปิติ
คุณมาลี วันกอบกิจอุดม
คุณอรุณ–เตือนจิตต์ วนะไชยเกียรติ
คุณพิเชษฐ์ ซึ้งหทัย

รายชื่อเจ้าภาพผู้นำบุญผ้าป่า ทอดวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๒
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร และคณะศิษย์	๒๖,๑๔๘
พระเสริมชัย ชยมงฺคโล และคณะศิษย์	๘๖,๑๖๒.๗๕
พระกิจสุเมธ สุธมฺโม และคณะศิษย์	๖,๗๒๘.๕๐
พระดนัย วิริยงฺกโร และคณะศิษย์	๕,๐๕๔
คุณบุษดี พานิชเจริญผล และคณะ	๑๖,๗๑๑
คุณธมรัตน์ ตรีนุชจรัสกุล และคณะ	๑๐,๘๕๐
คุณสิน ฝ่ายชำนาญ และคณ	๑๐,๕๔๕
คุณอุไร พลพัฒนาฤทธิ์	๑๐,๐๐๐
คุณบุญเรือง ชะนะปาโมกโข และคณะ	๕,๕๘๐
ผศ. ทรรศนีย์ อัศเวศน์	๗,๐๐๐
คุณวีรวรรณ โรจนวานิช และคณะ	๖,๖๕๐
คุณรัตนาภรณ์ พิมมานนท์ และคณะ	๖,๒๕๐
พ.อ. นันทศักดิ์–นงเยาว์ บุญล้อม และคณะ	๖,๒๑๘
คุณบพิตร บุรุษรัตน์วรชัย และคณะ	๖,๑๓๑
คุณบุญไทย นินตระกูล และคณะ	๖,๐๐๐
คุณศิริ ฮวดสาขา	๕,๐๐๐
คุณนัยนา ปัญญา และคณะ	๔,๐๐๑
คุณอัญชลี นวลประเสริฐ และคณะ	๒,๓๖๘
คุณสมชาย เทียมบุญประเสริฐ และคณะ	๕๐๐
คุณบุญประชัญ เพ็ญโสภี และคณะ	๕๐๐
สาธุชนผู้มีจิตศรัทธา	๖๕,๕๘๓,๒๕
รวม	๒๕๘,๐๖๕.๕๐

บริษัท บางกอกสลักภัณฑ์ จำกัด เป็นเจ้าภาพบริจาคเงินค่ารถรับสาธุชนไปปฏิบัติธรรมทุกเสาร์ต้นเดือน ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เดือนละ ๒,๕๐๐ บาท

ขอเชิญร่วมอนุโมทนาต่อกุศลจิตอันงดงาม
ของเหล่ากัลยาณมิตร ผู้หยิบยื่นแสงสว่างอันนิรันดร์แก่เพื่อนมนุษย์ ด้วยการอุปถัมภ์การพิมพ์นิตยสารดังนี้

๑. หลวงพ่อเสริมชัย ชยมงฺคโล จากกองทุนโลกทิพย์

๒. คุณปิยะบุตร-สุจินตนา ชลวิจารณ์ และครอบครัว

๓. คุณสุทัศน์–สุนีรัตน์ นิ่มกุลรัตน์

๔. คุณสุพจน์ ปิ่นภู่

๕. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประวัติยนต์

ผู้มีรายนามข้างบนนี้ คือผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินบำรุงการพิมพ์นิตยสารธรรมกายแต่ละเล่มเป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคโปรดติดต่อ ขอบริจาคได้ที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** สำนักงานศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ

การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง

รายนามเจ้าภาพถวายนิตยสาร "ธรรมกาย" แด่พระภิกษุสงฆ์

เจ้าภาพ	ผู้รับ
คุณพรจันทร์ ฌานวังศะ	ถวาย – พระทักษิณคณิสสร วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณพรจันทร์ ฌานวังศะ	ถวาย – พระศรีวชิราภรณ์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณยับ-ยุพิน แย้มยินดี	ถวาย – พระครูวรเวทมุนี วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณวิชัน ประเสริฐสำราญ	ถวาย – พระธรรมปิฎก วัดสุทัศน์เทพวราราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณวีระธรรม ปาละกูล	ถวาย – พระครูศัพท์สุนทร วัดสุทัศน์เทพวราราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณอรพร อาจริยะพร	ถวาย – พระครูประทีปกิจจาทร วัดสุทัศน์เทพวราราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณอรพร อาจริยะพร	ถวาย – พระครูสังฆรักษ์ประสงค์ วัดสุทัศน์เทพวราราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณรวิวรรณ ประเสริฐสำราญ	ถวาย – พระราชรัตนเมธี วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ

การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง

รายนามเจ้าภาพถวายนิตยสาร "ธรรมกาย" แด่พระภิกษุสงฆ์

เจ้าภาพ	ผู้รับ
ด.ญ. ชิตวรี ประเสริฐสำราญ	ถวาย – พระธรรมวโรดม วัดชนะสงคราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณพ่อเจ็ง-คุณแม่กี่ เพียรหาทรัพย์	ถวาย – พระครูประกาศสิริธรรม วัดมิ่งเมืองพลาราม อ.พล จ.ขอนแก่น ๔๐๑๒๐
คุณวรวิทย์-นวลสวาท ปฏิโภคสุทธิ์	ถวาย – พระราชสุพรรณาภรณ์ วัดป่าเลไลยก์ อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐
คุณวรวิทย์-นวลสวาท ปฏิโภคสุทธิ์	ถวาย – พระสิรินันทเมธี วัดดอนเจดีย์ อ.ดอนเจดีย์ จ.สุพรรณบุรี ๗๒๑๗๐
คุณแก้วกา-ทรงยศ ดวงรัตน์	ถวาย – พระครูพิศาลวรกิจ วัดดงตาล อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี ๗๒๑๑๐
คุณสันติ บำรุงคุณากร	ถวาย – พระราชวิสุทธิมุนี วัดแจ้ง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
ครอบครัวปาณะดิษ	ถวาย – พระธรรมสิริวัฒน์ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณเขต ต้นรัศมี	ถวาย – พระเทพสิทธิโมลี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐

ธรรมสภา

โดย **วิมังสา**

เมื่อนิตยสารธรรมกายนี้ออกสู่สายตาท่าน ก็จะอยู่ในช่วงเวลาของฤดูฝน ในทางโลกอาจจะต้องผจญกับเรื่องทั่ว ๆ ไปอยู่ก็คือ ผู้ที่มีรถขับไปไหนมาไหนก็ต้องระมัดระวังการลื่นไถลของรถยนต์บนถนน หรืออาจจะต้องผจญกับการเป็นหวัดเป็นไข้ เพราะฝนเป็นเหตุ ส่วนเฉพาะในกรุงเทพฯ ก็อาจจะเพิ่มสาเหตุที่ฝนช่วยทำไว้อีกคือ อาจมีน้ำท่วมตามหนทางทั่วไป

ในสมัยโบราณ ฝนนอกจากจะนำมาซึ่งความชุ่มชื้นต่อแผ่นดินแล้ว ก็ยังก่อความยากลำบากในการเดินทางด้วย ดังนั้นในสมัยพุทธกาล พระบรมศาสดาจึงโปรดให้บรรดาภิกษุสาวก หยุดยั้งการออกท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ เพื่อหาความวิเวกชั่วคราว จนกว่าฤดูฝนจะผ่านไป ซึ่งพลอยทำให้พืชไร่ที่ลงกล้าเอาไว้ปลอดภัยจากการที่อาจจะถูกเหยียบย่ำจากการเดินทางเป็นกลุ่มใหญ่ของพระสงฆ์ในสมัยนั้นได้ด้วย เหตุนี้พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติการเข้าพรรษาเอาไว้แต่กาลนั้นมา

อาสาฬหบูชารำลึก

ปีนี้วันอาสาฬหบูชา ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ตรงกับวันจันทร์ที่ ๑๗ กรกฎาคม ซึ่งนับว่าเป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนาอีกวันหนึ่ง และทางสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ก็จัดให้มีการปฏิบัติธรรมเจริญภาวนา รักษาศีล และการเวียนเทียน เป็นอาทิ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย เป็นกรณีพิเศษจากวันปกติ เพราะเหตุว่า**วันอาสาฬหบูชา**ในอดีตนั้น **เป็นวันแสดงปฐมเทศนาของพระพุทธเจ้า** คือ ทรงแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร จนเป็นเหตุให้**มีพระสงฆ์เกิดขึ้นในโลกเป็นครั้งแรก** คือท่านอัญญาโกณฑัญญะได้บรรลุธรรม เกิดความเลื่อมใสขอบวชเป็นพระสงฆ์ จึงทำให้มีปฐมสาวกเกิดขึ้น ซึ่งในโอกาสต่อมา ยังได้รับการยกย่องจากพระพุทธองค์ว่าเป็นเอตทัคคะในทางรัตตัญญู คือ เป็นผู้มีประสบการณ์มาก เพราะเหตุดังกล่าวแล้ว จึงทำให้บังเกิดมี**พระรัตนตรัยครบองค์สามเป็นครั้งแรก** นั่นก็คือ มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ขึ้นในโลก

และเนื่องจากวันถัดไปเป็นวันเข้าพรรษา ซึ่งมีประเพณีที่พระสงฆ์จะต้องอธิษฐานใช้ผ้า**วัสสิกสาฎก**หรือผ้าอาบน้ำฝนตลอดระยะเวลา ๔ เดือนแห่งการเข้าพรรษา และได้กำหนดให้พระภิกษุแสวงหาผ้าได้ระหว่างแรม ๑ ค่ำเดือน ๗ จนถึง ขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๘ ซึ่งวันสุดท้ายนั้นตรงกับวันอาสาฬหะพอดี ทางสถาบันฯจึงได้จัดให้มีการถวายผ้าอาบน้ำฝนในวันนี้ด้วย จึงขอป่าวร้องให้ชาวพุทธได้ทราบกันไว้ เพื่อจะได้ช่วยกันรักษาพระพุทธบัญญัติอันเป็นประเพณีของการแสวงหาบุญในเขตพระพุทธศาสนานี้

ผลการอบรมพระรุ่นที่ ๑๗

เป็นที่ทราบกันแล้วว่า วันที่ ๑-๑๕ พ.ค. เป็นระยะเวลาของการอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นกลางปี และที่ผ่านมานั้นเป็นรุ่นที่ ๑๗ แล้ว ซึ่งปรากฏว่ามีผู้ที่สนใจเข้ารับการอบรมเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากว่า ในระหว่างการอบรมนั้น หลายท่านจำต้องล้มความตั้งใจของตนด้วยสาเหตุต่าง ๆ กัน และกลับสู่ภูมิลำเนาก่อนครบ ๑๕ วัน จึงขอแจ้งเอาเฉพาะผู้ที่อยู่ยืนยาวครบวันอบรมนั้น ซึ่งเป็นพระภิกษุ ๑๒๔ รูป สามเณร ๓๔ รูป อุบาสก ๙๓ ท่าน อุบาสิกา ๑๒๔ ท่าน รวมจำนวนผู้เข้ารับการอบรมตลอดมี ๓๗๕ ท่าน ซึ่งระหว่างนั้นพระภิกษุและสามเณรต่างก็มุ่งมั่นปฏิบัติธรรมเป็นอย่างดียิ่ง ด้วยการสมาทานธุดงควัตร เช่น **ปิณฑปาติกังคะ** ฉันอาหารเฉพาะบิณฑบาต, **สปทานจาริกังคะ** บิณฑบาตตามลำดับแถว, **เอกาสนิกังคะ** ฉันมื้อเดียว, **ปัตตปิณฑิกังคะ** ฉันเฉพาะในบาตร, **รุกขมูลิกังคะ** อยู่โคนไม้, **ยถาสันถติกังคะ** อยู่ในที่เขาจัดให้ ด้วยเหตุที่เป็นสัปปายะต่อการฝึกอบรมเหล่านี้ จึงทำให้มีจำนวนผู้ที่ได้รับผลในการอบรมพระกัมมัฏฐานครั้งนี้เป็นที่น่าชื่นใจ คือ มีผู้ปฏิบัติดีมาก เข้าถึง ๑๘ กาย จนถึงได้ฝึกเรียนวิชชาธรรมกายชั้นสูง รวมจำนวนได้ ๑๐๕ ท่าน เป็นผู้ปฏิบัติได้ผลดี คือ เห็นดวงเห็นกายรวม ๔๖ ท่าน รวมทั้งสิ้น ๑๕๑ ท่าน นับเป็นเปอร์เซ็นต์ผู้ปฏิบัติได้ผลดีในการเจริญภาวนาครั้งนี้ ๔๒.๕ % ของผู้เข้าอบรมทั้งหมด จึงขอเรียนเชิญท่านที่ได้ให้การสนับสนุนการอบรมพระกัมมัฏฐานนี้ ได้อนุโมทนาบุญโดยทั่วกัน

บวชเพื่อปฏิบัติ

พอระยะเวลาใกล้ฤดูกาลเข้าพรรษา เหล่าลูกหลานไทยก็มักจะน้อมตนเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุในพุทธศาสนา จนดูจะกลายเป็นวัฒนธรรมไปซะแล้ว แต่ก็ยังนับว่าเป็นสิ่งที่ดีงามอยู่ อันที่จริงการที่จะบวชเป็นพระภิกษุนั้น ย่อมมีสาระอยู่ที่เพื่อการศึกษาปฏิบัติธรรมตามแนวทางที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ให้เป็นมรดกแก่ชาวพุทธและชาวโลก ที่สนใจจะหาทางพ้นทุกข์ต่างหาก

มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย จึงมีการสนับสนุนการบวชของเหล่ากุลบุตร ที่ประสงค์จะศึกษาและปฏิบัติธรรม ไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ ภาคอิสาณหรือภาคไหน ๆ อยู่เสมอ และคราวนี้**พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล** ผู้อำนวยการมูลนิธิฯ พร้อมด้วยคณะศิษย์ จึงได้เดินทางไปเป็นเจ้าภาพอุปสมบทผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ๑๕ ท่าน ณ วัด-

เกาะวาลุการาม อ.เมือง จ.ลำปาง ซึ่งมีชื่อว่าเป็นศูนย์พุทธภาวนาวิชชาธรรมกายภาคเหนือ โดยจะออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ในวันที่ ๘ ก.ค. ๒๕๓๒ และในวันที่ ๙ ก.ค. ก็จะเป็นวันประกอบพิธีบรรพชาอุปสมบท เมื่อร่วมอนุโมทนาบุญกันเป็นที่ชื่นใจดีแล้ว จึงจะเดินทางกลับกรุงเทพฯในวันที่ ๑๐ ก.ค. ๒๕๓๒

ธรรมสัญจร

เรื่องของการเดินทางไปไหนต่อไหนนั้น ใคร ๆ ก็ทราบดีว่าเป็นเรื่องที่เหนื่อยล้าพอสมควร แต่หากเป็นการเดินทางเพื่อเผยแพร่กิจในพระพุทธศาสนาแล้ว ครูบาอาจารย์ท่านก็มักจะเสียสละเวลาและความเหนื่อยยากลำบากนั้นเสียได้

เช่นเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายนที่ผ่านมา คณะกรรมการมูลนิธิมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น โดยมี **พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร** กับ**พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงคโล** พร้อมกับคณะอีกหลายท่าน ได้เดินทางออกจากประเทศไทยไปประเทศญี่ปุ่น เพื่อไปรับมอบที่ดินอย่างเป็นทางการ จากคหบดีผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา โดยผู้ที่บริจาคคือ **พ่อเฒ่านามีโซ่ ยามาด้า** ซึ่งจำนวนที่ดินรับบริจาคครั้งนี้ได้แก่ที่ อาตามิ รวม ๓ ไร่ เพื่อจะเป็นประโยชน์แก่การเผยแพร่ธรรมภาคปฏิบัติต่อไป จากนั้นคณะเดินทางได้แวะไปนมัสการพระเขี้ยวแก้วที่กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ซึ่งประดิษฐานไว้ที่องค์สถูปทองคำประดับอัญมณีอย่างสวยงาม ณ วัดกวงจิ

ส่วนทางมาเลเซียนั้น **พระอาจารย์วิบูลย์ วิปุลธมโม** ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการสถาบันฯ ได้ไปอยู่สอนพระกัมมัฏฐานตามแนววิชชาธรรมกายแก่ญาติโยมชาวมาเลเซียที่ร้องขอกันมามาก เมื่อวันที่ ๑๘ พ.ค. ๒๕๓๒ ณ วัดพุทธไทยเชตวัน และวัดแม่ลิ้ว และได้ทราบข่าวจากท่านอาจารย์วิบูลย์ซึ่งเพิ่งเดินทางกลับมาได้ไม่นานว่า การเรียนการสอนที่นั่นมีผลเป็นที่น่าพอใจ

กลับมาที่บ้านเราอีกทีที่ จ.บุรีรัมย์ เพราะ**พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงคโล** ได้รับอาราธนาให้ไปเป็นวิทยากรเข้าร่วมประชุมสัมมนา กับเจ้าหน้าที่ทางเกษตรกรรม ในหัวเรื่องว่าการส่งเสริมสร้างจริยธรรมในหน่วยงาน ณ วิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์ จ.บุรีรัมย์ กับวิทยากรอื่น ๆ เช่น **ดร.อนุวัฒน์ วัฒนพงษ์ศิริ รมต.ประจำสำนักนายกฯ** และ**ท่านอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร**เป็นต้น ทั้งนี้ได้มีผู้เข้าร่วมการสัมมนากว่า ๑๗๐ ท่าน ซึ่งประกอบไปด้วยเกษตรกรจังหวัด, ผู้ช่วยเกษตรจังหวัด, นักวิชาการเกษตร, เกษตรอำเภอ, เกษตรตำบล, เจ้าพนักงานเคหะกิจเกษตร เป็นต้นฯ

และคราวนี้ต้องขอจบลงด้วยข้อความบางตอนจากอาทิตตชาดก ว่า **ทินฺนํ โหติ สุนีภตํ ทานที่ให้แล้วจะน้อยหรือมากก็ตาม ได้ชื่อว่าเป็นการเสียสละที่ดีแล้ว**

■■■■

เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๓๒ พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และรองประธานมูลนิธิมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น และคณะฯ ได้ไประกอบพิธีฉลองศาลาอเนกประสงค์ ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น ที่เมืองยามาโต้ จังหวัดอิบาราคิ ประเทศญี่ปุ่น เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทในประเทศญี่ปุ่นต่อไป ในการนี้ มีชาวไทยในประเทศญี่ปุ่นและชาวญี่ปุ่นมาร่วมพิธีฉลองศาลาอเนกประสงค์นี้ เป็นจำนวนมาก

(ล่างซ้าย) ๑๗ เมษายน ๒๕๓๒ พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และรองประธานมูลนิธิมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น และคณะฯ ได้ไปดูที่ดินและสนทนาหารือกับพ่อเฒ่านามีโซ่ ยามาด้า ชาวญี่ปุ่นผู้มีจิตศรัทธาจะยกสวนส้มเนื้อที่ ๓ ไร่นี้ ซึ่งตั้งอยู่บนเนินเขาริมฝั่งทะเลด้านมหาสมุทรแปซิฟิค ที่อาตามิ ให้ใช้เป็นสำนักปฏิบัติและอบรมภาวนาธรรม

(ล่างขวา) มูลนิธิมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น โดยพระเดชพระคุณ พระธรรมปัญญาบดี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และพระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสฯ ขณะรับมอบที่ดินที่ได้รับจากคุณนามีโซ่ ยามาด้า (คนที่ ๑ ซ้าย) โดยมีนายห้างโคตานี่(คนที่ ๒ ซ้าย) และพระโอซาด้า(สวมแว่นตานั่งกลาง) เป็นผู้ติดต่อประสานงาน

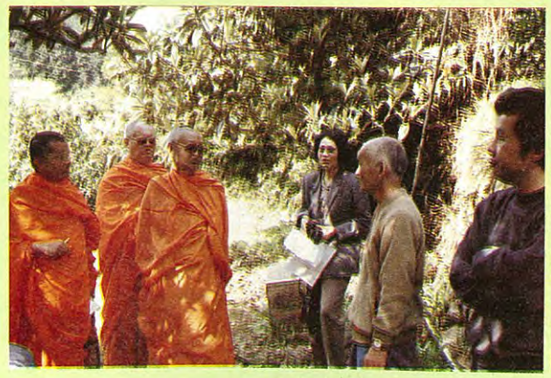

พระเดชพระคุณ พระพรหมคุณาภรณ์ องค์ประธานสถาบันฯ แจกวุฒิบัตรแก่พระภิกษุสามเณรและฆราวาสที่ผ่านการอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นที่ ๑๗ ณ ศาลาอเนกประสงค์ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เมื่อ ๑๔ พ.ค. ๓๒

พระภิกษุที่ผ่านการเจริญภาวนาเบื้องกลางแล้ว กำลังต่อวิชชาชั้นสูงจากพระอาจารย์เสริมชัย ในระหว่างการอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นที่ ๑๗ ที่จัดมีขึ้นเมื่อ ๑-๑๕ พ.ค. ๓๒

(บน) มีการแยกกลุ่มย่อยเจริญภาวนาธรรม ภายใต้การควบคุมดูแลของพระวิทยากร ระหว่างการอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นที่ ๑๗

(กลาง) การปฏิบัติภาวนาแยกกลุ่มของฆราวาส

(ล่าง) Miss Sally Tan Yokelan ชาวมาเลเซีย(ขวา) ผู้ปฏิบัติเจริญภาวนาได้ผลดีมากท่านหนึ่ง ระหว่างการอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นที่ ๑๗ พร้อมด้วยคุณระวิวรรณ ประเสริฐสำราญ ขณะกำลังสอบถามเคล็ดวิชชาชั้นสูงจากพระอาจารย์เสริมชัย ชยมงคโล

พระอาจารย์วิบูลย์ วิปุลธมฺโม ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ได้เดินทางไปทำหน้าที่เป็นพระอาจารย์สอนและควบคุมพระกัมมัฏฐานที่วัดพุทธไทยเชตุวัน และวัดแม่ลิ้ว กรุงกัวลาลัมเปอร์ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๒ ตามที่คณะกรรมการชาวพุทธมาเลเซียขอมา

(บน) ขณะนำเวียนเทียนบูชาพระรัตนตรัยเนื่องในวันวิสาขบูชา ที่อุโบสถวัดพุทธไทยเชตุวัน

(กลาง) ขณะเตรียมการสอนพระกัมมัฏฐานที่วัดแม่ลิ้ว

(ล่าง) ภายในอุโบสถวัดพุทธไทยเชตุวันเต็มไปด้วยชาวพุทธมาเลเซียที่สนใจในการปฏิบัติภาวนาพระกัมมัฏฐานตามแนววิชชาธรรมกาย

ประวัติสังเขป
ของ

อาจารย์แม่ชีทองสุข สำแดงปั้น

วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

แม่ชีทองสุข สำแดงปั้น ท่านเป็นเจ้าของประวัติอันจะกล่าวถึงโดยสังเขปนี้ เป็นที่รู้จักนับถือกันโดยทั่วไปว่าท่านเป็นอดีตแม่ชีทรงคุณธรรมและผู้มีศิษย์มากมาย มีทั้งวิปัสสนาจารย์ผู้มีชื่อเสียง ครูบาอาจารย์ และเศรษฐีมีทรัพย์จำนวนมิใช่น้อย ซึ่งนิยมเรียกท่านด้วยความเคารพว่า คุณแม่อาจารย์ทองสุข สำแดงปั้น

แม่ชีทองสุข เกิดเมื่อวันพุธที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๓ ปีชวด ที่บ้านสะพานเหลือง อำเภอบางรักกรุงเทพฯ เป็นลูกคนที่ ๓ ของนายร่มและนางวัน ชีวิตในวัยเด็กของท่านอบอุ่นมีความสุขทุกประการ แต่ท่านก็ต้องกำพร้ามารดาและบิดาเมื่ออายุยังน้อย และท่านได้อยู่ในความอุปการะของคุณลุงซึ่งเป็นพี่ชายคุณแม่ที่สมุทรปราการ และในกาลต่อมาท่านก็กลับมาอยู่ในความดูแลของคุณอาซึ่งเป็นน้องสาวของคุณพ่อที่บ้านสะพานเหลืองอีกครั้งหนึ่ง

...ขณะที่กำลังเดินไปนั้น ใจของท่านก็ตรึกนิ่งจรดที่ศูนย์กลางกายตามคำสอนของหลวงพ่อ ในระหว่างที่เดินอยู่นั้นเอง ท่านก็เห็นดวงธรรมเกิดเป็นดวงใสสะอาดที่ศูนย์กลางกาย มองครั้งใดที่ใดเห็นสว่างไปหมด ท่านก็เพ่งมองอยู่อย่างนั้นขณะที่เดินอยู่...

ท่านได้แต่งงานกับ คุณหมอชื้น สำแดงปั้น ศัลยแพทย์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ชีวิตในการครองเรือนของท่านมีความราบรื่นโดยตลอด และมีบุตร ๒ คน แต่อยู่มาไม่นานนัก คุณหมอผู้สามีก็ถึงแก่กรรม ท่านจึงต้องประกอบการค้าขายเลี้ยงบุตรและตนเองให้เป็นอยู่ได้โดยไม่ฝืดเคืองนัก

เมื่ออายุได้ ๓๐ ปีเศษ ท่านได้เริ่มไปศึกษาสมถวิปัสสนาตามแนววิชชาธรรมกายที่วัดปากน้ำภาษีเจริญ กับหลวงพ่อวัดปากน้ำเท่าที่มีเวลาว่างเพียงพอที่จะปลีกตนไปได้

วันหนึ่ง เมื่อท่านได้เข้าฝึกปฏิบัติธรรมตามปกติและครั้งนี้ยิ่งใส่ใจหนักเมื่อได้ฟังหลวงพ่อท่านสอนว่า **จะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอน อย่าทำใจให้คลอน ให้หยุดให้นิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกาย** โดยมีบริกรรมภาวนาว่า "สัมมาอะระหัง" วันนั้นเมื่อออกจากพระกัมมัฏฐานแล้ว ก็รู้สึกหิว ท่านจึงเดินไปซื้ออาหารที่ตลาดประตูน้ำใกล้กับวัด ขณะที่กำลังเดินไปนั้น ใจของท่านก็ตรึกนิ่งจรดที่ศูนย์กลางกายตามคำสอนของหลวงพ่อ ในระหว่างที่เดินอยู่นั้นเอง **ท่านก็เห็นดวงธรรมเกิดเป็นดวงใสสะอาดที่ศูนย์กลางกาย** มองครั้งใดที่ใดเห็นสว่างไปหมด ท่านก็เพ่งมองอยู่อย่างนั้นขณะที่เดินอยู่ พอถึงตลาด ท่านเร่งรับประทานโดยเร็วแล้วก็รีบเดินกลับวัดด้วยเกรงว่าดวงธรรมจะดับหรืออันตรธาน และเหตุการณ์นี้ย่อมเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญของผู้ปฏิบัติธรรม เมื่อปฏิบัติจนได้ผลแล้วจะต้องรักษาไว้ให้ได้ให้ดี ท่านก็ได้กราบเรียนให้หลวงพ่อทราบถึงการเห็นดวงธรรม และได้ปฏิบัติธรรมจนมั่นคงในระยะต่อมา ด้วยความกรุณาของแม่ชีบุญช่วยและแม่ชีบุญมี

ขณะเมื่อท่านได้ธรรมกายนั้น ท่านอายุ ๓๕ ปี เมื่อท่านเรียนมากขึ้นก็เกิดศรัทธาเลื่อมใสบวชเป็นแม่ชีที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เมื่ออายุได้ ๔๐ ปี เมื่อท่านได้ศึกษาจนมีความรู้มั่นคงแล้ว พระเดชพระคุณ หลวงพ่อวัดปากน้ำจึงได้ไว้วางใจมอบหมายส่งท่านไปเป็นอาจารย์ช่วยสอนพระกัมมัฏฐานแก่กุลบุตรกุลธิดาตามกำลังสามารถ แม้ท่านจะไม่มั่นใจตัวเองเท่าใดนัก รู้สึกไม่กล้าไปสอน แต่ด้วยความเคารพในพระเดชพระคุณหลวงพ่อผู้เป็นอาจารย์ ท่านก็ปฏิบัติตามบัญชานั้น

คุณแม่อาจารย์ทองสุขของบรรดาศิษย์ทั้งหลายนั้นเป็นครูชั้นเลิศ มีวิธีการสอนที่ละเอียดลออ ท่านเน้นและทบทวนธรรมที่ได้สอนไปแล้ว

..."อย่าเกร็งตัว อย่ากดลูกนัยน์ตา กำหนดบริกรรมนิมิตและบริกรรมภาวนาเรื่อยไป กำหนดใจไว้ที่ศูนย์กลางกาย รู้เฉย ๆ ว่าใจเรานี้อยู่ที่ศูนย์กลางกาย รู้เพียงเท่านี้ก่อน ไม่ต้องร้อนใจ ทำใจเฉย ๆ เรื่อย ๆ ตัดความกังวล ตัดความอยากรู้อยากเห็นเร็ว ๆ นั้นเสีย ยังไม่เห็นก็อย่าเสียใจ ขอให้ทำให้ถูกต้องและมีความเพียรเถิด ธรรมเป็นของจริง ถึงเวลาแล้วเห็นเอง เมื่อเห็นแล้วก็อย่าดีใจเกินไป เพราะจะทำให้นิมิตนั้นหายได้"

อยู่เสมอไม่เห็นแก่เหน็ดแก่เหนื่อย ทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจให้ศิษย์ เพื่อให้ศิษย์รู้ จำได้ เข้าใจจริง จนประสบผลสำเร็จสมดังที่หลวงพ่อไว้วางใจให้ท่านเป็นผู้สอนเผยแพร่ธรรม

แม่ชีทองสุขมีความสามารถในการสอน เมื่อถามก็ตอบให้เข้าใจได้ และจะแนะนำแก้ไขข้อขัดข้องอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยความเมตตา ท่านได้สอนหลักการแก่ศิษย์ในการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานเสมอว่า "อย่าเกร็งตัว อย่ากดลูกนัยน์ตา กำหนดบริกรรมนิมิตและบริกรรมภาวนาเรื่อยไป **กำหนดใจไว้ที่ศูนย์กลางกาย** รู้เฉย ๆ ว่าใจเรานี้อยู่ที่ศูนย์กลางกาย รู้เพียงเท่านี้ก่อน ไม่ต้องร้อนใจ **ทำใจเฉย ๆ เรื่อยๆ** ตัดความกังวล ตัดความอยากรู้อยากเห็นเร็ว ๆ นั้นเสีย ยังไม่เห็นก็อย่าเสียใจ **ขอให้ทำให้ถูกต้องและมีความเพียรเถิด ธรรมเป็นของจริง ถึงเวลาแล้วเห็นเอง** เมื่อเห็นแล้วก็อย่าดีใจเกินไป เพราะจะทำให้นิมิตนั้นหายได้"

ขณะท่านสอน ท่านจะเรียบเรียงถ้อยคำ ลำดับเหตุ ลำดับผล จัดความยากง่ายอย่างเหมาะสมกับศิษย์จนเข้าถึงแก่นการศึกษาได้อย่างดีเยี่ยม และการนำเรื่องมาเปรียบเทียบที่ให้ความกระจ่างแก่เนื้อหา ดังเช่นหลักการสอนของท่านที่ว่า ใจของเราเป็นของละเอียด ไม่ใช่ของหยาบ ถึงแม้ใจเราจะไม่วอกแวกไปไหนต่อไหนแล้วก็ตาม แต่

...อุปมาเหมือนกับเราจะจับไก่เข้าเล้า หากใช้วิธีวิ่งพรวดพราดเข้าไปจับ ไก่จะหนีไป จับตัวไว้ไม่ได้ แต่หากใช้วิธีค่อย ๆ ตะล่อมเข้าหาไก่ เรียกไก่เข้ามา ไก่นั้นจะเชื่อง ยอมให้เราจับได้โดยง่าย...

หากจะบังคับให้หยุดทันทีก็ยังลำบากได้ **เราต้องใช้วิธีตะล่อมใจเราทีละเล็กทีละน้อย ใจเราก็จะยอมหยุดเอง** อุปมาเหมือนกับเราจะจับไก่เข้าเล้า หากใช้วิธีวิ่งพรวดพราดเข้าไปจับ ไก่จะหนีไป จับตัวไว้ไม่ได้ แต่หากใช้วิธีค่อย ๆ ตะล่อมเข้าหาไก่ เรียกไก่เข้ามา ไก่นั้นจะเชื่อง ยอมให้เราจับได้โดยง่าย จึงเปรียบเหมือนเรา เมื่อเพ่งแรงเกินไป ใจก็จะไม่ยอมหยุด ก็หากค่อย ๆ ภาวนาประคับประคองนิมิตให้เห็นบ้างไม่เห็นบ้าง **"ในที่สุดนั้นก็จะเชื่องหยุดในที่ตั้งของใจ คือ ที่ศูนย์กลางกายนั้นเอง"**

ท่านกับศิษย์เอกคนหนึ่งของท่าน คือ แม่ชีเธียร ธีรสวัสดิ์ ได้จาริกไปเผยแพร่การปฏิบัติสมถวิปัสสนาตามแนววิชชาธรรมกายตามบัญชาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อในสถานที่หลายแห่ง นอกจากที่วัดปากน้ำแล้วก็มี บางปะกง ฉะเชิงเทรา ชลบุรี บ้านบึง พนัสนิคม พนมสารคาม ปราจีนบุรี ท่าเรือ ท่าประชุม หาดยาง ระแหง นครปฐม ราชบุรี สิงห์บุรี นครสวรรค์ ตะพานหิน พิษณุโลก และเชียงใหม่ เป็นอาทิ ท่านได้สอนแห่งละนานบ้างไม่นานบ้าง แล้วก็ไปสอนที่อื่นเว้นช่วงไว้แล้วก็กลับมาสอนที่เดิมอีก วนเวียนอยู่ดังนี้ ท่านมีลูกศิษย์มากมาย เฉพาะที่ได้ธรรมถึงธรรมกายนั้นมีจำนวนเป็นพัน

ท่านมิได้ละทิ้งหน้าที่ที่หลวงพ่อพระอาจารย์ของท่านมอบหมายไว้เลย จวบจนวาระสุดท้ายของชีวิต เมื่อท่านป่วยลงท่านได้มีศิษย์เอกอีกคนหนึ่งของท่าน คือ แม่ชีจันทร์ ขนนกยูง อีกทั้งคุณสนุ่น คุณนายจำรัส เทพวัลย์ ศิษยานุศิษย์และท่านผู้อื่นอีกมากมายได้ให้การดูแลพยาบาลด้วยความกตัญญูกตเวทีและเมตตาต่อท่านอย่างเต็มที่และเท่าที่จะสามารถทำได้ ท่านได้ถึงแก่มรณกรรมเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๖ เวลา ๑๙.๓๕ น. ในที่พักของท่านในวัดปากน้ำ ด้วยอาการอันสงบ ในท่ามกลางญาติสนิทมิตรสหาย และศิษยานุศิษย์ตลอดจนท่านที่เคารพนับถือ ท่านสิริอายุย่าง ๖๓ ปี อยู่ในเพศผู้ทรงศีลประมาณ ๒๓ ปี

■■■■

การเผยแพร่ธรรมปฏิบัติในมาเลเซีย

โดย **ธรรมรส**

ระหว่างวันที่ ๙-๑๙ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๒ พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล (หลวงป๋า) กับคณะสงฆ์ ได้จัดอบรมพระกัมมัฏฐานตามแนววิชชาธรรมกายแด่พระภิกษุสามเณรและสาธุชน ที่วัดพุทธไทยเชตวัน เปอตอริงจายา ประเทศมาเลเซีย ตามคำอาราธนาของคณะกรรมการวัดพุทธไทยเชตวัน ทุกท่านต่างก็รอคอยการมาสอนธรรมของหลวงป๋าในครั้งนี้ด้วยความตื่นเต้นดีใจอย่างยิ่ง บางท่านถึงกับลางานเป็นเวลา ๑๐ วันเพื่อมาเข้ารับการอบรม บางคณะก็อุตส่าห์เดินทางมาจากรัฐอื่นเพื่อมาขอเรียนธรรมปฏิบัติจากหลวงป๋า การได้มาเผยแพร่ธรรมปฏิบัติครั้งนี้นับได้ว่าทำตามวัตถุประสงค์ของสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายที่ต้องการสร้างพระในใจสาธุชนและต้องการเผยแพร่พระสัทธรรมตามแนววิชชาธรรมกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

รายละเอียดกิจกรรมการอบรมธรรมปฏิบัติระหว่าง ๙-๑๙ มีนาคม ๒๕๓๒ มีดังนี้

เวลา ๐๕:๐๐ น. ทำวัตรเช้า เจริญภาวนาธรรม
เวลา ๑๘:๐๐ น. ทำวัตรเย็น เจริญภาวนาธรรม
เวลา ๒๐:๐๐ น. บรรยายธรรม เจริญภาวนาธรรม
เวลา ๒๒:๐๐ น. สอนเจริญภาวนาสำหรับผู้ที่เห็นดวงเห็นกาย

นอกจากนี้ ยังมีการแสดงธรรมซึ่งจัดขึ้นเป็นพิเศษที่พุทธวิหาร ในกรุงกัวลาลัมเปอร์ด้วย

ทุก ๆ คืนจะมีสาธุชนมาปฏิบัติธรรมที่อุโบสถ บ้างก็มากันเป็นกลุ่ม บ้างก็มาคนเดียว บางคนที่มาแล้วปฏิบัติได้ผลดีก็กลับไปชวนเพื่อน ๆ มาร่วมกิจกรรม สาธุชนที่มาฝึกปฏิบัติธรรมมีทั้งคนไทย คนจีน ที่พำนักอยู่ในมาเลเซีย และชาวมาเลเซีย มีสามีภรรยาชาวมาเลเซียคู่หนึ่งได้มาขออธิษฐานตนเป็นพุทธมามกะอย่างเป็นทางการ คือมาขอให้หลวงป๋าประกอบพิธีพุทธมามกะให้ หลวงป๋าก็ได้เมตตาชาวมาเลเซียคู่นี้มาก ได้ประกาศให้ผู้ที่อยู่ในอุโบสถร่วมเป็นสักขีพยานและร่วมอนุโมทนาด้วยกัน แล้วหลวงป๋าก็สอนให้เขาถือพระรัตนตรัยเป็นสรณะและให้ตั้งอยู่ในศีล ๕ พอเสร็จพิธีหลวงป๋าได้ให้หนังสือเจริญภาวนาเล่มภาษาอังกฤษและเหรียญหลวงพ่อวัดปากน้ำแก่สามีภรรยาคู่นี้ ยังความปลื้มปิติยินดีแก่สามีภรรยาชาวมาเลเซียคู่นี้มาก เพราะเขารอที่จะมาพบพระจะได้แสดงตนเป็นพุทธมามกะตามประเพณีมานานแล้ว แล้วก็ได้เป็นพุทธมามกะสมความตั้งใจด้วยความอนุเคราะห์จากหลวงป๋า

ในคืนแรก พอหลวงป๋าเริ่มจะบรรยายธรรม สาธุชนต่างก็นำเบาะเล็ก ๆ ที่มีอยู่ในอุโบสถซึ่งทางวัดจัดไว้มานั่ง ทำให้นั่งสูงกว่าพระ หลวงป๋าก็เลยต้องนำเบาะมานั่งด้วยแต่เอาอาสนะมาปูทับเพื่อให้นั่งสูงกว่า แล้วอธิบายให้พวกเขาฟังว่าระหว่างการแสดงธรรม พระผู้แสดงธรรมจะต้องอยู่ในที่สูงกว่าผู้รับฟังธรรมถึงจะถูกต้องตามหลักพระวินัย หลวงป๋าสอนขนบธรรมเนียมของไทย เช่น การกราบพระแบบเบญจางคประดิษฐ์ การถวายของพระ โดยเน้นให้เห็นความแตกต่างของกิริยาระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง

ระหว่างการบรรยายธรรม หลวงป๋าสอนให้พวกเขามีศรัทธาเชื่อมั่นในพระรัตนตรัย และสมาทานศีล ๕ หลวงป๋าได้กล่าวเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวของท่านโดยสังเขป พระอาจารย์ดนัย วิริยงฺกุโร พูดถึงหลักปฏิบัติเป็นภาษาจีนสำหรับผู้ที่ไม่เข้าใจในสิ่งที่หลวงป๋าสอนเป็นภาษาอังกฤษ จากนั้นหลวงป๋าก็นำสาธุชนสมาทานศีลและบูชาพระกัมมัฏฐานเป็นภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ แล้วจึงสอนนั่งธรรมะ หลังจากเจริญภาวนาเสร็จแล้ว หลวงป๋าได้กล่าวถึงหลักพระไตรลักษณ์ว่าทุกสิ่งในชีวิตเราล้วนไม่เที่ยง การฝึกปฏิบัติธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต สาธุชนหลายท่านขอรับหนังสือการเจริญภาวนาฉบับภาษาอังกฤษและจีน ปรากฏว่าในชั่วพริบตาหนังสือที่นำไปเผยแพร่ก็หมด พอเอ่ยถึงหนังสือธรรมก็อดที่จะชมเจ้าหน้าที่ทางกรุงเทพฯไม่ได้ กล่าวคือ ทางกรุงเทพฯทำหน้าที่เป็นฝ่ายประสานงานและสนับสนุนที่ดีมาก เมื่อทราบข่าวว่าต้องการหนังสือธรรมเป็นภาษาอังกฤษ ก็รีบแก้ไขข้อความที่พิมพ์ผิดให้ถูกต้องแล้วจัดส่งมาให้อย่างรวดเร็วทันใจ โดยฝากไปกับเจ้าหน้าที่การบินไทย งวดแรกที่ส่งมาเพิ่มก็ไม่พออีก จึงจำต้องส่งมาเพิ่มอีกเป็นรอบที่สอง มีสาธุชนท่านหนึ่งมีจิตศรัทธามากได้ถ่ายสำเนาหนังสือธรรมฉบับภาษาอังกฤษให้

เราไว้เผยแพร่ ๓๐ ชุด และ ๓๐ ชุดนี้ก็นำออกเผยแพร่หมดเช่นกัน สาธุชนท่านนี้กล่าวว่า กว่าเขาจะได้เป็นเจ้าของหนังสือเล่มนี้แสนยาก เพราะหนังสือเราหมดเร็วมาก เขาเลยถ่ายสำเนามาเพื่อคนอื่น ๆ เพราะเขารู้ว่าเป็นสิ่งที่ได้มายาก

หลวงป๋าบรรยายธรรมเป็นภาษาอังกฤษได้ดีมาก เพราะท่านเองก็ผ่านการศึกษาระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ ผมฟังแล้วรู้สึกนับถือและชื่นชมในใจว่าวิเศษมาก หลวงป๋าสามารถอธิบายหลักธรรมแล้วนำมาเชื่อมโยงเข้ากับวิชชาธรรมกายเป็นอย่างดียิ่ง หลวงป๋าสอนเรื่องทาน ศีล และภาวนา ผมจำได้ดีถึงตอนที่หลวงป๋าสอนเรื่องศีล อธิบายว่าทำไมถึงต้องอยู่ในศีล ทั้งนี้เพื่อดวงธรรมและกายมนุษย์ละเอียด จะได้ไม่มัวหมอง และไม่ไปสู่ทุคติ ผมเชื่อเหลือเกินว่าผู้ที่ตั้งใจฟังจะต้องเกิดปัญญาและมีศรัทธามากขึ้นในพระธรรมของพระพุทธเจ้าตามที่หลวงป๋าได้แสดงไว้อย่างละเอียด ลึกซึ้ง ทั้งนี้สังเกตได้จากความสนใจของสาธุชนต่อการมาปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ (และจากการที่สาธุชนมีจิตศรัทธาบริจาคเงินเพื่อสบทบทุนสร้างวัดหลวงพ่อสด คณะกรรมการวัดพุทธไทยเชตวันก็เช่นกันมีศรัทธาและได้มีส่วนในการสมทบทุนสร้างวัดหลวงพ่อสดด้วย) การแสดงธรรมที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งก็คือที่ พุทธวิหาร ในกรุงกัวลาลัมเปอร์

พุทธวิหาร ตั้งอยู่ในกรุงกัวลาลัมเปอร์ เป็นศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาที่เก่าแก่และมีผู้มาปฏิบัติธรรมเป็นจำนวนมาก ห้องโถงที่หลวงป๋า

ได้ไปแสดงธรรมนั้น ถึงแม้จะจุคนได้ถึง ๒๐๐ คน แต่ก็ดูคับแคบไปอย่างถนัดตา บางคนก็ต้องฟังอยู่ข้างนอก หลวงป๋าแสดงปฏิจจสมุปบาทธรรมแล้วโน้มมาเข้าเรื่องวิชชาธรรมกาย นับว่าเป็นการที่ทำได้ยากมาก สาธุชนส่วนใหญ่ที่มาฟังนั้นล้วนแต่เป็นผู้ที่สนใจธรรมเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว จึงเชื่อว่าถ้าเขาเหล่านั้นได้ตั้งใจฟัง และนำไปปฏิบัติตาม พวกเขาจะต้องเข้าถึงธรรมของพระพุทธเจ้าอย่างแน่นอนและประสบแต่ความสุขความเจริญ จะว่าขึ้นมาแล้วพวกเขาทั้งหลายล้วนเป็นผู้ที่ได้ทำมาดีแล้วทั้งนั้น เพราะแม้จะอยู่ไกลแต่ก็ยังมีโอกาสได้ฟังธรรม ซึ่งหาฟังได้ยากโดยเฉพาะเรื่องวิชชาธรรมกาย บางคนที่ยังมีความสงสัยก็ได้มีโอกาสสอบถามจนได้รับความกระจ่างในครั้งนี้ ที่กล่าวเช่นนี้เพราะว่า ได้มีผู้มาเปิด

สำนักสอนภาวนาโดยใช้ชื่อ "ธรรมกาย" และยังได้มีการเก็บเงินค่าเรียนด้วย ก็เลยกลายเป็นว่าการมาเยือนมาเลเซียครั้งนี้ หลวงป๋าได้นำดวงประทีปมาส่องทางให้เพื่อนร่วมโลกทั้งหลายได้มีโอกาสเดินไปในทางที่ถูกต้อง ไม่ต้องเป็นเหยื่อของผู้อื่นต่อไป

การได้มาเผยแพร่ธรรมของหลวงป๋าในครั้งนี้ทำให้สาธุชนบางท่านก้าวหน้าในธรรมมาก ส่วนผู้ที่ยังไม่ถึงธรรมกายก็คงจะนำความรู้ที่ได้เรียนมาฝึกปฏิบัติต่อไป อย่างน้อยการที่ได้มาฟังธรรมย่อมมีผลทำให้เกิดความกระจ่างในธรรมของพระพุทธเจ้า หลวงป๋าและคณะศิษย์เมื่อได้เห็นผลปรากฏเป็นที่น่าพอใจเช่นนี้ ก็มีกำลังใจเพิ่มขึ้นในการที่จะทำหน้าที่เผยแพร่ธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้กว้างไกลต่อไป นับเป็นการสืบบวรพุทธศาสนาให้ยั่งยืนยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก เป็นเรื่องที่น่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง ทางคณะกรรมการวัดพุทธไทยเชตวันและสาธุชนผู้มีจิตศรัทธาที่พำนักอยู่ในมาเลเซียได้เห็นถึงความสำคัญของการฝึกปฏิบัติภาวนาธรรมต่อเนื่องกันต่อไปโดยขอรับการสนับสนุนจากทางสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย นอกจากนี้ยังมีพระภิกษุสามเณรและสาธุชนบางท่านจากมาเลเซียซึ่งปฏิบัติธรรมได้ผลดีจะเดินทางมาเข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐานที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เพื่อเจริญภาวนาธรรมชั้นสูงต่อไป ซึ่งก็เป็นเรื่องที่น่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง

ภายหลังเมื่อกลับมาแล้ว หลวงป๋ามีดำริที่จะจัดทำเทปการสอน วี ดี โอ ภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้สนใจและผู้ปฏิบัติธรรมอยู่แล้วให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และได้ผลดีเพิ่มขึ้นตามบุญบารมีของแต่ละคน และเทปชุดนี้ได้ทำเสร็จภายในระยะเวลาอันสั้น และได้จัดส่งไปที่ประเทศมาเลเซียแล้ว โดยแบ่งเป็น ธรรมบรรยายและธรรมปฏิบัติ ตอน ๑ และตอน ๒ สาธุชนท่านใดสนใจ ติดต่อได้ที่มูลนิธิพุทธภาวนาฯ โทร. ๒๒๔๗๔๗๕

■■■■

ความสุข

สมเด็จพระธีรญาณมุนี (สนิธ เขมจารี ป.ธ.๙)
กรรมการมหาเถรสมาคม
เจ้าอาวาสวัดปทุมคงคา

ทุก ๆ คนต้องการความสุขด้วยกันทั้งนั้น แม้ปรารถนาอะไรก็ตามความปรารถนาชั้นสุดยอดก็คือความปรารถนาความสุข

เช่นแสวงหาลาภ ก็ด้วยความเข้าใจว่าลาภให้เกิดความสุข แสวงหายศ หารูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ก็ด้วยเข้าใจว่า ยศ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ให้เกิดสุข แม้โจรผู้ร้าย ที่ปล้นสะดมภ์ผู้อื่นเป็นเหตุให้เกิดสุข ถ้าเข้าใจว่า ลาภ ยศ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ให้เกิดทุกข์ แล้วจะไม่มีผู้ใดแสวงหา ลาภ ยศ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เลย หรือโจรผู้ร้ายเข้าใจว่าปล้นสะดมภ์ผู้อื่น ใครเข้าใจว่าสิ่งใดจะให้เกิดความสุขหรือเป็นความสุขแล้วก็พยายามแสวงหาสิ่งนั้นแต่อะไรเล่าที่จะให้เกิดสุขหรือเป็นความสุขที่แท้จริง

นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ ความสุขที่ยิ่งไปกว่าความสงบไม่มี หมายความว่า ความสงบเป็นความสุขอย่างยิ่ง ถึงจะมีอะไร ๆ พร้อมทุกอย่างเช่น มีลาภ มียศ มีสุข มีสรรเสริญ แต่ไม่มีความสงบ ก็ยังไม่มีสุข ยังต้องมีความทุกข์อยู่เสมอ แม้จะไม่มีลาภ ไม่มียศ ไม่มีสรรเสริญ หรือมีลาภน้อย มียศน้อย มีสรรเสริญน้อยแต่มีความสงบ ก็มีความสุข

ความสงบคืออะไร คือสิ่งที่ตรงข้ามกับความไม่สงบ ความไม่สงบก็คือ ความกำเริบ ความไม่ปกติ ความวุ่นวาย ความฟุ้งซ่าน ความกระสับกระส่าย ความที่ยังมีสิ่งรบกวน เมื่อรู้จักว่าความไม่สงบคืออะไรแล้ว ก็ย่อมรู้ว่าความสงบคืออะไร ความสงบก็คือ ความไม่กำเริบ ความเป็นปกติ ความระงับ ความหยุดนิ่ง ความที่ปราศจากสิ่งรบกวน

ยกตัวอย่างเช่น น้ำในแม่น้ำ ถ้ามีเรือแล่นไปมา เป็นการรบกวนก็ดี หรือสัตว์น้ำเช่น ปลาว่ายไปมา เป็นการรบกวนก็ดี หรือมีพายุพัดรบกวนก็ดี น้ำก็เป็นคลื่นอยู่ไปมา หาความสงบนิ่งไม่ได้ อย่างนี้เรียกว่าไม่สงบ เมื่อน้ำไม่สงบเช่นนี้ ผู้ที่อาศัยอยู่ในน้ำ อยู่เรือ อยู่แพ หรือลงเรือไปมาก็ไม่มีความสุข เพราะเรือแพโคลงเคลงไปมา บางคนอาจเมาคลื่น แต่ถ้าน้ำในแม่น้ำ ไม่มีสิ่งรบกวนให้เป็นคลื่น น้ำก็สงบนิ่งเป็นปกติ ผู้อาศัยอยู่ในน้ำก็มีความสุข เพราะไม่ต้องต่อสู้กับคลื่นในแม่น้ำ

ความไม่สงบเป็นความทุกข์ ความสงบเป็นความสุข ทุกสิ่งทุกอย่างมีเหตุผลเป็นของคู่กันเสมอ เหตุดีผลก็ดี เหตุไม่ดีผลก็ไม่ดี ความทุกข์เป็นผล

ที่ไม่ดี ไม่มีผู้ปรารถนาก็เพราะเกิดจากเหตุที่ไม่ดี ความสุขเป็นผลที่ดีมีผู้ปรารถนาก็เพราะเกิดจากเหตุที่ดี ก็อะไรเล่า ? เป็นเหตุแห่งความทุกข์ และอะไรเล่า ? เป็นเหตุแห่งความสุข

เหตุแห่งความสุขความทุกข์นั้น นักปราชญ์พยายามคิดค้นกันมาก ใครเห็นอย่างไรก็สั่งสอนศิษย์ไปอย่างนั้น แต่ก็ยังไม่พบความสุขที่แท้จริง คงพบแต่ความสุขเทียม คือความสุขที่ยังมีความทุกข์เจือปนอยู่

บางคนเข้าในว่าเหตุของความสุขก็คือลาภ มียศ มีสรรเสริญ เช่นทำตนให้เด่นจึงพยายามแสวงหาลาภ ยศ สรรเสริญ ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แต่ครั้นได้ลาภ ยศ สรรเสริญ สมปรารถนาแล้ว ในเบื้องต้นก็รู้สึกมีความสุข แต่ครั้นต่อ ๆ ไปก็รู้สึกว่ายังไม่พบความสุขที่แท้จริงอยู่นั่นเอง เช่นมีทรัพย์มาก มีบ้านใหญ่โตมีที่นอนดี ๆ มีอาหารดี ๆ มีเกียรติยศสูง มีคนยกย่องสรรเสริญ แต่บางคราวก็นอนไม่หลับกระสับกระส่าย กินไม่ได้ นั่งกลุ้มใจ นอนกลุ้มใจ ลาภยศสรรเสริญก็ช่วยแก้การนอนไม่หลับไม่ได้ แก้กลุ้มใจก็ไม่ได้ แก้การกินไม่ได้ก็ไม่ได้ บางทีลาภ ยศ สรรเสริญกลับเป็นเครื่องก่อให้เกิดความกลุ้มใจ เช่นมีคนมารบกวนเพราะตนเป็นคนมีลาภ มียศมีสรรเสริญ หาความสงบไม่ได้ แม้ในเวลาที่แสวงหาลาภ ยศ สรรเสริญ ด้วยเข้าใจว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นเหตุให้เกิดสุข ก็ต้องประสบความทุกข์ ความกลุ้มใจ ความเดือดร้อนในระหว่างการแสวงหาอยู่เนือง ๆ รวมความว่า ลาภ ยศ สรรเสริญนั้นเมื่ออยากได้ก็เป็นทุกข์ เมื่อได้มาแล้วก็ยังเป็นทุกข์อีก

อนึ่ง ลาภ ยศ สรรเสริญ เป็นโลกธรรม คือเป็นของมีประจำโลก ก็ต้องตกอยู่ในกฎธรรมดา คือ อนิจจัง ไม่คงที่ ทุกขัง เป็นทุกข์ อนัตตา ไม่ใช่ตัวตน คือ ไม่อาจจะบังคับให้เป็นไปตามความต้องการได้ ถ้าลาภ ยศ สรรเสริญ เปลี่ยนแปลงไปกลับเป็นเสื่อมลาภ เสื่อมยศ เป็นนินทา ก็จะนำความทุกข์มาให้ทันที และก็เป็นความจริงที่ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ มิกาลใดก็กาลหนึ่งที่ ลาภ ยศ สรรเสริญ จะต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างแน่นอน ดังตัวอย่างที่ปรากฏอยู่ในชีวประวัติของผู้เจริญด้วยลาภ ยศ สรรเสริญ แล้วกลับเป็นผู้เสื่อมลาภ เสื่อมยศ ถูกนินทา ฉะนั้นผู้ที่เข้าใจว่าลาภ ยศ สรรเสริญ เป็นความสุข จึงเป็นความเข้าใจผิดอยู่ ผู้ที่แสวงหาลาภ ยศ สรรเสริญ ด้วยความเข้าใจว่าตนแสวงหาด้วยความเข้าใจผิดเช่นกัน แต่ถ้าแสวงหาโดยมิได้ติดว่าจะหาลาภ ยศ สรรเสริญ แต่ว่าทำไปปฏิบัติไปตามหน้าที่โดยชอบธรรม

เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ส่วนลาภ ยศ สรรเสริญ จะได้รับหรือไม่ได้รับ ก็ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ ขอให้ทำหน้าที่โดยเรียบร้อย ขอให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมก็แล้วกัน เช่นนี้ชื่อว่าคิดถูกเข้าใจถูก จะได้ประสบสุขที่แท้จริงอันเกิดจากการทำถูกปฏิบัติถูกนั่นเอง หาใช่เกิดจากลาภ ยศ สรรเสริญ อันเป็นเพียงเครื่องล่อใจให้เป็นสุขชั่วระยะกาลไม่

ต้องการความสุข แต่ไม่แสวงหาเหตุที่จะให้เกิดความสุข กลับไปแสวงเหตุที่จะทำให้เกิดความทุกข์ เช่นนี้จะมีความสุขได้อย่างไร เหมือนหนึ่งว่าต้องการเย็นแต่ไปแสวงหาไฟหรือไปอยู่กับไฟ แล้วจะพบความเย็นได้อย่างไร หรือต้องการความร้อน แต่ไปเที่ยวแสวงหาน้ำหรือลงอาบน้ำแล้วจะพบความร้อนได้อย่างไร ความต้องการอย่างหนึ่ง แต่การกระทำอย่างหนึ่ง เช่นนี้ก็ไม่มีหวังจะได้พบกับสิ่งต้องการ

แม้สุขจะมีมากอย่าง แต่เมื่อรวมแล้ว ก็มีเพียง ๒ อย่าง คือสุขเกิดจากสิ่งของอย่างหนึ่ง พระท่านเรียกสุขชนิดนี้ว่า อามิสสุข สุขอิงอามิส คือสิ่งของ สุขที่ไม่ต้องการอาศัยสิ่งของเป็นสุขอยู่ในตัวของมันเอง พระท่านเรียกสุขชนิดนี้ว่า นิรามิสสุข สุขที่ไม่ต้องการอิงอามิส คือสิ่งของ

คำว่า **อามิส**นั้น หมายถึงสิ่งของที่ล่อใจ สุขที่เกิดจากอามิสคือสิ่งล่อใจเช่นมีทรัพย์สมบัติมาก มียศมาก มีผู้สรรเสริญ มีรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่น่ารักน่ายินดี ก็ล่อใจให้เห็นว่าเป็นสุข แต่ว่าสิ่งทั้งหลายเป็นของไม่แน่นอน ไม่เที่ยง ไม่คงที่อยู่ตามเดิม ทรัพย์สมบัติ ยศศักดิ์ สรรเสริญ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ก็เช่นกัน เมื่อถึงคราวก็ย่อมวิบัติแปรปรวนไป เช่นทรัพย์สมบัติหมดไป ยศศักดิ์เสื่อมไป ถูกนินทา รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เปลี่ยนแปลงไป ก็กลับเป็นความทุกข์ขึ้น สุขที่อิงอามิส แม้จะเป็นสุขก็เป็นสุขไม่แท้ ความจริงก็คือความทุกข์นั่นเอง แต่ถูกเคลือบไว้ด้วยของล่อใจ คนที่มองไม่ถึง จึงคิดว่าเป็นความสุข ถ้าสิ่งที่เคลือบไว้ลอกไปหมดแล้ว ก็จะเห็นว่าเป็นความทุกข์

ส่วนสุขที่ไม่อิงอามิส เช่นแม้จะไม่มีทรัพย์สมบัติมาก มีเพียงพอกินพอใช้ ไม่มียศศักดิ์ แต่ถ้าไม่ได้ประกอบกรรมชั่วอย่างใด ไม่ได้รับสรรเสริญ แต่ก็ไม่ได้ทำผิด มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ไม่ทะเยอทะยานฟุ้งซ่านไปตามเครื่องล่อใจ ชวนให้ลุ่มหลงว่าเป็นความสุข มีใจสงบอยู่ได้ก็เป็นความสุขที่แท้จริง แม้สิ่งทั้งหลายจะวิปริตแปรปรวนไปตามธรรมดา ก็ยังเป็นสุขอยู่ได้ เพราะเป็นสุขในตัวเอง ไม่ใช่สุขในตัวเองไม่ใช่สุขที่อาศัยสิ่งของใด ๆ เช่น ทองคำแท้ แม้มีสีสันวรรณะ ที่เขาทำไว้เพื่อส่งเสริมความสวยงามจะเปลี่ยนแปลงไป ก็ยังคงเป็นทองคำเหมือนเดิม มิกลายเป็นทองเหลืองไปได้ ความสุขชนิดนี้แหละเป็นความสุขที่ทางพระพุทธศาสนาแนะนำให้แสวงหา

ก็สุขในตัวเช่นนี้ คืออย่างไรเล่า คือสุขที่เกิดจากการประพฤติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เช่นการประพฤติชอบด้วยกายวาจาใจ ไม่เบียดเบียนชีวิตร่างกายสมบัติ

...ผู้ที่ประพฤติตามธรรมเช่นนี้ย่อมมีความสุข แม้จะไม่ร่ำรวยไม่มียศศักดิ์อัครฐานใด ๆ แต่ก็เป็นสุข สุขที่เกิดจากความประพฤติตามพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า...

ของผู้อื่น ไม่ล่วงเกินสามีภรรยา บุตรธิดาของผู้อื่น ไม่พูดเท็จหลอกลวงผู้อื่น ไม่พูดหยาบคายกระเทือนใจผู้อื่น ไม่พูดส่อเสียดยุยงผู้อื่นให้แตกร้าวกัน ไม่พูดพล่ามเพ้อเจ้อเหลวไหลไร้สาระ ไม่โลภไม่พยาบาทปองร้ายใคร ไม่เห็นผิดไปจากทำนองคลองธรรม ผู้ที่ประพฤติตามธรรมเช่นนี้ย่อมมีความสุข แม้จะไม่ร่ำรวยไม่มียศศักดิ์อัครฐานใด ๆ แต่ก็เป็นสุข สุขที่เกิดจากความประพฤติตามพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราพบเหตุใด? การประพฤติตามพระธรรมจึงเป็นความสุขก็เพราะการประพฤติตามพระธรรมเป็นความสงบ ครอบครัวใด หมู่บ้านใด อำเภอใด จังหวัดใด ประเทศใด ชาติใด ประพฤติตามธรรมแล้ว ครอบครัวนั้น หมู่บ้านนั้น อำเภอนั้น จังหวัดนั้น ชาตินั้น ก็จะมีแต่ความสงบไม่มีความเดือดร้อนวุ่นวาย เป็นอันหวังสุขได้แน่นอน ตรงกันข้าม ถ้าครอบครัวใด หมู่บ้านใด อำเภอใด จังหวัดใด ประเทศใด ชาติใดไม่ตั้งอยู่ในธรรม ไม่มีธรรมต่อกันและกันแล้ว ครอบครัวนั้น หมู่บ้านนั้น อำเภอนั้น จังหวัดนั้น ประเทศนั้น ชาตินั้น ก็จะมีแต่ความไม่สงบ จะต้องพบความทุกข์

ความสุขที่แท้จริงล้วนเป็นความสุขที่เกิดจากการประพฤติชอบธรรมทั้งนั้น ถ้าประพฤติธรรมแล้วแม้ผู้ปฏิบัติจะผิดจะเห็นว่าเป็นสุข ก็เป็นสุขปลอมภายหลังก็จะปรากฏเองว่ามิใช่สุขแท้ เป็นสุขเทียมสุขปลอมเช่นกับของปลอมทั้งหลาย ต่อไปก็จะต้องปรากฏให้เห็นว่าเป็นของปลอมอย่างแน่นอนวันใดก็วันหนึ่ง

ผู้ที่มีเมตตากรุณามีใจโอบอ้อมอารี มีความซื่อสัตย์ สุจริต พูดตรง พูดไพเราะอ่อนหวาน นิยมยินดีแต่ในทางที่ถูกที่ชอบเช่นนี้ แม้ผู้อื่นจะเข้าใจว่าเขาไม่มีความสุขแต่ตัวเองย่อมรู้ว่าได้ว่ามีความสุข เพราะเมื่อมานึกดูความประพฤติของคนทุก ๆ ทาง ทั้งทางกาย วาจา ใจ ก็มองไม่เห็นความเสียหายที่ตรงไหน ก็ย่อมมีความสบายใจส่วนผู้ที่ประพฤติตรงกันข้าม แม้จะมีผู้

เข้าใจว่าเขามีความสุข ยังแฝงเอาความทุกข์เข้าไว้ด้วยเพราะเมื่อมานึกถึงความประพฤติของคนที่ก่อความเสียหายไว้ต่าง ๆ ก็ย่อมไม่สบายใจ เปรียบเหมือนคนที่มีแผลอยู่ในร่างกาย แม้จะสวมเสื้อปกปิดไว้ คนอื่นมองไม่เห็น แต่ตัวเองย่อมรู้ดีตัวมีแผลเป็นอยู่ที่นั่นที่นี่ อันจะทำให้ใจกังวลอยู่กับแผลนั้นย่อมไม่เป็นสุขใจอยู่เอง

ความจำเป็นในการครองชีพ ของทุกคนมีเพียง ๔ อย่าง คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค นอกจากนี้ไม่ใช่ของจำเป็น ถ้ามี ๔ อย่างแล้วเป็นเพียงแก่การดำรงชีพ และพอเพียงที่จะทำงานให้เป็นประโยชน์แก่โลกได้ ตัวอย่างเช่น พระพุทธเจ้าและสาวก เมื่อท่านออกบวช ท่านสละสมบัติหมดทุกอย่างมีเพียงอาหารที่ได้มาโดยชอบธรรมด้วยการบิณฑบาตอันเกิดจากการเสียสละของผู้เลื่อมใส เครื่องนุ่งห่มได้มาจากผ้าที่ผู้อื่นสละแล้ว ไม่ต้องการแล้วยังพอจะใช้ได้สำหรับผู้มักน้อยสันโดษที่เรียกว่า ผ้าบังสุกุล ที่อยู่อาศัยเพียงโคนต้นไม้ซึ่งที่พอกันแดดกันฝนได้ หรือบ้านเรือนที่มีผู้สร้างถวายด้วยความเลื่อมใสที่เรียกว่า **กุฏิ** ซึ่งแปลว่ากระท่อม อันหมายความว่า ไม่ใช่ที่อยู่อันโอ่โถง ยารักษาโรคอันเกิดจากของง่าย ๆ เช่น ผลสมอ หรือสิ่งอันหาได้ง่ายและมีค่าน้อยเพียงเท่านี้ พระพุทธเจ้าและสาวกก็ทำเป็นประโยชน์ยิ่งใหญ่ไพศาลให้แก่โลกได้ โดยไม่ต้องอาศัยสมบัติอันล้ำค่าใด ๆ เลย อาศัยน้ำพระทัยที่บริสุทธิ์ปราศจากกิเลส เปี่ยมไปด้วยเมตตากรุณาเป็นที่ตั้ง

...สวมเสื้อผ้าเพียงคราวละ ๑ ชุด ทั้ง ๆ ที่เครื่องนุ่งห่มมีจนจะนับชุดไม่ถูก อยู่อาศัยในบ้านเรือนเพียงคราวละหลังทั้ง ๆ ที่มีบ้านเรือนอันตระการมากมายหลายหลัง แต่ว่าทั้ง ๆ ที่มีทรัพย์มากมายไม่ช่วยให้สบายใจ...

บุคคลที่จะสะสมทรัพย์สมบัติไว้มาก ๆ ทั้งที่ได้มาโดยชอบธรรม และมิชอบธรรม ก็มิใช่ว่าจะเสวยสมบัตินั้น ๆ ได้คราวละมาก ๆ ให้สมกับที่มีมาก ก็ไม่มีใครจะกินอาหารนั้นครั้งละ ๒-๓ อิ่มได้ในคราวเดียวกัน สวมเสื้อผ้าเพียงคราวละ ๑ ชุด ทั้ง ๆ ที่เครื่องนุ่งห่มมีจนจะนับชุดไม่ถูก อยู่อาศัยในบ้านเรือนเพียงคราวละหลังทั้ง ๆ ที่มีบ้านเรือนอันตระการมากมายหลายหลัง แต่ว่าทั้ง ๆ ที่มีทรัพย์มากมายไม่ช่วยให้สบายใจ อาจสู้ความสุขของผู้ที่อยู่ในกระท่อมมิได้ ซึ่งกินนอนหลับอย่างสบายโดยมิต้องหวาดระแวงภัยอันตราย เพราะไม่มีอะไรจะให้ผู้ร้ายนึกอยากได้ ไม่มีอะไรจะให้คนอื่นคิดปองร้าย

ความสุขที่แท้จริงจึงมิใช่อยู่ที่สิ่งของที่โลกมองเห็นว่าเป็นความสุข แต่อยู่ที่ความประพฤติชอบธรรมอันนำมาซึ่งความสงบต่างหาก พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ผู้ประพฤติธรรมอยู่เป็นสุข

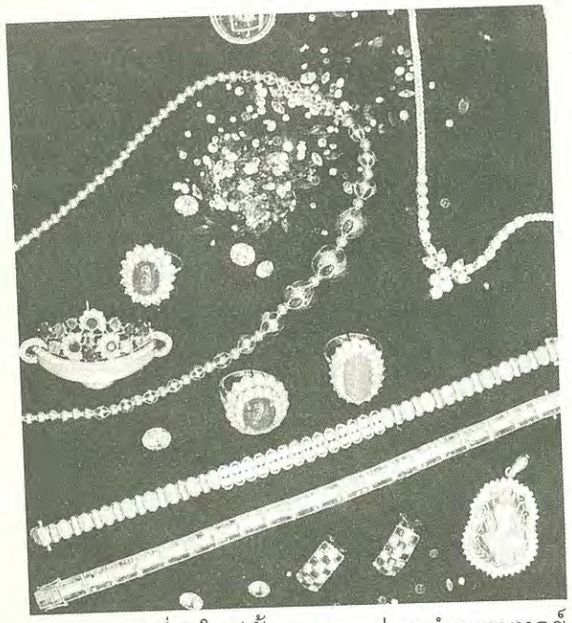

ส่วนสมบัติที่น่าใคร่ทั้งหลาย ย่อมนำความทุกข์มาให้ แม้จะเข้าใจว่าเป็นสุข ก็เป็นเพียงผิวเผินเหมือนของฉาบฉวยที่ล่อใจนึกชอบใจ ซึ่งจะอยู่ได้เพียงชั่วคราว แล้วก็จะลบเลือนหมดสิ้นไป

พระมหากัปบินเมื่อครั้งเป็นพระราชาครองราชสมบัติในเมืองกุกกุฏวดี ไม่เคยเปล่งวาจาว่าพระองค์มีความสุขเลย เพราะพระองค์ทรงทราบด้วยใจของพระองค์เองดีว่า พระองค์ไม่มีความสุข แต่ถ้าไปถามข้าราชการพ่อค้าประชาชนในเมืองกุกกุฏวดี ส่วนมากก็จะต้องลงความเห็นว่าพระมหากัปบินมีความสุข เพราะพระองค์มีทุกอย่างที่คนอื่นไม่อาจจะมี เช่นมีลาภ มียศ มีรูป มีเสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่ยิ่งกว่าผู้ใดในเมืองกุกกุฏวดี ไฉนจะไม่มีความสุขเล่า และพวกข้าราชการพ่อค้าประชาชนเข้าใจว่าความสุขอยู่ที่ลาภ ยศ รูป เสียง สัมผัส ดังที่คนทั่วไปเข้าใจกันนั่นเอง จึงได้ลงความเห็นว่า พระมหากัปบินต้องมีความสุข แต่ถ้าตนเองได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินในเมืองกุกกุฏวดี เช่น พระมหากัปบินบ้าง ก็จะยอมรับว่าลาภยศเป็นต้น ไม่ใช่ความสุขเสียแล้ว เพราะมีแต่เรื่องกังวล เรื่องยุ่งยาก หาความสุขไม่ได้ เวลาเป็นตัวของตัวเองหาเวลาพักผ่อนได้ยาก ครั้นพระมหากัปบินได้บวชในพระพุทธศาสนา ต้องสละตำแหน่งพระราชา สละลาภ ยศ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส มีความเป็นอยู่ด้วยการบิณฑบาต ใช้ผ้าสีเดียวเพียงไม่กี่ผืน อยู่ในกระท่อมมิใช่พระราชวัง กลับเปล่งวาจาว่า สุขจริงหนอ ๆ ในที่ต่าง ๆ จนพระสงฆ์สงสัยว่าพระมหากัปบินบวชแล้ว ยังอดคิดถึงความสุขในความเป็นพระราชาหรือความสุขในสมบัติต่าง ๆ แต่ว่าพระมหากัปบินมีความสุขเอิบอิ่มในธรรมที่ได้ปฏิบัติอันให้เกิดความสุข อย่างที่ไม่เคยประสบมาเลยในเพศฆราวาส จึงได้เปล่งวาจา **สุขจริงหนอ ๆ** ซึ่งหมายถึงสุขที่เกิดจากการปฏิบัติธรรมนั่นเอง และพระองค์ก็ยังตรัสว่า **บุคคลผู้อิ่มเอิบในธรรม มีใจผ่องใส ย่อมอยู่เป็นสุข บัณฑิตย่อมยินดีในธรรมที่พระอริยเจ้าประกาศแล้วทุกเมื่อ**

พระพุทธเจ้าทรงสละราชสมบัติออกบวชก็เพราะทรงเล็งเห็นว่าราชสมบัติแม้จะให้ความสุขได้ก็เป็นความสุขที่ยังเจือด้วยทุกข์ เป็นสุขไม่มากและไม่ยั่งยืนถาวร มีการเปลี่ยนแปลงได้ สมบัติกลับเป็นวิบัติก็มีมาก ส่วนความสุขที่เกิดจากสันติธรรม คือการประพฤติธรรมอันนำไปสู่ความสงบมีมากกว่าจนเปรียบเทียบกันไม่ได้ เป็นสุขอมตะไม่มีวันสลาย และเป็นสุขที่แจกจ่ายได้อย่างทั่วถึง มีคนต้องการสักกี่คนก็แจกได้หมด และแจกกันได้ตลอดกาล ไม่เหมือนสมบัติอันโลกถือว่าเป็นความสุข ยิ่งแจกก็ยิ่งน้อยลง ผู้ได้รับมีมากก็ยิ่งได้น้อยมาก เช่นเงิน ๑๐๐ ถ้าแจก ๑๐ คน ได้คนละ ๑๐ ถ้าแจก ๒๐ ได้คนละ ๕ ถ้าแจกถึง ๑๐๐ คนได้คนละ ๑ ยิ่งแจกมากคนออกไป คำว่าสมบัติก็หมดความหมายลงไปทุกทีจนไม่อาจจะเรียกว่าสมบัติได้ ส่วนการประพฤติตามธรรมเช่น ศีล ๕ จะประพฤติกันสักกี่คนก็ยังเป็นศีล ๕ อยู่นั่นเอง ยิ่งประพฤติกันมากความสุขก็ยิ่งแพร่หลายออกไปกว้างขวาง และไม่ต้องแย่งกันประพฤติ เหมือนการแย่งทรัพย์สมบัติ พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้สละความสุขเล็ก ๆ น้อย ๆ เสียเถิด เพื่อแลกกับความสุขที่ไพบูลย์ดังที่พระองค์ได้ทรงสละมาแล้ว

ฉะนั้นผู้หวังความสุขที่แท้จริง จะต้องยอมสละความสุขทางโลกเสีย แม้จะสละไม่ได้หมดหรือไม่ได้มาก ก็ต้องสละให้ได้บ้าง หันเข้ามาประพฤติธรรมจึงได้รับความสุขอันแท้จริงโดยไม่ต้องอิงอามิส คือสิ่งของแม้แต่อย่างใดอย่างหนึ่ง

"สละเหตุที่ให้เกิดทุกข์เสียได้ ความสุขจะไปไหนเสีย"

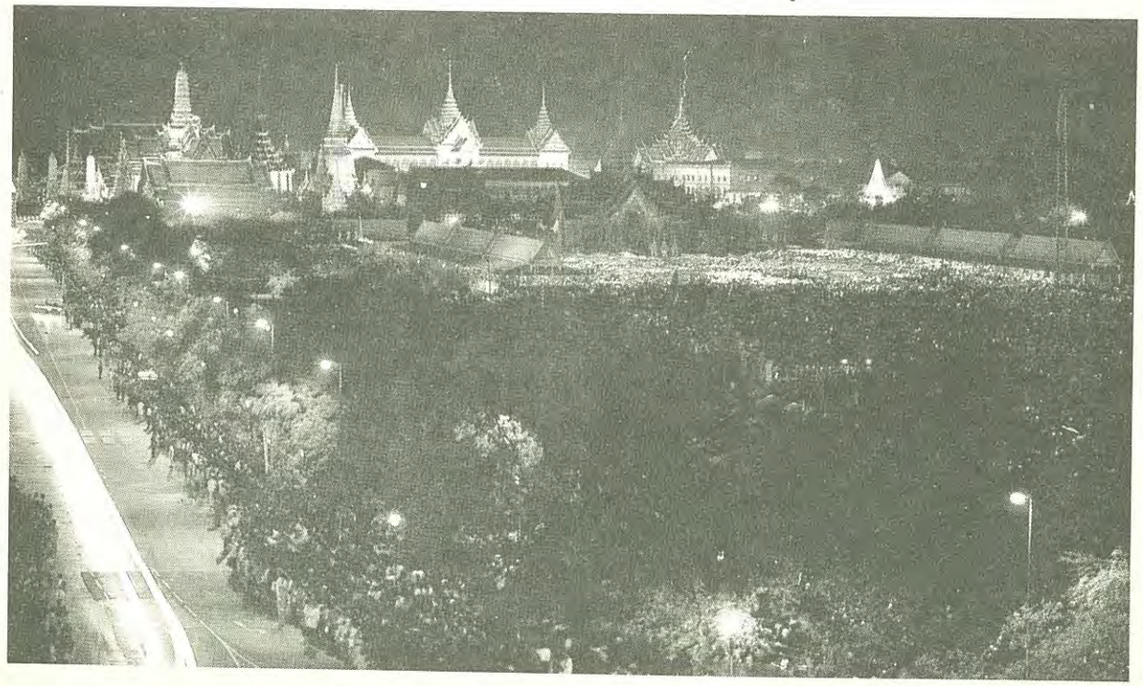

จากเสียงผู้ปฏิบัติธรรม

คุณสาทิพย์ ขำมี
อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น

เริ่มแรกก่อนที่ผมจะมาฝึกปฏิบัติธรรม ในสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายแห่งนี้ ผมได้ข่าวจากอาจารย์สมพงษ์ ธรรมแสง ซึ่งเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น อาจารย์เล่าให้ฟังเกี่ยวกับการมาฝึกปฏิบัติภาวนาธรรมที่นี่ว่า ถ้ามีใครสนใจที่จะเรียนและปฏิบัติธรรมจริงแล้ว เมื่อมาปฏิบัติที่นี่และหากสามารถเข้าถึงพระธรรมกายจนถึงขั้นสูงแล้ว ก็จะทำให้จิตใจแจ่มใสมาก จะมีแต่ความสุข ผมจึงเกิดความสนใจมากและได้สมัครมาด้วยพร้อม ๆ กับเพื่อน ๆ สัก ๒๐ คน ได้

เมื่อมาถึงสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายวันแรก ในวันที่ ๓๐ เมษายน ความรู้สึกตอนนั้นก็คือ มีอารมณ์เย็นและสบายใจอย่างประหลาด และเมื่อเวลาการปฏิบัติในการแบ่งกลุ่มภาวนา ในวันที่ ๑ และ ๒ นั้นก็ยังไม่ค่อยมีผลอะไร แต่พอมาฝึกอบรมผ่านไป หลังจากที่ได้รับคำแนะนำจากพระวิทยากรแล้ว ก็เริ่มสามารถนึกเห็นลูกแก้วได้ แต่ยังไม่ค่อยชัดเท่าไร พอปฏิบัติไปจนถึงวันที่ ๕-๖ ก็เห็นดวงชัด และมีเพิ่มเป็นสามเป็นสี่ดวง จนกระทั่งผมได้เห็นถึงกายมนุษย์และกายต่าง ๆ ไปจนถึงกายพระ ซึ่งระยะนั้นก็มีความสุขความสงบมากแต่ก็ยังไม่ถึง ๑๘ กาย เมื่อยามว่าง ผมจึงนั่งปฏิบัติเองอยู่เรื่อย ๆ จึงทำให้ผมได้เห็นองค์พระองค์ใหม่ ๆ ขึ้นมาอีก แต่ยังไม่รู้ว่าถึง ๑๘ กาย จนกระทั่งไปนั่งแยกกลุ่มปฏิบัติกับท่านสามเณรชูชัยในวันที่ ๑๐ จึงได้รู้ว่า ผมได้ ๑๘ กายแล้ว ซึ่งตอนนั้นก็เหลือเวลาเพียงอีก ๒-๓ วันเท่านั้น ที่ได้มีโอกาสต่อวิชชากับหลวงป๋า

เมื่อมาปฏิบัติกับหลวงป๋า ท่านก็แนะนำการปฏิบัติจนผมได้เข้าถึงพระพุทธเจ้าในพระนิพพาน หลังจากที่เข้าถึงธรรมกายพระพุทธเจ้าแล้ว ผมมีความรู้สึกที่ดีมากเลย คือ มีจิตใจที่สว่างใสและว่างเปล่าจากอารมณ์ที่ไม่ดีต่าง ๆ มันช่างสงบสบายเสียจริง ๆ ใจผมไม่มีความอยากคิดอะไรที่เป็นกิเลสต่อตน แม้เพียงทำได้ถึงแค่นี้ ผมก็พบว่าตัวเองมีความสุขมาก ผมคิดว่าถ้าหากมีโอกาส ผมจะกลับมาปฏิบัติธรรมที่นี่อีก เพราะการที่ได้นั่งวิปัสสนากัมมัฏฐานอยู่บ่อย ๆ นั้น ย่อมจะทำให้ใจของเรามีความสุขตลอดไป ผมจะกลับไปบ้าน ไปบอกกับคนที่รู้จักให้ได้มาปฏิบัติธรรมตามแนวทางที่หลวงพ่อสดท่านได้เผยแพร่ไว้ เพราะผมเชื่อว่าทุกคนที่ได้ปฏิบัติจะต้องได้รับแต่ความสุขสงบเช่นกัน

เดี๋ยวนี้ผมได้รู้ว่าบาปบุญและนรกสวรรค์นั้นมีจริง กลับไปผมจะทำบุญให้มาก ๆ ผมได้รู้แล้วว่าถ้าใครทำดีจะได้ผลเช่นไร และใครทำชั่วจะได้รับผลเช่นไร ผมขอให้อานุภาพอันศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายของหลวงพ่อสด จงได้คุ้มครองทุก ๆ ท่านที่ปฏิบัติธรรมด้วยครับ

★ ★ ★ ★

คุณสายพิณ แซ่ฟุ้ง
อ.เมือง จ.ตรัง

ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ได้มาปฏิบัติธรรมที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย รู้สึกมีความปลื้มใจและดีใจมากที่สุดในชีวิต การปฏิบัติธรรมได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ดิฉันได้เห็นดวงได้เห็นกาย และกำลังต่อ ๑๘ กาย

ในระหว่างอยู่ที่สถาบันฯนี้ ดิฉันได้นุ่งชุดขาว ได้รักษาศีล ได้นอนในกลด เป็นครั้งแรก ในชีวิตมีครูบาอาจารย์แนะนำสั่งสอนที่ดี จึงทำให้ดิฉันอยู่อย่างสบายใจ และได้รับผลการปฏิบัติธรรมก้าวหน้าพอสมควร ในการอบรมครั้งต่อไป ถ้าไม่ติดขัดอะไร ดิฉันจะมาที่นี่อีก

สุดท้ายนี้ ดิฉันขอขอบคุณสถาบันฯ ท่านวิทยากร หลวงป๋า และอาจารย์ที่บรรยายธรรมทุกท่าน ที่ช่วยกรุณาชี้แนะอบรมสั่งสอน จนทำให้ดิฉันได้รับความสุขความสบายใจจนมีความรู้สึกว่า ชีวิตนี้ถ้าจะต้องตายในระหว่างการปฏิบัติธรรมก็ไม่เสียดาย เนื่องจากดิฉันกำลังต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บ (ไส้ติ่ง) ซึ่งขณะนี้ก็ทุเลาลงบ้างแล้ว และปลื้มใจที่ได้อยู่ปฏิบัติธรรมครบ ๑๕ วันค่ะ และขอขอบคุณ คุณมี่ไน้ แซ่เตียวที่ได้กรุณาแนะนำให้ดิฉันได้มาปฏิบัติที่สถาบันฯนี้ด้วย โดยได้มาพร้อมกับคุณมี่ไน้ จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยค่ะ

★ ★ ★ ★

พระพรพรต คุตฺตธมฺโม
วัดเนรศ จ.สุพรรณบุรี

๑. สถาบันฯนี้ให้การบริการดี ผลการอบรมจิตของผมมีสมาธิดีมาก และสามารถเดินวิชชาได้เร็วดีมาก

๒. ผมได้รับความรู้ทางธรรมและปริยัติด้วย ผมพอใจมาก และยังได้วิชชาจากที่นี่มาก

๓. ที่ผมมาอบรมครั้งนี้ เพราะต้องการไปสั่งสอนญาติโยมที่อยากเรียนวิชชาธรรมกาย แม่ชีอาจารย์รัมภา วัดปากน้ำ ได้ส่งผมไปวัดเนรศ เพื่อสอนโยมทางโน้น

๔. ผมได้ตั้งใจมาเพื่อต่อวิชชากับท่านอาจารย์เสริมชัย เพื่อจะได้ไปเผยแพร่สอนญาติโยมให้ได้ ๑๘ กาย เพราะทางโน้นเขาคอยผมกลับ

★ ★ ★ ★

WAT BOONYARAM
Padang sera 06020 Jitra Kedah
Malaysia. Tel. 04 – 961060

วัดบุญญาราม
ปาดังเซรา จิตรา เคดาห์ มาเลเซีย
โทร. ๐๔ – ๙๖๑๐๖๐

ที่ ๒๓/๒๕๓๒

วัดบุญญาราม ปาดังเซรา
จิตรา เคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

๒๙ พฤษภาคม ๒๕๓๒

เรื่อง ตอบรับหนังสือนิตยสาร "ธรรมกาย"

กราบเรียน พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกสลเถร

ตามที่มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญวัดสระเกศ ฯ ได้ส่งหนังสือนิตยาร "ธรรมกาย " ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนเมษายน-มิถุนายน ๒๕๓๒ จำนวน ๑ เล่ม ทางวัดได้รับไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว หนังสือดังกล่าวนั้นจัดได้ว่าเป็นหนังสือที่มีสาระ เป็นหนังสือแนวหน้า นำหน้าทั้งคุณภาพและสารธรรมที่บรรจุอยู่ภายในเล่มหนังสือ จัดว่าเป็นหนังสือที่หาได้ยากยิ่งในต่างแดน โดยเฉพาะในประเทศมาเลเซีย เป็นต้น

ทางวัดบุญญารามจึงขอขอบพระคุณ ในความเมตตานุเคราะห์ของพระเดชพระคุณ ฯ มา ณ โอกาสนี้ด้วย.

กราบเรียนมาด้วยความนับถือ

(พระวิสุทธิศีลคุณ)
รองเจ้าคณะรัฐไทรบุรี

ขอเชิญเป็นเจ้าภาพกฐินสามัคคี

ทอด ณ **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ในวันอาทิตย์ที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ (เวลา ๑๓.๓๐ น.)

เพื่อสมทบทุนเป็นค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

๑) **เผยแพร่ธรรมปฏิบัตินี้** ทั้งโดยการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และสาธุชนทั่วไป รวมตลอดถึงการเผยแพร่ทางวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ ฯลฯ

๒) **การก่อสร้างอุโบสถ** ซึ่งคาดว่าจะเสร็จและใช้การได้ในปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ในงบประมาณก่อสร้าง ๑๕ ล้านบาท (ปัจจุบันนี้มีผู้ปวารณาไว้แล้ว ๑๐.๕ ล้านบาท) ยังขาดเงินงบประมาณอยู่อีก ๔.๕ ล้านบาท

๓) **สร้างพระประธานจำลองธรรมกาย ประจำอุโบสถ** ด้วยหินผลึกสีขาวใสขนาดหน้าตักประมาณ ๑๖ นิ้ว (เทียบขนาดพระแก้วมรกต ๑๙ นิ้ว) พร้อมด้วยพระคู่บารมีพระประธานอีก ๗ องค์ ล้วนสำเร็จด้วยหินรัตนชาติ (๒ องค์เป็นหยก กับอีก ๕ องค์ เป็นหินผลึกธรรมชาติ) ซึ่งจะเป็นปูชนียวัตถุคู่บ้านคู่เมืองที่สำคัญและศักดิ์สิทธิ์ที่สุดอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทยเรา นับจากพระแก้วมรกต พระทั้ง ๘ องค์นี้รวมมูลค่าสร้าง ๒ ล้านบาท (มีผู้ปวารณาเป็นเจ้าภาพร่วมไว้แล้ว ๖ แสนบาท) ยังขาดเงินงบประมาณอยู่อีก ๔ แสนบาท

ผู้มีจิตศรัทธาที่จะรับเป็น**ประธานร่วมตั้งกองกฐินสามัคคี** ก็ดี หรือ จะเป็น **เจ้าภาพร่วมทอดกฐินส่วนกลางของมูลนิธิฯ** ก็ดี หรือ**มีจิตศรัทธาที่จะบริจาคทุนทรัพย์เพื่อการบุญกุศลดังกล่าวรายการใดก่อน** ก็ดี โปรดติดต่อเพื่อขอให้จัดพิมพ์ฎีกาและซองกฐินให้ หรือจะบริจาคเองโดยตรง หรือโดยทางไปรษณีย์-โทรศัพท์ ได้ตั้งแต่บัดนี้ ที่

- สำนักงาน**มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**
  ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕
- สำนักงาน**โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน**
  ตึกบวรเทพมุนี วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐ หรือ
- ประชาสัมพันธ์**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**
  อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐ โทร (๐๓๒) ๒๕๑-๖๕๐

แวดวงธรรมกาย

โดย **วิชชาธร**

สุทนฺโต วต ทเม ฝึกตนดีแล้วจึงฝึกผู้อื่น คำกล่าวดังว่านี้ ช่างมีความหมายดีเหลือเกิน ผู้ใดปรารถนาจะสอนผู้อื่น ผู้นั้นก็สมควรจะสอนตนเองให้ได้เสียก่อน หรืออย่างที่แม่ปูพยายามสั่งสอน ให้ลูกปูเดินให้ตรงเส้นทาง ในขณะที่แม่ปูเองก็กำลังเดินโยกไปย้ายมาอยู่นั้น ย่อมจะเป็นภาพที่น่าขบขัน แก่ผู้พบเห็นฉันใด ผู้วางท่าเป็นอาจารย์ ที่พยายามสั่งสอนลูกศิษย์ให้ประพฤติดีละชั่ว ในขณะที่ตนเอง ก็กำลังแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตน ด้วยอาการอันเบียดเบียนและกอบโกยด้วยตัณหาและทิฏฐิชั่ว อันเป็นต้นขั้วแห่งความเลวร้ายทั้งมวลแล้วก็ย่อมจะเป็นภาพที่น่าขบขันและสังเวช แก่บัณฑิตผู้มีปัญญายามเมื่อได้พบเห็นฉันนั้น

และด้วยตระหนักในข้อประพฤติดังกล่าว ครูและศิษย์ในสถาบันฯแห่งนี้ จึงยึดมั่นในปฏิปทาแห่งตน ที่จะต้องก้าวเดินตามรอยยุคลบาทของพระบรมศาสดาเจ้า มิให้ผิดไปจากหนทางแห่งศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ที่พระองค์ได้เสด็จล่วงหน้าไปแล้วให้ได้

พระอารีย์ อริโย (พระวิทยากร)

พระอาจารย์อารีย์ อริโย วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ เป็นพระภิกษุหนุ่มวัย ๓๐ ปีที่ครองสมณเพศมา ๑๐ พรรษาแล้ว ท่านได้ผ่านประสบการณ์ในเรื่องการสอนและเผยแพร่พระพุทธศาสนามาพอควรทีเดียว ปัจจุบันท่านได้เพิ่มทักษะและบารมีด้วยการเข้าไปช่วยในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันอยู่เนือง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการอบรมพระกัมมัฏฐานคราวใด หลายคนจะได้ยินคำกล่าวในทำนองชื่นชม จากผู้ฝึกอบรมที่มีต่อพระอาจารย์หนุ่มรูปนี้ว่า เป็นผู้ที่มีวาจาน่าฟัง มีอัธยาศัยที่กระตือรือร้น เอาใจใส่ติดตามผลการปฏิบัติของลูกศิษย์ในกลุ่มเป็นอย่างดี เราลองมาทำความรู้จักกับท่านสักหน่อย ในส่วนของความคิดความเห็นต่อวิชชาธรรมกายว่าอย่างไรบ้าง

● **ก่อนที่จะมาฝึกวิชชาธรรมกาย ท่านเคยฝึกกัมมัฏฐานอย่างใดมาบ้าง ?**

○ ไม่เคยเลย กัมมัฏฐานแรกที่ฝึกเรียนก็คือวิชชาธรรมกายนี่เอง เริ่มในวันแรกที่ได้บวชเข้ามาเป็นพระ ที่หอขาว* วัดปากน้ำ คือวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๒ แล้วก็เลยฝึกปฏิบัติเรื่อยมา

● **คราวเมื่อเข้าถึงธรรมใหม่ ๆ รู้สึกอย่างไรบ้าง ?**

○ ตอนที่เห็นองค์พระครั้งแรกนั้น อาตมามีความรู้สึกที่แปลกไปจากเดิม คือ ได้รับความสงบอย่างที่ก่อนนั้นไม่เคยรู้ กับมีความสุขอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน การเห็นองค์พระนั้นสุกสว่างมาก สามารถเห็นอยู่ได้ตลอดเวลาทั้งวันทั้งคืน เป็นความอัศจรรย์มากในครั้งนั้น

● **วิชชาธรรมกายนี่ได้ให้ความประทับใจกับท่านตรงไหน ?**

○ คือวิชชาธรรมกายนี่ อาตมาเคยได้ยินว่าใครที่ได้ฝึกได้เรียนแล้วนี่ ในส่วนของตนเองก็จะพบทางพ้นทุกข์ได้อย่างยอดเยี่ยม ในส่วนรวมก็จะสามารถอนุเคราะห์แก่สัตว์ทั้งหลายและประชาชนทั่วไปได้ ซึ่งประเด็นนี้อาตมาคิดว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก คือทำให้ตนเองพ้นทุกข์ แล้วก็ช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ด้วย แบบนี้ก็เลยประทับใจวิชชาธรรมกายตรงแง่นี้

● **ความรู้ความเห็นในวิชชานี้ ช่วยให้เข้าใจเรื่องบุญ-บาป ในส่วนที่ไม่เคยรู้อย่างไร ?**

○ เรื่องนี้สามารถแยกได้อย่างชัดเจน เป็นต้นว่า พฤติกรรมทางกายอย่างนี้เป็นบาป พฤติกรรมทางวาจาอย่างนี้เป็นบาป พฤติกรรมทางใจอย่างนี้เป็นบาป ส่วนที่เป็นบุญก็คือความดีทั้งหมด ทางกาย ทางวาจา ทางใจ สำรวมสงบแล้วเป็นความดี นี้เรียกว่า บุญ แต่ที่ได้รู้ใหม่อีกอย่าง คือ ส่วนที่ไม่เป็นบุญไม่เป็นบาป อาการใดก็ตามที่ทำแล้ว ไม่มีผลในการเบียดเบียนต่อผู้อื่นและต่อตนเอง และก็ไม่มีผลต่อการให้คุณประโยชน์แก่ผู้อื่นและตนเองนี่ อันนี้เป็นอาการของไม่บุญไม่บาป ซึ่งเป็นเรื่องที่มารู้มาเห็น เพิ่มใหม่

● **ตอนนี้มีความเห็นในเรื่องชาตินี้-ชาติหน้าอย่างไร ?**

○ อ๋อ..ไม่มีความสงสัยเลยเรื่องนี้ หมดสงสัยเลย แต่ก่อนนั้นเคยเห็นแต่ว่า ปัจจุบันใครทำดีก็จะเห็นผลดี ใครทำไม่ดีเจ้าหน้าที่บ้านเมืองก็จะจัดการ นี่ก็เป็นเรื่องของการเห็นผลในปัจจุบันใช่ไหม แต่พอมาเรียนมาฝึกทางพุทธศาสนาอย่างนี้แล้ว ก็มีความเห็นว่า เหตุปัจจุบันเพียงแค่นั้นมันยังไม่พอ ยังคงมีเหตุที่ลึกซึ้งมากกว่านั้นอีก ที่จะทำให้บุคคลนั้นหรือผู้นั้น แสดงพฤติกรรมในปัจจุบันออกมา และทำให้มีผลอย่างอื่นต่อ ๆ ไป นั้นก็คือทำให้เรามีโอกาสมองได้ลึกซึ้งเข้าไปอีก ฉะนั้นในเรื่องชาตินี้-ชาติหน้า

* *หอเจริญวิปัสสนาแพทยพงศาวิสุทธาธิบดี ประหยัด-วรณี สุนทรเวช*

จึงไม่มีความสงสัยเลย

● **การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เป็นอย่างไร ?**

○ คิดว่าได้ช่วยเหลือนะ เช่นว่า ในเรื่องของคนนั้น มักจะมีอัธยาศัยที่แตกต่างกันไป บางคนจะประพฤติได้เพียงให้ทาน บางคนจะประพฤติได้ถึงการรักษาศีล หรือบางคนก็ก้าวไปถึงขั้นการเจริญภาวนา หรือบางรายก็ยิ่งไปกว่าก็มี อาตมาก็จะทำตัวให้เป็นประโยชน์ไปตามลำดับของบุคคลที่จะรับได้ หรือเท่าที่ภูมิและความสามารถของอาตมาจะอำนวย คือหากเขารับได้แค่ไหนก็จะสอนแค่นั้นอย่างนี้แต่อันที่จริงแล้ว ถ้าอาตมามีโอกาสที่จะได้สอนได้แนะนำให้คนบรรลุธรรมได้ อย่างเช่นที่สถาบันฯถือเป็นแนวปฏิบัติ และกระทำกันอยู่ในขณะนี้ อาตมาก็จะยินดีอย่างมากที่จะทำจะสอนอย่างนี้นะ ซึ่งต้องนับว่าเป็นความตั้งใจที่สูงอยู่

● **กับผู้ที่เพียรปฏิบัติ แต่ยังไม่ได้ผลนี่..?**

○ คนที่เพียรแล้วแต่ยังไม่ได้ผลนั้น บางทีเห็นจะต้องมาสำรวจว่าความเพียรนั้น ถูกต้องตรงทางหรือเปล่านะ หรือบางทีอาจจะยังไม่สมบูรณ์พอ เพราะว่าบุคคลนั้น ๆ อาจจะยังมีกายวาจาใจที่ไม่บริสุทธิ์ ถ้ากายวาจาใจบริสุทธิ์และหยุดรวมกันได้ ถูกส่วนเข้า ผลต้องเกิดแน่นอน ใจจริงนั้นก็อยากจะให้ได้ให้เห็นกันทุกคนนะ เพราะว่าผู้ที่ได้เดินไปก่อนแล้วนี่ ย่อมรู้ว่าหนทางที่เดินไปนั้น มีความสันติ มีความสงบแค่ไหนเพียงไร ให้ความสุขแก่สรรพสัตว์ได้ถึงขนาดไหน พูดอีกอย่างก็คือมีใจปรารถนาอยากจะให้ ผู้ที่ยังไม่ได้เดิน ให้พากันมาเดินมาทางนี้เถิด เพราะว่าเป็นทางที่สงบเป็นทางสันติ ไม่เบียดเบียนตัวเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่นอย่างแท้จริง แล้วทางนี้ก็มีอยู่จริง ๆ ทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงคุณและอานุภาพของพระรัตนตรัยจริง ๆ ด้วย

ที่จังหวัดลำปางนั้น นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านนาที่มีความสำคัญอยู่หลาย ๆ ด้านในปัจจุบัน และวัดเกาะวาลุการามที่จังหวัดนี้ ก็นับว่าเป็นวัดที่สำคัญมากแห่งหนึ่ง เพราะว่ากำลังเป็นบุญสถานของชาวเหนือที่สนใจในการศึกษาปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกายเป็นอย่างยิ่ง และด้วยเหตุที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี มาตลอด จึงปรากฏผลว่ามีผู้ปฏิบัติธรรมจำนวนมาก ต่างได้รับผลก้าวหน้าในการเจริญภาวนาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะกับเยาวชน ซึ่งได้รับผลดีนั้น ย่อมนำมาซึ่งความภาคภูมิใจ ความชื่นใจในหัวอกของผู้เป็นพ่อเป็นแม่เป็นอย่างมาก

สองศรีพี่น้องตัวน้อย ๆ น่ารักชาวลำปางเป็นเยาวชนอีกคู่หนึ่งที่นำมาซึ่งความชื่นใจต่อคุณพ่อคุณแม่มาก เพราะทั้งผู้พี่ที่มีอายุ ๑๒ ปี ชื่อ **ด.ญ.มนต์ชยา ยอดระยับ** และ**ด.ญ.นีรนุช ยอดระยับ** อายุ ๗ ปีผู้น้อง ต่างก็เป็นผู้ปฏิบัติธรรมทั้งคู่ ลองมาคุยกับหนูน้อยผู้พี่ก่อนว่า

● **ทำไมถึงได้มาปฏิบัติธรรมครับ ?**

○ คือ เป็นคนลำปางค่ะ ก่อนนั้นได้มาเวียนเทียนที่วัด จึงได้รู้ว่ามีการนั่งปฏิบัติภาวนาที่วัดนี้ด้วย แล้วคราวหลังคุณแม่ได้มาทำบุญวันเกิดที่วัดนี่ ก็เลยได้มานั่งเจริญภาวนากัน เพราะว่าก็ชอบอยู่แล้วด้วยค่ะ

● **ตอนนี้เรียนหนังสือที่ไหนครับ ?**

○ เรียนที่โรงเรียนบุญญาวาทย์ ชั้น ม.๑ ค่ะ

● **ได้หัดนั่งกันตั้งแต่เมื่อไร ?**

○ เริ่มมาตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ แล้วก็ได้ธรรมะในปีนั้นด้วยค่ะ ใช้เวลาสัก ๒๐ วันได้เห็นดวง ต่อมาก็เห็นองค์พระค่ะ

ด.ญ. มนต์ชยา ยอดระยับ

● **แล้วตอนนี้มีความก้าวหน้าไปถึงไหนแล้วครับ ?**

○ ได้เดิน ๑๘ กายแล้วค่ะ ทำวิชชาเป็นเถา ชุด ชั้น ตอน ภาค พืด แล้วค่ะ การระลึกชาติก็เรียนแล้ว แต่ยังไม่ค่อยคล่องเท่าไหร่ค่ะ

● **เรื่องนรก–สวรรค์ละครับ เป็นอย่างไร ?**

○ ท่านอาจารย์ได้สอนการไปนรกสวรรค์แล้วค่ะ ตอนที่ไปนั้น ก็มีหลายชั้นในนรก ตามโทษที่เขาได้รับ เช่น พวกที่ชอบรังแกสัตว์ทำร้ายสัตว์ ก็โดนลงโทษด้วยการตัดแขนตัดขาค่ะ พวกหัวเป็นไก่เป็นหมูก็มีมากค่ะ ส่วนพวกที่เคยลักทรัพย์ จะมีเหล็กแหลม ๆ แทง เต็มไปด้วยความทุกข์ความเจ็บปวดค่ะ หนูก็เลยสงสารพวกเขาค่ะ

● **แล้วเรื่องบุญเรื่องบาปนี่เชื่อไหมครับ ?**

○ มีความเชื่อมั่นมากค่ะ อย่างในเรื่องการทำความดี ก็จะได้ไปมีความสุขในสวรรค์บนวิมาน

● **เคยเห็นวิมานของตัวเองแล้วหรือครับ ?**

○ ของตัวเองยังไม่เคยดูค่ะ เคยดูแต่ของคนอื่นค่ะ อย่างตอนแรกที่ไปเห็น ก็พวกนางฟ้าแต่งตัวแพรวพราว คล้าย ๆ เครื่องประดับลิเก แต่สวยงามประณีตกว่า ได้เห็นวิมานมากมาย อยู่ตามสวรรค์ชั้นต่าง ๆ ตอนที่ไปนางฟ้าก็มาต้อนรับ หนูก็บอกว่า ขึ้นมาเที่ยวเท่านั้นค่ะ นางฟ้าก็เลยพาหนูไปดูวิมานต่าง ๆ ค่ะ

ด.ญ. นีรนุช ยอดระยับ

กับน้องหนูผิวเนียนนัยตาดำขลับ ขนตายาววัย ๗ ขวบที่ค่อนข้างเอียงอายเวลาคุยด้วย แต่เป็นเพราะมีคุณแม่คอยยิ้มให้กำลังใจอยู่ข้าง ๆ จึงตอบคำถามแบบถามคำตอบคำด้วยน้ำเสียงใส ๆ ว่า

● **น้องนีรนุชได้ปฏิบัติได้เรียนถึงไหนแล้วครับ ?**
○ ได้ปฏิบัติได้เรียนถึงหัวแก๊สค่ะ
● **เริ่มปฏิบัติแต่ปีไหนครับ ?**
○ ทำมาแต่ปีที่แล้วค่ะ
● **กี่วันครับจึงเห็นดวง ?**
○ ๑๐ วันจึงเห็นดวง แล้วเห็นกายพระค่ะ
● **เคยเห็นพระพุทธเจ้าหรือยัง ?**
○ เคยเห็นแล้วค่ะ
● **ได้เห็นนรกหรือยังครับ ?**
○ เคยเห็นสัตว์ในนรกแล้วค่ะ
● **เห็นแล้วรู้สึกอย่างไรครับ ?**
○ ก็..สงสารพวกเขาค่ะ
● **สงสารเขาแล้วน้องทำอย่างไรครับ ?**
○ ก็แผ่เมตตาให้เขาค่ะ
● **ปฏิบัติธรรมแล้วเป็นอย่างไร ?**
○ สบายดีค่ะ

สุขใจไร้ทุกข์จริง เมื่อชาย–หญิง เข้าถึงธรรม

จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน (ต่อ)

โดย **พระเสริมชัย ชยมงฺคโล**

ธรรมปฏิบัติเพื่อคุ้มครองรักษาจิตนั้น มีหลายข้อด้วยกัน เป็นต้นว่า การเจริญพรหมวิหารทั้งสี่ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา-พรหมวิหาร, การมีสติสังวร ตั้งอยู่ในสติสัมปชัญญะ คือ ความระลึกได้ในสภาวะจริงของกาย เวทนา จิต และธรรม ตามธรรมชาติที่เป็นจริง เพื่อให้รู้จักทางเจริญ ทางเสื่อมอยู่เสมอ, และมีญาณสังวร คือปัญญาอันหยั่งรู้ถึงสภาวะของจิตใจ เพื่อให้รู้เท่าทันต่อขบวนการอันว่องไวของจิตในการใฝ่ชั่ว เพื่อให้รู้ลู่ทางที่จะทำให้จิตละจากความชั่ว ให้ใฝ่อยู่แต่ในทางดี ให้รู้จักพินิจพิจารณาเรื่องราว หรือสิ่งต่าง ๆ ด้วยความสุขุมรอบคอบ เพื่อให้เห็นโทษของการบริโภคปัจจัย ๔ โดยไม่ระวังหรือเกินความจำเป็น, โทษของการขาดความอดกลั้นต่ออารมณ์ต่าง ๆ, โทษของการไม่งดเว้นอกุศลกรรม และโทษของการไม่บรรเทากิเลส ตัณหา อุปาทาน; และเพื่อให้เห็นคุณของการบริโภคปัจจัย ๔ แต่พอควรเท่าที่จำเป็น, คุณของความอดกลั้นต่ออารมณ์ต่าง ๆ, คุณของการงดเว้นอกุศลกรรม, คุณของการประกอบแต่กุศลกรรม และคุณของการบรรเทาและกำจัดกิเลส ตัณหา อุปาทาน เป็นต้น

สำหรับธรรมปฏิบัติข้อ **พรหมวิหาร** และ **ข้อการตั้งอยู่ในสติสัมปชัญญะในกาย และในเวทนานั้น** ก็ได้บรรยายและให้ข้อแนะนำแนวทางปฏิบัติมาแล้ว ลำดับนี้จึงจะกล่าวถึงแนวทางปฏิบัติข้อ **การตั้งอยู่ในสติสัมปชัญญะในจิต** คือความระลึกได้ในสภาวะจริงของจิตตามธรรมชาติที่เป็นจริง เพื่อให้รู้เท่าทันในขบวนการอันว่องไวของจิตในการใฝ่ชั่ว เพื่อให้รู้ลู่ทางที่จะคุ้มครองรักษาจิตให้ละจากความชั่วหรือบาปอกุศล ให้ใฝ่อยู่แต่ในทางดี ที่เป็นบุญกุศล และเพื่อชำระจิตใจให้ใสสะอาด บริสุทธิ์จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งปวง ธรรมปฏิบัติข้อนี้ ชื่อว่า **จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน** คือ **การมีสติสัมปชัญญะพิจารณาเห็นจิตในจิต เป็นทั้งภายในและภายนอก**นั่นเอง

หลักวิธีปฏิบัติภาวนานี้ มีปรากฏตามสติปัฏฐานสูตร (ในทีฆนิกาย มหาวรรค หน้า ๓๒๕-๓๕๑ และใน มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ เล่ม ๑๒ หน้า ๑๐๓–๑๒๗ ในพระสุตตันตปิฎก) แปลเป็นใจความว่า

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็อย่างไรภิกษุ ย่อมพิจารณาเห็นจิตในจิตเนือง ๆ อยู่เสมอ

๑. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในศาสนานี้ จิตมีราคะ ก็รู้ชัดว่าจิตมีราคะ

๒. หรือจิตหายราคะ ก็รู้ชัดว่า จิตหายราคะ

๓. หรือจิตมีโทสะ ก็รู้ชัดว่า จิตมีโทสะ

๔. หรือจิตหายโทสะ ก็รู้ว่า จิตหายโทสะ

๕. หรือจิตมีโมหะ ก็รู้ชัดว่า จิตมีโมหะ

๖. หรือจิตหายโมหะ ก็รู้ชัดว่า จิตหายโมหะ

๗. หรือจิตหดหู่ ก็รู้ชัดว่า จิตหดหู่

๘. หรือจิตฟุ้งซ่าน ก็รู้ชัดว่า จิตฟุ้งซ่าน

๙. หรือจิตเป็นมหรคต (คือมีน้ำใจยิ่งใหญ่ด้วยพรหมวิหาร ๔) ก็รู้ชัดว่า จิตเป็นมหรคต

๑๐. หรือจิตไม่เป็นมหรคต ก็รู้ชัดว่า จิตไม่เป็นมหรคต

๑๑. หรือจิตมีธรรมยิ่งกว่า ก็รู้ชัดว่า จิตมีธรรมยิ่งกว่า

๑๒. หรือจิตไม่มีธรรมยิ่งกว่า ก็รู้ชัดว่า จิตไม่มีธรรมยิ่งกว่า

๑๓. หรือจิตเป็นสมาธิ ก็รู้ชัดว่า จิตเป็นสมาธิ

๑๔. หรือจิตไม่เป็นสมาธิ ก็รู้ชัดว่า จิตไม่เป็นสมาธิ

๑๕. หรือจิตหลุดพ้นแล้ว ก็รู้ชัดว่า จิตหลุดพ้นแล้ว

๑๖. หรือจิตยังไม่หลุดพ้น ก็รู้ชัดว่า จิตยังไม่หลุดพ้น

อย่างนี้ ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นจิตในจิตเป็นภายใน (คือภายในจิตของตนเอง) บ้าง ย่อมพิจารณาเห็นจิตในจิตเป็นภายนอก (คือภายในจิตของผู้อื่น) บ้าง ย่อมพิจารณาเห็นจิตในจิตทั้งภายในและภายนอกบ้าง ย่อมพิจารณาเห็นธรรมดาคือ ความเกิดขึ้นในจิตบ้าง ย่อมพิจารณาเห็นธรรมดาคือความเสื่อมไปในจิตบ้าง ย่อมพิจารณาเห็นธรรมดาคือทั้งความเกิดขึ้นและทั้งความเสื่อมไปในจิตบ้าง ก็หรือสติ (คือ ความระลึก) ว่าจิตมีอยู่ เข้าไปตั้งอยู่เฉพาะหน้าแก่เธอนั้น แต่เพียงสักว่าญาณ (คือ ความรู้) แต่เพียงสักว่าอาศัยความระลึก เธอย่อมเป็นผู้มีสันดานอันตัณหาและทิฏฐิไม่อาศัยอยู่ด้วย ย่อมไม่ถือมั่นอะไร ๆ ในโลกด้วย

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นจิตในจิตเนือง ๆ อยู่อย่างนี้แล"

นี่ก็คือข้อความที่เป็นหลักปฏิบัติภาวนา **จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน** ซึ่งในลำดับต่อไปจะได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติ และวัตถุประสงค์ของการเจริญภาวนานี้ต่อไป

หมวด ข. ตอนที่ ๑ บทที่ ๑

พิสดารกาย ซ้อนสับทับทวี

โดย **ศศิประภา ศากยบุตร** *

ทบทวนความเดิม

ก่อนจะปฏิบัติธรรมขั้นต่อไป จำต้องทบทวนความสามารถของการภาวนาไปพร้อมกัน โดยน้อมสติเข้าศูนย์กลางกาย และดำรงมั่นไว้ที่ฐานที่ ๗ (ดูบทที่ ๑) รวมใจให้เป็นจุดเล็กที่สุด ให้โฟกัสแน่นิ่งจนเห็นดวงและดวงในดวง (ดูบทที่ ๒) ขยายออกจนเห็นกาย (ดูบทที่ ๓) รวมสติทั้ง ๑๘ กาย จนได้องค์ฌานตามลำดับ จนครบ ๔ องค์ (ดูบทที่ ๔) จากนี้ก็ดำเนินการภาวนาต่อไป

ข้อควรจำ

ธรรมเมื่อปฏิบัติจะพบว่า ยิ่งรวมใจให้เล็กจะได้เห็นของใหญ่ซ่อนอยู่ภายใน จงรวมจิตให้มั่นคง ณ จุดศูนย์กลางกาย ฐานที่ ๗

ภาคปฏิบัติ

เมื่อเจริญภาวนาจนครบ ๑๘ กาย ภายใต้อรหัต องค์ขนาดหน้าตัก ๒๐ วา และมีดวงศีลในองค์อรหัตที่ละเอียดยิ่ง ใสยิ่ง ดวงนี้เป็นดวงอธิศีล รวมใจหยุด ณ กลางดวง จะเห็นดวงสมาธิละเอียดยิ่ง ใสยิ่ง สว่างยิ่ง เป็นอธิจิต เป็นสมาธิยิ่ง และตามด้วยดวงอธิปัญญา รวมใจให้อยู่ในอารมณ์เดียว (เอกัคคตารมณ์)

อารมณ์ที่คิดว่า อารมณ์เดียวนี้ ถ้าพิจารณาละเอียด ณ ศูนย์กลางกายจะกลับเห็นเป็น ๕ อารมณ์ ร่วมกันอยู่ คือ

"วิตก วิจาร ปีติ สุข และเอกัคคตารมณ์"

เป็นลักษณะของ**ปฐมฌาน**ที่ได้ใหม่ ถ้าแน่วแน่และนิ่งอยู่โดยไม่เคลื่อนศูนย์ อารมณ์ วิตก วิจาร ก็จะลบเลือนไป คงอยู่แต่ "ปีติ สุข และเอกัคคตารมรณ์" เป็นลักษณะของ**ทุติยฌาน** จรดใจให้ละเอียดหนักขึ้นที่ศูนย์กลางกาย ความปีติก็ค่อย ๆ ลดลง ยังคงแต่สุขอย่างละเอียด สงบ และเอกัคคตารมณ์ เป็นลักษณะของ**ตติยฌาน** เมื่อพิจารณาอิ่มเอิบในสุขละเอียดแล้ว จรดลง ณ ศูนย์กลางกายต่อไป โดยละสุขละเอียดเสีย เหลือเพียงอารมณ์เดียว คือ เอกัคคตารมณ์ ที่เป็นลักษณะโดยแท้ของ**จตุตถฌาน** ซึ่งเป็นฌานขั้นที่ ๔ ของรูปฌาน

★ *แพทย์หญิง คุณ(หญิง) ท่านหนึ่ง*

ย้อนกลับมาพิจารณากายมนุษย์ที่นั่งขัดสมาธิอยู่ ขณะปฏิบัติภาวนาโดยใช้ตาของธรรมกาย หรือความรู้สึกรับรู้ เห็นโดยขณะที่เปลือกตายังปิดอยู่ จะเห็นองค์ฌาน รองเป็นอาสนะแก้วใส ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ วา หนา ๒ นิ้วฟุต อันเป็นระดับกับอารมณ์ของผู้ปฏิบัติขณะนั้น ถ้าผู้ปฏิบัติได้ละเอียดมาก องค์ฌานก็จะใสมากขึ้นทุกที ๆ จนเป็นเนื้อแก้วเจียรนัยที่ใสที่สุด

เมื่อรวมจิตเป็นเอกัคคตารมณ์แล้วก็พิสดารกาย จากกายมนุษย์ออกเป็นเถา เป็นชุด เป็นชั้น เป็นตอน เป็นภาค เป็นพืด พืดในพืด โดยรอบกายทั้งซ้าย ขวา หลัง บนและล่าง และระหว่าง ต่อจากนั้นก็พิสดารกายถัดมาทั้ง ๑๘ กาย ให้เป็นรัศมีออกโดยรอบทุกกาย ทีละกาย ทำให้เร็วจนสามารถทำพร้อมกันทุกกาย เช่นเดียวกับการคลี่พัด

การพิสดารกาย ที่กล่าวแล้วเป็นการพิสดารกายสุดละเอียด คือ ยิ่งละเอียดมากขึ้น ๆ และใสมากขึ้น ในทำนองเดียวกันอาจถอยกลับเป็นปฏิโลม โดยถอยย้อนไปจนสุดหยาบได้

เมื่อได้กายแต่ละประเภทมากพอ ก็กลั่นเอากายสุดละเอียดของประเภทนั้นไว้ ๑ กาย จะได้กายสุดละเอียดของกายมนุษย์, ทิพย์, พรหม, อรูปพรหม, โสดา, สกิทา, อนาคามี, และอรหัต แล้วก็เอากายอนาคามีซ้อนเข้าในกายอรหัต, แล้วซ้อนสกิทาเข้าในอนาคามี.....จนกายมนุษย์ซ้อนเข้าในอรหัต ครั้นครบ ๑๘ กาย ก็เอาอรหัตสับเข้าในกายอนาคามี.....แล้วทั้งหมดเข้าในกายมนุษย์ จนได้ใสละเอียด แล้วทำอนุโลม ปฏิโลม ๓ เที่ยว จนได้อรหัตใสยิ่งนัก สว่างยิ่งนัก

แบบฝึกหัดที่ ๑

ภาคทฤษฎี	– พิสดารกายได้กายละเอียดใหม่ แทนกายเดิมที่หยาบกว่า
ภาคปฏิบัติ	– จากเอกัคคตารมณ์ (อารมณ์แน่วแน่หนึ่งเดียว) พิสดารกายโดยรอบทั้ง ๑๘ กาย สุดหยาบ สุดละเอียด ได้กายสุดละเอียด ทั้งชุด ๑๘ กาย ซ้อนกายมนุษย์เข้าในอรหัตแล้วสับเอาอรหัตเข้ากายมนุษย์

กายอรหัตละเอียดสุดอยู่นอก และภายในกายมนุษย์ ละเอียดสุดอยู่นอก และภายในคงรูปฌาน ชั้น ๔ จตุตถฌาน ไว้เป็นอาสนะขององค์ละเอียดที่เข้าถึง

การบรรลุธรรมของพระโกณฑัญญะ ขณะสดับปฐมเทศนา ธัมมจักกัปปวัตนสูตร

พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล
ผู้อำนวยการสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

เมื่อวันอาสาฬหบูชาที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ณ สถาบันฯ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมา สมฺพุทฺธสฺส ฯ (๓ ครั้ง)

ยงฺกิญฺจิ สมุทย ธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธ ธมฺมนฺติ

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงธรรมมิกถา ว่าด้วยเรื่อง **สิ่งใดมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้น ย่อมมีความดับไปเป็นธรรมดา** เป็นธรรมที่ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะได้บรรลุในวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เสด็จไปสู่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงกรุงพาราณสี แคว้นกาสี ภายหลังจากที่ได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณภายใต้ควงไม้ศรีมหาโพธิ ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ได้ประมาณ ๒ เดือนแล้ว เพื่อจะโปรดปัญจวัคคีย์ และได้แสดงพระธรรมเทศนากัณฑ์แรก (ปฐมเทศนา) ที่ชื่อว่า **ธัมมจักกัปปวัตนสูตร**

แก่ปัญจวัคคีย์ ซึ่งเคยปรนนิบัติวัฏฐากพระองค์ในสมัยที่พระองค์ยังทรงบำเพ็ญทุกรกริยา แต่ว่าเมื่อครั้งนั้น พระองค์ได้เปลี่ยนจากการประพฤติปฏิบัติที่เข้มงวดจนเกินไป ทำให้สังขารร่างกายนั้นอ่อนแอลง จนสติปัญญาทำหน้าที่ไม่ได้เต็มที่บริบูรณ์ เรียกว่า **อัตตกิลมถานุโยค** พระพุทธองค์ได้ทรงเปลี่ยนมาเสวยพระกระยาหารบ้างเพื่อให้พระวรกายมีพละกำลัง พอที่สติปัญญาจะทำหน้าที่ได้เต็มที่บริบูรณ์ และปัญจวัคคีย์ที่เฝ้าดูแลปรนนิบัติวัฏฐากอยู่นั้น ในครั้งนั้นมีความรู้สึกว่าเจ้าชายสิทธัตถะคงจะย่อหย่อน ไม่ประพฤติปฏิบัติบำเพ็ญเพียรให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป จึงมีความรู้สึกว่า พระพุทธองค์หรือเจ้าชายสิทธัตถะในครั้งกระนั้นคงจะไม่บรรลุพระธรรมวิเศษอะไร เพราะได้คลายการบำเพ็ญเพียรลงไปแล้ว จึงได้พากันหลีกหนีมาอยู่ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงกรุงพาราณสี ดังที่ได้กล่าวแล้ว เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้บรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ในวันเพ็ญเดือน ๖ ที่เรียกว่า เดือนวิสาขะ แล้ว หลังจากเสวยวิมุตติสุขอยู่ ณ ที่ต่าง ๆ โดยรอบ ๆ พระศรีมหาโพธินั้นถึง ๗ สัปดาห์ และครั้นสัปดาห์ที่ ๘ ได้ทรงปรารภถึงบุคคลที่สมควรได้รับพระธรรมวิเศษนี้ ก็ได้นึกถึงอาฬารดาบสและอุทกดาบส ที่เคยเป็นครู สอนให้ได้สมาบัติ ๗ สมาบัติ ๘ แต่พระองค์ได้ทรงเห็นว่าไม่ใช่ทางที่จะตัดกิเลสตัณหาอุปาทาน เหตุแห่งทุกข์ทั้งหลายให้หมดสิ้นไปโดยเด็ดขาดเป็นสมุจเฉทปหานได้ จึงได้ออกมาบำเพ็ญเพียรโดยลำพังพระองค์จนบรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณดังกล่าวแล้ว ก็ทรงเห็นว่าทั้ง ๒ ท่านนี้คงจะมีปัญญาพอที่จะรับพระธรรมวิเศษที่สมเด็จ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบรรลุแล้วได้ แต่ก็ทรงทราบด้วยพระญาณว่าทั้งอาฬารดาบสและอุทกดาบสทำกาลกริยา (ตาย) เสียแล้ว จึงได้นึกถึงปัญจวัคคีย์ว่า ได้เป็นผู้ที่มีศีล สมาธิ ปัญญา พอที่จะรับพระธรรมวิเศษนี้ได้ และเคยปฏิบัติวัฏฐากพระองค์ในสมัยที่ได้ทรงบำเพ็ญทุกรกริยาอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่งนั้น จึงได้เสด็จมาโปรด และได้ถึงป่าอิสิปตนมฤคทายวันในวันเพ็ญเดือน ๘ ที่ชื่อว่า เดือนอาสาฬหะ

ในเทศนากัณฑ์แรกที่พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงนั้น ได้ทรงแสดงแก่ปัญจวัคคีย์ มีท่านโกณฑัญญะ เป็นหัวหน้า ว่าการปฏิบัติที่ตึงเกินไป

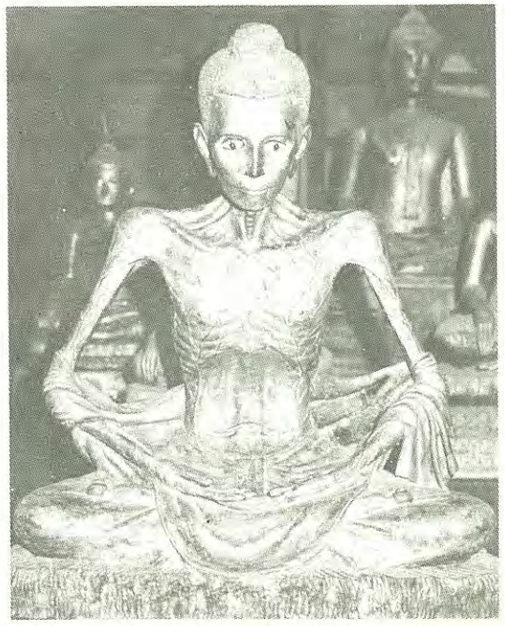

เรียกว่า **อัตตกิลมถานุโยค** นั้นไม่ใช่ทางปฏิบัติเพื่อความบรรลุมรรค ผล นิพพาน แต่อย่างใด และในขณะเดียวกันความประพฤติปฏิบัติที่ย่อหย่อนด้วยกามคุณทั้งหลาย ที่ชื่อว่า **กามสุขัลลิกานุโยค** ก็เป็นไปเพื่อความเกียจคร้าน ไม่ใช่ทางบรรลุอีกเช่นกัน พระพุทธองค์นั้นได้ทรงปรับ ปรุงวิธีการปฏิบัติเพื่อบรรลุมรรค ผล นิพพาน โดยปฏิบัติเข้าสู่**ทางสายกลาง** ที่เรียกว่า **มัชฌิมาปฏิปทา** หรือ **อริยมรรค มีองค์ ๘** ได้แก่

(๑) **สัมมาทิฏฐิ** ความเห็นชอบหรือปัญญาอันเห็นชอบในอริยสัจทั้งหลาย มีทุกขสัจจะ สมุทัยสัจจะ นิโรธสัจจะ และมรรคสัจจะ

(๒) **สัมมาสังกัปโป** ความดำริชอบ คือดำริออกจากกาม ไม่พยาบาท

ทั้ง ๒ ประการนี้สงเคราะห์เข้าในปัญญาสิกขา

(๓) **สัมมาวาจา** คือการกล่าววาจาชอบ ไม่กล่าววาจาโป้ปดมดเท็จ ยุให้รำตำให้รั่ว ไม่กล่าววาจาที่เหลวไหลไร้สาระ และไม่กล่าววาจาหยาบคาย เป็นต้น

(๔) **สัมมากัมมันโต** การประกอบการงานชอบ

(๕) **สัมมาอาชีโว** (ประกอบ) อาชีพชอบ ไม่ขบถคดโกงผู้อื่นเขาเลี้ยงชีวิต

ใน ๓ ประการนี้สงเคราะห์เข้าในศีลสิกขา

(๖) **สัมมาวายาโม** ความเพียรกำจัดกิเลสที่เกิดขึ้นแล้วในสันดาน เพียรระวังกิเลสมิให้เกิดขึ้นในสันดาน เพียรประกอบการบุญการกุศลให้เกิดขึ้นในสันดาน และเพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม

(๗) **สัมมาสติ** คือการระลึกชอบ

คำว่า สติและสัมปชัญญะ นั้น เป็นคำพูดคู่กัน ใคร่จะเจริญพรแก่สาธุชนทั้งหลาย เพื่อทราบว่า **"สติ"** นั้นหมายเอาความระลึกได้ คิดก่อนพูด คิดก่อนทำ ว่าสิ่งใดดี สิ่งใดชั่ว สิ่งใดให้คุณ สิ่งใดให้โทษ ทางใดเจริญ ทางใดเสื่อม นึกเสียก่อนพูด นึกเสียก่อนทำ นี้เป็นทางให้ปฏิบัติถูกต้อง ซึ่งคู่กับ **"สัมปชัญญะ"** สัมปชัญญะนั้น คือความระลึกได้ในขณะที่คิด ในขณะที่พูด ในขณะที่ทำ รวมเรียกว่า มีสติสัมปชัญญะ

แต่การที่จะรู้จักทางเจริญทางเสื่อมนั้น ก็พึงมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และเห็นธรรมในธรรม นี้รวมเรียกว่า สัมมาสติ

(๘) **สัมมาสมาธิ** การเจริญฌานทั้ง ๔ ได้แก่ ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน เพื่อให้จิตใจสงบระงับจากกิเลสนิวรณ์ให้ละเอียดยิ่ง ๆ ขึ้นไป อ่อนโยนควรแก่การเจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวะธรรม เห็นธรรมชาติและสัจจธรรมตามที่เป็นจริง

ทั้ง ๓ ประการนี้ สงเคราะห์เข้าในสมาธิสิกขา

นี้แหละคือทางสายกลาง เป็นการปฏิบัติเพื่อการบรรลุมรรค ผล นิพพาน

ในขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงปฐมเทศนาอยู่นั้น ท่านโกณฑัญญะ

หัวหน้าพราหมณ์หรือหัวหน้าปัญจวัคคีย์นั้นได้ส่งใจไปตามพระธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้กำลังแสดงอยู่นั้น ก็ได้บรรลุมรรค ผล เป็นพระอริยบุคคลในขั้นต้น กล่าวคือ เป็น **พระโสดาบันบุคคล** หรือที่เรียกว่า **ได้ดวงตาเห็นธรรม**ด้วยมรรคจิต มรรคปัญญา เกิดขึ้น ดังมีบาลีพระพุทธภาษิตที่ได้แสดงว่า

ยงฺกิญฺจิ สมุทย ธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธ ธมฺมํ

ซึ่งแปลความว่า **สิ่งใดหรือธรรมชาติใดมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นหรือธรรมชาตินั้นย่อม ดับไปเป็นธรรมดา** นี้เป็นหัวข้อธรรมที่ท่านโกณฑัญญะได้บรรลุมรรค ผล นิพพานด้วยว่า มรรคจิต มรรคปัญญานั้นเกิดขึ้นปหานสังโยชน์ กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลก ๓ ประการ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลพตปรามาส ได้ เมื่อพระพุทธองค์ได้ทรงหยั่งทราบว่า ท่านโกณฑัญญะได้บรรลุธรรมวิเศษแล้ว ก็ได้อุทานว่า **อญฺญาสิ วต โภ โกณฺฑญฺโญ** ซึ่งแปลว่า **ท่านอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมแล้ว** นั่นเอง

เมื่อพิจารณาถึงหัวข้อธรรมที่ท่านอัญญาโกณฑัญญะได้บรรลุนี้แล้วก็เหมือนไม่มีความลึกซึ้งอะไร สิ่งใดมีความเกิดขึ้น สิ่งนั้นดับไปเป็นธรรมดา ซึ่งอย่างเราท่านทั้งหลายที่สดับตรับฟังธรรมอยู่ ณ บัดนี้ บางท่านที่มีปัญญา เฉียบแหลมก็อาจจะบรรลุธรรมที่ลึกซึ้งนี้ได้ แต่หลายท่านก็ยังคงจะบรรลุไม่ได้ และแม้จะเห็นความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ปรากฏอยู่เสมอ ๆ รอบ ๆ ตัวเรา ก็ยากที่จะบรรลุธรรมเป็นพระอริยบุคคลได้ เหตุไฉนท่านอัญญาโกณฑัญญะได้ฟังเพียงหัวข้อธรรมเท่านี้ได้บรรลุธรรมเป็นพระอริยบุคคลได้?

หัวข้อธรรมที่ท่านบรรลุนี้ เพียงหัวข้อหลักในทางปริยัติ แต่ในทางปฏิบัติแล้วมีความสุขุมลุ่มลึกอย่างยิ่ง* เพราะว่า ท่านอัญญาโกณฑัญญะนั้นมีพื้นฐานจิตที่ได้อบรมบุญบารมีมาแล้วด้วยดีทั้งศีลและสมาธิ ศีลนั้นย่อมบริบูรณ์ สมาธินั้นอย่างน้อยก็ปานกลาง เพราะส่งใจไปตามพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

** ขั้นตอนการปฏิบัติจิตภาวนาจนถึงได้ดวงตาเห็นธรรมและบรรลุมรรคผลเป็นพระอริยบุคคลนี้ ประมวลขึ้นจากธรรมปฏิบัติที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ **พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)** ได้เคยสั่งสอนศิษยานุศิษย์และปรากฏมีในที่มากแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหนังสือมรรคผลพิสดาร (เล่มที่ ๑–๒) และหนังสืออาสวักขยญาณชั้นสูง*

และปัญญานั้นก็ปานกลางอีกเช่นกัน เมื่อมาได้รับฟังพระธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่กล่าวถึงความประพฤติปฏิบัติที่สุดโต่งสองข้างที่ไม่ใช่ทางบรรลุ คือ **อัตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค** และให้พึงปฏิบัติตาม ทางสายกลางมัชฌิมาปฏิปทาแล้ว ในทางปฏิบัติ ผู้ที่จะบรรลุมรรค ผลเช่นนี้ ก็หมายความว่า เป็นผู้ที่ได้ดวงตาเห็นธรรม คือเจริญปัญญารู้แจ้งจากการที่ได้ทั้งเห็นและทั้งรู้ และในขณะเดียวกันกิเลสเหตุแห่งทุกข์ก็หมดสิ้นไป ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ในขณะนั้นนั่นเอง

ระดับจิตของบุคคลที่เพียงแต่ฟังธรรมแล้วได้บรรลุมรรค ผล เช่นนี้เป็นไฉน? ประการแรกที่สำคัญที่สุด ก็คือว่าท่านอัญญาโกณฑัญญะได้กระทำใจให้เป็นสมาธิ หยุดนิ่งสงบระงับจากกิเลสนิวรณ์เป็นสัมมาสมาธิ และเมื่อทำใจสงบระงับหยุดนิ่งถูกส่วนตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมได้นั้นเองก็จะปรากฏดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์ประมาณเท่าฟองไข่แดงของไข่ไก่ ลอยเด่นอยู่ที่ศูนย์กลางกาย และดวงธรรมนี้เองเป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์ในจิตใจของท่านอัญญาโกณฑัญญะที่บริสุทธิ์ด้วยศีล เมื่อใจหยุดในหยุด กลางของกลางหยุดนิ่งไปก็จึงเห็น**ดวงศีล** เป็นศีลบริสุทธิ์ในกัมมัฏฐาน กลางของกลางดวงศีลก็จะถึง**ดวงสมาธิ** ใสบริสุทธิ์ละเอียดยิ่งกว่ากันไปตามลำดับ นี่ก็เป็นจิตยิ่ง สมาธิยิ่งซึ่งช่วยกันกำจัดกิเลสนิวรณ์ให้หมดสิ้นไป กลางดวงสมาธิก็ถึง**ดวงปัญญา** เห็นความเกิดดับนี้เป็นเรื่องสำคัญ เมื่อหยุดในหยุดนิ่งที่กลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม อันเป็นที่ตั้งของกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม เป็น ณ ภายใน ละเอียดเข้าไปนั้น ประการสำคัญที่สุดก็คือ เห็นความเกิดและความดับ เมื่อมีดวงธรรมใสแจ่มเกิดขึ้น หยุดนิ่งเข้า ดวงเดิมจะดับไป ดวงใหม่จะเกิด มีดับแล้วก็มีเกิดอยู่อย่างนี้

ดับเกิดเพราะอะไร? เพราะเหตุปัจจัย อะไรเป็นเหตุปัจจัยในข้อนี้? เมื่อใจหยุดในหยุดกลางของหยุดละเอียดเข้าไปนั้น จิตก็หยุดสังขาร เมื่อจิตหยุดสังขาร อวิชชาก็ทำหน้าที่ได้น้อยลง ๆ ไปตามลำดับ ในขณะเดียวกันจิตใจก็ใสสะอาดบริสุทธิ์ขึ้น วาระของจิตก็ย่อมต้องเปลี่ยนไป จิตดวงเดิมจะตกศูนย์ไปยังศูนย์ กลางกายฐานที่ ๖ จิตดวงใหม่จะลอยเด่นขึ้นมา พร้อมกับเจตสิกธรรม มีอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ละเอียดเข้าไปเป็นวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เป็นต้น สุดละเอียดเข้าไปถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะนั้นแล้วก็จะเห็นผลญาณแต่เป็นโลกียญาณเบื้องต้น ก็คือเห็น**กายมนุษย์ละเอียด** ใสละเอียดอยู่ตรงศูนย์กลางกายนั่นเอง **นั่นคือ กายในกายอันเป็นที่ตั้งของธรรมในธรรมและจิตในจิต**

เมื่อรวมใจหยุดนิ่งไปในศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของกายมนุษย์ละเอียดนั้นแล้วก็จะถึง **ดวงปฐมมรรค** หนทางเบื้องต้นไปสู่มรรค ผล นิพพาน หยุดนิ่งกลางของหยุด กลางของกลางดวงปฐมมรรคนั้น สิ่งสำคัญประการแรก

ที่พบ นับตั้งแต่ต้นมาจนบัดนี้ ก็คือว่า เมื่อจิตใจใสสะอาดบริสุทธิ์หยุดนิ่ง ปราศจากกิเลสนิวรณ์ยิ่ง ๆ ขึ้นไปแล้ว จิตใจจะเสวยสุขเวทนา ส่วนจิตใจของกายหยาบนั้นย่อมจะเสวยทุกขเวทนา นี่เรียกว่า **การมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เห็นธรรมในธรรม** แล้วก็ **เห็นเวทนาในเวทนา** และเห็นจิตในจิตที่ใสละเอียด สะอาดบริสุทธิ์ยิ่ง ๆ ขึ้นไป นี่ก็เรียกว่า**การมีสติพิจารณาเห็นจิตในจิต** และก็เห็นความเกิดดับด้วยเครื่องปรุงแต่ง คือ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ที่ลดน้อยถอยลงไปตามลำดับด้วย

หยุดในหยุดกลางของหยุดกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของกายมนุษย์ละเอียด ผ่านอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะที่ละเอียด ๆ ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ศูนย์กลางขยายว่างออก หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ธรรมดวงเดิมนั้นตกศูนย์หรือดับลง ธรรมดวงใหม่ อันชื่อว่า**ทิพยธรรม** พร้อมด้วยใจที่ใสสะอาดบริสุทธิ์ก็จะลอย เด่นขึ้นมาพร้อมกับ**กายทิพย์**

ในขณะที่ส่งใจไปตามนั้นจิตของท่านอัญญาโกณฑัญญะนั้นย่อมหยุดในหยุดกลางของหยุดเป็นสมาธิยิ่ง ๆ ขึ้นไปจากปฐมฌานถึงทุติยฌานอันสำเร็จด้วยกายทิพย์ ตติยฌานอันสำเร็จด้วยกายรูปพรหม จตุตถฌานสำเร็จ ด้วยกายอรูปพรหม ได้เห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ที่ละเอียดยิ่ง ๆ ขึ้นไปจนสุดละเอียด จิตใจใสสะอาดบริสุทธิ์ที่สุดเมื่อถึงกลางของกลางดวงธรรม กลางของกลางใจหรือ

จิตของอรูปพรหม ละเอียด ในขณะนั้นจิตหยุดนิ่งแทบจะสนิท จิตก็ไม่สังขาร อวิชชาก็ยิ่งทำอะไรไม่ได้ จนจิตหยุดนิ่งสนิท อวิชชาทำ อะไรไม่ได้อีกแล้ว หยุดในหยุดนิ่งเข้า จิตดวงเดิมของอรูปพรหมละเอียดนั้นเองดับ **ธรรมกายโคตรภู** ซึ่งมีพุทธลักษณะเหมือนพระปฏิมากรเกตุดอกบัวตูม ขาวใสบริสุทธิ์นั้นปรากฏขึ้น

เมื่อรวมใจหยุดนิ่งไปในศูนย์กลางของกลางธรรมกายโคตรภูนั้นแล้วจะเห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็น ธรรมกายนั้นขยายโต ใสละเอียดเต็มกายเต็มธาตุเต็มธรรม ทั้งนี้ก็เพราะจิตของกายธรรมนั้นพ้นจากการถูก ห่อหุ้มด้วยกิเลส ตัณหา อุปาทาน เหตุแห่งทุกข์ใด ๆ ได้ผ่านกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม

จากสุดหยาบมาจนสุดละเอียด พ้นจากกาย เวทนา จิต ธรรมของกายในภพสามแล้วจึงเข้าถึงธาตุล้วนธรรมล้วน ที่เรียกว่า **อสังขตธาตุอสังขตธรรม** ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง คือ **ธรรมกาย**

เมื่อใจหยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลางธรรมกายที่ใสสะอาดบริสุทธิ์อยู่นั้น จิตละเอียดปราศจากกิเลสนิวรณ์ อ่อนโยนควรแก่งานวิปัสสนา พิจารณาลงไปเห็นความเกิดดับ เพราะว่า กาย เวทนา จิต ธรรม หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ สัตว์โลกทั้งหลายบรรดาที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง มีธาตุ มีขันธ์ มีกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน อันเป็นเหตุแห่งทุกข์ทั้งหลายปรุงแต่งเป็นตัวเป็นตนให้เกิดดับ ๆ ตามอำนาจของปัจจัยปรุงแต่งนั้นว่า เป็น**อนิจจัง** ไม่เที่ยง ต้องเปลี่ยนแปลงแปรผันไปตามเหตุตามปัจจัย และเป็น**ทุกข์** กล่าวคือเมื่อผู้ใดเข้าไปยึดมั่นถือมั่นด้วยตัณหาและทิฏฐิ คือ ความหลงผิดคิดว่าเป็นตัว เป็นตน เป็นบุคคล เรา เขา ของเรา ของเขา แล้วย่อมเป็นทุกข์ไปตามส่วน ยึดมากก็ทุกข์มาก ยึดน้อยก็ทุกข์น้อย ไม่ยึดเลยไม่ทุกข์เลย และเพราะความที่ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ลงท้ายก็ต้องหมดสภาพเดิมของมันไป เป็น**อนัตตา**

ท่านอัญญาโกณฑัญญะได้บรรลุธรรมวิเศษที่ว่า ยงฺกิญฺจิ สมุทย ธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธ ธมฺมํ นี้ ก็ได้เห็นความเกิดดับ ๆ ว่า สิ่งใดเกิดมีขึ้นโดยเหตุโดยปัจจัย สิ่งนั้นย่อมดับลงไปได้เป็นธรรมดา ก็คือ**เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ของสรรพสิ่งที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ทั้งที่มีวิญญาณครอง** คือ กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม นั่นเอง กับ **ทั้งที่ไม่มีวิญญาณครองด้วย** แต่เมื่อใจหยุดนิ่งจนไม่ทำหน้าที่ปรุงแต่ง กิเลส อวิชชาทำอะไรไม่ได้แล้วนั้น จึงพ้นจากความปรุงแต่งและอำนาจของกิเลส อวิชชา เป็น **วิกขัมภนวิมุตติ** เข้าถึงธาตุล้วนธรรมล้วนที่ชื่อว่า อสังขตธาตุอสังขตธรรม คือ **ธรรมกาย**

ธรรมกายที่ปรากฏขึ้นนั้นเองคือ **พระพุทธรัตนะ** หมายถึงรัตนะคือผู้ตรัสรู้ ธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายนั่นเอง คือ **ธรรมรัตนะ** หมายถึงรัตนะคือธรรมที่ทำให้เป็นผู้รู้ และธรรมกายที่ละเอียด ๆปรากฏขึ้นนั่นเอง คือ **พระสังฆรัตนะ** รัตนะคือผู้ปฏิบัติและรักษาพระสัทธรรมของพระพุทธเจ้าไว้หรือ คืออนุพุทธะผู้ตรัสรู้ตามนั่นเอง ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ?

ข้อนี้พึงเข้าใจ ในพระไตรปิฎกมีปรากฏอยู่ชัดว่า **สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ** สองคำนี้ว่า **สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยงย่อมเป็นทุกข์ ยท นิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ ยํ ทุกฺขํ ตํ อนตฺตา** หรือ **ตทนตฺตา สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นแลไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่บุคคล เรา เขา ของ เรา ของเขา ที่จะยึดถือได้ตลอดไป**

นี่หมายความเอาแต่เฉพาะสังขาร คือ สิ่งที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งมีขันธ์ ๕ เป็นต้นเท่านั้น แต่ส่วนธาตุล้วนธรรมล้วนที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งนั้นหาได้ตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ไม่

มีพระบาลีแก้อรรถของพระอรรถกถาจารย์แสดงไว้ว่า

"สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ
ยทา ปญฺญาย ปสฺสติ,
อถ นิพฺพินฺทติ ทุกฺเข,
เอส มคฺโค วิสุทฺธิยาติ.

ตตฺถ ***"สพฺเพ ธมฺมาติ:***
ปญฺจกฺขนฺธาเอว อธิปฺเปตา.

"เมื่อใด บัณฑิต
ย่อมเห็นด้วยปัญญาว่า
'ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา,'
เมื่อนั้น ย่อมหน่ายในทุกข์,
ความหน่ายในทุกข์นั่น
เป็นทางแห่งความหมดจด."

[แก้อรรถ]

บรรดาบทเหล่านั้น สองบทว่า
สพฺเพ ธมฺมา พระผู้มีพระภาค
ทรงประสงค์เอาขันธ์ ๕ นี้เอง. ฯ

โปรดดูใน ***ธมฺมปทฏฺฐกถา สตฺตโม ภาโค*** *เรื่อง* ***อปรํ ปญฺจสตภิกฺขุ วตฺถุ มหามกุฏราชวิทยาลัย*** *พ.ศ.๒๕๒๙ หน้า ๖๒ และใน* ***พระธัมมปทัฏฐกถาแปล ภาค ๗ มหามกุฏราชวิทยาลัย*** *พ.ศ.๒๕๒๙ หน้า ๙๘*

แล้วถ้าไม่ตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์เป็นอะไร? เป็นธรรมชาติบริสุทธิ์ประมวลความบริสุทธิ์ไว้ ความบริสุทธิ์ที่ประมวลขึ้นนั้นมีอะไรบ้าง? มีความบริสุทธิ์ที่ประมวลอยู่ ๓ ประการด้วยกัน คือ **กายกับใจ** นั้น ด้วยความที่สะอาดบริสุทธิ์ **เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอดกลั่นออกมาจากพระวินัยปิฎก**ทำหน้าที่เป็น**ปฐมมรรค** ส่วน **"ดวงจิต"** นั้นใสสะอาดบริสุทธิ์ยิ่ง ๆ ขึ้นไปสุดละเอียด**เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอดกลั่นออกมาจากพระสุตตันตปิฎก** ทำหน้าที่เป็น**มรรคจิต** และ **"ปัญญา"** นั้นเล่าเป็นปัญญาที่สว่างใสสะอาดบริสุทธิ์ หยั่งถึงพระไตรลักษณ์และหยั่งถึงทุกขสัจจะ สมุทัยสัจจะ นิโรธสัจจะและมรรคสัจจะ **เป็นเนื้อหนังที่แท้จริงรวบยอดกลั่นออกมาจากพระอภิธรรมปิฎก** ทำหน้าที่เป็น**มรรคปัญญา**

เมื่อใจของท่านอัญญาโกณฑัญญะหลุดจากอุปาทานในขันธ์ ๕ ของกายมนุษย์ แม้เพียงชั่วคราว ชื่อ **วิกขัมภนวิมุตติ** ขณะนั้น เมื่อธรรมกายโคตรภูหยาบ-โคตรภูละเอียดอุบัติขึ้นจนสุดละเอียดแล้วตกศูนย์ **โลกุตตรมรรค** คือ **มรรคจิต**และ**มรรคปัญญา** อันตั้งอยู่ในท่ามกลางของ**ธรรมรัตนะ**ของ**ธรรมกายพระโสดาปัตติมรรค** ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่าหน้าตักและความสูงของธรรมกาย ก็จะอุบัติขึ้นทำหน้าที่ปหานสังโยชน์-กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลก คือ **สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา** และ **สีลพตปรามาส** ซึ่งเคยมีอยู่ในกมลสันดานของท่านโกณฑัญญะให้หมดสิ้นไปโดยเด็ดขาด (สมุจเฉทปหาน)

ท่ามกลางของดวงธรรมรัตนะ และมรรคจิตมรรคปัญญานั้นเอง **มีดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิดและดวงรู้** เครื่องรู้เห็น ชื่อว่า **ญาณรัตนะ** รัตนะคือญาณเครื่องหยั่งรู้หรือตรัสรู้ ซึ่งใสสะอาดบริสุทธิ์จากกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน **ด้วยทั้งวิกขัมภนวิมุตติและทั้งสมุจเฉทวิมุตติในส่วนของโลกุตตรมรรค (มรรคจิต มรรคปัญญา) ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้** จึงขยายโตเต็มส่วนเต็มธาตุเต็มธรรมของธรรมกาย มีเส้นผ่าศูนย์-กลางเท่ากับหน้าตักและความสูงของธรรมกายเจืออยู่ ตั้งอยู่ด้วยทุกดวง (ธรรมรัตนะ มรรคจิตมรรรคปัญญา)

ใจ (เห็น จำ คิด รู้) ของพระโสดาปัตติมรรคหยุดในหยุดกลางของหยุด กลางของกลางดวง-ธรรมรัตนะนั้นเอง ธรรมรัตนะและโสดาปัตติ-มรรคก็ว่างหายไป ดวงธรรมรัตนะและธรรมกายโสดาปัตติผลก็ปรากฏขึ้นครบบริบูรณ์ เป็นอันว่า

ท่านอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม คือ **ญาณรัตนะ**อันตั้งอยู่ในท่ามกลางดวงธรรม-รัตนะ มรรคจิต มรรคปัญญา ที่หยั่งรู้ความเกิดดับของสังขารธรรมทั้งหลายตลอดทั้งวัฏฏะ ๓ คือ กิเลสวัฏฏ์ กัมมวัฏฏ์ และวิปากวัฏฏ์ และอริยสัจ ๔ มีทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค แล้วโลกุตตรมรรคได้ทำหน้าที่ปหานสังโยชน์เบื้องต่ำ ๓ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสีลพตปรามาสได้โดยเด็ดขาดเป็นสมุจเฉทปหานนั่นเอง

ที่ว่าดวงตาเห็นธรรมนั้นให้มีข้อสังเกตประการสำคัญตามรอยบาทพระพุทธองค์ว่าพระพุทธองค์ได้ทรงแสดงแก่ปัญจวัคคีย์ **พระองค์ท่านได้ทรงบรรลุธรรมวิเศษด้วยการที่ได้ทั้งเห็นและทั้งรู้ พระองค์ท่านเห็นก่อนจึงรู้** พระองค์จึงได้ทรงแสดงว่า **จกฺขุํ อุทปาทิ** "จกฺขุํ" นั้นแปลว่า**เครื่องรู้เห็น** แต่ไม่ใช่ความคิดเห็น "การเห็น"เห็นด้วยอะไร? เห็นด้วยตาใน การเห็นด้วยตาในแต่เพียงสัตว์โลกในภพสามก็เห็นพวกกันเอง ยังไม่เห็นวิเศษสุดเท่าตาในของพุทธะ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ**พุทธจักขุ** เพราะฉะนั้นคำว่า **จกฺขุํ อุทปาทิ** นั้น เป็น**พุทธจักขุจึงเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม ในภพสามนั้นว่าเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ได้ชัดเจน** และเห็นตลอดถึงวัฏฏะ ๓ คือ กิเลสวัฏฏ์ กัมมวัฏฏ์ และวิปากวัฏฏ์ กับทั้งอริยสัจ ๔ มีทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค อีกด้วย ดังนี้

และเมื่อเห็นด้วยพุทธจักขุชัดเจนแล้ว **ญาณํ อุทปาทิ ญาณหยั่งรู้** นี่แหละ**มรรคปัญญา**

ญาณหยั่งรู้ที่ว่า **ยงฺกิญฺจิ สมุทย ธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธ ธมฺมํ** จึงปรากฏขึ้น พร้อมกับการปหาน-สังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกให้หมดสิ้นไป และมีญาณหยั่งรู้ความบรรลุเป็นอริยบุคคลของท่านด้วยอาการอย่างนี้

เมื่อท่านได้บรรลุธรรมวิเศษด้วยอาการอย่างนี้ มีข้อสำคัญซึ่งท่านผู้ฟังอาจจะมีข้อสงสัยว่า **ธรรมกาย** นั้นคืออะไร?

ธรรมกาย คือพระตถาคต หรืออีกนัยหนึ่ง คือ **พระพุทธรัตนะ** รัตนะคือผู้ตรัสรู้ ในวักกลิสูตรที่ว่า พระวักกลิในสมัยพุทธกาลนั้น ได้ติดตามชมพระสิริโฉมพระรูปกายขององค์สมเด็จพระ-สัมมาสัม พุทธเจ้าด้วยความติดอกติดใจ ว่าสวยงามหล่อเหลาหนักหนา พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงธรรมโปรดพระวักกลิว่า **นี่!วักกลิ เธอจะมามัวติดตามชมร่างกายที่นับวันจะเปื่อยเน่าผุพังไปไย โย โข วกฺกลิ ธมฺมํ ปสฺสติ โส มํ ปสฺสติ ผู้ใดแลเห็นธรรม ผู้นั้นถึงจะเห็นเรา (ตถาคต)**

นอกจากนั้นพระองค์ยังได้ทรงแสดงธรรมมีปรากฏในอัคคัญญสูตร มีพระบาลีว่า **(อหํ) ธมฺมกาโย อิติ ปิ...(อหํ) พฺรหฺมกาโย อิติ ปิ** ซึ่งแปลว่า **ธรรมกายก็ดี...พรหมกายก็ดีเป็นชื่อเรา (ตถาคต)** หรืออีกนัยหนึ่ง **เราตถาคตคือธรรมกาย หรือพรหมกาย** นั่นเอง ที่หมายเอาธรรมกายนั่น หมายเอาความบริสุทธิ์ที่อุบัติขึ้น พระองค์ทรงแสดงว่า **ธรรมภูโต**

"ธรรมภูต"แปลว่า**อุบัติขึ้น** แต่**ไม่ใช่เกิดขึ้น**เรียกว่าเกิดก็ไม่ได้ เพราะ คำว่า "เกิด" นั้น **มีอวิชชาเป็นเหตุ เป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร วิญญาณ นามรูป ตัณหา อุปาทาน เกิดภพ เกิดชาติ** การเกิดเช่นนั้นมีลักษณะเป็น**นามรูป**ที่เกิดขึ้นโดยมีเหตุมีปัจจัย ซึ่งไม่ใช่การเกิดของธรรมกาย **ธรรมกายนั้นอุบัติขึ้น เพราะความบริสุทธิ์** ประมวลความบริสุทธิ์ ๓ ประการดังกล่าวไว้ จึงชื่อว่า **ธรรมกาย** แปลว่า**รวมเอา**หรือ**เป็นหมู่ของความบริสุทธิ์ทั้งกาย ทั้งใจ และปัญญา**เอาไว้ด้วย ครบหมดทั้งสิ้น เป็น**ปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา** ปหานสังโยชน์-กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกให้หมดสิ้นไปตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ ดังที่กล่าวแล้ว

ธรรมกายสุดละเอียดที่บรรลุพระอรหัตผลแล้ว ชื่อว่า **พระนิพพาน ที่สถิตอยู่ของพระนิพพาน** ชื่อว่า **อายตนนิพพาน** ซึ่งพระ-พุทธองค์ได้ทรงแสดงว่า อตฺถิ ภิกฺขเว ตทายตนํ ...ฯ แปลความว่า **ดูกรภิกษุทั้งหลาย อายตน-นิพพานนั้น มีอยู่**...ฯ (โปรดดูในนิทานวัคค์ สังยุตตนิกาย และปาฏลิคามิวัคค์ อุทานฯ นิพพานสูตรที่ ๓)

อีกคำหนึ่งที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ว่า **พรหมกาย**ก็เป็นชื่อของตถาคต เพราะเหตุไร? ก็เพราะว่า คำว่า **"พรหม"** นั้นหมายถึง **ความประเสริฐ**ของความบริสุทธิ์นี้แหละ ธรรมกายประเสริฐอย่างไร? ธรรมกายนั้นประเสริฐก็เพราะว่า ธรรมกายนั้นมีความบริสุทธิ์ ไม่ประกอบด้วยกิเลส ตัณหา ปัจจัยปรุงแต่ง ไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ จึงชื่อว่า **เป็นกาย-ประเสริฐ** มีพระบาลีว่า **พฺรหฺมกาโย** พรหมกายนี้ไม่ใช่กายรูปพรหม **แต่หมายเอากายประเสริฐที่ไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์และกลับมีสภาพเที่ยง เป็นธรรมสาระ** คือ พระนิพพาน นั่นเอง ดังพระบาลีแก้อรรถว่า

...อถวา นิจฺจภาวโต เสฏฺฐภาวโต จ สภาวธมฺเมสุ สารนฺติ ธมฺมสารํ นิพฺพานํ แปลว่า... อีกอย่างหนึ่ง ธรรมชาติใดเป็นสาระในสภาวะธรรมทั้งหลาย โดยความเป็นธรรมชาติเที่ยง และโดยความเป็นธรรมชาติประเสริฐที่สุด เหตุนั้นธรรมชาตินั้นชื่อว่า ธรรมสาระ คือ พระนิพพาน

(จาก มังคลัตถทีปนี เล่ม ๒ พิมพ์ พ.ศ.๒๕๒๙ ของมหามกุฏราชวิทยาลัย หน้า ๒๑ บรรทัดที่ ๒ ตอนแก้ด้วยอรรถกถาอิติอุตตก)

พระพุทธองค์ได้ทรงมีพระประสงค์เพื่อที่จะให้สรรพสัตว์โลกทั้งหลายได้ศึกษาและปฏิบัติ-ธรรมให้รู้แจ้งเห็นจริงในธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ว่าเป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตาอย่างไร เพื่อที่จะให้วางอุปาทาในสังขาร-ธรรมเหล่านั้นเสีย แล้วปฏิบัติเพื่อความเข้าสู่ธรรมชาติที่บริสุทธิ์อันให้สามารถเจริญปัญญารู้แจ้งในสัจจธรรมด้วยการที่ได้ทั้งรู้ ทั้งเห็น กล่าวคือ ให้เข้าถึงและเป็นธรรมกายซึ่งเป็นธาตุล้วนธรรมล้วน ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ความจริงข้อนี้มีปรากฏอยู่ในนิพพานสูตรที่ ๓* ชัดเจนแปลความว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรมชาติที่ไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยปรุงแต่งไม่ได้แล้ว กระทำไม่ได้แล้ว มีอยู่ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าธรรมชาติที่ไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยปรุงแต่งไม่ได้แล้ว กระทำไม่ได้แล้ว มิได้มีอยู่แล้วไซร้ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดแล้ว ที่เป็นแล้ว อันปัจจัยปรุงแต่งได้แล้ว การทำได้แล้ว จะไม่พึงปรากฏในโลกนี้เลย

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะว่าธรรมชาติที่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยปรุงแต่งไม่ได้แล้ว กระทำไม่ได้แล้ว มีอยู่ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดแล้ว ที่เป็นแล้ว อันปัจจัยปรุงแต่งได้แล้ว กระทำได้แล้ว จึงปรากฏ

นี้คือพระประสงค์ของสมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า เพื่อที่จะให้สรรพสัตว์โลกได้รู้จักสภาวะของสังขารเพื่อจะได้ละวางอุปาทานในขันธ์ ๕ ทั้งหลายเสีย แล้วปฏิบัติเพื่อความเข้าถึงรู้ เห็น และเป็นธรรมชาติที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ก็คือ ธรรมกาย ซึ่งพระองค์ได้ทรงแสดงว่า** **ธรรมกายก็ดี พรหมกายก็ดี เป็นชื่อของตถาคต** ส่วนว่า **ธรรมภูต** หรือ **พรหมภูต** นั้น หมายความเอาว่า **เป็นความอุบัติขึ้นที่บริสุทธิ์**

** พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อุทานวัคค์ นิพพานสูตรที่ ๓*

*** พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวัคค อัคคัญญสูตร*

และเป็นความอุบัติขึ้นที่ประเสริฐ และนี้เองที่มีปรากฏอยู่ในปฐมสัมโพธิกถา* ปรากฏชัดเจนว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งสัตว์โลกมีได้ด้วยยากนั้น บัดนี้ก็ได้มีบังเกิดขึ้นในโลกแล้ว **ด้วยรูปกายอุบัติและธรรมกายอุบัติ**

รูปกายอุบัตินั้นเป็น ๒ คือ โอกกันติสมัย เมื่อหยั่งลงสู่พระครรภ์มารดา และนิกขมนสมัย เมื่อประสูติจากพระครรภ์พระมารดา ส่วนว่า **ความอุบัติขึ้นด้วยธรรมกายอุบัตินั้น คือ เมื่ออภิสัมโพธิสมัย ตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ นี้เอง เป็นเครื่องยืนยันว่า ธรรมกายที่บรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณนั้นเอง คือตถาคต ธรรมกายนั้นคือพระพุทธรัตนะ ธรรมที่ทำให้เป็นพระธรรมกายนั้น คือพระธรรมรัตนะ และธรรมกายที่ละเอียด ๆ ขึ้นไป เป็นธรรมกายมรรค ธรรมกายผล ไปจนสุดละเอียดของมรรค ผล นิพพาน นั้นก็คือ พระสังฆรัตนะ ผู้ปฏิบัติและผู้รักษาพระสัทธรรมของพระพุทธเจ้าไว้**

เมื่อท่านทั้งหลายได้ทราบเนื้อความชัดเจนดั่งนี้แล้ว และได้เข้าใจในเนื้อหาธรรมที่ท่านอัญญาโกณฑัญญะได้บรรลุในวันเพ็ญ เดือนอาสาฬหะ ซึ่งตรงกับ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ดังเช่นในวันนี้ นั้นก็พึงศึกษาและปฏิบัติธรรมเพื่อความเข้าใจว่าสิ่งใดเป็นสังขาร มีสภาวะอย่างไร ให้ทราบว่าสิ่งใดควรละ ศึกษาเพื่อเข้าถึง รู้ เห็น และเป็น สิ่งที่เป็นธรรมชาติที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง เป็นความบริสุทธิ์ล้วน ๆ คือ **ธรรมกาย** เพื่อเข้าถึงความเป็นพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ซึ่งเป็นธรรมชาติที่สะอาด บริสุทธิ์ที่สุด ปราศจากปัจจัยปรุงแต่ง เป็นกายประเสริฐ ไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ **ไม่ได้อยู่ที่ไหน อยู่ที่กลางของกลางศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของเรานี้เอง หากปฏิบัติไปตามสิกขา ๓ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา ธรรมกายโคตรภู พระโสดา พระสกิทาคา พระอนาคา พระอรหัต ถึงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ก็สามารถเข้าถึง รู้ เห็น และเป็น ตามรอยบาทพระพุทธองค์ได้** ด้วยประการฉะนี้

ที่ได้ชี้แจงแสดงมาตามวาระพระบาลีในธัมมจักกัปปวัตนสูตร ในส่วนแห่งการบรรลุธรรมของท่านพระอัญญาโกณฑัญญะนี้ พอสมควรแก่เวลา เทสนาปริโยสาเนอวสานเป็นที่จบลงแห่งพระธรรมเทศนานี้

เอเตน สจฺจ วจฺเชน ด้วยอำนาจแห่งคำสัตย์โดยอ้างธรรมปฏิบัติที่อาตมภาพได้แสดงมาในธัมมจักกัปปวัตนสูตร สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต ขอความสวัสดี จงบังเกิดมีแก่ท่านทั้งหลายที่มาประชุมสโมสร รับฟังอยู่นี้โดยทั่วหน้ากันเทอญ.

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้

■■■■

---

* *พระนิพนธ์ของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทว) ทรงชำระโดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พิมพ์ครั้งที่ ๘/๒๔๘๒ (หน้า ๒๒ และ ๕๗)*

คุยกันเรื่องวันหยุดต้นฤดูฝน

โดย **ศศิประภา ศากยบุตร**

เดือนพฤษภาคม เป็นเดือนที่มีวันหยุดเป็นประจำเดือนหลาย ๆ วันอยู่ ทำให้พวกเราคนไทยทั้งหลายได้มีโอกาสว่างเว้นจากงานประจำที่จำเจ และได้มีโอกาสได้พักผ่อนจากภาระกิจต่าง ๆ ชั่วคราวทั้งเอกชน รัฐวิสาหกิจ และราชการ ในระยะนี้ก็ประจวบเหมาะกับเวลาปิดภาคเรียน ทำให้ครอบครัวได้มีโอกาสอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันตามโอกาสอันควร

วันที่ ๑ พฤษภาคม เป็นวันแรงงานแห่งชาติ เป็นวันหยุดของบรรดาลูกจ้างที่ใช้แรง ทั้งกายและปัญญาได้มีโอกาสพักผ่อน ยังดีที่ในปัจจุบันมีเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งดีกว่ามนุษย์ที่ทำงานได้ไม่หยุด ที่จำเป็นสำหรับชาติสังคมปัจจุบันอย่างยิ่ง คือเครื่อง เอ.ที.เอ็ม. นี้แหล่ะ จะเห็นว่าผู้คนพากันไปเข้าแถวหน้าตู้ เอ.ที.เอ็ม.ของธนาคารกันจนยาว ๆ ทีเดียว เราหยุดงานกันได้ แต่จะหยุดใช้เงินมักจะไม่ค่อยได้ เป็นธรรมดาอยู่

วันถัดมาก็เป็นวันฉัตรมงคล วันที่ ๕ พฤษภาคม อันเป็นวันสำคัญของประเทศไทย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พระมหากษัตริย์เปรียบประดุจสมมติเทพ เป็นผู้มีบารมีสูงส่ง เป็นที่รักที่เคารพของปวงชนชาวไทย ในวันนี้ทรงโปรดเกล้าพระราชทานเกียรติยศให้บุคคลที่สมควรจะได้รับเกียรติ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมสืบไป

... หมู่สัตว์เบียดเบียนกัน โลกนี้ล้วนแต่เบียดเบียนกัน สัตว์ทั้งหลายผู้มัวเมาประมาท จักถึงความฉิบหายเพราะเหตุแห่งโอชะ...

ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม เป็นวันพืชมงคล เป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประกอบพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เพื่อเป็นมิ่งขวัญและกำลังใจแก่เกษตรกรผู้ประกอบกสิกรรม อันเป็นกระดูกสันหลังของชาติ ประเพณีได้สืบเนื่องกันมาช้านานแล้ว ได้มีกันแต่ครั้งพระพุทธกาล ดังประวัติของพระพุทธเจ้าระบุไว้ว่า พระกุมารสิทธัตถะทรงบรรลุปฐมฌาน ในวันที่พระราชบิดาประกอบพระราชพิธี เมื่อพระองค์เจริญพระชันษาได้ ๗ ปี

"ครั้น พระกุมารสิทธัตถะ บรมโพธิสัตว์เจริญพระชันษาล่วงเข้า ๗ ปี ย่างเข้าปลายฤดูร้อนอันเป็นสมัยแห่งพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ครั้งนั้น พระกุมารสิทธัตถะเสด็จประทับทอดพระเนตรพระราชพิธีและการสมโภชรื่นเริงต่าง ๆ ทรงบังเกิดความอึดอัดระอาด้วยฝูงชน จึงเสด็จพระดำเนินสู่ร่มหว้าใหญ่แต่ลำพังพระองค์เดียว พลางประทับทอดพระเนตรเห็นฝูงมดแบกอาหารเดินเป็นแถวดุจคนตาบอด ตกเป็นเหยื่อของเขียดผู้คอยทีอยู่ แล้วเขียดนั้นก็เป็นโอชะแก่งูลายสาป ผู้ต่อมาได้ถึงความวอดวายลงด้วยนกกดอันบินมาแต่ทิศทางไม่ปรากฏพลัน พระกุมารทรงบังเกิดธรรมสังเวช ทรงเปล่งพระอุทานขึ้นว่า หมู่สัตว์เบียดเบียนกัน โลกนี้ล้วนแต่เบียดเบียนกัน สัตว์ทั้งหลายผู้มัวเมาประมาท จักถึงความฉิบหายเพราะเหตุแห่งโอชะ" แล้วพระองค์ประทับขัดสมาธิบัลลังก์ กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก เป็นอานาปาณสติวิธี ทรงบรรลุปฐมฌานเป็นครั้งแรกทีเดียว

เมื่อถึงวันพืชมงคลครั้งไร ทำให้นึกย้อนกลับไปถึงครั้งสมัยพระพุทธกาลทุกทีไป เป็นกำลังใจที่จะได้พิจารณาสัทธรรมที่เกิดอยู่ต่อเนื่องกันเป็นนิจ รอบกายเรานี้เองและใช้เป็นอุทธาหรณ์ในการเจริญปัญญาเพื่อให้เกิดความสว่างส่องทางดำเนินชีวิต

คงจะไม่มีใครอยากจะดำเนินชีวิตแบบฝูงมดแบกอาหารเป็นแถวดุจคนตาบอด เข้าไปในปากเขียด เป็นแน่แท้

ด้วยมนุษย์มีปัญญาเป็นอาวุธที่ติดมาแต่กำเนิด จึงได้เปรียบกว่าสัตว์อื่น ๆ ในโลกนี้ และสมควรที่จะฝึกการใช้ปัญญาตั้งแต่ยังเด็ก เพื่อจะได้ไม่หลงเข้าป่าแห่งกิเลสและอบายมุข อันเป็นประตูไปสู่อบาย (อบาย คือความไม่สบาย เป็นคำตรงข้ามกับสบาย)

ดังได้เคยเปรียบเทียบว่า คนเราเกิดมามีปัญญาดุจลำเทียน ถ้าจุดก็จะสว่าง แต่จะเห็นว่านั้นเพียงอุปมาอุปมัย แต่ความจริงแล้วปัญญาอาจเปรียบดังไฟฉายก็จะได้ เพราะถ้ารู้วิธีเปิด

แล้วก็จะสว่างเองก็ได้ โดยไม่ต้องขอจากผู้อื่นเช่นเทียน ปัญญาเป็นตัวที่ทำให้เกิดความสว่าง คือ วิชชา อันจะขจัดความมืด คือ อวิชชา ให้หมดไป ถ้าเจริญภาวนาบ่อย ๆ ขึ้น จะทราบดีว่าความสว่างนี้มากกว่าแสงเทียน มากกว่าแสงไฟฉายเป็นไหน ๆ แต่อุปมาอุปมัยเพื่อให้เป็นภาพพจน์ และให้เร่งเพียรพยายามให้จงหนัก อย่าท้อแท้ เพราะถ้าได้เริ่มทีละนิด และทำต่อเป็นประจำ ความสว่างจะไปไหนเสีย

พระพุทธองค์ทรงบรรลุปฐมฌานเมื่อพระชันษา ๗ ปี จะเห็นว่าการปลูกฝังให้เด็กได้มีโอกาสได้ฝึกการเจริญปัญญาแต่เล็ก ๆ นั้น เป็นไปได้อย่าได้สงสัย การเจริญปัญญาแต่เล็ก ๆ จะได้เปรียบกว่าเมื่อโตและก้าวหน้ากว่าผู้มีอายุ เพราะเด็กจะมีเวลาที่จะดำเนินต่อไปมากกว่าผู้สูงอายุ ย่อมที่จะได้เปรียบกว่า

วันหยุด วันสุดท้ายของเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๒ นี้คือ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม เป็นวันสำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นวันตรงกับวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ อันเป็นวันคล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในวันนี้ ทางการได้จัดงานที่ท้องสนามหลวงเพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนาตลอดสัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ถึงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ทีเดียว สมควรที่จะหาโอกาสไปชมและร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาให้สมกับเป็นพุทธศาสนิกชนคนหนึ่ง งานนี้แม้จะเริ่มไม่นานนักก็ถือได้ว่าประสบความสำเร็จในการรวมพลังชาวพุทธในวาระสำคัญ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่อนุชนรุ่นหลังสืบไป ขออนุโมทนาและขอให้ประสบความสำเร็จในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา เพื่อที่จะให้มนุษย์ละกิเลสอันประกอบด้วยความโลภ โกรธและหลงได้น้อย ๆ ลงไป อันจะทำให้ส่วนของทะเลกิเลสที่ชาวเราอาศัยอยู่นี้สงบราบเรียบ ไม่ปั่นป่วนวุ่นวายเหมือนกับที่อื่น ๆ แน่นอนความหวังอันสูงสุดสมควรที่จะไม่มีทะเลกิเลสเลย แต่ด้วยมีปุถุชนอาศัยอยู่

...เรือลำใหม่นี้เป็นเรือเดินสมุทรนะ เป็นเรือที่จะพาเราท่องในทะเลกิเลสได้ดีเป็นแน่แท้ เพราะแค่เรือจ้างท่องทะเลไม่ได้...

รวมกันมากมาย ขอเพียงหวังแต่เพียงให้ทะเลนี้อย่าได้ปั่นป่วนจนถึงกับอัปปางเรือมนุษย์ ขอหวังเพียงสันติสุขแห่งชีวิต คิดว่าการแผ่เมตตาลดกิเลสทุก ๆ คน ช่วยลดความปั่นป่วนก็จะเบาบางตามลำดับ

คุยมาเสียมาก นั่นก็เป็นอุปมาอุปมัยอีกข้อหนึ่ง ชีวิตเปรียบเหมือนการเดินทาง ต้องข้องแวะกับกิเลสเป็นประจำวัน กระแสกิเลสของคนทุกคนเมื่อไหลมารวมกันก็เป็นลำน้ำใหญ่ เป็นมหาสมุทรได้เหมือนกัน การดำรงชีวิตอยู่ในหมู่ในสังคม เท่ากับว่ายอยู่ในห้วงกิเลสนี้เอง

ถ้าปัญญาที่ทำเรือ ทำพาหนะ เฉพาะตนเฉพาะหมู่ ช่วยให้การเดินทางได้เร็วขึ้น สบายขึ้นโดยการเจริญปัญญานั่นเอง

เมื่อเรานั่งสมาธิ อันประกอบด้วยบริกรรมภาวนา บริกรรมนิมิตและที่ตั้งของจิตให้ดีแล้ว เมื่อเราได้ทางปฐมมรรค เราก็จะละบริกรรมภาวนาคือ "สัมมา อะระหัง" อันเปรียบเหมือนเรือจ้างนำเราไปสู่อีกฝั่งหนึ่งแล้วจะเดินวิชชาต่อไปโดยยึดนิมิตคือ กายที่ปรากฏทั้ง ๑๘ กาย และที่ตั้งของจิตคือ ฐานที่ ๗ ต่อไป

ครั้งหนึ่ง เคยสนทนากับผู้อาวุโสซึ่งเจริญภาวนาแบบอานาปานสติ ท่านเคยซักถามว่า "ธรรมกายเขาทำวิปัสสนากันอย่างไร? ก็ได้เล่าให้ฟังถึงหลักการของเรา พอเริ่มต้นก็มาติดที่บริกรรมภาวนา เพราะแบบเราใช้ "สัมมา อะระหัง" แต่ท่านใช้ "พุทโธ" เราเห็นว่าไม่ต่างกันจะใช้อะไรก็ได้ เพราะเป็นพาหนะให้จิตเกาะ เพราะเมื่อเห็นจริง

...หลวงพ่อภาวนาฯ ท่านว่า "ทางบุญไปไกลไม่รู้จบหรอกนะ ทางบาปลงสุดแค่นรกอเวจี ทางบุญยังมีอีกมาก จงเร่งเพียร เร่งพยายามกันเถิด อย่าท้อถอย...

แล้วเราก็ปล่อยคำนั้นเสีย เปรียบดังเรือจ้าง ครั้นพอเล่าถึงการเดินวิชชา ๑๘ กายของเรา ท่านก็ย้อนว่าที่เราเดินอยู่นั้นก็เรืออีกเหมือนกันแหละ ทำให้นึกออกว่าถูกต้อง แต่เรือลำใหม่นี้เป็นเรือเดินสมุทรนะ เป็นเรือที่จะพาเราท่องในทะเลกิเลสได้ดีเป็นแน่แท้ เพราะแค่เรือจ้างท่องทะเลไม่ได้

ถ้าเราเดินวิชชาให้สูงขึ้น ๆ ๑๘ กายที่เป็นบริกรรมนิมิตนี้ก็จะหายไป เหลือเพียงที่ตั้งของจิตคือ ฐานที่ ๗ เพียงอย่างเดียว ที่จะดำเนินการเจริญปัญญาเพื่อกำจัดอวิชชาต่อไป

หลวงพ่อภาวนาฯ ท่านว่า ทางบุญไปไกลไม่รู้จบหรอกนะ "ทางบาปลงสุดแค่นรกอเวจี ทางบุญยังมีอีกมาก จงเร่งเพียร เร่งพยายามกันเถิด อย่าท้อถอย"

เดือนนี้ ขอลากันเพียงนี้ก่อน แล้วพบกันในโอกาสต่อไป ขอความสุขสวัสดิ์จงมีแก่ท่านทั้งหลายตลอดกาลนานเทอญ

■■■■

ไม่เคยคิดฝันว่าจะมี

เรียบเรียงโดย **วุฒิชัย อาจริยพร**

ผู้เขียนได้เริ่มศึกษาธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายจากบุคคลหนึ่งในประเทศมาเลเซียเมื่อหลายเดือนที่ผ่านมา ในตอนนั้นผู้เขียนยังไม่จริงจังกับการปฏิบัติธรรมเท่าใดนัก และไม่รู้ด้วยว่าจะพัฒนาการปฏิบัติให้ก้าวหน้าขึ้นได้อย่างไร นับเป็นโชคดีอย่างยิ่งของผู้เขียนที่ได้มาพบพระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล (หลวงป๋า) ในขณะที่ท่านเดินทางมาสอนธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายที่วัดพุทธไทยเชตวัน กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ในเดือนมีนาคม ศกนี้ และได้มีโอกาสเรียนรู้วิธีเจริญภาวนาธรรมจากหลวงป๋า ผู้เขียนมาพบหลวงป๋าครั้งแรกในวันที่ ๓ ในระหว่าง ๑๐ วันที่ท่านสอนอยู่ที่วัดพุทธไทยเชตวัน จากการแนะนำของท่านผู้เขียนสามารถพัฒนาการเจริญภาวนาได้ก้าวหน้าเร็วมาก สามารถเจริญภาวนาได้ดีขึ้น ทำให้เกิดปัญญาและตั้งใจที่จะปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องนี้ หลังจากหลวงป๋าเดินทางกลับกรุงเทพฯแล้ว ผู้เขียนและคณะได้จัดให้มีการเจริญภาวนาธรรมอย่างต่อเนื่องที่วัดพุทธไทยเชตวัน

ผู้เขียนได้ตั้งใจที่จะเดินทางมาเข้ารับการอบรม ในวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม ศกนี้ ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ซึ่งจัดให้มีการอบรมพระกัมมัฏฐานปีละ ๒ ครั้ง คือ ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี ผู้เขียนโชคดี

THE PATH OF HOLINESS

by **Sally**

Many months ago, I had come to learn about Dhammakaya Buddhist meditation from a layman in Malaysia. At that time, I was not serious about meditation. Futhermore, I had no idea on how to progress in meditation. I was very fortunate to have met Pra Sermchai (Luang Pa) during his recent visit to Kuala Lumpur. He was there to preach the right Dhammakaya Buddhist meditation at Wat Chetawan. I met him on the third day of his ten days' visit.

During his last 7 days at Wat Chetawan, I began to learn the right Dhammakaya Buddhist meditation. With guidance from Luang Pa, my meditation progressed very fast. Wisdom arised in my mind telling me to follow the right path. After Luang Pa returned to Bangkok, a few of us continued the meditation practice at Wat Chetawan. In the meantime, I already planned to attend the two weeks' course at Dhamma kaya Buddhist Meditation Institute in Rajburi (2 hours' drive from Bangkok). The course is organised twice a year during the first fifteen days of May and the first fifteen days of December. I was lucky to have Khun Raviwan (wife of the organiser of Buddhist Meditation in Kuala Lumpur) accompanying me on this trip. The abbot of Wat Mae Liew in Kuala Lumpur was also on the same mission. When I arrived

อีกเช่นเคยที่ได้คุณรวิวรรณ (ภรรยาของผู้นำกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรมในกัวลาลัมเปอร์) เป็นเพื่อนร่วมเดินทางมาเข้ารับการอบรมด้วย นอกจากนี้ก็ยังมีเจ้าอาวาสวัดแม่ลิ้ว กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมื่อเดินทางมาถึงสถาบันฯ ผู้เขียนรู้สึกแปลกถิ่นเนื่องจากพูดภาษาไทยไม่ได้ จึงได้แต่ยิ้ม อากาศที่สถาบันฯค่อนข้างร้อน ทำให้รู้สึกอึดอัดและอ้างว้าง อย่างไรก็ตามผู้เขียนคิดว่าอยู่ไปสักพักก็คงจะเคยชินไปเอง แต่เนื่องจากทุก ๆ คนที่สถาบันฯให้ความเป็นกันเองมาก จึงทำให้ผู้เขียนรู้สึกอบอุ่นคล้ายกับอยู่ที่บ้านของตนเองในเวลาไม่นานนัก

การนอนกลดครั้งแรก นับเป็นประสบการณ์ที่แปลกใหม่ แต่ผู้เขียนสามารถนอนกลดได้อย่างสบาย ในขณะที่เอนตัวลงนอน ก็เริ่มระลึกถึงพระพุทธคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อสัตว์โลก พระองค์ทรงสละพระราชวังมาดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายเพื่อแสวงหาอริยสัจ ผู้เขียนรู้สึกว่าตนเองโชคดีมากที่ได้เข้ามาอยู่ใต้ร่มโพธิ์ของพระพุทธศาสนา สำหรับผู้ที่มีชีวิตอยู่อย่างหรูหราและสุขสบาย บางคนก็ยังโลภอยากได้โน่น อยากได้นี่อีก วันเวลาผ่านไป ผู้เขียนได้คิดทบทวนธรรมที่พระท่านเทศน์ คนเราล้วนเกิดมาตัวเปล่าและเราก็ไม่ได้นำอะไรติดตัวไปเมื่อเราตาย ทุกสิ่งแปรเปลี่ยนไปและไม่มีอะไรที่จีรังยั่งยืน คนเราน่าจะมีชีวิตที่เรียบง่ายและพยายามละความโลภโกรธ หลง

เสียงระฆังที่ปลุกให้ตื่นนอนตอนตี ๔ เป็น

at the Institute, I felt excited for this was my first time. I was a bit lost because I couldn't communicate in Thai. I simply smiled. The weather was so warm; I felt restless and lonely. I thought it was only a matter of time before I would get used to it. Everyone at the Institute was so warm, friendly and helpful. It made me felt at home.

To sleep under a big umbrella on the ground for the first time was quite an experience for me. I didn't feel uncomfortable at all. As I lied down, I began to praise Lord Buddha for his love for mankind. He sacrificed his palace to live a simple life so as to seek the ultimate truth. I considered myself to be lucky to have a shelter over my head. For those who had luxurious life, it appeared as though they still craved for even more.

เรื่องที่ลำบาก ผู้เขียนต้องพยายามลุกขึ้นมาอาบน้ำเพื่อต่อสู้กับความง่วง ใน ๒ วันแรกผู้เขียนไม่สามารถจะสู้กับความง่วงได้เลย ย่างเข้าวันที่ ๓ จึงเริ่มชอบเสียงสวดมนต์ระหว่างทำวัตรเช้า เป็นการเริ่มต้นวันใหม่ที่ดีทีเดียว กิจกรรมตลอดวันมีทั้งธรรมเทศนาและธรรมปฏิบัติ ซึ่งผู้เขียนรู้สึกว่าได้ผลดีสำหรับผู้ปฏิบัติใหม่ แต่ค่อนข้างจะหนักไปหน่อยสำหรับผู้เขียน การแบ่งกลุ่มตอน ๕ โมงเย็นนั้นดีมากเพราะมีการจัดแบ่งผู้ปฏิบัติตามความสามารถในการเจริญภาวนา และเปิดโอกาสให้ผู้ฝึกปฏิบัติได้ซักถามข้อสงสัยของตนกับวิทยากร ผู้เขียนโชคดีที่ได้หลวงป๋าเป็นครูสอน

ผู้เขียนได้รับความรู้มากมายจากหลวงป๋าในระหว่างการอบรมที่สถาบันฯ ได้เรียนรู้การทำจิตใจให้ใสและเข้าถึงนิพพาน และยังได้เรียนรู้การช่วยชำระธาตุธรรมให้ผู้อื่นด้วย ผู้เขียนได้เรียนรู้การระลึกชาติเพื่อที่จะเข้าใจถึงการกระทำในอดีตชาติซึ่งส่งผลมาถึงปัจจุบันและเรียนรู้การดูอนาคตเพื่อจะได้ปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เมื่อหลวงป๋าสอนให้เข้าถึงนิพพาน ผู้เขียนก็เริ่มเข้าใจถึงชีวิตของคนเรา คนเราเริ่มมีทุกข์ตั้งแต่วันแรกที่เราเกิดเพราะชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืน เพราะฉะนั้นจึงปรารถนาที่จะอยู่ในนิพพาน เพื่อจะได้ไม่ต้องทุกข์เรื่องเวียนว่ายตายเกิดอีก และยังได้เรียนรู้จากหลวงป๋าอีกว่า สามารถช่วยผู้ที่อยู่ในนรกได้โดยสอนให้เขาถือพระรัตนตรัยเป็นสรณะ และตั้งอยู่ในศีล ๕ เพื่อที่จะได้เกิดในภพภูมิที่ดีขึ้น จึงไม่น่าประหลาดใจเลยที่ธรรมปฏิบัติตามแนว

As days went by, I thought about what the monk had preached. We all borned with nothing and therefore we brought nothing with us when we died. All things changed and nothing is permanent. We should led a simple life and tried to get rid of passion and greed. I began to like staying under the umbrella.

Bell signal at 4 a.m. was tough for me for the first two mornings. I was struggling to take a bath in order to wake up my dreamy mind. Somehow I couldn't control my sleepy head on the first two mornings. Slowly, I began to like listening to the morning chant. It is a good way to start my day. The rest of the day (8.30 am., 2 pm., 5 pm., 8.30 pm.) was filled with meditation practice or lecture. I believed that it is very effective for beginners though I found it a bit intensive for myself. The session at 5 pm. was excellent. During this session, meditation class was held in small group according to the skilfulness in meditation. This session gave the opportunity for the learners to clear their doubts with the teacher. I was fortunate to have Luang Pa as my teacher.

I learned a lot from Luang Pa during the fourteen days' stay. I learned to purify my mind and reached Nibbana and also learned to help others to purify their minds. In this way, one could have a peaceful and happy life. I was also taught to look into the past life in order to understand the effect on the present life. I also looked into the future in order to prepare myself for it. When Luang Pa taught me to reach Nibbana, I began to realise about life. The moment we were born, we began to suffer because life is impermanent. Therefore,I wish I could stay in Nibbana (actually exist) and not to be reborned to suffer again. I also experienced

วิชชาธรรมกายมีอานุภาพและคุณประโชน์มากอย่างยิ่ง

ในวันสุดท้ายของการอบรม พระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ได้มาเป็นประธานในการแจกประกาศนียบัตร แก่ผู้ที่ได้เข้ารับการอบรมตลอด ๒ สัปดาห์ ผู้เขียนรู้สึกประทับใจมากที่มีผู้ปฏิบัติธรรมจำนวนมากสามารถอยู่ปฏิบัติได้ตลอด ๒ สัปดาห์ งานพิธีปิดการอบรมดำเนินผ่านไปด้วยดี ผู้เขียนไม่อยากเชื่อเลยว่าตนเองซึ่งปกติเคยชินอยู่กับชีวิตที่สุขสบายในเมืองหลวงจะสามารถอยู่ปฏิบัติธรรมและสมาทานศีล ๘ ที่สถาบันฯได้นานถึง ๑๔ วัน

สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายเป็นสถาบันฯที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการสอนเจริญภาวนา ผู้คนนับร้อยจากทุก ๆ ฐานะได้เข้ามาขอรับการอบรมการฝึกเจริญภาวนา สถาบันฯนี้มีรูปแบบการบริหารงานที่ดีมาก พระภิกษุ สามเณร แม่ชี และคณะกรรมการผู้ดำเนินงานต่างก็ทำหน้าที่ช่วยกันอย่างแข็งขัน ทางด้านอาหารการกิน ผู้เขียน (เนื่องจากเป็นชาวต่างประเทศ) รู้สึกว่า อาหารจะมีรสจัดไปหน่อย แต่ก็มีอาหารประเภทผักเป็นจำนวนมาก เนื่องจากผู้เขียนสมาทานศีล ๘ จึงรับประทานอาหารวันละ ๒ มื้อ แต่ผู้เขียนก็ไม่รู้สึกหิวเลยในตอนเย็น ทางสถาบันฯได้จัดน้ำปานะบริการแก่ผู้เข้ารับการอบรม วันละ ๒ ครั้ง ด้วย ผู้เขียนรู้สึกว่าหลวงป๋าจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในทุก ๆ เรื่องโดยเฉพาะในการสอนเจริญภาวนาธรรม หลวงป๋าสามารถแนะนำวิธีการเจริญภาวนาได้อย่างสั้น ๆ แต่ชัดเจน แม้แต่เด็กอายุระหว่าง ๑๐-๑๕ ปี ที่ตั้งใจปฏิบัติก็สามารถเข้าถึงธรรมกายได้ในเวลาอันสั้น แม้ว่าผู้เขียนจะไม่เข้าใจภาษาไทยเลยก็ตาม แต่สองสามวันต่อมา ก็สามารถเข้าใจคำสอนของหลวงป๋าได้ดี ผู้เขียนรู้สึกว่าผู้ปฏิบัติธรรมที่มาที่สถาบันฯ ล้วนแต่เป็นคนใจบุญสุนทานและมีความเป็นกันเองดี ผู้เขียนประทับใจมากที่ผู้ปฏิบัติธรรมส่วนมากสามารถเข้าถึงธรรมกาย

สภาพสิ่งแวดล้อมภายในสถาบันฯ สวยงามและร่มรื่นมาก มีต้นไม้ ดอกไม้ และปลาจำนวนมาก เหล่าปลาดูจะโชคดีมากเพราะได้รับความเมตตาจากคนในสถาบันฯ

ผู้เขียนหวังไว้ว่าคงจะได้มีโอกาสมาที่สถาบันฯอีกในเดือนธันวาคม เพื่อที่จะได้มาศึกษากับหลวงป๋าอีก ต่อไปคงจะมีชาวต่างประเทศมาเข้ารับการอบรมมากขึ้น และหวังว่าจะมีวิทยากรที่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้มาช่วยหลวงป๋าสอน

ขอกราบขอบพระคุณหลวงป๋าที่ได้สละเวลาอนุเคราะห์ผู้เขียนด้วยดีตลอดมา จากความรู้ที่ผู้เขียนได้ร่ำเรียนมา ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะสามารถนำกลับไปช่วยเพื่อนร่วมชาติของผู้เขียนได้

ขออุทิศบุญกุศลที่ได้สร้างสมอบรมมา บูชาแด่คุณครูทุกท่านของผู้เขียน (พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร และพระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล) และสรรพสัตว์ทั้งหลาย

■■■■

from Luang Pa that I could even help those who were in hell by preaching them to accept Triple Gems as their refute and accept five precepts in order to be reborned in a better world. It is not surprised that Vijja Dhammakaya meditation is very powerful and useful in many ways.

On the final day, there were certificates for those who had attended the 2 weeks' course. This grand and solemn ceremony was presided by his Most Venerable Pra Bhrom Kunaporn. I was also impressed by the facts that so many people could stay for fourteen days at the institute to learn meditation. Every thing was well organised. After receiving the certificate, I didn't believe that a city girl like me had actually spent 14 days learning meditation and taking eight precepts. I had no regret at all

Dhammakaya Buddhist Meditation Institute is a very successful institute. Hundreds of people from all walks of life come to practice meditation. The institute is well organised. The monks, the nun, and the committe members do their duties accordingly. The food is quite spicy for me but on the other hand, there is also plenty of vegetables. I had two meals a day (taking 8 precepts) and yet I never felt hungry at dinner time. There is drink available during tea-time too. Luang Pa seemed to be playing a very important role in everything especially during teaching meditation. Luang Pa could explain the meditation's technique so clear and brief. Even children of 10-15 years old can reached Dhammakaya within a short time. Although I couldn't understand Thai, I could feel his teaching after a few days' stay. The people who come to this institute are very charitable and friendly. I am very impressed that majorities of them can reach Dhammakaya.

The environments at the institute is beautiful and serene. There are a lot of trees, flowers and fishes. The fishes are lucky because they are loved by the people at the institute.

I wish I could visit the institute again in December to gain knowledge from Luang Pa. Since there will probably be more foreigners attending the meditation session, I hope to see more English-speaking meditation master to help Luang Pa.

I would like to thank Luang Pa for his time and effort. With the knowledge that I had learned, I hope I can help the people in my country when I return.

May my virtues be shares among my teachers (Pra Bhavana Kosolthera, Luang Pa) and all living things.

ตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ

โดย **พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล**

ถาม : *ผู้ปฏิบัติธรรมได้ผลเร็วช้าต่างกันเพราะเหตุใด ?*

ตอบ : การปฏิบัติธรรมได้ผลเร็วช้าต่างกันเพราะเหตุปัจจัยต่าง ๆ ดังเช่นต่อไปนี้

๑. **การบำเพ็ญบุญกุศล และการสร้างบาปอกุศล มากน้อย หนักเบา มาไม่เท่ากัน** จึงยังผลให้การปฏิบัติธรรมได้ผลเร็วช้าต่างกัน เพราะว่าบุญกุศลที่ผู้ปฏิบัติธรรมประกอบบำเพ็ญในปัจจุบันย่อมทำหน้าที่เป็น**กรรมสนับสนุน (อุปัตถัมภกกรรม)** ช่วยส่งเสริมบุญกุศลที่ได้สั่งสมอบรมมาแต่เดิมให้แก่กล้าขึ้นเป็นบารมี อุปบารมี และปรมัตถ์บารมี เต็มส่วนเร็วขึ้น และช่วยให้ผลการปฏิบัติธรรมดีขึ้นตามลำดับ ส่วนว่าความประพฤติปฏิบัติที่เป็นบาปอกุศลตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันก็ทำหน้าที่เป็น**กรรมบีบคั้น (อุปปีฬกกรรม)** เบียดเบียน ขัดขวาง ปิดกั้น มิให้บุญบารมีที่ได้เคยสั่งสมอบรมมา ให้ให้ผลอย่างสมบูรณ์เต็มที่ ผลของการปฏิบัติธรรมของแต่ละบุคคลจะได้ผลเร็วหรือช้าก็ขึ้นอยู่กับบุญกุศลและบาปอกุศลที่แต่ละคนประกอบบำเพ็ญสั่งสมอบรมมาที่แตกต่างกันดังกล่าว

๒. **ขึ้นอยู่กับการอธิษฐานบารมี** ที่ผู้ปฏิบัติธรรมนั้น ๆ ได้เคยอธิษฐานจิตเอาไว้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันว่าแตกต่างกันเพียงใด บางท่านอธิษฐานจิตปฏิบัติธรรมเพียงบรรลุมรรค ผล นิพพาน ในระดับภูมิธรรมขั้นปรกติสาวก บางท่านอธิษฐานในระดับอสีติมหาสาวกผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ บางท่านอธิษฐานเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวาของพระพุทธเจ้า และบางท่านอธิษฐานปรารถนาพุทธภูมิ เป็นพระอรหันต์ปัจเจกพุทธเจ้าและสูงขึ้นไปถึงเป็นพระอรหันต์สัพพัญญูพุทธเจ้า ซึ่งจะต้องอาศัยการบำเพ็ญบารมีที่มากและนานกว่ากัน กว่าจะบำเพ็ญบารมีได้เต็มส่วนถึงปรมัตถ์บารมี อันยังผลให้การปฏิบัติธรรมได้ผลเร็วและช้าแตกต่างกัน

ถาม : *ความปรารถนาพระนิพพานจัดเป็นกิเลสหรือไม่ ?*

ตอบ : **ไม่จัดเป็นกิเลส** เพราะความปรารถนานิพพานเป็นเรื่องของการตั้งความมุ่งหมายเพื่อที่จะเข้าถึงพุทธสภาวะของความดับกิเลสเหตุแห่งทุกข์อย่างถาวร พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงว่าจัดเป็น**ตัณหาเพื่อละตัณหา เป็นความดำริชอบ (สัมมาสังกัปโป) เป็นรากฐานของความตั้งใจที่จะปฏิบัติธรรมอย่างแน่วแน่มั่นคง (อธิษฐานบารมี) เพื่อกำจัดกิเลส ตัณหา อุปาทาน เหตุแห่งทุกข์ทั้งหลายให้หมดสิ้นไป และได้ถึงมรรค ผล นิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวงเป็น**

สำคัญ มิใช่เป็นไปเพื่อการสร้างและสั่งสมกิเลสเหตุแห่งทุกข์แต่ประการใด

ถาม : *ทำไมบางทีลืมตาจึงเห็นดวงแก้วหรือองค์พระชัดกว่าหลับตา ?*

ตอบ : เป็นธรรมชาติของใจ (เห็น จำ คิด รู้) ที่เมื่อตกไปยังศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ แล้ว ใจดวงใหม่ก็จะปรากฏลอยขึ้นมาหยุดนิ่ง ณ ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เพื่อทำหน้าที่ต่อไปนั้น ตาจะเหลือบกลับเองโดยอัตโนมัติ เช่นเมื่อเวลาสัตว์จะมาเกิด คือมาตั้งปฏิสนธิวิญญาณที่ขั้วมดลูกของมารดา ตาของทั้งบิดาและมารดาก็จะเหลือบกลับเอง เพราะใจตกศูนย์ และแม้เวลาที่สัตว์จะดับ (ตาย) จะหลับ จะตื่น และแม้เวลาที่ใจจะหยุดนิ่งสนิทเป็นสมาธิแนบแน่นตรงศูนย์กลางกาย แล้วก็ตกศูนย์ไปยังศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ และปรากฏลอยเด่นขึ้นมาใหม่ยังศูนย์กลาง

กายฐานที่ ๗ นั้น ตาของสัตว์หรือบุคคลนั้นก็จะเหลือบกลับเองโดยอัตโนมัติ โดยที่เจ้าตัวไม่รู้สึก คนส่วนมากจะไม่เคยได้สังเกตเห็น ให้สังเกตดูตัวอย่างเด็กทารกเวลาที่เธอนอนหลับ ใจกำลังตกศูนย์นั้น จะเห็นตาของเธอเหลือบกลับเหมือนคนที่กำลังชักจะตาย พ่อแม่บางคนเมื่อเห็นถึงกับตกใจนึกว่าลูกตนกำลังชัก แต่แท้ที่จริงเธอกำลังนอนหลับปุ๋ยสบาย

โดยเหตุนี้แหละเวลาที่ผู้ปฏิบัติภาวนาสมาธิหลับตาโดยเม้มเปลือกตาให้ปิดแน่นสนิทมาก ๆ เพราะความที่ตั้งใจมากและไม่ทราบกลอุบายนี้ จึงไม่เอื้ออำนวยให้ตาเหลือบกลับเองได้สะดวกตามธรรมชาติในเวลาที่ใจจะเป็นสมาธิ ใจจึงพร่าไม่สามารถรวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน (เอกัคคตารมณ์) ณ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ได้สนิท จึงเห็นเป็นแต่ความมืดหรือเห็นไม่ชัด โดยธรรมชาตินี้แหละที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำท่านจึงแนะนำเวลาฝึกเจริญภาวนาสมาธิในเบื้องต้นว่าให้เหลือบตากลับ เพื่อให้ใจอันประกอบด้วย ความเห็น (ด้วยใจ) จำ คิด รู้ ที่มักจะพล่านออกไปยึดไปเกาะอารมณ์ภายนอกนั้นกลับไปข้างหลัง แล้วก็ให้กลับเข้าข้างใน ไปหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายได้โดยง่าย

ส่วนว่า ผู้ปฏิบัติภาวนาสมาธิที่ปิดเปลือกตาเบา ๆ แต่พอให้ใจเป็นอิสระ คือไม่เห็นและยึดเกาะอยู่กับรูปหรืออารมณ์ภายนอก และพอให้ตาเหลือบกลับเองได้โดยสะดวก ใจจึงสามารถรวมลงหยุดอยู่ในอารมณ์เดียว ณ ที่ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นั้นได้โดยง่าย และเมื่อหยุดในหยุดกลางของหยุดนิ่งลงไปที่กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นั้น ก็จะสามารถเห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายได้เร็วและชัดกว่าการปิดเปลือกตาอย่างแน่นสนิท

เพราะฉะนั้น ผู้ลืมตานิด ๆ แค่พอประมาณ หรือแม้ผู้เดินจงกรมเพื่อเปลี่ยนอิริยาบถและลืมตามองลงชั่วแอก เจริญภาวนา จิตจึงเป็นสมาธิได้เร็ว และสามารถเห็นดวง ธรรมในธรรม และกายในกายได้เร็ว และชัดกว่าการปิดเปลือกตาที่แน่นสนิท เพราะกดเปลือกตาจนเกินไป

ถาม : *จะรู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่เห็นในขณะปฏิบัติภาวนาธรรมนั้นไม่ใช่สิ่งที่นึกเอาเอง ?*

ตอบ : รู้ได้ด้วยการพิสูจน์ตนเอง เช่น

๑.การนึกให้เห็นดวงแก้วหรือพระแก้วขาวใสที่เรียกว่า กำหนดบริกรรมนิมิต ในเบื้องต้นของการฝึกเจริญภาวนาสมาธินั้น จะไม่มีทางนึกให้เห็นได้ชัดเจน ใสแจ๋ว และสว่างไสวเท่าเมื่อใจรวมหยุดเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคงดีแล้ว (ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ อันเป็นที่ตั้งของกำเนิดธาตุธรรมเดิม และเป็นที่ตั้งของกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม) การเห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายและการเห็นกายในกาย ไปจนถึงธรรมกายนั้นสวยงาม ละเอียดประณีต และมีรัศมีปรากฏ แตกต่างจากการนึก

เห็นด้วยใจในเบื้องต้นนั้นมากมายนัก อย่างที่เรียกว่า **"ไม่เคยได้พบเห็นมาก่อน"** แล้วจะไปนึกเอาเองได้อย่างไร จึงไม่ใช่สิ่งที่นึกเอาเอง

๒. เมื่อปฏิบัติได้ถึงธรรมกายแล้ว ก็ทดลองฝึกน้อมเข้าสู่อนาคตังสญาณ ดูเหตุการณ์ในอนาคตอันใกล้ ๆ ดูบ้าง หรือฝึกขยายทิพยจักขุและข่ายของญาณทัสสนะดูสิ่งต่าง ๆ ที่พอจะพิสูจน์ได้ว่าเห็นจริงหรือไม่จริงดูบ้าง ก็ค่อย ๆ มีประสบการณ์เองว่า ที่เห็นนั้นถูกต้องตามที่เป็นจริงก็มีมาก ที่ผิดพลาดบ้างก็มี ก็ให้พิจารณาเหตุสังเกตผลดูว่า เป็นเพราะเหตุใด

ก็จะขอเจริญพรไว้ ณ ที่นี้เสียเลยว่า **ถ้าได้ทำนิโรธดับสมุทัย ปหานอกุศลจิตอันสัมปยุตด้วยกิเลส ให้หมดสิ้นไปได้ดีเพียงใด และใจเป็นอุเบกขาเพียงใดในขณะใด ในขณะนั้นการรู้เห็นจะเป็นตามจริงทั้งจริงโดยสมมติและจริงโดยปรมัตถ์เพียงนั้น** แต่ถ้าขณะใดจิตใจยังมัวหมองอยู่ด้วยกิเลสตัณหาอุปาทาน มีอคติ การรู้เห็นในขณะนั้นก็มีโอกาสที่จะผิดพลาดได้ง่ายดาย

ผู้ปฏิบัติธรรมที่เป็นพระอริยเจ้า หรือผู้ปฏิบัติธรรมที่หมั่นมีสติสัมปชัญญะรู้เท่าทันในกองกิเลส และหมั่นชำระจิตใจให้ผ่องใสไว้เสมอ ด้วยการเจริญสติปัฏฐานทั้ง ๔ และทำนิโรธให้ใจสะอาดบริสุทธิ์อยู่เสมอเพียงใด ธรรมชาติเครื่องรู้เห็นมีทิพยจักขุและญาณทัสสนะเป็นต้น จึงย่อมบริสุทธิ์ ให้สามารถรู้เห็นได้ถูกต้อง แม่นยำ กว่าผู้ที่ทรงคุณธรรมที่ต่ำกว่าเพียงนั้น เพราะฉะนั้น เมื่อปฏิบัติถึงธรรมกายแล้วก็อย่าได้เหิมเกริมว่าเลิศแล้ว ต้องปฏิบัติภาวนาธรรมเพื่อกำจัดขัดเกลากิเลสให้หมดสิ้นไปด้วยสติสัมปชัญญะและปัญญาอันเห็นชอบอยู่เสมอนั่นแหละ จึงจะพอแน่ใจได้ว่าพอเอาตัวรอดได้ และเมื่อนั้นเครื่องรู้เห็นได้แก่ ทิพยจักขุและญาณทัสสนะก็จะบริสุทธิ์ ให้สามารถรู้เห็นได้อย่างถูกต้องแม่นยำเอง

จึงพึงเข้าใจว่า การสอนให้ตรึกนึกเห็นด้วยใจเป็นเครื่องหมายดวงแก้วกลมใส หรือพระพุทธรูปขาวใส ขึ้น ณ ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นั้น เป็นเพียงอุบายวิธีในการอบรมจิตใจให้มารวมหยุดเป็นจุดเดียว (เอกัคคตารมณ์) ตรงศูนย์กลางกายอันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม และเป็นที่ตั้งกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม เพื่อเจริญมหาสติปัฏฐาน ๔ อันเป็นการเจริญภาวนานั้นเองทั้งสมาธิและปัญญาด้วยการที่ให้ได้ทั้งรู้และทั้งเห็นสภาวธรรมและสัจจธรรมตามธรรมชาติที่เป็นจริง

■■■■

ขอเชิญเข้าร่วมการอบรมพระกัมมัฏฐาน

ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ
ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี

เนื่องในโอกาสที่เปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี เพื่อสร้างพระในใจพระและสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ นั้น ทางสถาบันได้เปิดโอกาสให้อุบาสก อุบาสิกา สาธุชนทั่วไปเข้ารับการอบรมได้ โดยขอให้

๑) ถือศีล ๘

๒) บำรุงค่าภัตตาหารเลี้ยงพระและค่าอาหารแก่ผู้มาปฏิบัติธรรมตามกำลังศรัทธา

๓) เตรียมเครื่องใช้ประจำตัว ดังต่อไปนี้ไปด้วย

- เสื้อผ้าชุดสีขาว และเครื่องใช้ประจำตัวประจำวัน
- เสื่อ ผ้าห่มนอน และมุ้งหรือกลด

เนื่องด้วยที่พักสำหรับทั้งชาย-หญิงมักจะไม่พอแก่ผู้เข้าไปอยู่อบรมพระกัมมัฏฐาน ทางสถาบันใคร่ขอสนับสนุน**ให้ผู้เข้ารับการอบรมอยู่กลด เพราะสัปปายะดี** (เงียบสงัดจากเสียงพูดคุยรบกวน) และ**ไม่ต้องอยู่ใกล้ชิดกันเกินไป** และในกรณีที่มีผู้เข้ารับการอบรมมากที่พักมักไม่พอดังกล่าว

สำหรับ**ท่านที่ไม่มีกลดเป็นของตน จะขอใช้กลดของสถาบันก็ได้ โดยเสียค่าบำรุงกลด** เพื่อให้สถาบันพอมีเงินทุนไว้ซ่อมหรือซื้อกลดเพิ่มใหม่แทนของเก่าที่ชำรุดและใช้การต่อไปไม่ได้ต่อไปด้วย ดังต่อไปนี้

อยู่ ๑ – ๕ วัน	บำรุงกลด ๑๐๐ บาท
อยู่ ๖ – ๑๐ วัน	บำรุงกลด ๒๐๐ บาท
อยู่ ๑๐ – ๑๕ วัน	บำรุงกลด ๒๕๐ บาท

๔. ข้อห้ามระหว่างการอบรม

๔.๑ ห้ามสูบบุหรี่ตลอดระยะเวลาของการอบรม (เลิกเด็ดขาดตลอดไปได้จะดีมาก)

๔.๒ ห้ามขาดการประชุมทุกครั้ง เว้นแต่ติดธุระที่มอบหมายให้หรือเจ็บป่วย

๔.๓ ห้ามฟังวิทยุ

๔.๔ ห้ามจับกลุ่มสนทนากันในเรื่องไร้สาระที่ไม่ใช่การสนทนาธรรม หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

๔.๕ ห้ามพูดโอ้อวดผลของการปฏิบัติธรรม

๔.๖ ห้ามลงอาบน้ำหรือซักผ้าในคลอง

๔.๗ ห้ามทำความสกปรกในบริเวณสถาบัน เช่น ทิ้งขยะมูลฝอยลงในที่ ๆ มิได้จัดภาชนะรองรับไว้

๕. ข้อควรปฏิบัติระหว่างการอบรม

๕.๑ ต้องช่วยตนเองในเรื่องความเป็นอยู่ เช่น ช่วยตนเองในการตักอาหารและการล้างถ้วยชามที่ใช้รับประทานอาหาร และทำความสะอาดสถานที่พักอาศัยเป็นต้น

๕.๒ ต้องรักษาความสะอาดในบริเวณสถาบัน

๕.๓ ต้องมีความสำรวมในทุกอิริยาบถ

๕.๔ ต้องร่วมมือกับสถาบันทุกอย่าง

๕.๕ ต้องตรงต่อเวลา

กำหนดการประจำวัน

๐๔:๐๐ น. ตื่นนอน (สัญญาณเสียงระฆัง)

๐๔:๓๐ น. ทำวัตรเช้า แล้วฝึกเจริญภาวนาธรรม

๐๖:๓๐ น. รับประทานอาหารเช้า

๐๗:๐๐ น. อุบาสกอุบาสิกาส่วนหนึ่งไปช่วยกิจกรรมพระบิณฑบาต

๐๘:๐๐ น. อุบาสกอุบาสิกาวิทยากรและผู้ปฏิบัติธรรมได้ถึงธรรมกายต่อวิชชา

๐๙:๓๐ น. ช่วยจัดและถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์

๑๑:๐๐ น. รับประทานอาหาร แล้วพักผ่อนตามอัธยาศรัย

๑๔:๐๐ น. รับฟังธรรมบรรยาย

๑๗:๐๐ น. ทำวัตรเย็น แล้วแบ่งกลุ่มฝึกเจริญภาวนาธรรม แล้วพักทำธุระส่วนตัว

๑๙:๓๐ น. เจริญภาวนาธรรม

๒๑:๓๐ น. ดับไฟ นอนหรือปฏิบัติภาวนาธรรมเองตามอัธยาศรัย

กิจกรรมการเผยแพร่ธรรมะ
มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

การอบรมการเจริญภาวนาธรรม

ภายใต้การควบคุมพระกัมมัฏฐานของ ท่านเจ้าคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คุณตฺตโม) และ **พระเสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร)**

๑. ที่**ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร (วัดภูเขาทอง)**

ทุกวันอาทิตย์ วันละ ๓ รอบ (เฉพาะวันอาทิตย์ต้นเดือน มีพิธีถวายสังฆทาน ภัตตาหารเพลร่วมกันด้วย) ดังต่อไปนี้

เวลา ๐๙.๐๐ น. เฉพาะผู้เจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงและวิทยากร

เวลา ๑๐.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไปฝึกเจริญภาวนาทั้งเบื้องต้นและเบื้องกลางร่วมกัน

เวลา ๑๒.๓๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไปโดยแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อยให้พระวิทยากรและวิทยากรฆราวาสควบคุมแนะนำโดยใกล้ชิดเป็นกลุ่ม ๆ

ทุกวันจันทร์ และ **พฤหัสบดี** ภาคค่ำ เวลา ๑๘.๓๐ น.

ที่**พระอุโบสถ** วัดสระเกศฯ ระหว่างเทศกาลเข้าพรรษา ทุกวันพระ เวลา ๑๐.๓๐ น. (ก่อนเวลานี้มีพระธรรมเทศนา)

๒. **ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ทุกเย็น** ที่วิหารเจริญภาวนา (ตึกขาว) และที่ตึกบวรเทพมุนี

๓. ที่**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี**

ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ (เฉพาะวันเสาร์ต้นเดือน มีพิธีถวายสังฆทานภัตตาหารเพลร่วมกัน) ทุกวันศุกร์มีรถออกจากศาลาการเปรียญวัดสระเกศฯ เวลา ๑๘.๓๐ น. และรับกลับในวันอาทิตย์ เวลา ๑๔.๓๐ น.

ทุกวันเสาร์ต้นเดือน มีรถรับส่งผู้มีจิตศรัทธาไปปฏิบัติธรรม ณ สถาบันฯ โดยไม่เสียค่าโดยสารแต่ประการใดเป็นประจำเช่นเคย มีกำหนดการดังนี้

๓๙.๓๐ น. ทำวัตรเช้า แล้วเจริญภาวนาธรรม

๑๑.๐๐ น. ถวายสังฆทานภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์

๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน

๑๓.๐๐ น. ทำวัตรเย็น ฝึกเจริญภาวนาธรรม

๑๔.๓๐ น. ออกเดินทางกลับจากสถาบันฯ

๔. ที่**ธรรมสถาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** (ด้านหลังตึกเลขาธิการ จุฬาฯ)

ทุกวันอังคาร และ **พฤหัสบดี** เวลา ๑๒.๑๕ น.

รายการ "ธรรมปฏิบัติ" ทางช่อง ๙ อสมท.

ทุกวันอาทิตย์ สัปดาห์ที่ ๓ และที่ ๕ ของเดือน เวลา ๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ น.

รายการธรรมะ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง ๑๑

ทุกวันอาทิตย์ สัปดาห์ที่ ๔ ของเดือน เวลา ๘.๐๐ — ๘.๓๐ น.

รายการ "ธรรมสู่สันติ" และ "ธรรมก่อนนอน" ทางสถานีวิทยุต่าง ๆ

๑. **สถานีวิทยุยานเกราะ** ๗๙๒ กรุงเทพฯ ทุกวัน**อังคาร, พฤหัสบดี** เวลา ๑๕.๓๐ - ๑๖.๐๐ น.

๒. **สถานีวิทยุ ททท (ภาคปกติ)** ของ อสมท. กรุงเทพฯ ทุกวัน**อาทิตย์** เวลา ๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น.

๓. **สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย** ของกรมประชาสัมพันธ์ ทุกคืนวัน**อาทิตย์** (ก่อนปิดรายการ)

ขอเชิญเป็นเจ้าภาพร่วมบรรจุพระผงฯ ที่ฐานพระประธานประจำศาลาอเนกประสงค์

มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายเปิดโอกาสให้สาธุชน บรรจุพระผงสมเด็จพระธรรมกาย พระบูชาต่าง ๆ ที่จัดสร้างโดยมูลนิธิฯ ไว้ที่ฐานของพระประธานปางปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ ประจำศาลาอเนกประสงค์ เพื่อเป็นการสืบอายุพระพุทธศาสนาและบูชาพระรัตนตรัย ท่านสาธุชนที่มีจิตศรัทธาบูชาและบรรจุได้ตามกำลังศรัทธา หรือเป็นชุด ๆ ดังนี้ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

๑. บูชาตามกำลังศรัทธา มูลค่าบูชาองค์ละ ๒๕ บาท

๒. ชุดบูชาอริยสัจ ๔ เป็นไปในญาณ ๓ มีรอบ ๑๒ จำนวนพระ ๑๒ องค์ มูลค่าบูชา ๓๐๐ บาท

๓. ชุดบูชากิจ ๑๖ จำนวนพระ ๑๖ องค์ มูลค่าบูชา ๔๐๐ บาท

๔. ชุดบูชาโพธิปักขิยธรรม จำนวนพระ ๓๗ องค์ มูลค่าบูชา ๙๒๕ บาท

๕. ชุดพิเศษ

จำนวนพระ ๑๐๐ องค์ มูลค่าบูชา ๒,๕๐๐ บาท

จำนวนพระ ๒๐๐ องค์ มูลค่าบูชา ๕,๐๐๐ บาท

จำนวนพระ ๔๐๐ องค์ มูลค่าบูชา ๑๐,๐๐๐ บาท

ติดต่อบูชาได้ที่ **พระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร** หรือที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

ท่านที่ต้องการบรรจุด้วยตนเองทางมูลนิธิฯ จะเปิดให้บรรจุได้ทุกวันเสาร์ต้นเดือน และระหว่างการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ เถรานุเถระ(๑ — ๑๕ พฤษภาคม และ ๑ — ๑๕ ธันวาคม ของทุกปี)

ท่านผู้มีจิตศรัทธาประสงค์ที่จะสนับสนุนการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติประการหนึ่งประการใด เพื่อเป็นธรรมทานที่พระพุทธองค์ตรัสว่าเป็นทานที่ยิ่งกว่าทานใด ๆ โปรดติดต่อขอรับเป็นเจ้าภาพตามกำลังศรัทธาได้ที่ :

๑. ท่านเจ้าคุณ**พระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ (ที่ตึกบวรเทพมุนี) กทม. ๑๐๑๖๐ (หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่ายเงินทาง ปณ. พลับพลาไชย)

๒. **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕ (หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** โดยสั่งจ่ายเงินทาง ปณ. พลับพลาไชย)

ใบปวารณา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

นามผู้บริจาค.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตรอก/ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทร.....

ประสงค์จะ

☐ รับเป็นเจ้าภาพที่ดินเป็นที่ตั้งสถาบันฯ เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์

☐ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยตลอดการอบรม รูปละประมาณ ๑,๕๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ ค่าภัตตาหารแด่พระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่จะมาเข้ารับการอบรม รุ่นละประมาณ ๕๐๐-๘๐๐ รูป เป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยวันละประมาณ ๑๐,๐๐๐-๑๒,๐๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา ประจำวันที่.....

เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพถวายกลดแด่พระสงฆ์ ชุดละ ๘๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพกิจกรรมเผยแพร่ธรรมปฏิบัติทั่วไปเป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพร่วมสร้างพระอุโบสถ **เป็นจำนวนเงิน**.....บาท

☐ เป็นเจ้าภาพร่วมบรรจุพระผงจำนวนพระ.....องค์

เป็นจำนวนเงิน.....บาท

รวมเป็นจำนวนเงิน.....บาท

ทำใจให้สบายกับทำให้สบายใจ

โดย **ญาณรัตนะ**

คนเราโดยทั่วไปนั้น จะพยายามแสวงหาความสุขในชีวิตให้มากที่สุด ซึ่งความสุขส่วนใหญ่จะมองไปว่านอกจากความสุขทางกายแล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ **ความสุขทางใจ**

ความสุขทางใจอาจกล่าวได้ว่ามีทั้งความสุขโดยสมมติหรือสุขชั่วคราว และทั้งความสุขโดยปรมัตถ์หรือความสุขที่แท้จริง ความสุขโดยสมมติได้แก่ความสุขที่เกิดจากการ**ทำให้สบายใจ** ได้แก่ความสุขที่ได้รับจากประสาทสัมผัสทั้งห้า อาทิเช่น ความสุขที่ได้รับจากกินอาหารที่อร่อย ที่อยากกิน ความสุขที่เกิดจากการได้ยินได้ฟังเพลงที่ไพเราะหรือคำพูดที่ถูกใจรื่นรมย์ ความสุขที่เกิดจากจมูกได้สูดดมกลิ่นหอม ความสุขที่เกิดจากการได้ชื่นชมทางสายตา และความสุขที่ได้จากรสสัมผัส ความสุขเหล่านี้จะก่อให้เกิดความสบายใจแก่ผู้ได้รับทั้งสิ้น การได้มาซึ่งความสุขเหล่านี้ก็ต้องแสวงหาด้วยการซื้อหรือแลกเปลี่ยน และถ้าหากเกินความพอดีแล้ว ก็จะเกิดทุกข์เกิดโทษและความเดือดเนื้อร้อนใจ อันเนื่องมาจากผลแห่งการกระทำ อาทิเช่น การบริโภคอาหารที่มากเกินควรหรือเสพสุรายาเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความ

ประมาท ก็สามารถขาดสติ ละเมิดศีล ทำลายสุขภาพตัวเอง การแสวงหาความสุขทางหู ตา จมูก ลิ้นและรสสัมผัส ก็อาจไปแสวงหาในสถานเริงรมย์ ต้องเสียทรัพย์ ละเมิดศีล สะสมกิเลสในตัวตนให้พอกพูนเพิ่มขึ้น และนำไปสู่ความทุกข์เดือดร้อนในที่สุด และความสุขที่ได้รับเหล่านี้ถ้าพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่ามิถาวรคงอยู่ได้ตลอดไป และหากยังหลงติดอยู่ในสิ่งเหล่านี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่าอีก ก็เปรียบเสมือนการวนเวียนในวัฏฏสงสารหรือห้วงน้ำวนที่ไม่มีวันจบสิ้น

หากจะคิดสักนิดว่าทุกคนจะหาความสุขที่เป็นความสุขที่แท้จริง เป็นความสุขถาวร ทุกคนก็สามารถทำได้ คือการ**ทำใจให้สบาย** ได้แก่การศึกษาธาตุแท้ของใจและความเข้าถึงความสุขทางใจ อาจเปรียบเทียบได้ว่าใจที่เป็นของเดิมของทุกคนนั้นใสสอาดบริสุทธิ์ แต่ถูกกิเลสอวิชชาห่อหุ้มอยู่ จนเราไม่สามารถมองเห็นว่าใจมีความใสบริสุทธิ์อย่างไรและมีที่ตั้งอยู่ที่ใด ถ้าหากทุกคนได้ศึกษาปฏิบัติธรรมตามแนวทางวิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้าที่หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ได้นำมาเผยแพร่แล้ว ก็จะพบว่าใจมีฐานที่ตั้งอยู่ที่ศูนย์กลางกายเหนือสะดือ ๒ นิ้วมือ หรือที่เรียกว่าฐานที่ ๗ และเราทุกคนก็สามารถ**เข้าถึงความสุขทางใจด้วยการรู้จักทำใจให้สบาย** โดยการหยุดใจไปยังฐานที่ตั้งของใจและเข้าสู่จุดเล็กใสภายในที่ละเอียดที่สุดก็สามารถที่จะได้รับความสุขจากใจมากน้อยตามความละเอียดที่เข้าถึงในเบื้องต้นได้

โดยแท้จริงแล้วไม่ว่าคนจนคนรวยก็สามารถเข้าถึงความสุขทางใจโดยวิธีทำใจให้สบายเช่นนี้ได้ทุกคน เป็นความสุขที่จะนำไปสู่ความสุขอันถาวรเป็นปรมัตถ์ธรรม และการทำใจให้สบายนี้ ไม่เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ เกิดโทษ หรือเสียทรัพย์ อันเนื่องมาจากการกระทำ เหมือนอย่างเช่น การไขว่คว้าความสุขทางใจแบบทำให้สบายใจ ตรงกันข้าม ยิ่งผู้ที่รู้วิธีที่จะทำใจให้สบายโดยฝึกอบรมใจให้หยุดให้นิ่ง เช่นนี้ก็สามารถจะได้บุญกุศลอันเกิดแต่การหยุดความชั่วหรือบาปอกุศลทางกาย วาจา และใจ และในขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างกุศลผลบุญไปในตัวเสร็จ เพราะเมื่อใจหยุดแล้วเกิดความสุขทางใจ นี้เป็นวิธีการกำจัดกิเลสในตัวเองให้เบาบางด้วยการรวมใจหยุดเข้าไปยังศูนย์กลางกายที่ละเอียด ๆ มากยิ่งขึ้น เกิดปัญญาที่จะดับอวิชชาและให้มีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต ธรรมในธรรมตามหลักของสติปัฏฐานสี่ ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิบัติธรรมด้วย

การรู้จักทำใจให้สบายจึงเป็นเสมือน**ทะเลบุญหรือขุมทรัพย์ภายในตัว** สำหรับทุกท่านที่สามารถจะเข้าถึงความสุขทางใจนี้ได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ และฐานะของแต่ละบุคคล ทุกคนมีสิทธิที่จะทำให้ใจสบายได้ หากพร้อมแล้วจงเริ่มใช้วิธีทำใจให้สบายนี้ตั้งแต่เดี๋ยวนี้

■■■■

ใบบอกรับเป็นสมาชิกนิตยสาร "ธรรมกาย"

วันที่_____เดือน_____พ.ศ._____

นาม_____บ้านเลขที่_____หมู่ที่_____ตรอก/ซอย_____

ถนน_____ตำบล/แขวง_____อำเภอ/เขต_____

จังหวัด_____รหัสไปรษณีย์_____โทรศัพท์_____

(๑) ประสงค์จะ : ☐ เป็นสมาชิก (ไม่คิดค่าส่ง) ตั้งแต่ฉบับที่_____

☐ ต่ออายุสมาชิก

☐ เป็นเจ้าภาพจัดส่งถวาย/ให้แก่: _____

ที่อยู่_____

(๒) เป็นเวลา : ☐ ๑ ปี อัตรา ๑๒๐ บาท ☐ ๒ ปี อัตรา ๒๔๐ บาท ☐ ๓ ปี อัตรา ๓๖๐ บาท

(ลงชื่อ)_____

โปรดส่งใบบอกรับไปที่: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ (สั่งจ่าย **ปณ. พลับพลาไชย แห่งเดียว**)

หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

ใบบอกรับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร "ธรรมกาย"

วันที่_____เดือน_____พ.ศ._____

นาม_____บ้านเลขที่_____หมู่ที่_____ตรอก/ซอย_____

ถนน_____ตำบล/แขวง_____อำเภอ/เขต_____

จังหวัด_____รหัสไปรษณีย์_____โทรศัพท์_____

ประสงค์จะ รับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร และให้ประกาศชื่อไว้ที่ :

☐ ปกหน้าด้านใน ๔,๐๐๐ บาท ☐ ปกหลังด้านนอก ๕,๐๐๐ บาท

☐ ปกหลังด้านใน ๓,๐๐๐ บาท ☐ หน้าสอดสี ๓,๐๐๐ บาท

☐ อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์ ๑,๐๐๐ บาท ☐ ประสงค์จะออกนาม ☐ ไม่ประสงค์ออกนาม

☐ อื่น ๆ_____จำนวนเงิน_____บาท

(ลงชื่อ)_____

โปรดส่งใบบอกรับไปที่ : **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ (สั่งจ่าย **ปณ. พลับพลาไชย แห่งเดียว**)

หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

คณะพระสงฆ์ไทยนำโดยพระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาส และพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ได้เข้าเยี่ยมชมวัดพุทธศาสนาในนครปักกิ่ง ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๑ พฤษภาคม ๒๕๒๓

(บน) ได้เข้านมัสการพระเขี้ยวแก้ว ณ วัดกว่างจี้ (Guang-ji Monastery) โดยมีท่านเจ้าอาวาสได้เมตตาให้การต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดียิ่ง และพาเข้านมัสการถึงเจดีย์ทองคำที่ประดิษฐานพระเขี้ยวแก้ว บนเจดีย์สูงใหญ่ คณะพระสงฆ์ไทยได้เจริญพระพุทธมนต์ถวายพรพระในโอกาสนั้นด้วย

(ล่าง) ได้เข้าเยี่ยมชมวัดฝ่าเหวินซื่อ โดยมีท่านเจ้าอาวาสให้การต้อนรับและพาเยี่ยมชมอย่างทั่วถึง และได้สนทนากิจการพระพุทธศาสนากับรองอธิการบดี วิทยาลัยพระพุทธ-ศาสนาแห่งจีน (Chinese Buddhist Academy) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี มีพระอาจารย์และพระ นิสิตกว่า ๒๐๐ รูป เมื่อศึกษาสำเร็จแล้วก็แยกย้ายกันไปประจำวัดต่าง ๆ เพื่อสั่งสอนประชาชนต่อไป ณ โอกาสนี้ พระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร ได้ถวายหนังสือธรรมปฏิบัติเป็นภาษาจีนและภาษาอังกฤษ แก่รองอธิการบดี เพื่อแจกจ่ายแก่คณะพระอาจารย์และพระนิสิตต่อไป

พระเขี้ยวแก้วอันศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธศากยมุนี

มีประวัติว่า นอกจากพระบรมสารีริกธาตุที่เหลืออยู่ภายหลังการถวายพระเพลิงแล้ว
ก็ยังคงมีพระเขี้ยวแก้ว ๒ องค์ องค์หนึ่งถูกอัญเชิญไปลังกาทวีป
และอีกองค์หนึ่งถูกอัญเชิญมาสู่อาณาจักรอุดยานา(ในปากีสถานปัจจุบัน)
ซึ่งต่อมาได้ถูกอัญเชิญไปยังมณฑลซินเกียงของจีน
และได้ย้ายสถานที่ประดิษฐานอยู่หลายแห่ง จนปี พ.ศ. ๒๕๐๐ รัฐบาลโจว เอินไหล
ได้สร้างเจดีย์ใหม่ที่วัดกว่างจี้ กรุงปักกิ่ง สูง ๕๑ เมตร มีหลังคา ๑๓ ชั้น
ภายในเจดีย์มี ๗ ชั้น ลักษณะทรง ๘ เหลี่ยมด้วยสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่าง
ยุคราชวงศ์ถังกับยุคราชวงศ์ซ้อง

องค์พระเขี้ยวแก้วประดิษฐานในสถูปทองคำฝังอัญมณีตั้งอยู่บนแท่นวัชระหินอ่อน
ฐานสถูปเป็นลายสิงห์ มีจารึกภาษาสันสกฤต ๓ วงลดหลั่นกัน
โดยปกติประชาชนทั่วไปที่มาสักการะนั้น จะได้กระทำการบูชาสักการะได้
เพียงที่บริเวณฐานชั้นล่างขององค์พระเจดีย์เท่านั้น